

Claudii Fleurii Abbatis Historia Ecclesiastica

Ab anno Christi 1691. usque ad annum 1701

Fleury, Claude

August. Vind. [u.a.], 1781

VD18 13322648

Liber CCXII

---

urn:nbn:de:hbz:466:1-67627

Sæc. XVII.
A. C. 1695.

HISTORIÆ ECCLESIASTICÆ

CONTINUATÆ.

LIBER CCXII.

INNOCENT. XII. PONTIF. MAXIM.
LEOPOLDUS I. ROM. IMP.

§. I.

*Jansenistarum libri a Mechliniensi
Archiepiscopo damnati.*

Mortuo Arnaldo necdum hostium suorum indignatio conquievit; quamvis enim doctrinam de absolutione ante pœnitentiam peractam deneganda, quam in suo libro *de frequenti communione* propugnaverat, ab Alexandro VII. in propositione decima sexta & sequentibus condemnari impetrassent, nondum tamen contenti, plurimos libros a Jansenii Discipulis editos, atque inter eos præfatum quoque Arnaldi librum & Methodum Huyghenianam apud Humbertum a Precipiano Mechlinensem Archiepiscopum

*Cauff. Quesn.
Hode Hist.
de Louis
lib. 51.*

Hist. Eccles. Tom. LXVI. S rur-

Sæc. XVII. rursus denuntiarunt. Hic ergo dictos
A. C. 1695 libros censura confixit: Verum Ques-

Pag. 5. nello, qui mortuo Arnaldo Jan'enia-

næ factionis Caput erat, maximam suis
injuriam fuisse illatam ratus, Archipræ-
sulis censuræ pro more suo probra &
contumelias reposuit, ac die decima
quinta Januarii ad eundem Præsulem
infamem prorsus libellum, quem ta-
men *Humillimam expositionem* &c. no-
minabat, typis edidit, eique exprob-

„ravit, quod rejectis saluberrimis pa-
„cuis venenum porrexerit, dum fu-
„nesta illusione Pastores, Diæcesis suæ
„grex, aliique sanam doctrinam ab-

Pag. 33. 34. „horrere incipient, atque in utriusque
„usu per novum hujus Præsulis Decre-

„tum innumeris sacrilegiis exponan-
„tur, falsaque pœnitentia semetipso
„decipient, & fors totam vitam suam
„in continua Corporis & Sanguinis
„Christi profanatione transfigant, tan-

„demque in finali impœnitentia mo-
„riantur: „ postmodum Quesnelus sum-
ma temeritate Archiepiscopi sui decre-
tum, tanquam salutis veritati contrarium,
non modo errorem haud tolerandum, sed
damnabile peccatum, & abominationem de-
solationis appellitabat, in ipsum quoque

Archiepiscopum his verbis inveheba-
tur. *Quis Tyrannorum unquam adeo cru-*

Pag. 37.

delis,

delis, adeo rabidus exsilit, ut promulgata Sæc. XVII.
lege suis subditis prohiberet, ne alimento A.C. 1695.
ad conservandam corporis sanitatem vitam-
que instituto uterentur? . . . . hoc de-
cretum non ex amore veritatis & justi-
tiæ, nec ex Zelo erga utilitatem Ecclesiæ,
sed ex invidia, animositate, odio & vin-
dicta ortum traxit . . . . unde sine Dei
offensa, sine calumnia tam atrocis parti-
cipatione approbari nequit . . . . inde
vero conclusit Quesnellus, huic de-
creto non esse obtemperandum: Ve-
rum hujus scripti indignitas, Autho-
risque audacia tantopere offendit Belgii
Magistratum, ut Archiepiscopi sui ho-
norem vindicaturus, Quesnelli libel-
lum supplicem publice carnificis manu
comburi præciperet: Nihilominus haud
majore reverentia eundem Præfulem
insestus est Hennebelus, data ad
eundem epistola, propter quam tamen
Romæ graviter punitus est, eamque
Archiepiscopus per decretum pro-
hibuit.

Pag. 45. 62.

§. II.

*Alius liber, cui titulus: Annus Chri-
stianus ab Innocentio XII.
proscriptus.*

Verum sacra hæc fulmina Quesnelli, *Causa Ques-*
eique adhærentium corda adeo *net. p. 86.*
& 103.

S 2

non

Sæc. XVII non ad poenitentiam feriebant, ut inde
A. C. 1695. ad majorem audaciam concitati, om-
nes suorum libros vel a Papa vel Epi-
scopis proscriptos in Hollandiam, novo
prælo subjiciendos mitterent, ac *ma-
gnam eorum collectionem*, Andrea Schu-
rio Trajectensem Typographum solli-
citante, adornare meditarentur: inde
vero contigit, quod in Hollandia quam-
plurimi ex Clero Catholico, ac præci-
pue Heussenius, Candidus, Erckelius,
Oosterlingus, imo ipsemet Archiepi-
scopus Sebastenus sensim hoc veneno
inficerentur, & Quesneli aliorumque
eiusdem furfuris Scriptorum opera ma-
ximo in pretio haberent, novasque
eorum editiones ibidem procurarent:
Jam dudum Alexander VII. librum,
cui titulus: *Annus Christianus prohibue-
rat, ratus, Sacrorum Mysteriorum di-
gnitati & Sacrosancti ritus Majestati
contrarium esse, si Divina Officia pro-
singulis Dominicis & festis, necnon
Sacramenta administrandi & offi-
cium Sepulturæ peragendi ritus &c.
in vulgarem linquam versi vulgo ex-
ponerentur: Attamen hoc ipsum Pon-
tificis interdictum stimulante Quesnello
Batavi Cleri cupiditatem adeo incita-
bat, ut præsatum librum ibidem rursus
prælo subjicerent, & ad cujusvis ordi-
nis & sexus homines transmitterent,*
cun-

cunctosque versiculos, orationes & re- Sæc. XVII.
liqua in Rituali Romano contenta in A.C. 1695.
Missione Hollandica idiomate Batavico
legerent: Hæc novitas quosdam adeo
offenderat, ut ad Mechliniensem Ar-
chiepiscopum hujus anni Mense Martio
rem deferrent, eo fine, ut ipse desuper
summum Pontificem consuleret: Ea-
propter totius rei seriem exponentes
hæc ad Archipræfulem perscripsere:

„Ab aliquibus mensibus R. P. Van
„Hoorn ex Ordine Dominicanorum præ-
„dicavit, Missam & Canonem Missæ lin-
„gua vulgari impressam non debere
„dari populo legendam, & tales im-
„pressions per Bullam Alexandri VII.
„damnatas esse sub poena excommuni-
„cationis majoris. Amplissimus Hugo
„Van Heussen Provicarius Ultrajecti-
„nus Leidæ habitans vocavit dictum
„Patrem, ipsum corripuit, quod talia
„prædicaret, & dixit, optimum esse,
„quod populus lingua vulgari Missam,
„& Canonem legeret, quia, inquit,
„adstantes Laici sunt sacrificantes cum
„Sacerdote, debent scire, quid legant:
„quoad Bullam Alexandri VII. respon-
„dit dictus D. Hugo Provicarius, hoc
„totum fuisse pro Gallia prohibitum,
„sed non pro Hollandia, cum tamen
„sub Alexandro VII. tot ferme essent
„hæretici in Gallia, quam nunc in

S 3 „Hol-

Sæc. XVII. „Hollandia, in quorum hæreticorum
 A. C. 1695. „favorem prætendit dictus Hugo, de-
 „bere omnia Belgice legi. „

„A paucis mensibus idem Hugo in
 „sua Ecclesia inter Missarum Solemnia
 „publice Sacramentum Matrimonii ad-
 „ministravit Domino Van Aelteren &
 „ipsius sponsæ lingua Belgica, omnes
 „scilicet versiculos, Orationes, & om-
 „nia, quæ sunt in Rituali, Belgice le-
 „gends. „

„Mense ultimo Februarii, idem
 „Hugo publice cum rochetto & stola
 „officium Sepulturæ cujusdam filiæ
 „devotæ Catharinæ Bannier totaliter
 „lingua Belgica celebravit, ab initio
 „usque ad finem, incensationes, asper-
 „siones, & omnia generaliter ex Ri-
 „tuali Romano Belgice alta voce, &
 „solemniter pronuntians, & hoc præ-
 „sentibus tot personis Catholicis ex
 „utroque sexu, quot poterat continere
 „magna camera, in qua Corpus de-
 „functæ jacebat, in domo Domini Brien
 „medici ad insigne Vituli coronati in
 „platea Harlemensi. „

„Idem Hugo administrat Baptis-
 „mum, extremam unctionem lingua
 „Belgica, omnia ex Rituali Romano
 „Belgice pronuntians. Omnia supra-
 „dicta sunt publica; & Lugdani Bata-
 „vorum pluries, & coram perplurimis
 „testibus facta. „ Hoc

„Hoc interim est Caussa maxima-
rum quæstionum inter amicos, & pœ-
nitentes dicti D. Hugonis van Heussen
„Provicarii, & amicos, & pœnitentes
„aliorum Sacerdotum, & Missionario-
rum.”

Sæc. XVII.

A.C. 1695.

Re igitur a Patribus Congregatio-
nis de propaganda fide mature discus-
fa, Innocentius XII. Papa hunc librum,
cui titulus: *Annus Christianus, seu Missæ*
in Dominicis, feriis & festis totius anni
unacum alio libello de devotione & cultu
B. V. debito, die septima Septembris
proscriptis: edito hoc decreto: „Sacra
„Congregatio &c. de mandato Sancti-
„tatis suæ, præsenti decreto prohibet
„& damnat infra scriptos libros, folia
„& Theses, videlicet: *de Devotione B.*
V. M. &c. & Annus Christianus &c.
„undecim Tomis Auctoris Anonimi, in
„quibus continetur Missale Romanum
„in idiomate Gallico translatum, jam
„ab Alexandro VII. prohibitum, &
„quatenus opus sit, denuo prohibetur.”

„Hos itaque Libros, Folia, & The-
ses respective prohibitos, & damna-
tos per idem Decretum eadem Sacra
Congregatio de mandato, ut supra,
vetat, ne quis cujuscunque sit Status
& Conditionis, & quocunque idio-
mate, & versione impressos, vel im-
primendos in quocunque loco audeat

S 4

ullo

Sæc. XVII., ullo modo, & sub quocunque præ-
A. C. 1695., textu imprimere, vel imprimi facere,
„neque impressos apud se retinere, &
„legere licite valeat; sed ipsis Ordina-
„riis locorum, aut hæreticæ pravita-
„tis Inquisitoribus statim, & cum ef-
„fectu tradere, & consignare teneatur,
„sub pœnis in indice Librorum pro-
„hibitorum..”

Quam indomitis autem furiis denuo
Quesnellus in hoc quoque decretum
debacchatus sit, vix calamo aut lingua
exprimi potest.

§. III.

Inquisitionis censura in Acta Sanctorum a Bollandistis concinnata.

Acta Boll.
vinic.
Argentré
coll. Jud.
part. 3.
pag. 394.
Bibl. Car-
melit.

Vix Hagiographi Belgæ primos sui
operis tomos publicæ luci dona-
verant, cum illico quamplurimi eos
aggrederentur, de injuriis, ac teme-
rariis opinionibus postularent, errorum-
que convincerent. Ad molem operis
crescebat adversantium, Censorumque
numerus atque auctoritas: habebant
Franciscani, Minimi, Dominicani, Be-
neditini, omnisque Status & condi-
tionis Viri, quod in hisce libris carpe-
rent, & quasdam illorum partes cri-
minarentur: Primum vero discordiæ
pomum inter Jesuitas & Carmelitas
jecit

jecit P. Daniel Papebrochius Jesuita, Sæc. XVII.
 qui Henschenio in colligendis Sancto- A. C. 1695.
 rum actis adjunctus erat. Hic non
 modo hujus Ordinis antiquitatem im-
 pugnare, sed etiam plurimos Sanctos
 eidem conjecturis, ac potissimum ar-
 gumentis, ut vocant, negativis ab-
 judicare aggrediebatur, quo comperto
 supremus Ordinis Præpositus Generalis
 Matthæus Orlandus, Papebrochium
 moneri curavit, ne sua scribendi intem-
 perie charitatis vinculum dissolveret,
 non sine Catholicorum, hæreticorum-
 que offensione: cum autem Papebro-
 chius a semel concepto Historiam Car-
 melitanam impugnandi proposito re-
 cedere nollet, Franciscus Bonæ spei
 Carmelita Ordinis sui Historiam edito
 armamentario suo comprobavit, his
 autem a Papebrochio flocci habitis Car-
 melitæ R. P. Olivam Societatis Gene-
 ralem rogarunt, quatenus dissensionum
 semina in suo ortu suffocare vellet: Hic
 quoque die decima quarta Novembris
 anno hujus sæculi septuagesimo primo
 ad præservidum hunc Jesuitam has de-
 dit literas, „R. P. PP. Carmelitæ valde
 „desiderant, ut cum in actis Sanctorum,
 „in quibus conscribendis Rev. Vesta
 „versatur, Ordinis istius mentio incide-
 „rit, antiquitatem illius, quam aliqui
 „etiam e Nostris Scriptoribus adstruxe-
 „runt,

Sæc. XVII. „runt, minime impugnet; quin potius
 A. C. 1595 „confirmet, si quæ forte in eam rem
 „argumenta suppetant. Cum igitur
 „præclaræ hujus Religiosæ familie
 „cauſſa plurimum cupiam, ad mentem
 „plane meam, votumque faciet Rev.
 „Vestra, si ipsorum hac in re deside-
 „rium fecerit fatis. Et certe antiqui-
 „tatis gloria, quæ huic Ordini tribui-
 „tur, a nobis, si non confirmanda,
 „ſaltem impugnanda non est.

Verum nec Generalis sui monita
 animum Papebrochii immutare pote-
 rant: instant Carmelitani Belgæ apud
 eundem iteratis literis, traditisque
 scriptis, ac verbis omni humanitate
 plenis declarant, se nullam velle ha-
 bere partem in hisce amaris querelis;
 aſt cuncta pro conservanda pace ex-
 cogitata media erant frustranea, per-
 gebat ille mordaci suo stylo Sanctorum
 vitas fuggillare, etſi rursus a Societa-
 tis Præposito jussus fuisset, ut cujuſ-
 dam sancti Carmelitæ vitam cum novitius
 & inauditis hactenus notis suis supprimeret,
 nec eam cum ceteris Sanctorum Actis di-
 strahi fineret: Nulla igitur spes aliunde,
 quam a Sacra Sede affulgere videba-
 tur: unde P. Sebastianus a S. Paulo
 Provinciæ Flandro-Belgicæ Provincia-
 lis anno hujus sæculi octogesimo ter-
 tio Libellum supplicem Innocentio XI.
 &

& decimo post anno alium Innocen-
Sæc. XVII.
tio XII. obtulit, supplex, ut Pontifex A. C. 1695.
una ex parte perennis Carmelitarum
fundamentis, ex altera Papebrochii
hallucinationibus, quid juris esset, pro-
nuntiare dignaretur. Hæc cum Romæ
ac in Belgio gererentur, acrius in Hi-
spania scriptis ultro citroque editis cer-
tatum est, Carmelitis apud Inquisitio-
nem Generalem læsum jus reparari ro-
gantibus, eo autem tempore Didacus
Sarmiento Valladares Generalis Inqui-
sitor Jesuitis oppido addictus præva-
luit, quo tamen fatis functo Carme-
litæ Papebrochii, socrorumque acta
rursus apud Toletanæ Inquisitionis tri-
bunal detulerunt. Igitur Inquisitionis
Qualificatores re mature discussa, per-
pensisque accusationum articulis, atque
excerptarum propositionum offendicu-
lis die decima quarta Novembris qua-
tuordecim t̄mos: *Acta Sanctorum in-
scriptos proscriptere, edito decreto
seuenti:*

„Nos Inquisitores Apostolici, adver-
sus Hæreticam pravitatem, & Apo-
stasiam in urbe, Regno, & Archiepi-
scopatu Toletano, nechon Jurisdi-
ctione Abulæ, Segoviæ, Siguntiæ,
„& in iis, quæ citra sunt, partibus Au-
thoritate Apostolica, & ordinaria &c.
„omnibus & singulis cuiuscunque gra-
„dus,

Sæc. XVI.,,dus, Status, Conditionis, Præemi-
 A. C. 1695.,,nentiæ, Dignitatis sint, sive exempti,
 „,sive non vicini, commorantesque hoc
 „,in oppido Toleti cives, aliarumque
 „,civitatum, vicorum, cæterorumque
 „,præfatæ Jurisdictionis nostræ locorum
 „,Incolæ. Notum facimus, rescivisse nos
 „,fuisse libros quospiam typis mandatos,
 „,ac evulgatos, quos omnes colligi, &
 „,collectos omnino prohiberi jubemus.
 „,Sequentes ejusmodi sunt:

„,Liber in Folio, primus, secundus
 „,& tertius, cui titulus est: *Acta San-
 „ctorum Martii*, editus Antverpiæ a-
 „,pud Jacobum Meursium, prior uter-
 „,que Tomus Anno 1668. posterior item
 „,Anno 1668.

„,Liber alter, primus, secundus,
 „,tertiusque Tomus, qui inscribitur:
 „,*Acta Sanctorum Aprilis*, impressus Ant-
 „,verpiæ apud Michaelem Knobbarum
 „,Anno 1675.

„,Alius item Liber primus, secun-
 „,dus, tertius, quartus, quintus, sex-
 „,tus ac septimus Tomus, inscriptus:
 „,*Acta Sanctorum Maij*: quique impres-
 „,sus Antverpiæ est; primus quidem,
 „,secundus & tertius Tomus Anno 1680.
 „,quartus & quintus Anno 1685. sextus
 „,demum atque septimus Anno 1688.

„,Liber iterum alias, cui titulus;
 „,*Propilæum ad Acta Sanctorum Martii*:
 „,Edi-

„Editionis Antverpiensis, apud Michae- Sæc. XVII.
„lem Knobbarum, Anno 1685. ut ex A. C. 1695.
„operis dedicatione patet, quorum om-
„nino quatuor supra decem tomi sunt, Au-
„thores eorum sunt Godefridus Hensche-
„nius, & Daniel Papebrochius Societa-
„tis Jesu.

„Cum in iis vero Propositiones ha-
„beantur erroneæ, hæreticæ, sapien-
„tes hæresim, infide periculofæ: i can-
„dalofæ, piarum offensivæ aurum,
„schismaticæ, seditiosæ, temerariæ,
„audaces, præsumptuofæ, summis plu-
„ribus injuriæ Pontificibus, sanctæ Sedi
„Apostolicæ, Sacræ Rituum Congre-
„gationi, Breviario, Martyrologioque
„Romanis, nimiumque quibusdam ali-
„quorum eximiis Sanctorum virtutibus
„detrahentes: plurima item scripta,
„necnon contra debitam in Sanctis Pa-
„tribus plurimis, ac in primis gravibus
„Ecclesiasticis Theologis reverentiam
„Clausulæ. Quin etiam cum proposi-
„tiones contineant, quæ Statum Iæ-
„dunt Religiosum & complures Ordines,
„Carmelitas maxime, ipsorumque Scri-
„ptores gravissimos: Nationes bene
„multas, & Hispaniam præcipue; plu-
„rima item dogmata, quæ summi
„Pontifices, & Ecclesia prohibuerunt,
„ac damnaverunt, utpote edita nota-
„tis infamia ab Authoribus, suæ ipso-
„rum audacter Doctrinæ fidentibus, ut
„eam,

Sæc. XVII., eam, quæ Sanctorum est, & Eccle-
A. C. 1695 „siæ Traditiones impugnat. „

„Idcirco præcipimus, ne quis qua-
„liscunque Status, dignitatis, aut con-
„ditionis ille sit, affervet, legat, aut
„dictos vendat libros, seu impressos,
„seu manuscriptos, seu præfatæ sint,
„seu alterius Editionis; vel typis eos-
„dem mandet, emat, aut vertat de-
„nuo, sub ipsa Excommunicationis Ma-
„joris latæ Sententiæ, ducentorumque
„Ducatum pœna solvendorum, qui
„sancto attribuantur officio; monemus-
„que fore, ut adversus inobedientes
„procedatur. Mandamus insuper, ut
„ab illa die, qua nostrum hoc lectum
„diploma fuerit, aut vobis quocumque
„modo notum, intra seu subsequentes
„dies, & eos quidem peremptorios,
„afferatis, Nobisque, aut hujus sancti
„Officii Commissariis, qui nostræ Juris-
„dictionis in locis existunt, præfatos
„exhibeatis libros, quo id genus om-
„nes ad nos deferant, eosque, quos
„ab aliis haberi sciatis, & occultari, re-
„nuntietis. Sin aliter, & secus egeri-
„tis, ipsi nos ex nunc pro tunc, &
„ex tunc pro nunc ferimus, ac promul-
„gamus in vos & unumquemque vestrum,
„contumaces, atque nostro rebelles
„jussui (dictis, repetitisque præfatis
„monitionibus, Canonicis in Jure præ-
„missis

„missis) superius latam Excommuni- Sæc. XVII.
 „cationis Majoris Sententiam; & ut A. C. 1695.
 „tales vos habemus, qui prædictas tum
 „Censuras, tum pœnas incurriteris.
 „Commonemus porro adversum vos, ut
 „illæ mandentur executioni, & prout
 „de jure videbitur, iri processum. In
 „quorum fidem dari præcipimus, &
 „ipſi nostrum diploma damus, quod
 „nostris nominibus, tam sancti Officii
 „Sigillo munitum, & ab uno a secreti
 „Secretariis, in tribunali sancti Officii
 „Inquisitionis Toletanæ, relatum die
 „decima quarta Novembris, Anno
 „Christi millesimo sexcentesimo nona-
 „gesimo quinto. „

Hujus Toletanæ Censuræ æquitas
 tam luculenta, tamque necessaria vi-
 debatur, ut ceteri etiam Hispaniæ In-
 quisitores pariter publico decreto præ-
 fata Acta proscriberent, quo & quidem
 hoc adhuc anno Madritenses die vigesi-
 ma nona Novembris, Cæsar-Augustani
 & Arragonici die octava ejusdem Men-
 sis, Castellani die vigefima tertia De-
 cembris & Vallisoletani decima quinta
 præfati Mensis, quibus anno se-
 quenti die decima quinta Januarii ac-
 cesserunt quoque Lusitani, quorum
 supremus Praeses ac Inquisitor Josephus
 de Lancastro Auctoritate Apostolica
 sub pœna excommunicationis sibi re-
 serva-

Sæc. XVII. servatæ præcepit, ut Acta Sanctorum, A. C. 1695. eoquod in illis propositiones contra Sanctorum Patrum doctrinam, communemque Ecclesiæ sensum contineantur, sancti officii Commissariis tradantur, & denuntient eos, qui prædictos libros retinent, aut ab aliis retineri noverint.

§. IV.

Mulieris Guyoniæ cauſſa in Galliis
examinata.

Argentre
Coll. jud.
part. 3. fol.
393.
Arnold hist.
Hæret. p. 4.
sett. 3.
pag. 1109.
Hode Hist.
de Louis
l. 51. & 52.

Sub idem tempus Quietismi entusiasmus, fanatici raptus, & entheis Spiritus, purioris contemplationis, ac vitæ exstaticæ velo obiecti ex Hispania & Belgio in Gallias quoque transmigrarunt: ac primo quidem prodierunt e suis latebris plures libri hoc veneno infecti, quorum quosdam ab Harlæo Archiepiscopo Parisiensi damnatos fuisse, anno priori meminimus: nec tamen propterea defecere, qui vel novitatis prurigine incitati, vel pietatis specie, atque incauta ejusmodi librorum lectione seducti fanatica hæc dogmata ore & calamo propugnarent: Hos inter Antesignanam merito dixerim famosam illius ævi Mulierem Joannam Mariam Bauriers de la Mothe Guyoniam. Hæc præter jam allegatos duos libros edidit quoque alium sub

sub nomine: *Torrentes*, explicationem Sæc. XVII.
in V. & N. Testamentum præcipue in A. C. 1695.
Apocalypsin, pios sermones, epistles,
& alia ejusdem generis opuscula,
in quibus tamen nonnisi fanatica deli-
ria, ac perniciosæ doctrinæ contineban-
tur; docebat enim totius internæ vitæ
clavem consistere in plena quiete &
indifferentia circa omnia, etiam circa
salutem, ita ut mens in Deo absorpta
nihil appetat, neque infernum timeat,
nec cælum speret, nihil a Deo petat,
de nulla re neque de ipso peccato do-
leat, nulla re moveatur, sed in sola
Dei contemplatione & amore puro pe-
nitus conquiescat, atque anima ad de-
monstrandam suam fidelitatem sepelia-
tur, conteratur, suum foetorem patia-
tur, & sine corruptionis evitandæ cura
in infima Divinæ voluntatis abyssῳ con-
tabescat, sensimque suo fætori assueta,
in quiete maneat, nec inde unquam
exire speret. Tum vero extremam mi-
seriam sibi haud ultra horro futuram,
ad S. Synaxin, sicut ad communem
mensam connaturaliter accedere, in
Confessione ex obedientia sese accu-
fare, & sine dolore confiteri incipiat,
eo quod tum nec conscientiam, nec ac-
cusatorem, utpote jam in Deo penitus
absorpta, ultra habitura sit. In sua
Apocalypseos explicatione Prophetis-
Hist. Eccles. Tom. LXVI. T sam

Sæc. XVII. sam egit, varias visiones retulit, atque
A C. 1695 audacter effata est, quod intima ani-
marum cognoscat, & in eas, non mi-
nus quam in corpora prodigiosam ha-
beat auctoritatem, eamque Deus ele-
gerit, ut humanam rationem destrue-
ret; quicquid, inquiebat ipsa, solvero,
erit solutum, & quicquid ligavero, erit
ligatum: *ego sum lapis iste sanctæ Crucis
infixus, quem reprobaverunt ædificantes.*
Quandoque se hoc Spiritu adeo plenam
fingebat, ut de vita sua periclitari visa,
mox revocandi halitus gratia, pecto-
rali tunica exsolvi deb eret, & ejus
etiam corpus reipsa in variis partibus
dissiliret: Tantam vim habet in fœni-
nis depravatæ phantasiam pestis: cum
autem Guyonia non modo generis no-
bilitate, sed etiam externa morum com-
positione inclareceret, dudum a Cen-
forum insectatione tuta erat, & quod
sane mirum est, etiam non pauci pro-
bitate, & scientia spectatissimi hujus
mulieris confortio delusi, admiratione
& æstimatione tam sublimis Magistræ
defixi hærebant, eamque celeberrimis
illis accensebant Mysticis, qui fidei my-
steria in conscientia pura portantes, si
peccarunt, duntaxat in verbis non in re
offenderunt, dum quo magis in interiori via
versati, eo minus exacte atque ad Theolo-
gice limam alios instruere potuerant: nihilo-
minus

minus tamen multo plures hujus fœ-
minæ illusionem, acquietismi sermen-
tum suspicabantur, ipsa quoque mul-
torum indignationem sibi attraxerat,
eoquod non pauca de semetipsa jacti-
taret, quæ menti ejusmodi deliriis non
obfuscatae merito offensioni essent; cum
ergo indies contra novam hanc doctri-
nam graviores apertæque moverentur
querelæ, Fenelonus Abbas Delphini
Moderator, huic mulieri author erat,
ut Benigni Bossueti Meldenfis Episcopi
judicio atque examini cuncta sua scri-
pta, tam edita quam nondum vulgata,
vitæque suæ Historiam a se exarratam
traderet: Obstupuit Meldensis, de cun-
ctis ejus deliriis, damnatisque errori-
bus plene informatus & quamvis mi-
nime dubitaret, illam enormiter illu-
sam fuisse, præcipue cum asserere haud
dubitasset, se non posse aliquid petere
a Deo & tamen orandi ad Deum me-
thodum traderet, nihilominus alios
pietate ac scientia claros Præsules in
consilium adhibuit, ipsusque saepius
cum hac fœmina egit, ipsius scripta
discussit, eaque sedulo contulit cum il-
lis libris, quos præcipui vitæ internæ
Magistri SS. Franciscus Salesius, The-
resa, Joannes a Cruce, Thaulerus,
Rusbrockius, Blosius & alii excellen-
tes Mystici Doctores de contemplatio-

see. XVII.
A. C. 1695.

T 2 ne

Sæc. XVII. ne, sublimi oratione, & amore Dei scri-
A. C. 1695. pserunt. Tenuit octo menses discussio

hæc Issyæ habita, interim vero hæc
fœmina usu Sacramentorum interdicta
est: Paruit illa, datis tamen literis per
Maintenoniam Nobilem Matronam Lu-
dovico Regi supplicabat, ut in ejus
vitam inquire, quibusdam Deputa-
tis præciperet, eo fine, ut ea a crimi-
nibus sibi imputatis vindicata, ad do-
ctrinæ suæ examen cum minori animi
præventione procedi posset: postea
Bossueto Noallium Catalaunensem Epi-
scopum, & Trosonium Sulpitianæ Con-
gregationis superiorem Generalem ad-
jungi petiit: Id quoque datum est ejus
precibus: die igitur decima Martii hoc
anno Ludovicus Antonius Noallius,
qui defuncto Harlæo, in Parisiensem
Archiepiscopum non ita pridem nomi-
natus erat, ceterique Examinatores,
triginta quatuor articulos seu errores
ex ejus scriptis decerptos proposuere,
ac quemlibet suis censuris notarunt,
quibus Guyonia interim in cœnobio
Monialium Meldis custodita, haud cun-
stanter subscrispsit, palam contestata,
nunquam suæ mentis fuisse, aliquid
scribere aut loqui contra doctrinam Ec-
clesiæ Catholicæ, cui ex integro sem-
per esse subjecta velit. Verum paulo-
post contra mandatum rursus docere,
sua-

suaque deliria spargere cæperat, qua- Sæc. XVII.
propter desuper accusata in carcerem A.C. 1695.
data est; rursus tamen emissâ fidei &
obedientiæ professione in libertatem af-
serta Blesas migrandi licentiam obti-
nuit: priusquam vero inde abiret, ei-
dem injunctum, ut deinceps non alium,
quam Jesuitam in conscientiæ suæ mo-
deratorem eligeret, & rursus sese pro-
nuntiato in eam judicio, ac Ecclesiæ
doctrinis subjiceret: ad quæ ipsa re-
spondit, „se hoc veritati testimonium
reddere esse obstrictam, quod suis
„loquendi modis nunquam errores in
„illis reipsa contentos docere intende-
„rit, nec unquam crediderit, eos in
„tam perverso sensu accipi posse. „
Tandem vero dimissa Blesis pie vixit,
ac die decima sexta Junii Anno Christi
millesimo septingentesimo decimo septi-
mo inter luculenta pœnitentiæ ac pie-
tatis signa decessit: reliquit etiam Te-
stamentum vere Christianum, in quo
præmissa fidei Catholicæ professione in
veritatis, suæque integritatis testimo-
nium jurato contestata est, se in Ec-
clesia Romano-Catholica, cui semper
tota mente adhæsisset, mori paratam
esse, ac semper in animo suo ab ob-
jectis doctrinis alienam, nunquam in
abominandis Molinosii erroribus par-
tem habuisse: suis vero accusatoribus

T 3 non

Sæc. XVII. non modo plene ignoscere, sed ne-
A. C. 1695. quidem gestorum memoriam ultiro ha-
bere velle.

§. V.

*Bailleti liber de devotione B. V. ab
Innocentio XII. proscriptus.*

Si Guyonia per indiscretam suam pie-
tatem in crassos omnino errores pro-
lapsa est, certo Adrianus Bailletus in
debito Sanctorum cultu defecit. Scri-
psit tractatum de devotione Beatæ Vir-
ginis, & de cultu eidem debito, in quo
si devotionis excessum quandoque in
superstitiones degenerantem, qui ex
vulgi imperitia, non Ecclesiæ doctrina
ortum trahit, carpsisset, atque a ru-
dium animis penitus eliminare studuis-
set, nequidem a zelosissimo Mariani
cultus Defensore rejici potuisset, post-
quam vero omniem B. V. cultum eidem
ingratum, nobisque inutilem, Mariam
peccatoribus minime propitiam, origi-
nali labe infectam, atque in cælos non
fuisse assumptam, pluraque alia contra
Ecclesiæ praxin, & SS. Patrum doctri-
nam effutierat, merito Innocentius XII.

*Vid. supra
§. 2. p. 279.* Papa hoc anno die septima Septembris
eius librum, atque ejusdem novam e-
ditionem sexto post anno die vigesima
sexta Octobris, donec corrigatur in Indi-
cem

cem proscriptorum librorum referri jus- Sæc. XVII.
fit, cuius decretum jam supra retu- A. C. 1695.
limus.

§. VI.

*Cleri Gallicani edictum circa Juris-
dictionis Ecclesiasticæ limites.*

Janæ per plurima sæcula viguit Sacer- Rroces verb.
dotium inter & Imperium ingens de l'aff. gen.
discordia circa Jurisdictionem Eccle- du Clerge
siasticam & sæcularem; adeo ampla 26. Maij
primis duodecim sæculis erat Episco- Abregé
porum jurisdictione, ut non modo de Cle- chron. de
ricorum sed & Laicorum cauissis etiam l'Hist. p. 494.
civilibus & criminalibus plenam judi-
candi facultatem sibi arrogarent; Pon-
tifices quoque supremæ eaque univer-
salis in Ecclesiam potestatis titulo suam
jurisdictionem immensis pene spatiis in
omnes res, personas, & cauissas, si
non directe, saltem indirecte extendisse
arguebantur: sensim vero effusiori huic
Ecclesiasticæ jurisdictioni limites oppo-
nebantur a Principibus, quorum edictis
cauissæ reales, imo & actiones persona-
les Ecclesiasticis interdictæ, per con-
cordata jus nominandi Principibus vin-
dicatum, & immunitas realis & per-
sonalis admodum restricta fuit, ita, ut
re ægre saltem in Galliis, in cauissis
mere spiritualibus & in sacramentorum

T 4 ad-

Sæc. XVII. administratione remaneret intacta Ec-
A. C. 1695. elesiæ jurisdic^tio: inde vero tot que-
 relæ, totque lites: clamant Sacerdo-
 tes, clamant Principes, Deo reddenda
 esse, quæ Dei, & Cæsari, quæ Cæsa-
 ris: objiciunt Principes scutum su-
 perioritatis territorialis, & juris Majes-
 tati, favet prærogativa Advocati Ec-
 clesiæ, Defensoris & executoris S. Ca-
 nonum: opponunt Ecclesiastici jus Di-
 vinum, manus profanas in sancta San-
 ctorum injicere prohibens: Nullibi au-
 tem ob labefactatam jurisdictionem Ec-
 clesiasticam aciores quam in Francia
 querelas moverunt Clerici; ibi enim
 non modo Clericorum caussæ & res
 mixti fori Ecclesiasticis subtrahuntur,
 de matrimoniis impedimentis statuitur,
 Professiones Religiosæ annullantur, in
 ætate dispensatur, leges in caussis Ec-
 clesiasticis fanciuntur, Synodorum Ca-
 nones & Pontificum decreta a Laicis
 examinantur, sed etiam introducta *ap-
 pellatione ab abusu* Parlamentum libere
 caussas omnes ad suum tribunal evocat:
 eapropter Clerus Gallicanus identidem
 apud Franciæ Reges contra Regia Par-
 lamenta querebatur, supplex, ut Mi-
 nistrorum violentiis, quibus suis juri-
 bus abutentes, cunctos potestatis suæ
 limites longe excedunt, frænum inji-
 ceret, ac tandem caussas, in quibus *ap-
 pellatio*

pellatio ab abusu seu querelæ de turbata Sæc. XVII.
 Laicorum jurisdictione ad Regios Ma- A.C. 1695.
 gistratus delatæ locum habeant, ex-
 primere, harumque appellationum usum
 & numerum restringere vellet. Enim-
 vero ad Cleri preces emanarunt Regis
 edicta, quibus cautum, ut appellatio-
 nes ab abusu, nonnisi ab abusu noto-
 rio, atque in caussis arduis & publicis
 Rempublicam concernentibus admit-
 tantur: verum Parlamenta, spretis
 Cleri querelis, & Regum edictis, non
 raro in caussis etiam levioribus ejus-
 modi appellationes admisere, quo circa
 Clerus Gallicanus in suis comitiis an-
 no hujus sæculi nonagesimo decrevit,
 Regi rursus desuper supplicandum, ei-
 que oppressæ jurisdictionis injurias toto
 rationum verborumque pondere esse
 exponendas: Hoc igitur anno Clerus
 hunc in finem in oppido S. Germani in
 Laya habuit comitia, quæ Bouchera-
 tus Franciæ Cancellarius, & Harlæus
 primarius Curiæ Præses accedere jussi
 sunt, eo fine, ut dubia circa utramque
 Ecclesiasticorum jurisdictionem disol-
 vere, firmasque leges desuper stabili-
 lire, junctis viribus ac consiliis adla-
 borarent. Igitur edictum conficitur,
 in quo singula capita, quæ tam disci-
 plinam Ecclesiasticam, quam regimen
 politicum, & morum correctionem re-

T 5

spi-

Sæc. XVII. spicerent, enumerantur, stabilitur quo-
A. C. 1695 que forma, juxta quam in Jurisdictio-
ne seu Tribunal Ecclesiastico & pro-
fano caussæ Clericorum instruerentur;
firmantur jura & prærogativæ, ac ho-
nores superioribus Ecclesiasticis debiti,
ac denique præscribuntur Regulæ, ex
quibus discerni possint casus, quando
Judices Ecclesiastici aut Laici, vel quilibet
aut seorsim, aut cumulative de aliqua
caussa cognoscendi jus habeant &c.
Hoc edictum Mense Aprili auctoritate
regia firmatum die decima quarta Maij
Parisini, & postea omnium reliquarum
Provinciarum (excepta Flandria) Par-
lamentorum actis insertum est: inde
vero plura jura Episcopis denuo fuere
asserta, quæ Clerus Gallicanus tum eo
facilius a Ludovico XIV. obtinuerat,
quo ampliora pecuniarum subsidia ad
bellum Gallicum conferre, a Rege jussi
fuerant; quapropter Harlæus Parisien-
sis Archiepiscopus ac Conventus Gal-
licani Præses velut de reportata insigni
victoria gratulabundus in hisce comitiis
Congregatos ita alloquebatur: „Nihil
„hucusque Clerus Gallicanus intenta-
„tum reliquit, ut confusione, qua jam
„a longo tempore jurisdictio Ecclesi-
„astica & profana perturbata fuit, re-
„medium opponeret, ac tandem fir-
„mam legem obtineret, vi cuius Clero
„suis

„suis juribus legitimis, sibique propriis Sæc. XVII.
A.C. 1695.
 „denuo quiete frui liceret: Hanc in
 „rem sæpius humillima veneratione Re-
 „giæ Majestati suæ supplices porrex-
 „mus libellos, obtinuimus etiam non
 „raro responsa oppido favorabilia, quæ
 „tamen, cum in acta Parliamentorum
 „non fuissent relata, effectu caruere:
 „tandem Rex, quantumvis pro Regni
 „sui salute anxiis oppido curis immer-
 „sus esset, Ecclesiæ tamen Zelo in-
 „census, pridie ante discessum suum
 „ad Compendiense Palatium, singulos
 „hujus edicti articulos discutere, ipsus-
 „que tam rationes a Clero allegatas,
 „quam ab aliis oppositas ponderare,
 „ac dijudicare dignatus est: tandem
 „vero hoc edictum eo tenore, quo
 „nunc exstat, ut petitioni ac Cleri de-
 „sideriis satisfaceret, confici, promul-
 „gari, atque a Parisiensi Parlamento
 „ante Sessionum initium ad acta re-
 „ferri jussit: Est autem hoc edictum
 „adeo proficuum, ut Clerus sibi plu-
 „rima commoda inde redundatura pol-
 „liceri valeat . . . Sublata demum
 „sunt obstacula, quibus toties Episcopi
 „in suæ jurisdictionis usu præpediti
 „fuere; obvia quoque sunt media,
 „quibus pax & disciplina restaurari pot-
 „erunt &c.„ Huic edicto ansam quoque
 præbuere graves oppido querelæ, quas

Pon-

Sæc. XVII Pontifex contra quoddam Regis editum hoc anno die undecima Aprilis promulgatum moverat; Ludovicus enim Rex cunctis Regni sui Episcopis nova jura in Regulares, eorumque loca & bona tribuit, concessitque, ut cujus-cunque Ordinis monasteria visitare, & Regularem disciplinam, si cum publicæ ædificationis dispendio relaxatam crederent, restaurare possent: cum ergo Pontifex hac lege limites Regiæ potestatis excedi, novamque auctoritatem usurpari arbitraretur, hoc Regis editum omnino irritum esse declaravit, inde vero in utroque foro hæc quæstio maxima animorum contentione agitabatur, Rex tamen saniora edoctus huic liti finem imposuit, totoque negotio in pristinum statum revocato declaravit, se nonnisi Dei cultum, maioremque honorem præ oculis habuisse, nec unquam supremi Ecclesiæ Capitis jura violare intendisse.

§. VII.

Duodecim Præfules ab Innocentio XII. Romana Purpura decorati.

*Theatr. Eu-
rop. t. 14.
Forresti
chart. mundi
part. 2.* Postquam variæ simultates inter Se-
dem Apostolicam & Aulam Galli-
dam Præfules Sacro Purpuratorum
Col.

Collegio adscribere statuit, ac die duo-^{Sæc. XVII.}
decima Decembris, horum duodecim ^{A. C. 1695.}
promulgavit: Ex his erat primus Se-
bastianus Antonius Tanara Bononien-
sis in Cæsaris Aula Apostolicus Nun-
tius Presbyter Cardinalis tit. Quatuor
Coronatorum. II. Jacobus Boncom-
pago pariter Bononiensis ibidemque
Legatus Apostolicus. III. Joannes Ja-
cobus Cavallerini patria Romanus.
IV. Fridericus Caccia, Mediolanensis.
V. Thadæus Ludovicus del Verme Pla-
centinus Farnensis Episcopus Presby-
ter Cardinalis tit. S. Alexii. VI. Tho-
mas Maria Ferrari ex Ord. FF. Præ-
dicatorum, Magister S. Palatii, natus
Manduriæ in Neapolis Regno Presby-
ter Cardinalis tit. S Clementis. VII.
Josephus Sagripantes Narniensis & Lu-
sitanus Papæ Nuntius. VIII. Cælesti-
nus Sfondrati Ord. S. Benedicti, Me-
diolanensis, Abbas ad S. Gallum Car-
inalis Presbyter tit. S. Cæciliæ. IX.
Henricus Noris Ord. FF. Eremitarum
S. Augustini, Veronensis, Vaticanæ
Bibliothecæ Præfectus Presbyter Car-
inalis tit. S. Augustini. X. Joannes
Baptista Spinola Genuensis. XI. Do-
minicus Taurusinus, Orvietanus. XII.
Henricus de la Grande Marchio
d'Arquien de Bethunes, qui jam
octogesimum ætatis annum agens, Car-
dina-

Sæc. XVII. dinalis Diaconus tit. S. Nicolai in carcere
 A. C. 1695. nominatus est. Præter hos *in pectore*, ut
 vocant, reservabat Pontifex Jacobum Antonium Merigi, Mediolanensem, & Balthasarem Cincium Larissensem Episcopum, patria Romanum, quorum priorem nonnisi tertio post anno die nona Decembris, posteriorem vero die undecima Novembris biennio post promulgavit.

§. VIII.

Vehemens contentio inter Vilnensem Episcopum & supremum Lithuaniae exercitus Ducem.

*Hist. Chronic. cont.
Gottfrid.
lib. 10.*

Jam ante biennium acerrima servebat contentio inter Vilnensem Episcopum, & Sapieham supremum Lithuaniae exercitum Ducem; cum enim hic instante bello Turcico copiis suis diversoria in Ecclesiasticorum terris assignaret, Episcopus sua jura ac immunitatem violari ratus, monitis, mandatis ac minis instabat. ut Dux quantocius copias abduceret: hic tamen militibus imperare, non autem Ecclesiasticis cedere assuetus, Episcopi iram & motus flocci habuit: inde vero nulla habita debitæ reverentiae ac moderationis ratione res ad mutuas utrinque criminationes, convitia, publicas-

blicasque vexationes devenit; tandem Sæc. XVII.
vero Episcopus suam auctoritatem vin-
dicaturus, die decima octava Aprilis
anno priori omnes Clericos, populum-
que æris campani sonitu ad Ecclesiam
Cathedralem convocavit, extinctisque
cereis, & decantato Psalmo centesimo
octogesimo octavo Sapieham Ducem
diris publice devovit, acclamante Clero
Fiat: Hoc comperto Dux vicem repen-
surus, Tribunos, Centuriones, nobi-
lesque fœminas ad convivium adhi-
buit, atque in Episcopi ludibrium, vi-
bratique anathematis contemptum tor-
menta explodi, & potata convivarum
salute vitra confringi jussit, militibus
*alta voce exclamantibus: *Fiat!* *Fiat!**
Hujus scænæ fama mox divulgata,
Radziewskius Cardinalis, atque Ar-
chiepiscopus Gnesnensis Vilnensem
Episcopum de intempestiva severitate
redarguit, Ducemque diris atque ex-
ecrationibus exsolvit: nec tamen pro-
pterea animi utrinque exulcerati in-
temperies sedata est; difficile enim
mentes pertinaciter invitas moderata
medicamina sanant: Res igitur ad Re-
gui comitia devolvitur, ubi ipsem
Rex die vigesima quinta Februarii hoc
anno desuper Senatus consilium expe-
tavit, non alio tamen successu, nisi
quod Senatores tam Ecclesiastici, quam
Laici

Sæc. XVII. Laici velut in duo agmina distributi,
A.C. 1695. dudum verbis & mutuis convitiis cer-
tarent, ac tandem præcipue Lithuaniae Thesaurarius comitiorum nuper dis-
solorum culpam in Episcopum con-
ceret: quo audito Rex ira commotio-
ne folio descendit, ac contentiore voce
exclamavit: „Nos, Nos Episcopum
„tuemur, & usque ad ultimum vitæ
„halitum tuebimur, nunquam passuri,
„ut vos sicut & alii perdi homines ve-
„stra malitia eum opprimere possitis.
„Sum Rex vester, eo fine coronam
„mihi imposuistis, ut justitiam admi-
„nistrarem, eam ergo usque ad extre-
„mum vitæ halitum administrabo: „
Percepto hoc sermone Senatores ferme
omnes sese Regis obsequio obstringere,
eique vitam & sanguinem devovere
certarunt: Postea Rex dissidentes con-
ciliare, rursus strenue adlaborabat, in-
cassum tamen; unde Sapieha Dux die
decima quinta Martii Vilnam reversus
est, ubi vero Pontificis jussu omnes
Ecclesias & Sacella occlusa invenerat,
Clero significari jussit, sedulo caverent,
ne ipsum ad violentias Ecclesiasticis op-
pido molestas adigerent: cum autem
Pontifex Poloniæ Regi jus Patronatus
in Regni sui Abbatias indulgeret, ea
lege, ut hujus Episcopi caussæ patro-
cinaretur, nil quoque inausum, inten-
tatum-

tatumque reliquit, ut inter Episcopum Sæc. XVII.
& Ducem pristinam revocaret amici A. C. 1695.
tiam: Verum Episcopus nihil a præ-
tenso suo jure remittere voluit, ac pro-
pterea a Senatoribus tanquam contu-
max declaratus est, ruptoque concilia-
tionis negotio, Dux die decima quarta
Septembris Vilna discessit, ad sua re-
versus: mortuo autem Rege tandem
anno sequenti dissidium hoc sublatum
est, partes suas interponente Aposto-
lico Pontificis Nuntio, cuius auctoritate
anathema tanquam irritum fuit
declaratum, atque Episcopus immoder-
atae suæ severitatis culpam deprecari,
vicissim vero Sapieha Dux Vilnensem
Diæcesin a diversorum onere per in-
tegrum biennium eximere jussus est,

§. IX.

*Infausta Cæsareorum expeditio contra
Turcas.*

Mortuo Achmete II. Mustapha Hanus Wagner
Mehemetis IV. exauctorati Filius Hist. Leop.
in Turcici Imperii Rectorem electus, lib. 13.
cum animum bellicis spiritibus plenum
gereret, exercitum suum novis supple-
mentis augere, ipsusque in castra ire
constituit: Ergo die vigesima Junii cum
quinquaginta suorum millibus inter
primos se itineri dat, ceteris subsequi
Hist. Eccles. Tom. LXVI. U jussis,

Sæc. XVII. jussis: Haud segnius Leopoldus Imperator A. C. 1695. rator undique Legiones e stativis extrahi, atque exeunte Mense Mayo Temesiam oppugnari præcepit. Electore autem Bavarо ad Rhenum evocato, in supremum Cæfarei exercitus Imperatorem selegit Electorem Saxonæ Fridericum Augustum: Hic igitur Turcas Temesiae obsidionem præpedituros spicatus, prope Petrovaradinum castra metatus est: Verum Mustapha illustriori facto militiæ suæ rudimenta honestaturus, inflexo itinere in Transylvaniam irruit, ac Mense Septembri Lippam urbem ad Marusium amnem cum quindecim Turcarum millibus obfides: Enimvero præfidiarii circiter quingenti per quatuor omnino horas horrendos Turcarum assultus repressere, tandem vero nitrio pulvere destituti, ac hostium multitudine obruti pene omnes ad interencionem deleti sunt: Capta hac urbe Sultanus quinque Turcarum millia classe exposuit, occupatoque fossæ labro Titulum urbem octavo post die tam arcte cinxit, ut præfidiarii omnis auxilii spe destituti, ditione vitam libertatemque pacisci cogerentur, perfide licet Belgradum pro captivis abstracti: Denique ad calamitatis cumulum accessit Veterani Belliducis clarissimi cædes. Hic enim, quamvis repe-

repetitos, eosque acerrimos totius Tur- Sæc. XVII.
 cici exercitus impetus non sine decu- A.C. 1695.
 mana Turcarum clade sustinuisse, tan-
 dem numero devictus, ac glande per-
 cussus die vigesima prima ejusdem Men-
 sis cum potiore suorum parte gloriose
 occubuit: accepto dēmum hujus cla-
 dis nuntio Sultanus aut victoriæ satur,
 aut adeptæ gloriæ jacturam dubia ex-
 peditione veritus, avectis Caransebia
 tormentis Orlova Adrianopolin die ter-
 tia Octobris reversus est. Magis pro-
 spero armorum successu Steinavius Ve-
 neti exercitus Dux Argos Peloponen-
 sium urbem cæsis Turcarum tribus mil-
 libus obsidione liberavit, ac Seraskie-
 rum capta Livadia urbe ex Peloponensio
 cum ingenti suorum clade ejecit: in-
 terim vero Turcæ instructa classe Chion
 Insulam recuperare aggrediebantur;
 occurrit imperterritè Priulus cum octo
 naviis, cum præter omnem exspecta-
 tionem subfidentibus repente ventis,
 ingrata malacia stupens subsidiaria, quam
 Zeno Archithalassus adduxerat, classis
 hæreret, proin Priulus undique ho-
 stium naviis cinctus, post cruentum
 octo horarum certamen amissis tribus
 navibus occubuit, cuius tamen glo-
 riosæ morti quinque cæforum Turca-
 rum millia parentare cogebantur: Ve-
 netis autem sponte Insulam deserentibus,

U 2

Tur-

Sæc. XVII. Turcæ incolas misere divexarunt, spo-
 A. C. 1695. liatisque eorum ædibus, atque everis
 Catholicorum Templis & monasteriis
 cunctos ad amplectendum schisma
 Græcorum compulerunt.

§. X.

*Variae Gallorum urbes aut captæ aut
 devastatæ.*

Hist. cont. **H**oc item anno, ne pigræ alioquin
Chron. l. 12. hyemi funestum deesset negotium,
Vie du Princ. Melaccus Franciæ Marecallus cum sex
Eugen. t. 1. suorum millibus citimam Rheni oram a
pag. 184. Basilea Philippoburgum usque obsedit,
 foederatos transitu interdicturus: emissis postea incendiariis Lorgius ineunte
 Mense Junio Rhenum Philippoburgi
 transmisit, ac Wiselochii obvallatus,
 agrum trans Neccarum frumentatione
 ac pabulatione exhausit: occurrente au-
 tem Badensi Duce mox trajectis ma-
 chinis atque impedimentis cum suo
 agmine flumen remensus est; Baruta-
 nus vero Princeps armamentarium
 omni commeatus genere instructissimum
 die secunda Junii non sine magno Gal-
 licæ rei detimento incendit; postea
 Badensis ad Sinzheimium castra me-
 tatus, trajecto Rheno Lorgium aggredi-
 statuit: cum autem hic ex munitissi-
 mis suis castris prolectari haud posset,

Baden-

Badensis ingentem vim tritici Hagen- **Sæc. XVII.**
 baco ac Weissenburgo ex horreis ab- **A. C. 1695.**
 vehi, ac Brumstiense incendi jussit,
 multisque tributis ac præda gravis
 sese denuo trans Rhenum retulit; Galli
 vero cum residuis copiis, quarum po-
 tiores in Flandriam abduxerunt, Wor-
 matiam versus usque ad Moguntiæ
 mænia infestas fecere excursiones; quo-
 niam vero a Palfio iterata clade, at-
 que amissis equis, abductisque captivo-
 rum quamplurimis graviter multati
 essent, vicem repensuri, omnes iras in
 vicinas urbes Ladenheimium, Baden-
 heimium, Nackenheimium, Prenzhe-
 mium aliaque loca effuderunt, eaque
 direptionibus atque incendiis misere
 devastarunt, profanatisque Templis,
 ac dirutis ædibus fœminas omnino nu-
 das exposuerunt, Sacerdotes verberi-
 bus, omnique injuriarum genere di-
 vexarunt, armenta, quorum numerus
 deprædantium avaritiam excefferat,
 sclopis trajecerunt, tantaque feritate
 tumultuati sunt, ut Hussari Gallorum
 nemini vitæ gratiam indulturos se ju-
 rarent. Ita demum Rhenana hujus
 anni expeditio miserorum vexatione,
 atque illata acceptaque agrorum po-
 pulatione finita est.

In Flandria vero Foederatis beni-
 gnior adspirabat fortuna, ac tandem *Feuquiers*
t. 4. p. 341.

Sæc. XVII. post tam inhumanas crudelitates, versa
A. C. 1695. belli alea, felicitas vultum mutare,
atque a Gallorum signis ad fœderato-
rum castra transire videbatur: expu-
gnato enim Huyo oppido Guilielmus
Angliæ Rex Maximiliano Bavariæ Ele-
ctori Batavisque junctus Mense Julio
justam obsidionem Namurco jam per
sexaginta dies a fœderatis cincto ad-
movere cœpit, expugnatisque, quæ
obstabant, claustris die quarta Augusti
urbem expugnavit: tam prospere suc-
cessus auspiciis animatus, valla, mu-
ros, reliquasque munitiones feliciter
superavit: Ast fœderatorum virtus in
expugnanda arce hæserat; hæc enim
erat rupi durissimæ imposita, arte &
natura munitissima, sexdecim & am-
plius bellatorum millibus, & a Bufle-
rio, & Guiscario emeritis militiæ ve-
teranæ Ducibus propugnata, milite in-
super recens immisso, omnique appa-
ratu bellico instructissima, & quod ma-
ximum erat, habebat non otiosum spe-
ctatorem, sed ad omnes casus inten-
tissimum liberatorem, Gallicum exer-
citum tot victoriis ferocem, ac centies
mille armatis validum: Nihilominus
Anglo-Bavaræ virtuti haud impervia
erant hæc obstacula; resumpto igitur
ardore fœderati omni conatu & arte
instant, ac continuis tormentorum ex-
plosio-

Sæc. XVII.
A. C. 1695.

plosionibus, densoque globorum igni-
vomorum grandine, & repetitis obsi-
dentium impressionibus res ita incaluit,
ut oppugnatione per integrum ferme
mensem protracta Bufflerius deditio-
nem facere, ac die prima Septembris
ingressum victoribus concedere cog-
retur. Cecidere in pertinaci hac de-
fensione decem & amplius Gallorum
millia; præsidiarii tamen reliqui ex
pacto cum omni militari honore liberi
dimittebantur, solus Buslerius Angliæ
Regis jussu captus, Trajectum abductus
est, eoquod Galli præsidiarios, qui
Dixmunda & Furnis urbibus deditis
juxta conventas tesseras redimi debu-
sent, violata pactorum fide captos de-
tinuissent; Rex tamen Ludovicus hos
præsidiarios postea fœderatis restituit,
ac violata belli jura redintegravit: Pau-
lopost Villaregius exercitus Gallici Præ-
fectus Bruxellensem urbem globis igni-
vomis infestavit, & tertiam ferme par-
tem nequidem verbo lacepsitus in cine-
res redegit: vicissim vero Anglicæ classis
Præfecti talionis pœna Gallos mulcta-
runt, eorumque portus, Macloviepol-
lim & Granvilliam, Caletum, & Dun-
kerckam ignivomarum glandium jactu
fœde lacerarunt: in Italia quoque fœ-
derati Casalis arcem & urbem Mont-
ferratensis Ducatus munitissimam post

U 4   viginti

Sæc. XVII. viginti sex dierum obsidionem a Gallis
 A. C. 1695. editione extorserunt. Vario Marte
 in Catalaunia pugnabant Galli contra
 Hispanos; quamvis enim Noallius Dux
 Ostarlico erumpens, pecuniarum ex-
 actiones facere tentaret, ab Hispanis
 tamen ac rusticis tam ruditer excipie-
 batur, ut suorum quamplurimis, qua-
 cæsis qua captis Blanesia excedere, ac
 Gironam profugere compelleretur: Vin-
 docinensis tamen Dux, qui Noallio suc-
 cesserat, Castellfollito Hispanos depulit,
 ac Palamosiam urbem obsidione libe-
 ravit.

§. XI.

Principum atque Illustrium obitus.

Hist. Cont.
Gottfrid.
l. 12. p. 479. **D**ececessere hoc anno ex Præfulibus
 quidam pietate ac doctrina inlyti,
 & quidem die decima octava Februarii
 Georgius Comes Seczenyus Strigo-
 niensis Archiepiscopus ac Regni Hun-
 garici Primas, Zelosissimus fidei Ca-
 tholicæ Promotor, necnon acerimus
 Heterodoxorum hostis pie in Domino
 obiit, annos natus centum & tres:
 Testamento caverat, ut ex suis bonis
 quadringenties Florenorum millia ad
 Nosocomium pro invalidis sauciisque
 militibus, & centies octoginta millia
 Jesuitis Budensibus pro Seminario, ce-
 teris

teris vero Religiosis multa florenorum ^{Sæc. XVII.} millia ad propagandum Dei honorem, ^{A. C. 1695.} fidemque Catholicam numerarentur, demum Cæsari Mannersdorffensem Comitatum, omnemque frumenti ac vini apparatum reliquit. Successorem habuit Cardinalem de Colonitz. Sequebatur pari mortis necessitate die trigesima Martii Anselmus Franciscus Fridericus ab Ingelheim Archiepiscopus & Elector Moguntinus, cui die secunda Maij Lotharius Franciscus a Schönborn Episcopus Bambergensis successit. Die autem sexta Augusti diem supremum clausit apoplexia tactus Franciscus Chenvollonius Harlæus Parisiensis Archiepiscopus, qui ea, qua apud Ludovicum XIV. Franciæ Regem valebat, gratia & autoritate unacum Patre de la Chaise Jesuita Jansenii Discipulos accerrime insectatus est, unde non mirum, quod vicissim hi infamem pyramidem (*) Parisiis erexerint, ac mordaces satyras contra hunc Præfulem vulgarint. Carpitur tamen, quod morosius simultates inter Papam & Regem circa Regalia, Oratorum Asyla &c. compescere adlaborarit. Huic successit

U 5

fit

(*) Inscriptionem videsis apud Jurieum in damnato suo libro, cui titulus: *Esprit d'Arnaud part. I, pag. 4. & 14.*

Sæc. XVII. sit Ludovicus Antonius de Noailles
A. C. 1695. antea Catalaunensis Episcopus, quam

Ecclesiam Gasto ejus Frater obtinuit.
Obiit pariter Kensingtoniæ die sexta
Januarii Maria Stuarta Jacobi II. Filia
ac Guilielmi Henrici Auriaci Principis
conjux: Hæc die vigesima tertia Maij
ante biennium Ulyssipone mortuum fi-
lium enixa ac postmodum variolis op-
pressa ægre trigesimum tertium ætatis
suæ annum attigit, in Sacello Hen-
rici VII. sepulta: Celebratur ab Anti-
Jacobitis tanquam fæmina Theologiæ
scientia, timore Dei, morum integri-
tate, & liberalitate in pauperes inclyta.
Præter hos pariter deceperunt Segedini
in Pannonia Mauritius Augusti Saxonici
Administratoris Filius, Parisiis Chri-
stiani Megalopolitano - Sverinensis Du-
cis conjux, Ludovica Carolina, Caroli
Neoburgici Ducis thori consors, nata
Princeps Radzivilia, & die decima
quinta Maij Guilielmus Ludovicus Ba-
densis Dux, Christianus Daniæ Regis
Filius, Carolus Philippus Marchio Bran-
deburgicus, & die vigesima septima
Januarii Christina Sophia Brunvicensis
Principis Conjux, necnon die decima
quinta Septembris Franciscus Bernar-
dus Princeps Nassovio- Hadamarien-
sis, ac denique Franciscus Hen-
ricus Monmorentius Dux Lucembur-
gensis

gensis Franciæ Marecallus anno ætatis Sæc. XVII.
sexagesimo septimo.

A. C. 1695.

§. XII.

*Quædam Constitutiones Innocen-
tii XII. Pontificis.*

Præter plures Constitutiones, quæ
duntaxat privatorum cauſſas respi- Bull. magn.
Conſt. In-
ciunt, insuper Innocentius XII. Papa noc. XII.
hoc anno alia decreta pro universa Ec- 61. & seqq.
clesia condidit, & primo quidem die
secunda Februarii confirmavit Indul-
gentias perpetuas, concesſas comitan-
tibus SS. Sacramentum, dum ad ægros
pro Viatico deportatur: die autem
decima octava Julii super disciplina Re-
gulari, vita communi, & religiosorum
numero varia edidit decreta; concesſit
etiam die decima octava Augusti in-
dulgentiam plenariam perpetuam om-
nibus in quacunque anni die Ecclesias
S. Mariæ Angelorum, & S. Francisci
in civitate Assisiensi visitantibus: Inno-
vavit pariter die vigesima secunda Se-
ptembris plurimum Pontificum decreta
& poenam fanticas contra illos, qui oc-
currente vacatione Ecclesiarum & Mo-
naſteriorum in electione personarum il-
lis præficiendarum illicitas Capitulatio-
nes faciunt. Denique die tertia De-
cembris rursus indixit Jubilæum univer-
ſale

Sæc. XVII. sale ad implorandam Divinam opem
 A.C. 1695. pro pace inter Principes Christianos
 obtinenda.

§. XIII.

*Diversæ Sacrarum Congregationum
 decisiones.*

*Decret. S.
 Congr. Rit.
 Rot. &c.*

Occurrunt etiam variæ Sacrarum Congregationum decisiones hoc anno emanatæ, die enim vigesima Junii a Sacra Rota decifum, quod hæres non possit mittere alios Sacerdotes ad celebrandum in aliena Ecclesia, illisque dare Eleemosynam manualem, quando hujus Eleemosynæ capaces sunt ipsi Fratres Minores de observantia, & veniunt præferendi omnibus extraneis, tum ratione præcepti Testatoris, tum ratione loci, in quo existunt.

Vicarius quoque perpetuus non possit interesse, nec præscribere in Choro Communitatis Beneficiatorum Ecclesiæ, nec cantare Divina Officia tam intra, quam extra Ecclesiam in Ecclesiis annexis, nec teneatur Communitas prædicta ei concedere partem Missarum celebrandarum, sive ex fundatis, sive ex adventitiis.

Die autem tertia Septembris ex mandato summi Pontificis Sacra Rituum Congregatio declaravit, a summo

mo Pontifice concedi, ut in posterum ^{Sæc. XVII.} nedum in Civitate, verum etiam in A.C. 1695. omnibus Serenissimæ Reipublicæ Venetiarum Dominiis, tam a Clero Seculari, quam Regulari utriusque sexus, singulis Annis die decima octava Decembris recitari possit Officium proprium, & celebrari Missa Expectationis Beatissimæ Mariæ Virginis, ad formam Constitutionis Gregorii XIII. & servatis in reliquis rubricis Breviarii, & Missalis Romani.

Sacra vero Concilii Congregatio decidit die duodecima Novembris, quod Parochus, quo minus benedictiones Animalium in die festo S. Antonii dentur, & Oblationes recipientur ab aliis Capellanis, & Rectoribus aliarum Ecclesiarum intra fines Parochiæ existentium, nec prohibere, nec impedire valeat, quia inter functiones Parochiales ista Benedictione non connumeratur.

Ad propositum vero dubium die secunda Decembris Sacra Episcoporum Congregatio respondit, quod non possit Episcopus prohibere Musicis, ne canant, aut officialibus Ecclesiarum, ne Musicos adhibeant, nisi vocato Magistro Capellæ Cathedralis, aut alterius Ecclesiæ; die autem decima septima Decembris a Sacra Immunitatis Con-

Sæc. XVI. Congregatione decisum, quod absolu-
 A. C. 1695. tio a Censuris ob violatam immunita-
 tem sit personaliter & humiliter peten-
 da: denique eadem die Sacra Rituum
 Congregatio decrevit, quod Sacerdos
 celebrans Missam conventualem, in
 qua chorus tenetur cantare Symbo-
 lum, non poslit illam prosequi eo tem-
 pore, quo a Choro cantatur hoc
 Symbolum.

§. XIV.

*Pater Joannes de Brito Jesuita Ma-
 duræ occisus.*

Berti Brev. Eccl. Hist. pag. 285. *Binn. app. t. 12. p. 109.* *Et 115.* **A**d hunc annum Joannes Laurentius Berti refert Martyrium Patris Joannis de Brito Jesuitæ, Lusitani ac Missionarii, quem etiam Jesuitæ anno hujus saeculi nonagesimo tertio Maduræ ab Ethnicis in odium fidei fuisse trucidatum, ejusque intercessionem Christianis salutarem esse referunt: *expectatur* autem, inquit præfatus Author, *Apostolicæ Sedis judicium*, quia martyres non facit pæna, sed caussa, non sunt in eorum numero computandi decies mille capiti Turcarum, qui seditionem moventes Anno 1662. in urbe Mauritaniae Algerio crudelissime necati suere.

§. XV

Sæc. XVII.
A. C. 1695.

§. XV.

Opera & decessus Scriptorum religione Catholicorum.

Celebriores ex Scriptoribus Catholicis, quibus hoc anno mors cala-
mum excusfit, recensere lubet, hos ^{t. 3. p. 419.} *Du Pin*
inter primo loco occurrit Ludovicus ^{Nouv. Bibl.}
Thomassinus ex Congregatione Patrum ^{t. 18. p. 188.} *Priet. con-*
Oratorii, qui primo scripsit tractatum ^{tin. p. 992.} *Abrege*
de gratia, ubi Molinistas inter & Jan-
senistas medium quidem viam detegere ^{chron. de}
natus, neutri tamen parti satisfecit: *l'Hist. t. 12.*
edidit meliore successu dissertationes in pag. 107.
Concilia generalia & particularia, ubi ^{Mem. des} *Hom. Illustr.*
agens de Pontificis potestate afferit ^{t. 3. p. 170.}
idem esse appellare ad Papam, ac ap-
pellare ad Concilium generale: cele-
berrimum hujus Authoris opus est *Ec-
clesiæ Disciplina vetus & nova circa bene-
ficia &c.* quamvis hic liber Gallis non
probetur, vastissima tamen eruditio
ubique emicat: Elucubravit etiam tres
tomos seu tractatus dogmatico - Hi-
storicos, Methodum Christiane & so-
lide tradendi Poesin, Philosophiam,
linquas, & Historiam in ordine ad S.
Scripturas, septem tractatus de jeju-
nio, festis, Officio Divino, veritate &
mendacio, juramento & perjurio, uni-
tate Ecclesiæ, Eleemosyna, negotia-
tione

Sæc. XVII. tione & usura, Glossarium universale
A. C. 1695. Hebraicum & Judicium de dissertatio-
ne Mabillonii de Azymo & fermentato. Obiit Parisiis die vigesima quarta
Decembris anno ætatis suæ septuage-
simo septimo nondum exacto. II. An-
dreas Martin ejusdem Instituti Sacer-
dos elucubravit Theses Theologicas.
& sub nomine Ambrosii Victoris septem
volumina Philosophiæ Christianæ ex
S. Augustino. III. Augustinus Lubin
Ord. FF. Eremitarum S. Augustini
postoris reliquit Tabulas Geogra-
phiæ Sacrae, Tabulam Alphabeti-
cam omnium locorum, urbium &c.
Sanctorum in Martyrologio, disserta-
tionem de Monasteriis Ord. S. Augu-
stini, seu Orbem Augustinianum, No-
titiam Abbatiarum Italiæ, Augusti-
num Ecclesiasten, Historiam Laponiæ,
Hebdomadam Sanctam, Mercurium
Geographicum, Indicem Beneficiorum
Ecclesiasticorum Franciæ, & comen-
tarium Geographicum seu Stephanum
de urbibus, præter alia nonnulla. IV.
Claudius Lancellot Monachus San-
Cyranus, scripsit tractatnm de Hemina
seu mensura vini suis Religiosis in-
dulta, hortum radicum græcarum,
grammaticas &c. V. Joannes Garet
pariter Benedictinus Congregationis
S. Mauri concinnavit novam editionem
ope-

operum Cassiodori, & *complexiones in Sæc. XVII.*
epistolis & Apocalypsi. VI. Petrus Ni- A.C. 1695.
 cole Carnutensis Theologus, individuus Arnaldi comes, laborisque socius, qui, teste Brietii Jesuitæ continuatore, *singulari fama inter pios & eruditos distinctus*, *moralis disciplinæ specimina edidit*, quibus planum, tutumque iter ad componendos *vite Christianæ mores monstravit*, atque utiliter de *Ecclesiæ veritate* scripsit contra *Novatores*. Ceterum Nicoleus in concinnando libro *de perpetuitate fidei, & de duabus propositionibus hodie maxime controversis*, necnon ad vindicias S. Thomæ circa gratiam sufficientem contra P. Nicolai Ord. FF. Præd. præcipuam Arnaldo operam locabat, ipsus vero elucubravit Vindicias propositionis Arnaldinæ circa jus contra Chamillardum, refutationem secundæ epistolæ ejusdem Chamillardi, veram doctrinam S. Thomæ de gratia, dissertationem Theologicam super hæc verba: *defuit Petro tentato gratia &c.* Monita ad Parochos Parisienses circa perversas Casuistarum doctrinas, tredecim Theologorum ad examinandas quinque propositiones selectorum suffragia, Pauli Irenæi disquisitiones, Belgæ Percontatorem contra Petrum de Marca, Factum Rothomagensium Parochorum contra Apologiam Casuista-

Hist. Eccles. Tom. LXVI.

X rum,

Sæc. XVII. rum, Decretum Senonensis Archiepi-
A. C. 1695. scopi, quo condemnatur Apologia Ca-
suistarum, Vindiciæ Doctorum Burde-
galensium, Ideam generalem Spiritus
& libri P. Ameloti: consilia ad sedan-
das hodiernas controversias: difficul-
tates Clero Gallicano propositas con-
tra formulam, de hæresi & schismate
ob idem formulare, monita ad Episco-
pos Franciæ ob decretum Vicariorum
Cardinalis de Retz, pernicioſas seque-
las novæ hæresis Jesuitarum contra Re-
gem & Regnum, tractatum de distin-
ctione juris & facti, Jesuitarum illu-
ſiones in eorum libro: *Expositio The-*
ſeos &c. Factum pro Parochis Pari-
ſiensibus contra easdem Theses, Theo-
logorum querelas contra Cleri Gal-
licani decretum circa formulare, tra-
ctatum de fide humana, apologiam
pro Monialibus SS. Sacramenti, refu-
tationem libri Patris Annati, tentamen
moralis doctrinæ, consensum Janseni-
starum & Thomistarum, præter plu-
rima alia pro Jansenii defensoribus edi-
ta: Impugnaverat quoque Calvinistas,
contra quos scripsit generalem respon-
ſionem ad novum librum Joannis Clau-
de, præjudicia legitima contra Calvini-
tas, existimatos Reformatos de schismate
convictos, refutationem novi systematis
Juriei, ſystema circa gratiam univer-
ſalem,

salem, refutationem errorum Quietis- Sæc. XVII.
 mi, præter plura ascetica, & moralia A. C. 1695.
 opuscula atque epistolas: Fervente e-
 tiam dissidio inter Mabillonum, & Ran-
 ceum Abbates edidit Nicoleus relatio-
 nem hujus disputationis circa Mona-
 chorum studia. VII. Petrus Brilmae-
 ckér Jesuita ac Monasteriensis Præpo-
 situs, qui contra Joannem Monaste-
 riensem, Isaccum neo - conversum Ju-
 dæum, aliosque plurima edidit opu-
 scula, a suis æmulis Moguntiæ veneno
 enectus. VIII. Andreas Felibien po-
 steris reliquit Paraphrasin in Lamenta-
 tiones Jeremiæ, in Canticum trium
 puerorum, & in Psalmum *Miserere*,
 relationem infortunii Comitis Ducis
 Olivarii, vitas P. Ludovici Granatenis
 Ord. FF, Præd. descriptionem Abbatiae
La Trappe, castellum animæ S. The-
 resiæ Gallice redditum, vitam Pli V.
 præter alia quamplurima. IX. Ra-
 phael Badius Ord. FF. Præd. scripsit
 Constitutiones & decreta Florentinæ
 Universitatis Theologorum, tractatum
 de aqua benedicta Cardinalis de Tur-
 recemata, & synopsin vitæ S. Alberti
 Magni & B. Hosannæ Dominicanæ.
 X. Seraphinus Piccinardi ex eodem
 Ordine elucubravit libros novem Phi-
 losophiæ dogmaticæ Christianæ, Apo-
 crisim pro Scholasticis, tractatum de

Sæc. XVII. imputato Scholaisticis studio effræni in
A. C. 1695. Aristotelem, tres tomos de approba-
tione S. Thomæ Aquinatis, & tracta-
tum de novitio opere, sub titulo: *Præ-
destinatus* auctore Semipelagiano. XI.
Josephus Maria a Jesu Carmelita Ex-
calceatus scripsit discursus prædicabiles
in Evangelia quadragesimæ ex D. Tho-
ma, & sylvam doctrinarum ex SS. Tho-
ma, Theresia aliorumque SS. Patrum
sententiis. XII. Matthæus Orlandus
ex Ord. Carmelitano Episcopus Cepha-
ludenfis in Sicilia scripsit in primam &
secundam partem S. Thomæ, necnon
in tertiam de Incarnatione. XII. Mar-
tialis a Conceptione ex eodem Ordine
edidit opus chronologicum omnium sæ-
culorum, dialogum duplicem de annis
ab Orbe condito, dissertationem chro-
nologicam de Historiæ Judith & Esther
tempore, & Dissertationem de Caino
juniore.

§. XVI.

Scriptorum Acatholicon opera & fata.

*Pippin
mem. Theol.
Witte Diar.
Biogr.* **P**aucos ex Scriptoribus Acatholicon
subjungere, operæ pretium vide-
tur, quos inter primus est Abraham
Hinckelman, qui edidit Tertulliani apo-
logeticum, Evangelicam Jobi Theolo-
giam,

giam, detectionem fundamenti Böh-^{Sæc.} XVII.
miani, syllogen vocum Rabbinicarum, A.C. 1695.
Alcoranum Arabicum, & critica Ham-
burgensia. II. Joannes Baier eluc-
bravit compendium Theologiæ pos-
tivæ, exegeticæ, moralis, historicæ,
& Homiliaticæ contra Pontificios, &
Quackeros, synopsin Theologiæ En-
thusiastarum, orationem de insidijs
sathanæ, necessitatem cognitionis Christi,
præter varias disputationes. III. Joan-
nes Henningius posteris reliquit dispu-
tationes Philologico-Historicas, Chrio-
logiam, archæologiam passionalem, &
methodum concionandi. IV. Christia-
nus Fueccius prælo subjecit Brevia-
rium Historico-Politicum, cum ap-
pendice de Curia Romana, Isagogen
Geographicam, Annales Altenburgen-
ses, præter quasdam disputationes.
V. Joannes Grafft publici juris fecit
Theologiam Positivo-Polemicam, di-
spositiones Evangeliorum Dominica-
lium, Cynosuram mentis humanæ,
tractatum de conservatione universi,
de Scientia Dei, de beatitudine ob-
jectiva, & de concursu Divino.

§. XVII.

*Hennebeli declaratio coram S. Con-
gregationis Patribus.*

X 3

Post-

Sæc. XVII. Postquam Joannes Libertus Hennebe-
 A.C. 1696. lus, qui Romæ Jansenistarum caus-
 sam procurabat, inaudierat, quod
 Argentre Sacra Facultas Duacensis Quesnelli li-
 Collett. Jud. brum, cui titulus: *Necessaria documenta*
 t. 3, p. 394. *pro elucidanda Historia Facultatis Theolo-*
Paix du *gicæ Duacensis* (*), die quarta decima
Clement Re- *Januarii censuris perstrinxerit, atque*
enueil II. *Archiepiscopus Mechliniensis habito*
pag. 283. *Bruxellis ceterorum Præsulum conventu*
Theatr. Eu- *detortas Jansenistarum interpretationes*
rop. t. 15. *atque effugia damnarit, hinc suorum*
honori ac famæ graviter detraictum ra-
tus Mense Augusto ad S. Congregatio-
nenem questum ibat, ceterorum nomine
orrecta sequenti declaratione:

„Cum Reverendissimus Dominus
 „Archiepiscopus Mechliniensis plures
 „Diæcesis suæ Theologos, aliosque Ec-
 „clesiasticos, tam apud sanctam Sædem,
 „quam apud Catholicam suam Maje-
 „statem insimulare non cesseret, quod
 „Constitutiones a summis Pontificibus

„OC-

(*) Illud sane ridiculum, quod Quesnellus
 in hoc libro antiquitatis auctoritatem suæ
 factioni, pari stupiditate affingat, qua Lu-
 therani suam sectam ipso Lutherò longe an-
 tiquiorem comminiscuntur; afferit enim Ques-
 nellus Duacenses Theologos jam fuisse Jan-
 senistas, antequam Jansenius e cunis emer-
 serit.

„occasione Libri Cornelii Jansenii, cui Sæc. XVII.
 „titulus *Augustinus*, editas minime ob- A.C. 1696.
 „servent, præscriptoque ab Alexan-
 „dro VII. Formulario nonnisi pejerando
 „subscribant, cum sub finem anni præ-
 „teriti hunc suum de prædictis Eccle-
 „siaisticis sensum a variis Religiosorum
 „Ordinum Provincialibus, ac eundem
 „iterum, ut rumor est, in quodam con-
 „gressu Bruxellis nuper habito a Com-
 „provincialibus Episcopis fecerint con-
 „firmari, datis tam ad suam Sanctita-
 „tem, quam ad Catholicam suam Maje-
 „statem ea de re specialibus literis.„

„Hinc est, quod ego infra scriptus
 „prædictorum Theologorum, & Eccle-
 „siaisticorum innocentiam tueri, eorum-
 „que in Apostolicas Constitutiones ob-
 „servantiam, & obedientiam omnibus
 „testatam facere volens, tam meo,
 „quam omnium illorum, quorum par-
 „tes ago, nomine profiteor, ac de-
 „claro.„

„Quod prædictis Constitutionibus
 „Innocentij X. & Alexandri VII. nos
 „humillime, & omni, quæ genuinos
 „Ecclesiæ filios decet, observantia ac
 „pietate submittimus, ut jam antea
 „non una vice declaravi.„

„Ut vero nostra hæc observantia,
 „& obedientia magis magisque inno-
 „tescat, declaro, quod propositiones

Sæc. XVII., ab iisdem summis Pontificibus dam-
A. C. 1696 „natas damnemus in sensu obvio, quem
„ipsumet propositionum verba præsefe-
„runt, prout sensum illum damnarunt
„summi Pontifices, damnatumque ha-
„beri voluerunt a Christi fidelibus; qui
„quidem sensus longe abest a sensu gra-
„tiæ per se efficacis, ac prædestinatio-
„nis gratuitæ, quem sartam tutum in
„damnandis illis propositionibus sem-
„per voluit Apostolica Sedes, ut om-
„nibus constat.,

„Declaro insuper, nos propositiones illas damnare, eodem prorsus sensu, quo damnantur a Scholis Catholicis, quæ Doctrinam de gratia per se efficaci tuentur, ac nominatim a Scholis Ordinum S. Augustini S. Dominicici, Carmelitarum Discalceatorum &c. „

„Quæ cum ita sint, manifestum est, nos in quinque propositionibus non eum damnare sensum, quem nobis obvium opinione, seu errore privato fingamus, sed illum ipsum, quem in illis damnant omnes Catholici, ipsumque, & non alium a nobis haberi pro obvio, & recte ab Ecclesia damnato.,

„Cum vero insuper notorium sit, ac ipsumet Belgii Episcopi, datis ad suam Sanctitatem literis, testati fuerint, neminem in Belgio reperiri post „edi-

„editum Decretum ac Breve Apostolicum, Sæc. XVII.
„qui Formulario sine ulla prorsus ad A. C. 1696.
„ditione, vel restrictione subscribere re-
„cuset, nulla potest in Formularii ne-
„gotio supereffe difficultas, nisi præten-
„dat Archiepiscopus cum aliis, qui par-
„tes ejus sequuntur, non alium dari
„Formularii sensum obvium, nisi quem
„ipse suis additionibus expressit, quod
„revera prætendere eum; satis liquet
„ex variis ejus ad suam Sanctitatem
„literis, totaque agendi ratione, quam
„in hoc negotio hactenus sequitur. „

„Quæ quidem ejus prætensio, cum
„prorsus aliena sit a mente Sedis Apo-
„stolicæ, quæ neminem ad jurandum
„Formularium juxta additionum illa-
„rum sensum adigere vult, immo vero
„additiones illas expresse rejicit, ma-
„nifestum est, non aliunde pendere
„Belgii pacem, quam ab executione
„Brevis Apostolici ad Episcopos Belgii
„ea de re missi, rogandamque Sedem
„Apostolicam, quemadmodum per præ-
„fentes humillime rogamus, ut Archi-
„episcopo Mechliniensi, cæterisque Epi-
„scopis declareret, se constanter inhæ-
„rere decisus, ac sicut in Brevi præ-
„dicto Episcopis inhibuit, ita nunc ite-
„rum expresse illis inhibere, ne ab iis,
„qui Formulario Alexandri VII. sub-
„scribent, ac juramentum præstabunt;

X 5   „præ-

Sæc. XVII., „præter formulam ipsam traditam,
A. C. 1696., „verbaque in Constitutione Apostolica
 „præscripta, quidquid aliud, vel mi-
 „nimum declarationis verbo vel scripto
 „exigant, etiam sub prætextu, quod
 „additiones illæ comprehendantur in
 „Formulario Alexandri VII. „

„Si qui vero Theologos, aliosque
 „Ecclesiasticos Formulario ut supra sub-
 „scribentes, quinque propositiones in
 „sensu obvio damnantes, præscriptum-
 „que ab Apostolica Sede silentium ex-
 „acte servantes, de Jansenismo adhuc
 „accusare audeant, ac ita contra De-
 „cretum, ac Breve Apostolicum mani-
 „feste impingant, hos coerceri suppli-
 „camus, eisque denuntiari, ut dein
 „ceps mandata Sedis Apostolicæ me-
 „lius observent, sub pœnis ab ipsa Sancta
 „Sede in Decreto ac Breve Apostolico
 „adversus delinquentes statutis aliis-
 „que, pro arbitrio Superiorum in-
 „fligendis. „

„Hoc tandem modo speramus fore,
 „ut beneficio ac Providentia Sedis Apo-
 „stolicæ, Ecclesiis Belgicis pax resti-
 „tuatur, nosque imposterum unanimes
 „in domo, hoc est Ecclesia Catholica,
 „cum filiali & Canonica erga Præfules
 „nostros reverentia, & obedientia ha-
 „bitemus, & suo quisque munere in
 „glo-

„gloriam Dei, & ædificationem Cor- Sæc. XVII.
„poris Christi fungamur. „ A. C. 1696.

Quam immerito autem Hennebelus in suæ doctrinæ Patrocinium Scholas Ordinum S. Augustini, S. Dominici, Carmelitarum Discalceatorum &c. allegarit, patet ex eorumdem Ordinum aliorumque decretis, quibus sub gravissimis pœnis eorum Superiores Jansenii dogmata docere &c. suis subditis interdixerunt, sic Carmelitæ Romæ Anno 1680. in Capitulo Generali suis prohibuere, ne quid privatim vel publice docere aut prædicare, explicare vel suadere præsumant, quod damnata per Pontificum Constitutiones doctrinam Jansenianam aliquatenus redoleat. Carmelitæ autem Discalceati jam Anno 1644. & 1649. Jansenii doctrinam v. g. Christum pro omnibus non esse mortuum, omnes fidelium actiones esse peccata, Deum non velle omnes homines salvare &c. doceri severe inhibuerunt, idem Anno 1656. die vigesima quinta Julii Patres Capuccini in suis comitiis Generalibus, Patres Minimi Anno 1650. Patres Oratori Mense Septembri Anno 1678. Canonici Regulares Congregationis Gallicæ de Præmonstrato dictæ Anno 1650. & 1653. & Patres Fulliacenses Anno 1646. 1649, & 1652. aliique Ordines ferme omnes

in-

Sæc. XVII. indictis severissimis pœnis Jansenii, Ar-
 A. C. 1696. naldi, Arnaldistarum &c. dogmata te-
 nere prohibuerunt, exactamque Bul-
 larum Urbani VIII. Innocentii X. Ale-
 xandri VII. aliorumque Pontificum ob-
 servantiam inculcarunt.

Ceterum mox adductam Hennebeli
 declarationem approbavit Carolus Mau-
 ritius Tellier Archiepiscopus Rhe-
 mensis in suis literis die secunda No-
 vembris hoc anno ad Vivaresium Sor-
 bonæ Doctorem datis: nihilominus ta-
 men Hennebelus tam hujus Præsulis
 patrocinio quam suis querelis adeo nihil
 profecerat, ut Innocentius anno priori
 ipsa etiam Jansenistarum effugia dam-
 naret, edita Constitutione, quam su-
 pra pag. 198. retulimus, biennio au-
 tem post idem Pontifex die octava Maij
 Historicam Apologiam Quesnelli ful-
 mine Vaticano percussit.

§. XVIII.

*Documentum seu Epistola Pastoralis
 Noaillii Parisiensis Archiepiscopi
 circa materiam gratiæ.*

Mem. Chror. & Dogmat. **H**oc anno Jansenii sautores librum sub
Argentrel. c. titulo: *Expositio fidei Catholicae circa
 gratiam & Prædestinationem*, iterato præ-
 lo subjecere. Hunc partum Martinus
 de Barcos Abbatis San-Cyrani Nepos,
 obste-

obſtetricante Pavillonio Alectensi Epi- Sæc. XVII.
 ſcupo edidit, veritatem gratiæ, ut aje- A. C. 1696.
 bat ipſe, juxta mentem antiquorum
 Patrum explicaturus: Non deerant Pa-
 riſiis, qui in hoc quoque opere Janfe-
 niani erroris fætorem olfacerent: ne
 ergo Ludovicus Antonius Noaillius re-
 cens nominatus Parifiensis Archiepi-
 scopus ſuo deeffet officio, aut per ob-
 jectam Janseniani patrocinii calumniam
 Regis ſui gratia primis jamjam diebus
 excideret, hunc librum die vigesima
 Auguſti proſcripsit, edito hanc in rem
 Documento, ſeu Epiftola Pastorali, in
 qua vehementer declamabat adverſus
 illos, qui eti Jansenii propositioſes a
 „ſede Apoſtolica proſcriptæ, acceptata
 „proſcriptio uanimi ſuffragio ab om-
 „nibus Franciæ Epifcopis & universa
 „Eccleſia Catholica, proin Francia olim
 „noviſ erroribus turbata priſtinæ quieti
 „reddita eſſet, nihilominus quidam
 „caput rurſus ſuperbe erigunt, atque
 „hærefiſ venenum expuunt, necnon
 „ad perturbandam Eccleſiæ pacem in
 „vulgus pernicioſos ſpargunt libros,
 „inter quos recenſuit præfatam expoſi-
 „tionem, iſpus ego, addebat Noail-
 lius, hunc librum ſedulo diſcuffi, alio-
 „rumque examini ſubjeci, mox vero
 „omne Jansenianæ doctriñæ venenum
 „detexi: Igitur invocato Sanctiſſimo
 „Dei

Sæc. XVII. „Dei Nomine, condemno hanc expo-
 A.C. 1696. „sitionem ceu continentem propositio-
 „nes falsas, temerarias, impias, blas-
 „phemas, Deo injurias, suæ Divinæ
 „bonitati derogantes, anathemate per-
 „culfas, atque hæreticas, ac demum
 „quinque propositionum doctrinam te-
 „meritate eo minus toleranda innovan-
 „tes, quo confidentius hujus libri Au-
 „thor illas tanquam fidei Catholice con-
 „sonas venditare præsumpsit, cum ta-
 „men id non modo falsum sit, sed eas
 „fides abhorreat, ac universa Ecclesia
 „detestetur:,, Postea Archiepiscopus
 gratiæ doctrinam, quam tamen Jan-
 senistæ Barcosiano libro haud absimilem
 dictitabant, in Institutione huic cen-
 suræ annexa explicuit, suamque epi-
 stolam his verbis absolvit: „Omnibus
 „viribus pro officii nostri ratione resiste-
 „mus omnibus illis, qui ausu temera-
 „rio Jansenii doctrinam innovabunt,
 „aut ore vel calamo directe Pontificum
 „Constitutiones impugnabunt, e con-
 „trario nunquam tolerabimus, ut ho-
 „mines non minus auctoritate quam
 „charitate destituti, fidem suorum Con-
 „fratrum dijudicare, eorumque famam
 „nonnisi ex levi suspicione denigrare
 „præsumant.,, Verum Archiepiscopus
 hac sua Epistola non minus Jansenista-
 rum quam Molinistarum odium sibi ac-
 cer^a

cerfivit, & horum quidem, eoquod Sæc. XVII,
illos tanquam homines nullius aucto- A. C. 1696.
ritatis, charitatisque, ac veluti teme-
rarios aliorum Judices notasset, Janse-
nistis vero displicuit, quod ut Archi-
episcopus Parisiensis fæse Jansenii ho-
stem declararit, cum tamen ut Epi-
scopus Catalaunensis Quesnelli *reflexio-
nes morales*, subtilissimum Jansenianæ
doctrinæ succum, non sine vastis laudum
encomiis anno priori approbarit: unde
haud mirum quod tam hi, quam illi vindi-
ctam contra Archiepiscopum sumere me-
ditarentur. Ceterum hic idem liber anno
sequenti die octava Maji a Romanis Cen-
soribus inter libros proscriptos per Sa-
cræ Inquisitionis decretum recensi-
tus est.

§. XIX.

*Parisinæ Facultatis Theologicæ cen-
sura in librum, cui titulus Civitas
Mystica V. Marice de Agreda.*

Prodiit anno hujus sæculi septuagesi-
mo in Hispania liber quidam, cui *Argentre*
titulus, *Mystica civitas Dei* seu *Historia pag. 150.*
Divina, & vita Virginis Matris Dei. Observ.
Hanc Maria a Jesu Abbatissa Monaste-
rii Immaculatæ Conceptionis in urbe *P. Amort*
Agredana Provinciæ Brugensis Ord. *Gonzalez.*
S. Francisci ex repetito, ut credebat
ipsa,

Sæc. XVII. ipsa, Dei ac Magnæ Cælorum Reginæ
A. C. 1696 mandato anno hujus saeculi trigesimo

septimo conscribere cœpit, postquam

vero hoc opus perfecerat, ex sui Con-

Non nemo fessarii consilio illud unacum aliis suis

de uov. scriptis flammis tradidit: propterea au-

Evangel. Resp. Client. tem a Superioribus suis objurgata,

Mar. eorum, imo sua opinione rursus Dei

& B. V. jussu die octava Decembris

Anno 1655. hanc Historiam conscribe-

re auspicata est: Vitam hujus fa-

mulæ Dei, ejusque heroicas virtutes

Sacra Rituum Congregatio jam dudum

examini subjicit: & si quid ejus Bea-

tificationem moratur, ad innumeræ

pene visiones, & revelationes, quæ in

hoc libro recensentur, restringitur: an

vero totius hujus posthumi partus, prout

nunc exstat, non ipsa Virgo, sed ut pri-

mo creditum, Placentiæ Episcopus

quondam Franciscanus, vel alius subtilis

quidam Scholæ Scotistæ Theologus

fuerit Author & utrum in quibusdam

visionibus nonnullæ illusiones phanta-

siæ intervenerint, Ecclesiæ Romanæ ju-

dicio lubenter relinquo, idque Historici

sphæram exedere, haud ignoro. Inde

vero haud levis exorta est controversia,

quæ hodieum propter Agredanum

librum non infimi subsellii Viros exagi-

tat, ac mystica Civitas ab aliis im-

pugnata, ab aliis acriter defensa,

varia

varia subiit fata, sat propitia in Hispa- Sæc. XVII.
 niis, ab Hispanis Lusitanis, & Braban- A. C. 1696.
 tinis approbatoribus munita: minus
 autem eidem favent judicia Germano-
 rum ac præcipue Gallorum; quampri-
 um enim Pater Thomas Crossetus
 Franciscanus Massiliensis hoc thesauro
 Franciam locupletandi animo hunc li-
 brum ex Hispano idiomate in Gallicum
 transtulit, ac anno priori Massiliensibus
 literis excudi curavit, mox anno se-
 quenti Sorbonæ Syndicus primam hu-
 jus Versionis partem in pleno Docto-
 rum confessu denuntiavit. Igitur Fa-
 cultas Theologica quosdam deputavit
 Doctores: qui hanc Historiam maturo
 subjicerent examini, ac desuper in pro-
 ximis comitiis referrent, quo facto Sa-
 cra Facultas Theologica Parisiensis
 die decima septima Septembris hanc
 pronuntiavit censuram die prima Octo-
 bris ab octoginta quinque Doctoribus
 confirmatam.

„Cum in comitiis Ordinariis Sacræ
 Facultatis Theologicæ Parisiensis, die
 secunda Maij anno Domini 1696. ha-
 bitis in Aula Sorbonæ, post solemne
 „Sacrum de sancto Spiritu, M. Claudius
 „le Feuvre, Doctor & Syndicus ejus-
 „dem Facultatis librum obtulisset evul-
 „gatum sub hoc titulo: *Mystica Civi-
 tas Dei*, ut Facultas in eum animad-
 Hist. Eccles. Tom. LXVI. X ver-

Sæc. XVII. „verteret; selecti sunt quatuor ex Ma-
 A. C. 1696. „gistris ejusdem Ordinis, qui unacum
 „DD. Decano & Syndico diligenter le-
 „gerent, & examinarent prædictum
 „librum, & de eo ad proxima Comitia
 „generalia referrent. Quod cum illi
 „in variis confessibus privatis intra duos
 „menses habitis, magna & diurna
 „conquisitione præstitissent; die secunda
 „Julii ejusdem anni, suffragiis consen-
 „tientibus, retulerunt, & exhibuerunt
 „Propositiones ex prædicto libro ex-
 „cerptas, quas Censura notandas exi-
 „stimarunt. Quibus auditis, & dato
 „omnibus & singulis Magistris illarum
 „Propositionum cum earum notis indi-
 „culo, assignata sunt Comitia generalia
 „ad diem 14. ejusdem mensis, in qui-
 „bus auditis iterum iisdem DD. Depu-
 „tatis, ac triginta duabus Congrega-
 „tionibus habitis, in quibus centum
 „quinquaginta duo Magistri dixerunt,
 „die tandem 17. Septembris ejusdem
 „anni, Sacra Facultas, conclusione
 „lata, prædictum librum damnandum
 „censuit, prout de facto damnavit.,,
 „Verum antequam propositionibus
 „exhibitis singulares notas apponat,
 „præmittendam censuit contestationem
 „publicam, qua profitetur, se nihil
 „quidquam, ferenda censura imminu-
 „tum velle de vero, & legitimo cultu,
 „quem

„quem Sanctissimæ Deiparæ exhiben- Sæc. XVII.
„dum præscribit Catholica per orbem A. C. 1696.
„Ecclesia, cuius quidem honoris vin- —————
„dicem se præ ceteris præbuit hactenus,
„& qualibet occasione data præstituram
„se spondet. „

„Declarat itaque, se Sanctissimam
„Virginem Mariam, ut vere & proprie
„veri Dei Matrem venerari & magnifi-
„care, eamque universa visibili & in-
„visibili creatura superiorem reputare,
„ut loquitur Sanctus Germanus Pa-
„triarcha Constantinopolitanus. Te-
„nere se etiam cum Ecclesia, BB. Vir-
„ginem speciali Dei privilegio immu-
„nem fuisse a peccatis omnibus, etiam
„venialibus; eamque cum sancto Proclo
„tanquam penetrale innocentiae Sacra-
„rium venerari. Se quoque confiteri,
„illam esse Matrem Dei simul & Virgi-
„nem: ac proinde detestari hærefes
„Nestorii, Ebionis, Joviniani, Helvidii,
„Agnoscere cum sancto Irenæo Advo-
„catam; cum sancto Basilio Seleuciensi,
„aliisque Patribus Mediatricem; tum
„pro materna, qua Salutis nostræ ne-
„gotium apud filium pertractat chari-
„tate, tum pro summa, qua apud ipsum
„pollet, gratia, ejusque ut dignitatem
„supra Sanctos omnes prædicat, &
„fuscipit, ita & potentiori ejus inter-
„cessioni, & tutelæ præcipue confidere.

Y 2

„Sta-

Sæc. XVII., Stare se determinationi Majorum suo-
A.C. 1696. „rum de conceptione immaculatæ Vir-
„ginis Mariæ; videlicet, quod in sua
„conceptione præservata fuerit ab origi-
„nali labe. Sentire se denique cum
„veteri Liturgia Gallicana, eam in Cæ-
„lum post mortem cum corpore & ani-
„ma fuisse translatam.„

„Verum cum Sanctissima Virgo falso
„non egeat honore, veris cumulata ho-
„norum titulis, & infulis dignitatum,
„ut docet sanctus Bernardus, immo-
„deratum, superstitiosum, commenti-
„tium cultum plane non admittit Sacra
„Facultas; siquidem non est hoc Vir-
„ginem honorare, sed honori ejus de-
„trahere, ut idem sanctus Bernardus
„loquitur. Inde observabat olim sa-
„pienter sanctus Epiphanius: par, &
„idem ex ambabus hæresibus detri-
„mentum accidere, cum alii Sacro-
„sanctæ Virginis dignitatem elevent,
„alii præter modum & rationem attol-
„lant. Recte autem ad propositum ad-
„dit idem Epiphanius, posterius dogma
„(eorum scilicet, qui Virginis digni-
„tatem præter modum attollunt) vix
„alios Authores, ac Patronos habere,
„quam Mulieres; mirum enim est, quan-
„tum hoc in genere in prædicto libro,
„cujus una versio Gallicana facultati
„exhibita est, excesserit & aberra veri-
„, Mu

„Mulier illa, quæ historiam texuit vitæ **Sæc. XVII.**
„BB. Virginis tam absonam certe, quam **A. C. 1696.**
„inauditam, quamque, dum a Deo sibi **—**
„revelatam asserit, si non intendit il-
„ludere legentibus, ipsa profecto ma-
„nifeste illuditur, ubi fabulas, nugas,
„commenta, & errores, quorum Deus
„Author esse non potest, pro mysteriis
„divinitus revelatis obtrudit, & velut
„veritates constantes universis pro-
„ponit. „

„Ad hæc advertens Sacra Facultas
„de excerptis propositionibus, deque
„ipso libro, ut Gallice traditus est, sic
„tandem pronuntiavit. „

Postea Facultas ex hoc libro retu-
lit propositiones censura dignas, &
quidem :

I. „Amore paterno (sic Deum lo-
„quentem inducit libri Author) tunc
„misi Filium meum in salutem æter-
„nam, & remedium naturæ humanæ
„. . . . nunc, ut hominibus novam
„gratiam facerem, tempus proprium
„advenit, in quo misericordiam & au-
„rum meum luculentius comprobabo,
„nunc, ubi mundus pervenit ad ne-
„quissimum sæculum, quod fluxit ab
„incarnatione Verbi, ostendam poten-
„tiæ meæ miracula, quæ operatus sum
„in Matre Filii mei, quæ hucusque

Y 3

„ex

Sæc. XVII. „ex arcanis meis judiciis occultata per.
A. C. 1696. „manserunt. „

Censura. Si intendat Author in prædictis propositionibus, mysteria de Sanctissima Virgine sibi (ut ait) recens revelata, comparare, & præferre mysterio Incarnationis Verbi, & in illis majorem Dei misericordiam, quam in isto eluxisse; amoremque ejus magis operativum fuisse: Hæc doctrina falsa est, temeraria, scandalosa, & impia.

Si vero tantum intendat gratiam, & beneficium prædictorum mysteriorum sibi (ut ait) recens revelatorum præferri debere omnibus gratiis, & beneficiis, quæ Deus a tempore Incarnationis hominibus contulit: Hæc doctrina falsa est, temeraria, & scandalosa.

II. „In primitiva Ecclesia hæc mysteria non revelavi, quia tunc stabiliendi erant articuli de Christo, nec erat Religio pluribus implicanda difficultatibus, hinc Verbum Incarnationis ad discipulos suos dixit: plura habeo vobis dicere, sed non potestis modo portare . . . Describe igitur pro viribus tuis, hanc civitatem Dei: Volo enim, ut hæc vitæ illius descriptio non habeatur pro opinione, aut meditatione, sed pro certa veritate. Hæc Deum ad hanc Monialem dixisse, scribit Author. „

Cen-

Censura. *Hæ propositiones, quibus Sæc. XVII. Author afferit, veritates sibi fuisse revelatas, ipsis prioribus Ecclesiæ saeculis in-* A.C. 1696. *cognitas, imo & de ipsarum numero, quas Apostoli ipsi portare non poterant, easque tanquam constantes & infallibiles fidelibus proponit: falsæ sunt, temerariæ, scandalosæ, fanaticis & hæreticis favent, ad omnes novitates viam aperiunt, & Ecclesiæ Authoritati derogant, ad quam pertinet, fidelibus proponere veritates, tanquam constantes, & infallibiles, ex verbo Dei scripto, vel non scripto per Apostolos ad nos transmiso.*

III. „Et nos, Dei spiritus adoramus & honoramus Beatam hanc fæminam &c.,“

Censura. *Licet adorationis nomen æquivoce sumatur, & aliquando in scripturis & nonnullis Patribus in honore Creaturis debito usurpetur, tamen cum ex Ecclesiæ usu terminus ille usurpari debeat ad significandum supremum cultum soli Deo debitum, nec possit sine periculo scandali Creaturis communicari: Hæ propositiones, quatenus eodem adorationis termino cultum exprimunt exhibitum, vel exhibendum beatissimæ Virginis, qui ipsi Deo exhibitus ab Authore exprimitur; scandalosæ sunt, & in errorem inducentes. Quatenus autem dicunt Sanctissimam Virginem adoratam ab Angelis, statim ut ipsi creati sunt, &*

Y 4 statim,

Sæc. XVII. statim, atque ipsa orta est, tum etiam ad-
 A. C. 1696. ratam in throno Altissimi, respective tem-
 rariæ sunt, & falsæ.

IV. „Tum (scilicet ante Incarnatio-
 „nem Verbi) Verbum prima vice no-
 „mine Humanitatis coram Divinitatis
 throno intercessit.,,

Censura. *Hæc propositio male sonat in
 fide, & injuriosa est Divinitati Verbi.*

V. Notavit Facultas propositiones
 quinque ex Pag. 204. 229. 231. 232.
 eas vero esse propositiones castarum au-
 rium offensivas censuit.

VI. „Descendit B. V. ornata & locu-
 pletata pro Deo, qui ei dedit omne,
 „quod voluit dare; voluit autem dare
 „omne id, quod potuit, & potuit dare
 „omne id, quod non fuit esse Divinum.,,

Censura. *Cum ea dona Deus beatissimæ
 Virgini contulerit, quæ secundum ordinem
 sapientiæ suæ ipsi conferri decebat; & in
 Evangelio manifestum sit, Deum non om-
 nia ei contulisse, quæ conferre potuit: Hæc
 propositio falsa est, temeraria, & Evan-
 gelicæ doctrinæ contraria.*

VII. „Declaro sæpius & veritatis, &
 „illustrationis vi impulsa, omnia privi-
 „legia, gratias, prærogativas & favo-
 „res & dona B. V. etiam dignitatem
 „Matris Dei dependere, ac ducere ori-
 „ginem ex eo, quod fuerit immaculata
 „& plena gratia in Conceptione, ita

„ut

„ut in defectu hujus privilegii reliqua Sæc. XVII.
„omnia forent defectuosa, ac superbum A. C. 1696.
„ædificium sine fundamento.„

Censura. Quamvis Facultas Theologiæ Parisiensis tenuerit, & teneat, Sanctissimam Virginem fuisse in sua conceptione a labo Originalis peccati præservatam; tamen hæc doctrina, quæ dogmata de sanctissima Virgine ad fidem pertinentia, ut Dei Maternitatem, & perpetuam Virginitatem, pendere afferit a sententia, quæ de fide Catholica non est, & ita pendere, ut alioqui fundamentum solidum non haberent: falsa est, temeraria, & fidem in Conciliis stabilitam infirmans.

VIII. „Hic amor eluxit magis in
„nocte, quam Sanctissimi sui Filii mors
„cauſſavit toti Ecclesiæ, cuius regimen
„ab initio Legis Evangelicæ huic ma-
„gnæ Reginæ tribuitur. „

Censura. *Hæc propositio, quæ tribuit Sanctissimæ Virgini regimen Ecclesiæ, falsa est, temeraria, & erronea.*

IX. „Ipsa de semetipsa dicit: Per
„me Reges regnant, & potentes &c.,

Censura. Cum perspicuum sit verba capitum octavi Proverbiorum de sola Sapientia increata, vel incarnata, juxta SS. Patrum unanimem consensum ad literam esse intelligenda; & declaraverit Author in Libro, pag. 61. Deum ad literam in eo capite de verbo incarnato, & sanctissima

Sæc. XVII. ejus Matre, locutum fuisse: Hæc proposi-
A. C. 1696. tio, quæ inducit sanctissimam Virginem di-
centem de se, quod ipsa dixerit Proverbiorum octavo: Per me Reges regnant,
&c. falsa est, & temeraria.

X. „Beata Virgo sæpius in corpore
„& anima ab innumeris Angelis ad Cæ-
„lum Empireum fuit elevata; Angelis
„educarunt illam inter brachia S. An-
„næ, novamque ac solemnem processio-
„nem instituerunt.„

Censura. Hæc propositiones falsæ sunt,
temerariæ, & Contrariae verbo Dei. Joani-
nis cap. 14. v. 2. Vado parare vobis
locum. Ad Hebræos 6. N. 19. & 20.
Spem habemus incedentem usque ad
interiora Velaminis, ubi Præcursor pro
nobis introivit Jesus, & cap. 10. N. 19.
Habentes fiduciam in introitu Sancto-
rum in Sanguine Christi, quam initia-
vit nobis viam novam.

XI. „Partus S. Annæ fuit adeo pu-
„rus, qualis decebat puritatem filiæ,
„ac licet alia non indiguisset puritate,
„satisfecit tamen legi communi.„

Censura. Hæc propositio falsa est, te-
meraria, & verbo Dei contraria.

XII. „Omni modo est Mater Miseri-
„cordiæ, & Mediatrix gratiæ.

Censura. Licet Sanctissima Virgo præ
omnibus Sanctis mediatrix sit per inter-
cessionem: Hæc tamen propositio, quate-
nus

nus afferit illam esse omnibus modis me- Sæc. XVII.
diatricem, falsa est, erronea, & Christo, A.C. 1696.
qui solus Redemptor ac Salvator noster est,

Et unus per redemptionem Mediator, in-
juriosa.

XIII. „Si homines viderent charita-
tem B. V. forent æternum Beati, &
„omnes, qui ad Dei cognitionem per-
„venerunt, iter calcarunt in lumine
„sanctæ hujus civitatis, hinc S. Joan-
„nes dicit: *Nationes ambulabunt in lu-
„mine ejus.* „

Censura. *Hæc propositio, quæ Sandis-
simæ Deiparæ tribuit, quod soli Verbo
competit falsa est, scandalosa, & erronea.*

XIV. „Tota prima hebdomada, qua
„creatus est mundus, lucifer & ejus
„Angeli laborabant in excogitandis sce-
„leribus perpetrandis contra Christum,
„eiusque Matrem . . . quamprimum
„autem in inferno fuerant, Lucifer col-
„legit Concilium plenarium omnium
„dæmonum, & cum iis deliberavit us-
„que ad diem Jovis. . . . Deus Chri-
„stum, ejusque Matrem voluit esse o-
„pera perfectissimæ suæ sapientiæ &
„omnipotentiæ, ad quorum similitudi-
„nem decrevit formare reliquum ge-
„nus humanum . . . nisi SS. Joachim
„& Anna emisissent votum, quod pro-
„lem, si quam suscepturi essent, Deo
„in Templo offerre velint, non obtuis-
„sent,

Sæc. XVII. „sent, nisi inviti, & hoc propter ma-
 A. C. 1696. „gnum amorem erga Filiam suam, . . .
 „S. Anna non manifestavit S. Joachi-
 „mo, quod ejus Filia sit futura Mater
 „Dei . . . . Deus constituit nongentos
 „Angelos pro custodia B. V. ex singu-
 „lis novem Choris Angelos centum,
 „item constituit alios duodecim, qui
 „corporaliter & visibiliter signa re-
 „demptionis præseferentes eidem ser-
 „virent. Præterea constituit Deus
 „octodecim sublimiores Angelos, qui
 „servirent tanquam Tabellarii, item
 „alios septuaginta Seraphinos pro con-
 „versatione &c.,

Censura. Hæc omnes propositiones re-
 spective temerariae sunt, & contra Ecclæ-
 siasticæ Regulæ modestiam assertæ; pleræ-
 que fabulas, & sonnia Apocryphorum re-
 dolent, & religionem Catholicam impio-
 rum, & hæreticorum contemptui exponunt.

Cæterum non intendit sacra Facultas
 alia multa, quæ in dicto Libro continen-
 tur, approbare, & præcipue ea loca, in
 quibus sacræ Scripturæ testimonii ad pri-
 vatum sensum Author passim abutitur, sicut
 nec ea, in quibus opiniones mere scholasti-
 cas a Deo revelatas afferit, & ut tales
 omnibus proponit.

Quamprimum hæc censura prodiit,
 prodiere etiam Agrediani pugiles; præ-
 primis enim Parisiis horum quidam
 mox

mox anno sequenti libellum *de Causa Ma-* Sæc. XVII.
riæ de Agreda, & de dolis, quibus ejus con- A. C. 1696.
demnatio in Sorbona fuit extorta edidit,
ac Parisienses Doctores, qui hanc cen-
soram tulerunt, animas venales ap-
pellitavit. In Hispaniis vero Tolosana
Universitas & doctissimus Cardinalis
de Aguirre edito singulari scripto hanc
censoram impugnasse dicitur: Ipsa e-
tiam Parisiensis censura, facta per Agre-
dianos appellatione, ad altius Tribu-
nal fuit devoluta, primitus tamen ab Innocen-
tio XI. Agredanæ revelationes in
Congregatione S. Officii fuerunt ex-
mini subjectæ, ac postea Romæ decreto
S. Congregationis judicio anno hujus
sæculi octogesimo primo proscriptæ
sunt, quæ enim re ipsa a Deo Servis
suis revelantur, semper sunt scientiæ,
ac res, quæ vel ad proprium talis piæ
animæ profectum, vel ad communem
Ecclesiæ utilitatem pro firmando fide,
morumque sanctitate tendunt, non
autem ad illius, qui revelatione hono-
ratur, intellectum subtilitatibus mere
scholasticis, & vix non profanis excelen-
dum; quid autem ad Monialis sanctita-
tem & profectum vel communem Eccle-
siæ utilitatem confert, scire, quem locum
in ideis & Decretis Divinis habuerit
Christus & B.V. vel quænam opinio circa
adventum Christi, si Adam non pec-
casset,

Sæc. XVII. casset, sit vera, aut an in libro Nume-
A. C. 1696. rorum contineantur necessaria ad Arith-
meticam, vel quot Angelos B. V. ad sui custodiam habuerit, an Deus majo-
rem in efformando corpusculo B. V. quam in creatione cæli & terræ curam habuerit, qua die anima corpori huic fuerit infusa, quando B. V. cæperit post nativitatem loqui, an habuerit scientiam militarem, & notitiam stellarum, an tres Reges fuerint docti, & nati ex Persia, Arabia, & Saba, an Herodes minorem poenam patiatur, quam pateretur, si Jesus pro eo non orasset &c.

Nihilominus tamen instantibus libri Agrediani fautoribus Hispaniæ Rex datis ad Benedictum XIII. literis tan-
tum impetravit, ut præfati decreti exe-
cutio suspenderetur, totaque cauſſa a S. Officii Congregatione avocata, peculiari Congregationi SS. Rituum ad examen committeretur: teste tamen Nicolao Ridolfi Congregationis Indicis Secretario ac postea S. Palatii Magistro, idem Benedictus Papa alio decreto te-
status eſt, prius decretum clanculario ac fraudulenter fuisse extortum, proin proscriptionem revelationum Agreda-
narum in suo robore persistere: Hujus tamen Pontificii diplomatis promulga-
tionem præpedivit, Patronorum mul-
titudo ac potentia: Habetur quoque
Bossue-

Bossuetii Episcopi doctissimi libro cui ^{Sæc. XVII.}
 titulus: *traditio de novis Mysticis*, an- ^{A. C. 1696.}
 nexus tractatus, in quo celeberrimus
 hic Præsul eas revelationes rejicere
 videtur: novioribus etiam temporibus
 hasce revelationes impugnabat Claris-
 simus D. Eusebius Amort Canonicus
 Regularis Lateranensis Polingæ in suo
 libro de revelationibus & visionibus,
 hunc refellere nitebatur Didacus Gon-
 zalez Mathæo Franciscanus, hancque
 in rem edidit mysticam suam Dei ci-
 vitatem vindicatam, huic suppetias tu-
 lit P. Lendelinus Mayr itidem Franci-
 scanus atque Anti - Agredistam, qui
 se *Non neminem* vocabat, refutare ag-
 gressus est, quibus tamen præfatus D.
 P. Amort opposuit librum sub titulo:
Controversia de revelationibus Agredanis,
 ac postea novam suam demonstrationem
 de falsitate revelationum &c. sub idem
 ferme tempus prodiit die quinta Se-
 ptembris Anno 1747. in eadem caussa
 judicium S. Congregationis, ubi habe-
 tur: *ex hactenus deductis non constare*,
 prout oportet, *in casu, & ad effectum*,
de quo agitur, quod opus inscriptum My-
stica Civitas Dei, sit opus Ven. Servæ Dei
Sororis Maricæ a Jesu de Agreda; ex gra-
tia tamen speciali, Postulatoribus indulgeri,
ut in Caussa Beatificationis, ac Canonisa-
tionis ejusdem, ad ulteriora procedatur,
 ita

Sæc. XVII. ita tamen, ut dubium super virtutibus non
 A. C. 1696. absolvatur, nisi prævio iterato novo defini-
 tivo Decreto, aut a Nobis, aut a Nostris
 Successoribus, præmissis uti supra respective
 præmittendis edendo, in quo vel statuatur
 opus prædictum non esse Servæ Dei, vel
 constito esse opus ejusdem, definiatur, ni-
 hil ibi vel in aliis operibus ejusdem Servæ Dei,
 reperiri, quod sit contra fidem, bonos mo-
 res, vel, quod sapiat doctrinam aliquam
 novam, & peregrinam, atque a communi
 sensu Ecclesiæ, & consuetudine alienam,
 juxta præscripta in Decretis Urbani VIII.

Hæret adhucdum hæc cauſſa Romæ
 in Sacra Rituum Congregatione, cuius
 nec judicium prævertere, nec Sancti-
 tati hujus Virginis derogare, vel do-
 ctrinæ ſuæ cenzuram ferre, Decretis
 Urbani VIII. & Innocentii XI. PP.
 obtemperans, intendo: Ceterum
 has revelationes impugnantium & de-
 fendentium nondum deferbuit animosi-
 tas; in hoc enim bella profana ab Ec-
 clesiasticis differre videntur, quod illa
 tandem pace finiantur, hæc tamen
 perennia ſint, niſi litigantes partes aut
 Ecclesiæ gladio, vel imposito silentio
 conterrantur.

§. XX.

Sæc. XVII.
A. C. 1696.

§. XX.

*Controversiæ circa Hagiographos
Belgas successus.*

Cum Hagiographi Belgæ grave admodum sibi per Inquisitionum Hispanicarum sententiam vulnus inflictum sentirent, quod via justitiæ amiserunt, via gratiæ obtenturi omnium serme Principum, suorumque fautorum aures pulabant, supplices, ut suam cauſam defendere permitterentur, præprimis vero apud Leopoldum Imperatorem, & Carolum II. Hispaniæ Regem, necnon Germaniæ Principes, & Prælatos instabant, quatenus hi Innocentium XII. Papam eo inclinarent, ut Papebrochius, Janinngus & Baertius in sui defensionem reciperentur, & censura in Hispaniis adversus eorum libros pronuntiata denuo ad limam revocaretur: Hanc in rem etiam libellum supplicem summo Pontifici, necnon supremo Inquisitori Madritensi porrexerunt, qui etiam eorum votis annuens, die tertia Augusti sequens Decretum eis consignari præcepit:

„Excellentissimus Dominus Archi-
„episcopus Valentinus, Inquisitor Gene-
„ralis, cum Dominis de Consilio Maje-
„statis suæ sanctæ Inquisitionis Gene-
„ralis,

Hist. Eccles. Tom. LXVI. Z

Sæc. XVII., ralis, visis petitionibus Patrum An-
 A. C. 1696 „tonii Beltran, & Josephi de Aguirre,
 „Procuratorum generalium Societatis
 „Jesu in Castellæ Provincia, quas ex-
 „hibuerunt pro parte Patrum, Danie-
 „lis Papebrochii, Francisci Baertii, &
 „Conradi Janningi, ejusdem Societa-
 „tis Religiosorum, potentium sibi dari
 „copiam Propositionum delatarum,
 „& Censuræ latæ super illas, ut con-
 „tentas in Libris intitulatis Acta San-
 „ctorum &c. Ut prædicti eorum Au-
 „ctores Papebrochius, Baertius, &
 „Janningus possint respondere, & sa-
 „tisfacere censuræ super eas latæ; jus-
 „serunt, ut eis detur copia, & trans-
 „sumptum, quod petunt, juxta stylum
 „sancti Officii, atque ut P. Josepho de
 „Aguirre, Procuratori actuali ad id
 „instituto, tradatur, accepto vicissim
 „recepisse, & juramento pro se, & Par-
 „tibus, quas repræsentat, præstito,
 „quod dicta copia servabitur cum omni
 „Cautela, & secreto convenienti, nec
 „cuiquam omnino communicabitur,
 „præterquam Auctoribus dictorum li-
 „brorum, aut aliis, quos Societas de-
 „signaverit ad responzionem, & defen-
 „sionem; sic, ut inde non extrahatur
 „alia copia, vel copiæ: quod si ad
 „hunc finem aliæ plures necessariæ
 „sint, eas petent, sub poena excom-
 „munica-

„municationis majoris ipso facto incur- Sæc. XVII.
„rendæ, & cum interminatione, qua A. C. 1696.
„contra secus facientes procedetur ad
„id, quod locum in jure habebit.,,

„Item, ut illis mandetur sub eis-
„dem Censuris & pœnis, ut non impri-
„mant defensorium, quod formabunt,
„& mittent ad sanctum Officium, neque
„copiam inde sumant, publicent, aut
„participent personæ cuicunque: opere
„autem finito ipsum præsentabunt suæ
„Excellentiae, & Dominis prædicti
„Consilii, simul cum adversariis pri-
„mæ suæ, quantumvis maculofæ,
„scriptionis, quibus usi fuerint; sic,
„ut folium omnino nullum, mun-
„dum vel immundum, apud Au-
„ctores remaneat, remittendo easdem
„Propositiones, & Censuras, quæ ipsis
„concessæ fuerint. Contentum autem
„hujus Actus notificetur D. Patri Jo-
„sepho Aguirre, cujus etiam ei copia
„detur.,

Nec minus propitium habuere Leo-
poldum Imperatorem, ac præ ceteris
Petrum Codde Sebastenum Archiepi-
scopum, & Belgii fœderati Vicarium
Apostolicum, cujus, et si apertus esset
Quesnelli fautor, patrocinium Jesuitæ
hac in caufsa non respuerunt: Hic
ergo ad ipsum Pontificem has dedit
literas.

Sæc. XVII.

A. C. 1696.

Beatissime Pater.

„Cum adversus acta Sanctorum nova,
 „eaque perquam gravis concitata sit
 „tempesta, acri admodum contra ea
 „extra urbem lata censura, indubie
 „plurimi Sanctitatis Vestræ pedibus ad-
 „volventur precatores, ut pro supra-
 „sua auctoritate opus illud, quod ubi-
 „que terrarum ab eruditis piisque mire
 „celebratur, dignetur protegere. Huic
 „Supplicantium agmini me jungere non
 „præsumerem, nisi muneris a Sancti-
 „tate vestra injuncti ratio urgeret.
 „Etenim Beatissime Pater, si præclaro
 „isti operi, vel potius librorum Cata-
 „logo, atrum stigma, nullo remedio,
 „aut lenimento adhibito, maneat in-
 „ustum; Heterodoxi novo fastidio Ca-
 „tholicam Ecclesiam aspernabuntur,
 „longiusque animos ab ea avertent,
 „quos de candore, & eruditione Or-
 „thodoxorum meliora, ac proximiora
 „saluti sentire lucubratio ista cogebat.
 „Non possum itaque non etiam pro
 „modulo meo Sanctitatis Vestræ patro-
 „cinium isti tot annorum, & tot labo-
 „rum eximio Societatis Jesu fructui,
 „qui in tantam Ecclesiæ, præsertim
 „inter Acatholicos, militantis, cedit
 „utilitatem, submisissime implorare.
 „Cæterum rogo humillime, ut Sancti-
 tas

„tas vestra hanc meam supplicam, Sæc. XVII.
„quam (nullis, ut arbitror, affectibus A. C. 1696.
„ductus, sed sincero Religionis studio
„excitatus) tuis sacris pedibus advolvo,
„pro sua Clementia æqui bonique con-
„sulere non gravetur: qui observantis-
„simo eis affixo osculo me profiteor.,,

Præterea ipse Papebrochius hoc
anno publica, & sequenti anno secreta
Apologia se sociosque suos articulatim
contra propositiones censuris notatas
defendit, non alio tanti conatus suc-
cessu, nisi quod Hispana Inquisitio an-
no sequenti omnia scripta hanc cauf-
sam utrinque concernentia prohibuerit,
& Pontifex die decima septima Junii
totam caussam inter Carmelitas & So-
cios controversam ad se revocarit, &
aliqua expungi ac mutari jufferit, demum
vero utrique parti silentium indixerit,
declarans tamen, quod non intendat
per silentii hujus impositionem uni vel alteri
ex dictis sibi adversantibus sententiis ullum
majus pondus adjungere, sed utramque ma-
nere velit in statu & terminis, quibus de
præsenti reperitur, donec aliter sibi & S.
Sedi visum fuerit determinare.

Sæc. XVII.

A. C. 1696.

§. XXI.

*Parisienis Parlamenti decretum in
caussa recursus ad Sedem
Apostolicam.*

*¶ H. an-
nali cont.
p. 993.*

Obtinuerat anno priori Benedictino-
rum Prior Congregationis Reba-
censis a summo Pontifice diploma Apo-
stolicum, vi cuius possessio ac jus in
quasdam Parochiales Ecclesias, quas
Benignus Bossuetus Meldensis Episco-
pus sibi vendicare nitebatur, præfatæ
Congregationi afferebatur: quampri-
mum vero id præfato Præsuli innotuit,
mox rem ad supremam Parisiensem Cu-
riam devolvit: die igitur decima nona
Januarii supremus Benedictini Ordinis
Generalis se sistere, & coram Curiæ
Senatoribus desuper rationem reddere
jubetur: Attamen omnibus vindiciis
prævalere credebatur culpa, qua abu-
sivo veluti recursu protectionem in ex-
tero Tribunal quærens, Cleri Galli-
cani libertates violasse arguebatur:
quocirca Parlamenti edicto deinceps ab
eiusmodi recursu abstinere jussus est;
prætendunt enim Galli, caussas prorsus
omnes intra Regni limen primo judi-
cio agitandas ac definiendas esse.

§. XXII.

Sæc. XVII.
A. C. 1696.

§. XXII.

*Rascianorum Patriarcha & quidam
Turcæ fidem Catholicam professi.*

Die sexta Januarii Budensis Vice-
Bassa, qui jam integro decennio *Theatr. Eu-*
Viennæ captivus hærebat, unacum *rop. t. 15.*
uxore sua ibidem Sacro fonte tinctus
a Mahometana superstitione ad fidem
Catholicam rediit, ac propterea a be-
nignissimo Imperatore Leopoldo nobile
quoddam prædium, aliaque Cæsareæ
liberalitatis insignia recepit. Hujus
Turcæ exemplum sequebatur Theophili-
lus Rascianorum Archimandrita seu in
Hungaria, Sclavonia, Transylvania,
aliisque finitimus locis Patriarcha; post-
quam enim Belgrado a Turcis recupe-
rato unacum viginti suorum millibus
sese Cæsaris patrocinio ac clientellæ
devoverat, die decima octava Martii
haud angustum illius regionis tractum
prope Budam incolendum aliosque fa-
vores pro se, suoque Clero & Ecclesiis re-
cepit: suam vero gratitudinem testaturus,
non modo aliquot suæ Nationis millia
sub Cæsareis vexillis militatura spon-
debat, sed insuper ipse cum aliis eju-
rato schismate fidem Romano - Catho-
licam professus est. Præterea Libe-
rachi Bassa cum fratre suo, totaque

Z 4 fami-

Sæc. XVII. familia ad Venetos transiit, omnesque
 A. C. 1696. præsidiarii, qui in Uranograz & Tudo-
 rovo arcibus a Comite Budiano capti
 fuere, unacum suis uxoribus, prolibus
 Baptizati, Mahometis impietatem de-
 testati sunt.

§. XXIII.

Anceps prælium Cæsareos inter & Turcas.

*Wagner
Hist. Leop
pag. 313.
Hode vie du
Louis XIV.
pag. 198.* **D**um hæc Viennæ gerebantur, Fridericus Augustus Saxoniæ Elector, qui Cæsareo exercitui cum summa potestate præfuit, in Hungaria collectis undique copiis Temesvariam oppugnare constituit, admotisque belli tormentis obsidionales fossas versus arcem promovit: cum autem Sultanus trajecto simul Savo & Danubio, urbi suppetias ferre festinaret, Elector clamatis vasis hosti obviam processit, prælium tentatus: Igitur octo lectissimas cohortes selegit, quæ superatis obstantibus dumetis obliquum hostium latus adorirentur, ac tamdiu pugnando persisterent, donec universus exercitus in pugnam succederet: Dies erat vigesima quarta Augusti, qua Cæsarei sexta a meridie hora in Turcas incurvare, atque edita circum multa hostium cæde, mox ad currule sepimentum

tum penetrarunt: non minus animose Sæc. XVII.
 Janissari in dextrum cornu iterato im- A.C. 1696.
 petu effunduntur, semper tamen stre-
 nue repulsi: acrius tum utrinque in-
 caluit certamen, quod tamen in-
 gruentes noctis tenebræ diremerunt:
 altera die per exploratores cognitum,
 Turcas ad castra arbustis & paludibus
 undique cincta, nostrisque impervia
 secessisse: nil aliud ergo Cæsareis reli-
 quum erat, quam ut instructa acie Tur-
 cas e suo nido ad apertum campum
 pollicerent: nec huic consilio optatus
 deerat successus; Sultanus enim re-
 lictis castris Temesvariam versus mo-
 vit, atque in Cæsareos, priusquam or-
 dines satis coire possent, tam violento
 impetu ruit, ut duas Saxonicas co-
 hortes statione moveret, ac vix non
 secundæ aciei ordines perrumperet;
 Cæsarei tamen equites calcaribus sub-
 ditis barbaros non sine magna difficul-
 tate represserunt, laboratum vero præ-
 cipue in extrema ala; quippe acrius,
 quam cautius Cæsarei hostem insecuri,
 a Turcico Equitatu cincti in fugam a-
 guntur, & integra ala propemodum
 profligatur: Saluti adhucdum erat Ca-
 prariana legio, quæ invicto robore pu-
 gnam sustinens, sparsis fere colligendi
 spatiū indulsit, unde resumptis ani-
 mis Spahios adorti eos tam præcipiti

Sæc. XVII impetu retrundunt, ut densius conferti,
 A. C. 1696 atque alias alio implicati mille amplius
 a suis met interficerentur. Has inter
 tumultuarias incursiones variabat præ-
 lii fortuna, jam in nostros, nunc in
 hostem inclinata, & opaca nocte pu-
 gnandi facultatem præripiente, uter-
 que exercitus in acie perstigit, ignari
 victi essent an victores: utrinque enim
 erat æqua propemodum cædes ac glo-
 rìa: nisi quod nostri duodeviginti belli
 tormenta, & quinque colubrinas defi-
 cientibus equis hosti relinquere coge-
 rentur: Cecidere ex Cæsareis ter mille
 quadringenti viginti sex, atque inter
 eos Heiderscheimius Bellidux animi
 fortitudine, ac militari experientia
 longe celeberrimus. Certiore victoria
 Contarenus Venetæ classis Architha-
 lassus ad Insulam Andrum Turcicas na-
 ves partim combussit, partim cepit,
 aut in turpem fugam abegit.

§. XXIV.

Induciæ inter Gallos & Sabaudia.
Ducem initæ.

*Hist du
Princ Eug.
tom. I. l. 2.
pag. 190.* Segnities, qua bellum tam ad Rhe-
 num, quam in Flandria agebatur,
 futuræ paci præludere videbatur, du-
 dum enim foederati non minus quam
 Galli opposita tenebant castra, & præ-
 ter

ter crebras velitationes, ac fœderato- Sæc. XVII.
rum procursiones in Lotharingiam & A. C. 1696.
rum procursiones in Lotharingiam & A. C. 1696.
Alsatiam nec certamen initum, nec
Urbis obsidio tentata. Interim Victor
Amadæus Sabaudiæ Dux, incassum fa-
niora suadente Cæsaris Legato Principe
de Fondi, clam cum Gallis aut pacem
aut belli inducias inire moliebatur;
amplissimis enim Franciæ Regis polli-
cationibus pellectus, necnon summi
Pontificis ac Venetorum monitis im-
pulsus, ut fœderatis sua tegeret consilia,
sparso peregrinationis Sacræ obtentu
Lauretum concessit, ubi Curso Cardina-
li summi Pontificis Legato, necnon Ve-
netæ Reipublicæ, & Catinati Oratori-
bus exposuit, Franciæ Regem pollici-
tum esse, se in Italiam prævalidas co-
pias subDucis imperio immissurum, suis-
que expensis octo Sabaudorum millia
sustentaturum, Ducique redditurum
non modo Pignerolium, sed etiam om-
nia, quæ de Pedemontio ac Sabaudia
bello cepisset: insuper inter filiam Du-
cis natu majorem, & Burgundiæ Du-
cem, nequidem petita dote, nuptias
conciliaturum, necnon in belli expen-
sas quadraginta librarum millions fo-
lulturum: Enimvero Catinatus Franciæ
Marescallus die vigesima nona Junii
San - Thomasio Sabaudi Principis Ad-
ministro datis literis fidem fecerat,

Re-

§æc. XVII. Regem suum has conditiones inire pa-
 A. C. 1696. ratum esse: San- Thomasius tamen Du-
 cis sui nomine die tertia Julii respon-
 dit, Ducem vicissim petere temporis
 spatiū, quo suos fœderatos ac præ-
 cipue Cæsarem, Regemque Hispaniæ
 desuper certiorem reddere posset, ipse
 vero interim suas & fœderatorum co-
 pias trans Padum, Rex vero suas cis
 Padum ita teneret, ut neutra pars
 Sabaudi ditiones infestare posset: Sab-
 audus igitur præprimis die sexta Julii
 ad Innocentium XII. summum Pontifi-
 cem, aliunde pacis impatientem, ob-
 latas conditiones acceptandi animum
 manifestatus, has dedit literas.

Beatissime Pater.

„Propter paternam benevolentiam,
 „qua Sanctitas Vestræ familiæ meæ sibi
 „devotissimæ commoda procurare di-
 „gnatur, obstringor, ut præ ceteris
 „Eandem per has literas, & per Comi-
 „tem Gubernatum Oratorem meum de
 „conditionibus mihi a Cattinato Mare-
 „scallo, pro stabilienda neutralitate in
 „Italia oblatis certiorem reddam. Pro-
 „mittitur igitur mihi restitutio omnium
 „hoc bello ereptorum, necnon Pigne-
 „rolii, quod solo tamen æquandum
 „effet: spondet etiam Filiæ meæ con-
 „nubium, præter alia emolumenta,
 „quæ

„quæ silentio prætereo: viciſſim vero Sæc. XVII.
„a me petitur, ut in Italia neutri parti A.C. 1696.
„adhæream, & Austriaca Domo fors ~~████████~~
„obluctante, & incassum a sua Sancti-
„tate Venetisque admonita, copias
„meas Gallicis jungam. His matu-
„rius ponderatis, cum Austriacam Do-
„mum mihi adversaturam, totque e-
„molumentis me privaturam haud exi-
„ſtimem, foederatorum Principibus ma-
„hifestare statui, quod tam propitias
„Pignerolium recuperandi, occasiones
„negligere, simulque ipsius Austriacæ
„Domus, totiusque Italiæ, ac meimet-
„ipsius commoda incerto belli eventui
„exponere minime intendam. Eapro-
„pter Foederatos Principes & præcipue
„Cæfarem ac Hispaniæ Regem rogavi,
„ut commodo ipsis & mihi proprio ob-
„fistere nolint: Ut vero hoc arriperem
„consilium, ardens Vestræ Sanctitatis
„desiderium pro hac neutralitate mihi
„cognitum haud parum contulit: quo-
„circa ausim supplicare, quatenus San-
„ctitas vestra suis Nuntiis Apostolicis
„in Aula Viennensi & Madritensi agen-
„tibus injungere dignetur, ut paternis
„ejusdem Officiis respondere, & am-
„bos hosce Principes eo inclinare ve-
„lint, quatenus prompte consentiant
„Neutralitati in Italia stabiliendæ, quæ
„prænuntia erit pacis universalis tot

„VO-

Sæc. XVII., votis exoptatæ, & Christianæ Rei-
 A. C. 1696., publicæ adeo necessariæ: Quampri-
 „mum ergo Sanctitatis suæ jussa rece-
 „pero, mox ad præfatas Aulas meos
 „ablegabo Oratores. Interim &c.

Eadem adhuc die Dux ejusdem
 ferme tenoris literas dedit ad fœdera-
 tos Belgii Ordines, & sequenti mox
 die Brandenburgico etiam Electori sua
 manifestavit consilia, quæ ab eis rata
 haberi, eorumque copias ex Sabaudia
 abduci petiit; Verum Elector paulo-
 post ad Sabaudiæ Ducem hoc dedit
 responsum.

Serenissime.

„Literæ Regiæ Vestræ Celsitudinis
 „7. Julii ad Nos scriptæ, & per Cursu-
 „rem allatæ valde inexpectatum nun-
 „cium nobis attulere, Pacem scilicet,
 „Eandem inter, & Regem Christianis-
 „simum initam separatim. Fœdera-
 „quæ R. V. C. cum Cæfare, Imperio,
 „& iisdem in præsenti bello unitis Re-
 „gibus, Electoribus & Principibus in-
 „tercedunt, & quorum exactam obser-
 „vantiam ipsa R. C. V. paucis abhinc
 „mensibus solemní diplomate denuo
 „promiserat, auxilia denique, ære mi-
 „liteque R. V. C. contra communem ho-
 „stem abunde suppeditata nullam no-
 „bis

„bis reliquam fecerant vel minimam Sæc. XVII.
„suspicionem R. V. C. de deferenda tam A. C. 1696.
„egregia societate, qua Communis Eu-
„ropæ salus, libertas, & tranquillitas
„quæritur, cogitare tantum, nedum
„ipsam deserere posse, idque non ur-
„gente fatorum necessitate aut in ma-
„jori adductam, sed quæ unica in li-
„teris R. V. C. allegatur caufa, occu-
„pandis illis, quæ a Gallia R. V. C.
„offerebantur, commodis, speciosis il-
„lis, & innescando R. V. C. valde a-
„ptis, sed quibus an ea Securitas, il-
„lud decus etiam meritumque insit,
„quod R. V. C. sibi parare potuisset, si
„in födere, cui hactenus innexa fuit,
„perstitisset, non parum dubitamus,
„nos interea, quæ reliquorum confœ-
„deratorum nostrorum de hoc R. V. C.
„Consilio, sententia futura sit, expecta-
„bimus, ac interea Generali Varennio
„de reducendis ad nos copiis nostris
„mandata dedimus, nihil dubitantes,
„quin R. V. C. quamvis mutatis parti-
„bus, tamen militibus hisce nostris ex-
„hibitura sit, quæ initis ea de re cum
„R. V. C. tractatibus iisdem debentur.
„Deus opt. max. V. C.

Iisdem propemodum verbis conce-
pta erat epistola Bavariæ Electoris ex
Negromontanis castris die vigesima
secunda Julii data, qua Duci hasce
Indu-

Sæc. XVII. inducias dissuadens, respondit, quod
 A. C. 1696. continuato foedere ampliora sibi pol-
 liceri posset emolumenta, quin Cæsa-
 rem, Regemque Catholicum offendere-
 ret: Verum Dux hasce literas non eo
 fine scripserat, ut a suis foederatis, quid
 agendum, consilium expeteret, sed ut
 significaret, quid jam egisset, aut fal-
 tem agere firmiter decrevisset: De-
 dum vero die quarta Julii Taurino hæc
 ad Cæsarem perscripsit.

„Summa Cæsareæ Majestatis beni-
 ginitas, æquitas, quæ in omnibus au-
 „gustissimi sui Regiminis actionibus e-
 „lucet, spem mihi ingerit, fore, ut
 „comprobata ejus clementia nunquam
 „a me extremum devastatæ regionis
 „meæ excidium exigitura sit: quocirca
 „restitutionem mihi ab hoste ablato-
 „rum, præcipue Pignarolii haud neg-
 „ligere statui: generosus Cæsareæ Ma-
 „jestatis vestræ animus permittere non
 „poterit, ut ad jacturam meam otio-
 „sus subsistam, præcipue cum mea
 „commoda cum Majestatis vestræ com-
 „modis optime respondeant; secus e-
 „nim ea, nec mihi proficua fore crede-
 „rem: Humillime igitur supplico, ut
 „Majestas vestra benignis auribus meum
 „excipiat Oratorem, qui expositis con-
 „ditionibus a Catinato oblatis, ejus-
 „modi allaturus est rationes, quas
 „Cæ-

„Cæsarea Majestas vestra, uti confido, Sæc. XVII.
 „minime rejectura sit: palam tamen A. C. 1696.
 „protestor, quod indelebili signo in æ-
 „ternum animo meo insculpta perma-
 „neant obsequia suæ Majestati debita,
 „inter quæ præcipue recensenda venit
 „spes Cæsareæ suæ protectionis: Sit
 „ergo persuasa, quod meam indemni-
 „tatem procurando, nunquam a firmo
 „& inviolabili obsequio, quod semper
 „profiteor, deflexurus sim &c. „

Ceterum Sabaudiæ Dux, incas-
 sum obluctantibus fœderatis Ducibus
 ad Gallos transgressus est, pactis hisce
 conditionibus. I. Rex Christianissimus
 cuncta bello capta Sabaudo restituat.
 II. Dux Pignerolium, monumentis ta-
 men suis exutum, unacum annexis re-
 cipiat, vicissim vero Barcinonensem
 Vicariatum Franciæ Regi reddat. III.
 Burgundiæ Dux Delphini Filius non
 exigita dote Mariam Adelhaidam Sab-
 audiæ Ducis Filiam ducat. IV. Rex
 Franciæ in compensationem damni hoc
 bello accepti quatuor librarum millio-
 nes Duci numeret. V. Si quis Princi-
 pum bellum Sabaudo inferre tentaret,
 Galliarum Rex octo peditum & qua-
 tuor equitum millia suis expensis aLEN-
 da eidem submittat, hic vero ultra
 novem armatorum millia non habeat.
 VI. Pro majore hujus fœderis firmi-

Hist. Eccles. Tom. LXVI. A a tate

Sæc. XVII. tate Pontifex & Veneti sint Sponsores.
 A. C. 1696. Firmatis utrinque his pactis, atque ab
 ipso Cæsare & Hispaniæ Rege acceptatis Italicum bellum finiit, & horum
 reconciliatio Ryswicensi paci, cuius
 mediator delectus erat Carolus Rex
 Sueciæ, viam stravit.

§. XXV.

*Infelix Gallorum expeditio pro Ja-
 cobo Angliæ Rege contra Au-
 riacum suscepta.*

Rapin Thoir. *t. 11. l. 25.* *Mem. de Revol.* *d'Angl.* *Salmon hist.* *d'Angl.* *Le Clerc* *t. 3. p. 429.* **H**oc item anno Ludovicus Galliarum Rex Jacobum Angliæ Regem sollio suo reddere adlaborabat; ad maturandum hoc consilium incitabatur Londinensis populi ac præcipue Mercatorum indignatione, ne non haud contemnendo illorum, qui Jacobo in Anglia favebant numero, & Anglii exercitus absentia: Igitur Rex secreto apparatu triginta naves bellicas, & plusquam quadringentas onerarias copiis ac munitionibus instructas variis in portibus tenuit, quarum opera Rex inique detrusus in Angliam transmitteretur: Ad consilii executionem sibi gebatur Harcourtius Marchio, binas etiam classiculas ducebant Nesmondus & Joannes Bart, quibus Caletum, & ad proxima Angliæ littora progredi constitutu-

stitutum erat, Barwicko Duce Jacobi Sæc. XVII.
 Regis Notho, aliisque Angliæ Proce- A.C. 1696.
 ribus interim in Anglia & Scotia fidos
 ad strenuam defensionem cohortanti-
 bus: Verum Guilielmus Auriacus Prin-
 ceps nimis mature hanc Gallorum ex-
 peditionem, & conspirantium molimi-
 na per Bavariae Electorem & Valde-
 montium Principem edoctus, plures
 aut suspectos aut accusatos in vincula
 conjici, Catholicos omnes i. Londino ex-
 pelli, ceterosque suspectæ fidei homi-
 nes armis spoliari, oramque Dublinen-
 sem, ubi exscensionem pertimescebat,
 tormentis & milite custodiri jussit. Pa-
 rum tamen adhuc profecisset Auriacus,
 si Brestensis classis tempestive advenis-
 set; hujus enim cunctatione Auriacus
 plusquam quinquaginta navium clas-
 sem instruendi spatium nactus, præpe-
 divit, ne Joannes Bart & Nesmondus
 Marchio suas naves conjungere pos-
 sent, insuper Batavorum classis An-
 glicæ conjuncta Gravelingæ hæsit, om-
 neque commercium inter Dunckerka-
 num & Caletensem portum intercidit,
 unde Jacobus Rex, qui Dunckerkæ
 jam per aliquot hebdomas inter spem
 & metum fluctuabat, animo penitus
 concidit, postquam conjurationem in
 Anglia detectam, Gallicam classem ab
 hostili interclusam, cunctosque in Au-

A a 2

riaci

Sæc. XVII. riaci defensionem vitam & opem pro-
 A. C. 1696. fundere paratos inaudierat; quocirca
 re infecta in Franciam reverti, atque
 Auriaco rursus Angliæ sceptrum cedere
 coactus est; nec tamen interea Au-
 riacus quietum tenebat imperium;
 quamplurimi enim Nobiles Angliæ
 Protestantes, Episcopales, & Presby-
 teriani Hiberni in vitam aut liberta-
 tem Auriaci conspirarunt, inito inter-
 se consilio, ut eum vel ad venationem,
 vel Sacellum euntem, trucidato milite
 prætorio, Kensingtonii die tertia vel
 quarta Martii aut captum, aut occisum
 abstraherent, datoque Dubri signo Galli-
 cam classem advocarent, atque excensio-
 ne facta Regnum Jacobo Regi assere-
 rent. Verum conjuratione per Pender-
 grassium & Porterum Catholicos alium-
 que detecta, nefariæ hujus societatis
 rei ferme omnes in vincula conjecti
 sunt, ex quibus Robertus Carnockius,
 Eduardus Kingus, Thomas Kéys Friend,
 Perckinus, Rookwood, Lowik, Cram-
 brunus, pluresque alii vel generis no-
 bilitate, vel militari dignitate conspicui,
 alii laqueo, alii gladio imperfecti sunt,
 non pauci etiam corpore in quatuor
 partes dissecto periere.

§. XXVI.

Sæc. XVII.
A. C. 1696.

§. XXVI.

*Innocentii XII. decretum de restau-
randa Regularium disciplina.*

Italia pristinæ suæ tranquillitati redita, Innocentius XII. Papa Delphini tanquam Sedis Apostolicæ Legatum Parisios decrevit, qui etiam die duodecima Augusti eo adventans, Gallicarum Regi confectum pacis negotium gratulabatur: Pariter Pontifex Martinio Comiti, qui Cæsaris Legatus die quarta Januarii Romam consueta pompa ingressus erat, validas omnino pecuniarum suppetias pro bello Turcico pollicebatur, dummodo Principes Christiani sublatis inter se dissidiis firmam, communemque pacem inituri essent. Præterea Innocentius XII. jam dudum Regulares Ordines per Italiam ad pristinam Instituti sui normam revocare exoptaverat, hanc in rem quamplurimas habuit consultationes, tandem vero hoc anno decretum promulgavit, quo Regulares omnes ad votorum tenorem communi vietu uti, omnesque peculium in arbitrium sui Superioris, qui sine habita personæ ratione singulis necessaria administraret, remittere jussi sunt: ut vero saluberrima hæc Constitutio perpetuo servaretur, Pontifex

A a 3 Con-

Sæc. XVII. Congregationem trium Cardinalium
A. C. 1696. instituit, qui supra*ma* inspectione de-
cretum Pontificium executioni man-
dari curarent.

§. 5. XXVII.

Cælestini Sfondrati Cardinalis obitus.

Palat. Fast. Card. t. 5. **E**odem anno, quo Cælestinus Sforzani Purpuram Romanam induit, eandem unacum vita exuit: Hic ex Comitibus Sfondratorum de Rivierra Mediolani natus, Aloysii nomen in Baptismate adeptus positis Rosaci in Germania primis pietatis, studiorumque rudimentis in San - Gallensi Abbatia Ordinem S. Benedicti professus est: Tanto Religionis, ac monasticæ disciplinæ studio, - necnon scientiarum copia adolescens eminuit, ut nondum Sacerdotio iniciatus, jamjam Campidonæ Theologiam publice traderet, ac inde revocatus, in suo Monasterio Philosophiam, Theologiam & jus Canonicum per plures annos tanto cum applausu, atque Auditorum fructu interpretatus est, ut ex legis Doctore, morum pietatisque Magister effectus, discipulos non minus eruditione omnigena, quam probitate monastica clarissimos celeberrimo suo Ordini dederit: Postea Superiorum imperio Salisbur-

gum accersitus, in hac Universitate Jus Sæc. XVII.
Canonicum publice enodandum suscep- A. C. 1696.
pit, ac Theologiæ primum, dein Juris-
prudentiæ laurea decoratus, & Propo-
sitiones Cleri Gallicani impugnare, ab
Archiepiscopo Salisburgensi jussus, so-
lidissimum opus sub titulo: *Regale Sa-
cerdotium* edidit, demum Salisburgo ad
suum monasterium reversus, sui Ab-
batis jussu, in diebus Dominicis ac fe-
stis populum in Rosacensi Sacello sa-
cri sermonis pabulo, & Sacramento-
rum administratione pavit, horasque
subcesivas literarum studiis dicavit,
ac Philosophicum opus Sangallensibus
literis excusum composuit: Hoc mu-
nere defunctus a suo Abate Vicarius
Generalis in spiritualibus constitutus,
Cleri & populi amorem sibi tam felici-
ter conciliavit, ut miro moderamine
omnes illum summa benevolentia &
honne tanquam Patrem prosequeren-
tur, eique pari studio, dum corripe-
ret, observantiam, dum parceret, a-
morem & cultum deferrent: Tot vir-
tutum fama Romam delata ab Inno-
centio XI. invitus licet, ac nonnisi obe-
dientiæ oraculo compulsus, Novariensi
Episcopatu honoratus est: mortuo au-
tem Principe & Abate San- Gallensi
Patrum suffragio ad hanc mitram vo-
cabatur, quocirca dimisso Episcopatu

Aa 4 ad

Sæc. XVII. ad suam Abbatiam reversus, adeo ni-
A. C. 1696. hil de pristina vivendi ratione renūsīt,
ut in hoc solo ceteris Monachis supe-
rior videretur, quod orationi ac cæle-
stium contemplationi corporisque mace-
rationi ferventius insisteret, prior reli-
quias in disciplinæ & virtutum exerci-
tiis exemplo præiret, subditorum ne-
cessitates liberaliore manu sublevaret,
pauperum penuriæ subsidio vix non ad
prodigalitatem largo consuleret, ægrotis,
moribundis, ac ipsis etiam leprosis
cuncta pietatis officia ipsus impende-
ret, omnibusque omnia factus, cunctis
in serviret: Talis tantusque Vir plane
haud inferiore præmio quam Romana
Purpura in terris honorari poterat,
quam tamen non nisi sexto ante obitum
mense obtinuit, Romæ die quarta Se-
ptembris, uti vixit, id est sanctissime
fatis functus: Sepultus est ære publico
in Ecclesia sui tituli, funeris expensas
ferente Camera Apostolica; quippe non
nisi meritis dives non alias repositas
habebat divitias, quam pro pauperum
sublevamine, & suorum familiarium
salario.

Edidit præter Philosophiam, &
Regale Sacerdotium insuper Galliam
vindicatam, innocentiam vindicatam
S. Thomæ circa Conceptionem B. V.
quindennam Marianam, Cursum Theo-
logi-

logicum, legationem Lavardini Orato-
ris contra jura asylorum, Historiam A. C. 1696.
Nepotismi, Regaliam exenteratam at-
que explosam, necnon ascetica præ-
sertim pro afferenda immaculata B. V.
Conceptione scripsit, ac denique no-
dum Prædestinationis ex sacris literis
dissolutum, quod opus agonizante vix
non Authore sub prælo sudabat, ac
postmodum immoderata æmulorum
censura exagitabatur; hoc autem libri
sui fatum prospexisse videtur Cardina-
lis, cum illum antea summo Pontifici
transcriptum moriturus Cardinali Lean-
dro Colloredo, & Cosmo III. Etruriæ
Duci impensius commendasset. Prælo
etiam parata habebat tractatum de
opinione probabili, dissertationes de
Baptismo infantium, de Atheismo
contra Heideggerum, necnon Com-
mentaria in Jus Canonicum.

§. XXVIII.

*Joannis Sobieskii Poloniæ Regis de-
cessus, ac tumultus inde exorti.*

Decessit pariter hoc anno Joannes III. Hod e vie de
Sobieskius Poloniæ Rex, qui cre- Louis XIV.
bris victoriis contra Turcas Tartaros- lib. 51.
que reportatis sibi viam ad Regni solium Theatr. Eu-
straverat, ac præ ceteris suis Ante- rop. t. 15.
cessoribus Reipublicæ Poloniæ gloriam,

A a 5

Na-

Sæc. XVII. Nationisque suæ felicitatem ad supremam A. C. 1696. mos evexerat apices: Præcipue vero gloriosam nominis sui memoriam omnino æternam reddidit Vienna Austriæ a Turcarum exercitu liberata: Priusquam vitæ suæ cursum absolveret, die vigesima septima Februarii Marchioni de Arquien nuper Romana Purpura decorato rubrum Galerum præsente Apostolico Pontificis Nuntio imposuit, fœdusque contra Turcas cum Moscis conclusit, ac demum Michaelem Antonium Hackium Abbatem Olivanum, qui Regi toxicatam medicinam propinasse, falso accusabatur, innocentem declaravit: paulopost cum ad hydropis vehementiam indies nova fieret accessio, salubrioris aëris gratia die decima quinta Maij Villam - novam arcem una leuca Varsavia dissitam delatus est, ubi tamen ex apoplexiæ tactu die decima septima Junii mortalitatem exuit, anno Regiminis sui vigesimo secundo, ætatis vero septuagesimo secundo. Defuncto Rege Radziewiskius Regni Primas ac Gnesnensis Archiepiscopus pro eligendo Successore comitia indixit, in quibus tamen ob diversas factiones nil concludi poterat; quidam enim Gallis addicti Franciscum Ludovicum Borbonium Contium Principem, alii Livium Odescalchium Innocentii XI. Nepotem, Regina

Regina vero Carolum Filium suum secundogenitum, Leopoldus denique imperator, & Apostolicus Papæ Nuntius Fridericum Augustum Saxoniæ Electorem ad solium promovere certabant: non leves etiam motus concitabant armatae Polonorum ac Lithuanorum, ut vocant, *confederationes*: unde nonnisi post multas, nec incruentas altercationes unice conventum est, ut convocatis duntaxat Nobilibus electio fieret: demum pacatis nonnihil animis decrevere Senatores. I. Non esse eligendum Regem, nisi religione Catholicum. II. Habendum pro hoste Patriæ, qui absque unanimi ordinum consensu Regem proclamaret, aut indignum eligi suaderet. III. Terminum electionis inchoandæ & finiendæ fore a decima quinta Maij usque ad vigesimam sextam Julii anni sequentis. IV. Locum electioni destinatum vallo & fossa esse muniendum. V. Radziewiskio Primiati Consiliarios esse adjungendos. VI. Stipendia militibus mature numeranda. VII. Denique Viduæ Reginæ suadendum, ut Regno interea excederet, ne pro suo Filio aut Contio Principe sua interponere posset studia. His conventis die vigesima septima Junii Contius ab octoginta Nobilibus electus, Varsaviæ a Primate in Regem pro-

Sæc. XVII proclamatus est: duabus postea horis
 A. C. 1696. in Saxonie Electorem centum quin-
 quaginta Nobiles sua contulere suffra-
 gia, qui etiam a Cujavensi Episcopo
 die decima quinta Septembris promul-
 gatus, sensim accendentibus æmulis,
 sceptrum sibi asseruit, ceteris Competi-
 toribus eo acceptior, quo potentior,
 & bellica fortitudine clarior, magisque
 alienus a Lutherana secta, quam ante
 biennium Romam profectus in manibus
 Christiani Augusti Saxonie Citiensis Du-
 cis Episcopi Jaurinensis ejuraverat.

§. XXIX.

Aliorum Principum atque Illustrium extrema.

Präter hunc eodem anno die vi-
 gesima quinta Februarii Joannes
 Alexiovicius olim Magnus Moscovie
 Dux vivere desiit in quodam Mona-
 stero, ad quod ob mentis imbecillita-
 tem detrusus, ibidem octo annos trans-
 egit, relicta Regiminis cura fratri suo
 natu minori Petro Alexiovicio, qui
 hoc anno post diuturnam cruentam
 que obsidionem Turcis Asaffium eripuit.
 Hunc fatali mortis necessitate die de-
 cima septima Maij sequebatur Mariana
 Austriaca Ferdinandi III. Cæsaris Filia,
 ac Philippi IV. Hispanie Regis uxor,
 quæ

quæ post mariti sui obitum diu Regnum æc. XVII.
A. C. 1696.
non sine multis laboribus & fastidiis ad-
ministrabat, tandem vero resignatō in
Carolur. II. Filium suum sceptro ex Aula
Madritensi Toletum concessit, ubi inter
præclara pietatis opera prudens Regina
mundo valedixit, annos nata sexaginta
duos. Decessit quoque die nona Se-
ptembris Eleonora Ermundis Joannis
Georgii IV. Saxonæ Electoris Vidua
conjux: Versaliæ autem obiit Elisabetha
Joannis Baptiste Gastonis Ducis Aure-
lianensis Filia, necnon Maria Theresia
filia Leopoldi Cæsaris, & Casimirus
Nassoviæ Princeps: præter hos quoque
naturæ debitum solverunt Albertina
Friderici Henrici Principis Nassovienfis
Filia & Sophia Carolina Citiensis
Princeps.

§. XXX.

Variae Innocentii XII. Pontificis Con- stitutiones.

Motis subinde dubiis ac controversiis
ad Sacram Sedem devolutis In-
nocentius XII. Pontifex Maximus, va-
rias edidit Constitutiones, ac præpri-
mis, cum in Anglia Patres Benedi-
ttini, eoquod primi hoc Regnum ad
fidem Catholicam revocassent, ac pro-
pterea magnis a Sede Apostolica privi-
legiis

Sæc. XVII legiis honorati essent, hinc iisdem e-
A. C. 1696. tiannum uti posse, seque Vicariorum
jurisdictioni haud subjici existimabant,
querentibus igitur Vicariis Pontifex
nuperæ Congregationis decreta, qui-
bus horum Vicariorum jurisdictione con-
tra Regulares in Anglia quoad anima-
rum curam fuerat asserta, hoc anno con-
firmavit: Quoniam vero in Sinis, fa-
vente ipso Chambio Imperatore mul-
titudo credentium indies tam copiose
cresceret, ut Macaonensis, Peckinen-
sis & Nankinensis Episcopi haud ultra
possent curam Pastoralem in tot regio-
nes, populosque remotos extendere,
hinc ex summi Pontificis consensu &
mandato pluribus Provinciis præfie-
bantur Vicarii Apostolici, donec plu-
res submitterentur Episcopi: cum au-
tem ipsa Constitutio, qua Clemens X.
ad Indos & Orientis partes Vicarios
Apostolicos ceu Sacrae Sedis Dele-
gatos misit, eosque ab Episcoporum
jurisdictione exemit, crebris turbis an-
fam præbuisset, ac propterea Goanus
Archiepiscopus, necnon Malacensis &
Macaonensis Episcopi in Regnis Siami
Cocincinæ, Cambayæ, aliisque ad-
jacentibus regionibus hisce Vicariis ju-
risdictionis suæ usum impedire con-
tentur, eapropter Innocentius XII. Papa
confirmata Clementis X. Constitu-
tione

tione præfatis Episcopis, necnon Me-^{æc. XVII.}
lioporensi & Crangaronensi in virtute ^{A. C. 1696.}
S. Obedientiæ præcepit, ut in literis
Apostolicis contenta exacte observent,
atque observari current, nec ullo pacto
Vicariorum, utpote qui etiam essent
Episcopi consecrati, jurisdictionem in
hisce Regnis turbent, donec aliter fue-
rit decretum: singulariter autem Pon-
tifex declaravit, Regnum Tunkinense,
in quod ejusmodi Vicarii fuerant de-
putati, a Jurisdictione Episcopi Ma-
caonensis separatum, atque indepen-
dens esse.

§. XXXI.

Plures Sacrarum Congregationum decisiones.

Præter plures Sacrarum Congrega- *Decis. S.*
tionum Decisiones hoc anno die *Congr. Rit.*
undecima Februarii Sacra Concilii Con- *Concil. Im-*
gregatio declaravit, quod Dignitates *mun. &c.*
Collegiatarum teneantur exercere Offi-
cium Hebdomadarii & alia munia, sicut
ceteri Canonici: Præcepit quoque die
decima octava ejusdem Mensis Sacra
Rituum Congregatio, Officium B.V.M.
de Mercede ab utroque Clero die vige-
sima quarta Septembris sub ritu dupli-
esse recitandum. Declaravit S. Immu-
nitatis Congregatio die vigesima septima
Martii,

Sæc. XVII. Martii, quod Confessarius nulliter ab-
A.C. 1696. solvens censuratum ob violatam immu-
nitatem, si desuper testimonium dedit, Romam accedere teneatur: Insuper S. Episcoporum Congregatio die quarta Maij decidit, quod Episcopus non pos-
sit approbare ad annum tantum Confessarios Monialium regularibus sub-
jectarum, sed in initio hujusmodi approbationis eos vel ad consuetum trien-
nium admittat, vel rejiciat. Die au-
tem vigesima nona ejusdem Mensis a S. Immunitatis Congregatione decla-
ratum, quod absolutio data a Nuncia-
tura, defectu facultatis, non suffrage-
tur censuratis ob violatam Immunita-
tem, quando autem Ecclesia violata
non possit reintegrari, in absolutione
a censuris imponatur pro poenitentia
Eleemosyna facienda Ecclesiæ violatæ,
in suppellectilem Sacram convertenda:
observandum vero fit, quod benedictio
Præpositi Monasterii Canonicorum Re-
gularium, ut solemniter more solito
celebrare valeat, impedienda sit vel
ab Episcopo, in cuius Diæcesi est Mo-
nasterium, vel a vicinore. Sacra au-
tem Rituum Congregatio die quinta
Julii decidit, quod in Feria sexta Pa-
rasceves thurificanda sint oblata, sed
post thurificationem oblitorum non sit
iterum thurificandum S. Sacramentum,
ob

ob cujus tamen præsentiam super Al-Sæc. XVII.
 tare positi non sit omittenda thurifica- A. C. 1696.
 tio Crucis, sed Crux & Altare thurifi-
 canda, eo prorsus modo, quo fit in
 aliis Missis, non omissis debitiss genu-
 flexionibus ante SS. Sacramentum.
 Statutum insuper die septima ejusdem
 Mensis a S. Concilii Congregatione,
 quod Præsentatus & nominatus ad Be-
 neficium de Jure Patronatus cum pacto,
 quod debeat succumbere expensis litis
 super Beneficio vertentis, licet non
 commiserit veram simoniam, indigeat
 tamen absolutione ad cautelam; Pariter
 die vigesima prima præfati Mensis
 S. Rituum Congregatio respondit, quod
 quamvis ad consuetas processiones pri-
 vatas, quas Parochi in suis Parochiis,
 vel Capitulum in Cathedrali faciunt,
 non requiratur Episcopi licentia, si ta-
 men transferantur, hæc exigatur: si
 vero Regulares restituantur simpliciter
 ad locum, præcedentia in Processioni-
 bus debeatur præexistentibus, quia ta-
 lis restitutio habetur pro nova funda-
 tione. Die autem decima septima No-
 vembris S. Concilii Congregatio deci-
 dit, quod Ordinarius valeat prohibere
 Confessariis Confraternitatum, ne Con-
 fessiones Confratrum aliorumque au-
 diant in Oratorio absque Ordinarii fa-
 cultate: qui autem sine justa cauſa
Hist. Eccles. Tom. LXVI.   B b   ter

Sæc. XVII. ter vel quater in Anno non celebraverint, peccent mortaliter, ideoque ab Episcopo puniri possint: Confirmatum quoque die decima sexta ejusdem Memphis S. Rotæ decretum, vi cuius declaratum, quod omnia Privilegia, ex quibus Inferiores usum Pontificalium obtinent, restricta intelligantur ad Ecclesiæ ipsiæ pleno jure subjectas, extra quas quælibet infinita locutio Privilegii vigorem non sumit. Denique S. Rituum Congregatio die vigesima quarta Novembris censuit, quod non obstante quacunque consuetudine Episcopus possit prohibere, ne in Ecclesiæ vel Oratoriis publicis cantetur Musica in lingua vernacula, et si cantiunculæ, & verba spiritualia sint.

§. XXXII.

Scriptorum Catholicorum opera & decessus.

Du Fin Bibl. Paucos ex Scriptoribus religione Catholicis hoc anno denatis referre
tom. 18. Iubet, ex his primo occurrit Gerardus
Marvill. *Melang. hist.* du Bois ex Congregatione Sacerdotum
Fol. II. Oratorii, qui ex impulsu Harlæi Parisiensis Archiepiscopi Ecclesiæ Parisinæ
pag. 447. Historiam usque ad Sæculi XII. An-
Vid. supra num octavum protraxit: operam etiam
l. 65. §. 79. suam locabat Patri Le Cointe in con-
pag. 301. cinnan-

cinnando ultimo tomo Historiæ suæ ^{Sæc. XVII.}
 Ecclesiasticæ. II. Antonius Varillas ^{A.C. 1696.}
 edidit Historiam hæresis Wiclefi, Hufsi,
 & Hieronymi Pragensis, Revolutiones
 in Religionum caussis, quem librum
 Burnetns confutavit, Varillasius vero
 rursus vindicavit. Scripsit Historiam
 Francisci I. & II. Ludovici XI. Caroli
 VIII. Ludovici XII. Henrici II. & III.
 & Caroli IX. Franciæ Regum, Poli-
 tiam Austriacæ Domus, & Hispano-
 rum, tractatum de educatione Princi-
 pum, & anecdota Florentiæ præter
 plurima alia: obiit septuagenario ma-
 jor die nona Junii Parisiis sepultus in
 Ecclesia PP. Carmelitarum in suburbio
 S. Jacobi. Carpitur ab eruditis, quod
 libros suos præcipue Regum suorum
 Historias fabulis, satyris, continua-
 que hypotyposibus, ac reflexionibus
 Metaphysicis repleverit, quas vel pro-
 prio Marte confinxit, vel nullo selectu
 ex dubiæ imo nullius fidei, de partium
 studio & maledicentiæ vitio suspectis
 Authoribus deprompsit. III. Michael
 Molinos, qui tractatum de frequenti
 & quotidiana communione, & manu-
 ductionem Sacram edidit, & propter
 suos errores in carcerem detrusus, uti
 memoravimus, ambiguæ pœnitentiæ
 fama die decima octava Octobris Ro-
 mæ decessit. IV. Gervasius a S. Elia

Bb 2

Car-

Sæc. XVII. Carmelita Excalceatus elucubravit Com.
A.C. 1696. pendum universi juris Canonici, tra-
ctatum de Jure publico & Jure privato
methodo Theologica confectum, fal-
sam ac veram Ethicam Christianam,
Theologiam Parochorum, & sermones
in Dominicas.

§. XXXIII.

*Opera & obitus Scriptorum Aca-
tholicorum.*

*Neum. diff.
de Parv.
Lindv.
Nord. ill.*

His adjungimus paucos ex Scripto-
ribus Acatholicis, atque inter eos
primus est Melchior Schmid, qui edi-
dit dissertationes de linquis Sacris, de
Scripturæ Divinæ inspiratione, & De-
fensionem LXX. Interpretum II. Eduar-
dus Bernard scripsit Chronologiam Sa-
maritanam, tractatum de mensuris &
ponderibus, Canonem stellarum fixa-
rum, & Etymologicum Britannicum.
III. Christianus Pauli vulgavit quæ-
dam contra Quackeros, Anti-Botsac-
cum de servanda Augustana Confessio-
ne, de exclusione Calvinistarum a Con-
fessione Augustana, & alia nonnulla.
IV. Petrus Bæng typis edidit com-
mentarium in epistolam ad Hebræos,
tractatum de Sacramentis, Catechetam
Lutheranum, & chronologiam Sacram.
V. Joannes Arnschwanger posteris re-
liquit

liquit summaria articulorum Confessio-Sæc. XVII.
nis Augustanæ, præter quosdam ser- A. C. 1697.
mones, & opuscula Ascetica. VI. Pe-
trus Müller scripsit de nummo Confe-
ssionis, de annulo pronubo, notas ad
Senecam de tranquillitate animi, &
diatriben de studio Juris tractandi.

§. XXXIV.

*Sfondrati Cardinalis liber, cui titu-
lus: Nodus Prædestinationis,
eiusque fata.*

Postremum, quod celeberrimus Car-
dinalis Cælestinus Sfondrati eluci- Abregé
chron. de
l'Hist. Eccl.
braverat, opus erat, liber, cui titulus: *Nodus Prædestinationis ex sanctis literis* & tom. 3.
SS. Augustino ac Thoma dissolutus. Cum Abregé de
Hist. t. 12.
autem vitæ suæ dies ad præstitutum pag. 594.
terminum properare sentiret, hujus a-
liorumque scriptorum editionem P. Joan-
ni Damasceno Ord. FF. Minorum S.
Theologiæ Magistro promovendam
commisit, ipse vero non modo Theolo-
gorum, sed etiam Sacræ Inquisitionis
approbationem die vigesima Julii anno
priori impetraverat: ast post Sfondrati
obitum Innocentius XII. hoc opus Car-
dinali Albano credidit, cuius etiam
necnon Cardinalis Leandri Colloredo
opera præfatus Pater hujus libri præ-
lum hoc anno absolvi curaverat: Vix

Bb 3

au-

Sæc. XVII. autem hic partus in publicam lucem
A. C. 1697. prodiit, cum illico plures Theologi pro
 suo quisque studio eum aggredi certa-
 rent; opponebant aliqui, Authorem
 nimis aperte favisse Molinistis, horum-
 que opinionem perperam attribuisse SS.
 Augustino & Thomæ, carpebant alii
 scholasticam methodum in consulto fuisse
 neglectam: aliis hic Author videbatur
 afferere, statum infantium sine Baptis-
 mo decedentium non esse adeo miser-
 rum, cum nec Deum offendant, nec
 omni felicitate careant, infideles quo-
 que Deum nec cognoscere, proin nec
 offendere &c. Præ ceteris vero latius
 unguis suos exerebant Jansenistæ, qui
 a Cælestino tantæ auctoritatis Viro li-
 brum Jansenianæ doctrinæ recta oppo-
 situm vulgari indignantes, eum coram
 Sede Apostolica, Episcopis, atque Uni-
 versitatibus denuntiarunt, ac condem-
 nari petierunt.

§. XXXV.

*Idem liber a quibusdam Franciæ Pra-
 fulibus Romæ denuntiatus.*

*Coll. Jud.
 Argentre
 t. 3. p. 394.*

Insuper in Galliis quidam Præfules (id
 vel ex invidia vel vindicta ob Re-
 gale Sacerdotium Romano Pontifici
 assertum impugnatasque Ecclesiæ Gal-
 licaniæ opiniones, fuisse factum, puta-
 bant

bant nonnulli) hunc librum rigidissimo Sæc. XVII. examini subjecere, pluresque proposi- A. C. 1697. tiones a veritate, ac fidei doctrina alienas deprehendisse autumarunt: qua- propter duo Archiepiscopi Carolus Mau- ritius Tellier Rhemensis, & Ludovicus Antonius Noaillius Parisiensis, necnon tres Episcopi Jacobus Benignus Bos- suet Meldensis, Guido de Seva Atre- batensis, & Henricus Feydau Ambia- nensis Sfondrati librum Romæ denun- tiare decreverunt, ac die vigesima ter- tia Februarii hanc ad Innocentium XII. epistolam dedere:

Beatissime Pater.

„Episcoporum est sine personarum „acceptione detegere errores, qui quo „altiore loco se attollunt, eo graviore „ictu conterendi. Itaque ad Apostola- „tum vestrum deferre cogimur Proposi- „tiones istas. Primam, quantum ex parte Dei est, omnes dilecti: omnes ad vitam æternam, aut aliquid, quod vita æ- terna melius sit (ut de Infantibus baptismo non tindis postea dicemus) destinati. Hæc „scripta reperimus in libro, cui titu- „lus: *Nodus prædestinationis dissolutus*. „Neque enim metuimus, Beatissime „Pater, ne, quia Eminentissimum Cæ- lestium Sfondratum, tot egregiis do-

Bb 4 tibus

Sæc. XVII. „tibus commendatum, ut serviret Ec.
 A. C. 1697. „clesiæ, ad tantam dignitatem prove-
 „xistis, idcirco illius quoque ignoscatis
 „erratis, quæ ad Ecclesiæ fidem labe-
 „factandam pertinerent: Imo vero sci-
 „mus, vestram Sanctitatem, ut veri-
 „tati, & Ecclesiæ serviat, nullius no-
 „mini parcituram, ac magis peccatu-
 „ros nos, si necessaria taceamus. Sane
 „faveamus licet optimi Viri memoriæ,
 „ingenio, & elegantiæ, tamen obstu-
 „puimus ad inauditas voces. Sed cum
 „Author ad alios nos remittat locos,
 „ubi de Infantibus sermo sit, ad eam
 „tandem partem legendō devenimus,
 „in quo hæc sunt posita: *Parvulos, quod*
 „attinet, qui sine Baptismo deceidunt, *Cæ-*
 „*lesti quidem Regno, quasi paternæ culpo-*
 „*reos, nec expiatos exclusit. Non exclusit*
 „*tamen naturalibus bonis (beatitudine*
 „*scilicet naturali; quod primum anno-*
 „*tamus) & a peccato præservavit; ater-*
 „*noque supplicio, quo si adolescerent, pu-*
 „*niendi essent, cum sola, inquit, præservatio*
 „*a peccato) quam semper supponit in par-*
 „*vulis, originali licet vero, magnoque*
 „*peccato inquinatis) pluries valeat, ma-*
 „*gnique pretii sit, quam Regnum ipsum, cæ-*
 „*lesti, quasi major res sit, tantum carere*
 „*malis, quam æterna vita, Deoque*
 „*ipso perfrui, quæ tam absurdæ, tam*
 „*vana sunt, ut Christianæ aures ferre*
 „*non possint. „Quo*

„Quo magis legendo processimus, Sæc. XVII.
 „Beatissime Pater, eo pejora occurre- A. C. 1697.
 „bant: qualia profecto hæc sunt: in
 hac parvulorum cauſſa considerandum est,
 licet Deus ad cœleſtem gloriam eos non ad-
 miserit, alio tamen, multoque majori be-
 neficio affeciſſe, quod illi ipſi longe Cælo
 prætuliffent; & nos quoque, si electio da-
 retur, multo majoris pretii, quam cælum
 duceremus. Unde concludit: Ergo nulla
 dolendi, nulla conquerendi, sed magis gau-
 dendī, gratesque agendi cauſſa est; ut pro-
 „fecto parentibus Christianis parvulos
 „suos amittentibus fine Baptismi gratia,
 „non luctus, ut fit, sed gratulatio in-
 „dicenda sit: ipſi vero parvuli, tanti
 „licet Sacramenti exfortes, lætis ma-
 „gis vocibus, quam lacrymis profe-
 „quendi videantur. „

„Hæc quidem sufficerent ad condem-
 nationem tam inauditæ novitatis; sin
 „autem responderi volunt Authoris ra-
 tiociniis ex parvulorum innocentia,
 „ut vocat, personali repetitis, de his
 „quidem mox videbimus, si vestra San-
 „ctitas permiserit: rogamus interim,
 „te teste, te Judice, Beatissime Pater
 „& quid in fidei quæſtionibus ratioci-
 „nia ſine Scripturis, ac traditione va-
 „leant, cum Prophetæ clamet, ad le-
 gem magis, & ad testimonium, ad tra-
 „ditionem, ad Patres, ne ſi tu Theologe

B b 5 „quis-

Sæc. XVII. „quisquis es aliquid Evangelicæ Prædi-
A. C. 1697. „cationi addideris, quacunque digni-
 „tate fulgens, quocumque hominum
 „præsidio fretus, sis licet Apostolus,
 „sis licet Angelus, ab alta Petri sede,
 „tanquam e Cælo feriaris, ac sermo-
 „nes tui Anathema fiant. „

„Et tamen illa subtilium argumen-
 „torum inventa videamus, ipsumque
 „erroris recludamus fontem. Nempe,
 inquit, *actualibus cum venialibus, tunc e-*
tiam mortalibus subduci, Regno est po-
tius: atque, ut verbis clarioribus Au-
thoris utamur, innocentiae personalis do-
num & immunitatis a peccato tantum est,
ut ipsi parvuli millies Cælo carere mallent,
quam vel uno peccato involvi, nullusque
Christianorum est, cuius non idem votum
esse debeat, quod est vanissimum. Neque
enim, si vetuit Apostolus, ne facia-
mus mala, ut veniant bona: ideo prohi-
bere possumus Deum, quominus ex
permissis peccatis pro sua excellen-
tissima potestate majora bona eliciat;
quam ea, quæ ante peccata futura
erant: neque propterea peccatis de-
lectamur, absit; sed eidem Apostolo
dicenti credimus: ubi abundavit de-
litum, superabundasse gratiam. Nempe
ex peccatis meminimus tantam gra-
tiæ accessionem factam, ut etiam eo-
rum occasione Christum habeamus.

„Nec

„Nec si Petrus a lapsu evasit humilior, **Sæc. XVII.**
„ac deinde fortior, atque felicior; ideo **A. C. 1697.**
„liceat nobis peccatum innocentiae,
„sed uberiorem post peccatum gratiam
„minori anteferre, Deique omnia mala
„vertentis in bonum exsuperantissimam
„prædicare bonitatem. „

„De his ergo argutiis, Beatissime
„Pater, salva reverentia Vestrae Apo-
„stolicæ Sanctitatis id merito dixer-
„imus: telas Aranæ texuerunt, quibus
„imbecilles animæ caperentur. Neque
„enim quod peccatum toto animo hor-
„reamus, ideo invidere debemus, aut
„Deo liberalitatem suam, aut nobis fe-
„licitatem nostram: nec prohibere quis
„possit, quominus cum Ecclesia conci-
„namus lætum illud, ac faustum: *Fe-
„lix culpa! Et o vere necessarium Adæ
„peccatum.* „

„Hæc vera, hæc pia sunt, nec ex
„recentibus novæ pietatis ducta com-
„mentis sed ex veris fontibus Christiani
„Apostolici Spiritus. Quod autem
„toties parvulis immunitas a peccato,
„ipsaque adeo innocentia tribuatur, in-
„tolerabile credimus, vanaque erroris
„excusatio est, quod illa *innocentia* no-
„vo, atque ambiguo nomine personalis
„vocetur. Neque enim parvulorum
„persona innocens est, *ad quam pecca-
„tum ipsum, quod est mors animæ transit*,
„ut

Sæc. XVII., ut est in Arausiano, ac postea in Tri-
A. C. 1697., dentino Concilio definitum: non in-

„quam persona innocens est; eo quod
„careat peccatis propria voluntate con-
„tractis: imo vero peccatrix, quæ sub
„ira Dei, atque in potestate tenebra-
„rum nascitur; quæ exorcismis exsuffla-
„tur: quæ aqua mandatur, valetque
„omnino illud, quod a sancto Augu-
„stino Synodus Tridentina deprompsit,
„originale peccatum non utique nobis
„esse extraneum: imo ut *origine unum*,
„*ita propagatione unicuique esse proprium*:
„nec nisi inhærente, & propria Sancti-
„tate purgandum. ,

„Ejicite ergo, Beatissime Pater, ex
„Ecclesia Dei, cui pari integritate, ac
„potestate præsidentis, degeneres mol-
„lesque sententias, quæ pietatis specie
„vim ipsam pietatis infringunt; neque
„enim dissolvit, sed implicat nodos,
„qui humanis affectibus exilibusque ar-
„gutiis magis, quam Ecclesiæ tradi-
„tione dicitur. Nec semel dixisse con-
„tentus, eundem errorem inculcat ma-
„gnificentioribus verbis: cum dona
„collata parvulis sine Christi Sacra-
„mento decedentibus, *ad Christi merita*,
„*ac redemptionem pertinere afferit*, ut hinc
„quoque vel maxime redempti parvuli
„censeantur, quod Sacramenti redem-
„ptionis expertes, nulla in Redempto-

,ris

„ris Regno & corpore parte sint, quo Sæc. XVII.
 „quid absurdius, & in Redemptorem A. C. 1697.
 „ipsum contumeliosius dici possit, nos
 „quidem non videmus. Quo loco idem
 „Author hoc etiam addit, non dam-
 „nari parvulos: quippe qui propter a-
 „lienum, nec personale peccatum dam-
 „nari non possint. At quis hæc do-
 „cuit? Non certo Concilium Lugdu-
 „nense sub Gregorio decimo, non Flo-
 „rentinum sub Eugenio secundo, quo-
 „rum hæc fides est, hæc defuitio: *il-*
 „*lorum animas, qui in actuali mortali pec-*
 „*cato, vel cum solo originali deceidunt, mox*
 in infernum descendere, pænis tamen dispa-
 ribus puniendos. En quo, en quibus-
 „cum descendant: qui natura filii iræ,
 „exosi & invisi, cum cæteris damna-
 „tis ad infernum detruduntur: quos
 „tamen Author noster, non *damnari*
 „docet, quasi aliud sit damnari, quam
 „ad infernum descendere. Insuper si
 „Deo placet patriæ exilium, favori &
 „gratiæ iram, denique *ipſi Cælo infer-*
 „*num anteponit: usque adeo summis*
 „ima permiscet „

„Quod vero damnari negat, quia
 „pœna sensus, hoc est, ab ignis æterni
 „cruiciatu, passim immunes habeantur:
 „quid ad nos, qui ea de re non con-
 „tendimus? consulant, qui voluerint,
 „doctissimum Dyonisium Petavium:
 „con-

Sæc. XVII. „consulant imprimis Eminentissimum
 A. C. 1697. „Henricum Norisum, a Vesta Sancti-
 „tate insignis Doctrinæ merito, Chri-
 „stiano orbe applaudente, ad summa
 „quæque provectum: Nos quidem hæc
 „prætermittimus, ac Theologis dispu-
 „tanda relinquimus, quam autem sit
 „immanis error ab inferno, ac dam-
 „natione absolvere parvulos sine Christi
 „Sacramento defunctos, Cardinalis Bel-
 „larmini verbis maluimus, quam no-
 „stris dicere: qui quidem ex prædictis,
 „aliisque decretis hanc Sententiam, ab
 „Ambrosio, licet Catharino, aliisque
 „defensam, non modo falsam, sed etiam
 „hæreticam existimandam esse concludit:
 Et contra, fide Catholica tenendum parvu-
 los sine Baptismo decedentes absolute esse
 damnatos, non sola cœlesti, sed etiam na-
 turali Beatitudine perpetuo carituros; qui
 nempe sunt, eruntque semper aversi habi-
 tualiter a Deo. Deguntque, ac semper
 „degent in carcere infernali, ex Concilii
 „Lugdunensis œcumenici decretis in
 „Concilio florentino repetitis: Ecclesia
 „Orientali in unam fidem concinente.
 „Ex his igitur, aliisque decretis, teste
 „Bellarmino, illi parvuli sub potestate
 „diaboli in carcere inferno degunt, loco,
 „inquit horrido, ac tenebricoso: Quod
 „quid est aliud, quam projici cum
 „damnatis in horrendas illas exterio-
 „res

„res tenebras, & ibidem esse sub po- Sæc. XVII.
„testate tenebrarum, quarum id Re- A. C. 1697.
„gnum est. „

„De affectibus vero illis, quos pios
„vocant, juvat eundem Bellarminum
„audire, hæc sancte, & graviter dis-
„serentem: *nihil prodeesse parvulis jam de-*
„*functis misericordiam nostram, & contra*
„*nihil eisdem obesse, nostræ sententiæ severi-*
„*tatem, multum autem nobis obesse, si ob*
„*inutilem misericordiam erga defunctos perti-*
„*naciter aliquid contra scripturas, aut Ec-*
„*clesiam defendamus. Quare non affectum*
„*quemdam humanum, quo plerique moveri*
„*solent, sed scripturæ, Conciliorum, & Pa-*
„*trum sententiam consulere, & sequi debemus.*

„Atque abfuisse quidem a celeber-
„rimo Sfondrato Cardinali hanc per-
„tinaciam facile confidimus: Cæterum
„tacere non possumus id, quod de S.
„Augustino scribit: *Nunquam scilicet Au-*
„*gustinum hoc modo Philosophatum esse,*
„*sed in causa parvolorum nonnisi ad oc-*
„*culta Dei judicia provocasse. Hæc*
„*ille de S. Augustino, quem in ipso*
„*libri titulo suæ solutionis Authorem*
„*prædicabat. Et tamen postea ejus-*
„*dem doctrinæ diffusus, ac plus tanto*
„*Doctore (absit verbo injuria) sibi fa-*
„*pere visus, hæc subdit: Nec id ad Au-*
„*gustini institutum pertinebat, nec voluit ipse*
„*aliis adimere libertatem ea omnia dicendi,*
„*quæ*

Sæc. XVII. quæ deinceps opportuna viderentur, præser-
A. C. 1697. tim, inquit, *adversus Calv. atque Jansen.*

„Quo sane prætextu ad nova & inaudita
„quæque profiliunt. An enim si novi
„Authores confutandi veniunt, ideo
„nova quoque dogmata invehi necesse
„est in Ecclesiam? Nempe hæc, quod
„parvuli tam luctuoso puniantur exilio,
„non ad illa tremenda judicia, sed ad
„Dei gratiam potiorem referri oportet?
„Quæ profecto, si ad nodum reproba-
„tionis parvulorum dissolvendum per-
„tinerent, quo in loco explicando Au-
„gustinus totus est, non ab ejus insti-
„tuto abhorrerent. Sed ille huic nodo
„non aliam solutionem affert, quam
„illud Apostoli: *tu quis es?* Et illud in
„cauſa parvulorum toties repetitum:
An non habet potestatem figulus lutus ex ea-
„dem massa, originis vitiatæ, atque dam-
„natæ facere aliud quidem vas in ho-
„norem, aliud vero in Contumeliam.
„Neque quidquam aliud in parvulorum
„ac in tota prædestinationis cauſa,
„Beatus Augustinus, aut quæſivit, aut
„prompsit: imo aliud quærentibus, id
„aperte significat, cui non ista suffi-
„ciant, ut quærat doctiores; sed ca-
„veat, ne inveniat præsumptores. Ne-
„que minus alienum est a Beati Docto-
„ris sensu, quod illud Sapientiæ: *ra-*
„*ptus est, ne malitia mutaret intellectum*
„*eius,*

„ejus, transfertur ad parvulos, illud Sæc. XVII°
 „enim de justis, ne a sua justitia rece- A. C. 1697°
 „derent, esse prolatum, & locus ipse _____
 „clamat, & B. Augustinus, aliquis Or-
 „thodoxi omnes uno ore consentiunt.
 „Ad gratiam autem pertinere, quod
 „sive Baptismo rapiantur infantes in
 „infernalem carcerem devolvendi, tan-
 „quam eis subtracto Baptismo potior
 „obventura sit felicitas & gratia: non
 „ipse Catharinus, non ipsi Pelagiani
 „ausi sunt asserere: qui cum iisdem
 „parvulis, aut vitam æternam, aut
 „naturalem assignent Beatitudinem;
 „nec tamen eam qualemque, aut
 „vitam æternam, aut felicitatem Re-
 „gno præferendam putant..”

„Caussa autem errandi hæc fuit,
 „quod tanti nodi dissolutor nequidem
 „naturam, ac vim peccati Originalis
 „agnovit, atque etiam ex S. Augustino
 „probare nititur, parvulis in præsente
 „vita cruciatis esse aliquid bonæ Com-
 „pensationis, quod in æterna vita reservet
 Deus; quoniam, quamquam nihil boni fece-
 rent, tamen nec peccaverint aliquid, quam
 quidem sententiam idem Cardinalis a
 B. Augustino in epistola ad Hierony-
 mum retractatam fatetur, non quidem,
 ut erroneam, & falsam, sed tamen ut mi-
 nus firmam, validamque, hæc quidem
 Sfondratus Cardinalis asseruit: nec

Hist. Eccles. Tom. LXVI.

Cc Ig-

Sæc. XVII. legere voluit in eadem Epistola, nul-
A. C. 1697. „lam iisdem parvulis *compensationem*
 cogitandam, quibus *insuper* damnatio *præ-*
parata est: *eamque esse robustissimam*, ac
fundatissimam Ecclesiae fidem. De fide
 „ergo est illa damnatio, quæ licet Au-
 „gustino teste omnium mitissima, non
 „tam proinde sanctitati, & æternæ fe-
 „licitati anteferenda sit: neque ullum
 „præsidium est in illa Epistola ad Hie-
 „ronymum, quam Author dissolutinodi
 „tanta confidentia proferebat..”

„Idem alibi scripsit, fatendum, quia
 „nunquam parvulis ante Baptismum sublatis
 Deus vitam æternam voluit, istos ad alium
 finem, classemque providentiae pertinere.
 „Quo loco perspicuum est, eundem Au-
 „thorem totius humani generis pri-
 „mævæ institutionis oblitum. Quis
 „enim Christianus negat universam Adæ
 „Sobolem in eo ad æternam vitam fuisse
 „ordinatam? Non ergo parvuli *ad alium*
finem, aut *ad aliam classem providentiae*
revocandi sunt: sed plane ad com-
munem creaturæ rationalis ordinem
redigendi: ut nec sine Sacramento
Redemptoris, vitam æternam, ad
quam instituti erant, recuperare pos-
sint, nec ejus jactura sine certa, &
justa damnatione multari..”

„Hæc quidem sunt, quæ attinent
ad parvulorum statum: pluribus super-
fede-

„sedemus, quibus quippe animus est, Sæc. XVII.
 „ea promere, quæ magis ad exponen- A.C. 1697.
 „dum, quam ad refellendum errorem
 „necessaria videantur. Nunc ad alte-
 „rum Caput pergimus; nec veremur,
 „ne Parenti optimo, atque Sanctissimo
 „tædio simus, cui res maximas ejus
 „Apostolico judicio decidendas summa
 „cum animi demissione subjicimus.

„Altera ergo propositio sic habet:
 „ut demus (Brasilienses, aliosque) ita
 „ignorasse (Deum, hoc est invincibili-
 „ter) id quoque magna beneficii & gratiæ
 „pars est, quæ quidem, Beatissime Pa-
 „ter; liceat enim nobis in optimi Pa-
 „rentis sinum intimos animi nostri sen-
 „sus deponere, non sine maximo do-
 „lore referimus. Sed sunt, quæ ma-
 „gis doleant, nempe sequentia, quibus
 „ista muniuntur: cum enim, inquit, pec-
 „catum sit essentialiter offendere & injuriæ
 „Dei, sublata Dei cognitione, necessario se-
 „quitur, nec injuriam, nec peccatum, nec
 „æternam poenam esse: reddique im-
 „peccabiles, atque ab æterna poena pror-
 „sus immunes, etiam parricidas, ho-
 „spitum necatores, ac portenta libidi-
 „num consectetur; quod Deus tanta
 „gratia, hoc est, cæcitate mentis, sum-
 „maque sui ignoratione donaverit.
 „Quod quid est aliud, quam peccatum
 „Philosophicum ab Alexandro VIII.

Cc 2

„feli-

Sæc. XVII. „felicis recordationis Antecessore vestro
 A. C. 1697. „tanta perspicuitate damnatum? Hæc
 „nempe ad Sinenses solatia deferebant,
 „quibus excæcatæ gentis, ac de pa-
 „rentum suorum sapientia immensum
 „gloriantis, superbiam demulcerent.
 „Horum ergo gratia querebatur: *An*
 „infideles præcepta naturalia transgredientes
 „pœnas æternas mereantur: & negabant ali-
 „qui: quia ignorantia Dei, & Legislatoris
 „a tam gravi pœna excusantur. Sic enim
 „blandiebantur Sinensibus, & Sacræ
 „Congregationis autoritate Consulto-
 „res rescribebant: proculdubio *damnari*
 „eos, idque pœnis æternis, de quibus
 „quæstio instituta erat, nec illam tur-
 „pissimam ignorationis Dei excusatio-
 „nem admittebant. „

„Alexander vero VIII. recentissimo
 „Edicto, die 24. Augusti 1690. decer-
 „nebat hoc temerarium, piarum aurium
 „offensivum, atque erroneum, si dicatur,
 „Peccatum Philosophicum quantumvis grave,
 „in eo, qui Deum vel ignorat, vel de Deo
 „adū non cogitat, esse grave peccatum, sed
 „non esse offensam Dei, neque peccatum mor-
 „tale dissolvens amicitiam Dei, neque æterna
 „pœna dignum. Quo Decreto nihil sub-
 „levati sumus, si ab ipsa urbe, a tantæ
 „dignitatis Viro portentosa doctrina nec
 „tantum ad Sinenses, sed etiam ad
 „omnes Reipublicæ Christianæ Provin-
 „cias

„cias diffundatur. Sic enim duo in- Sæc. XVII.
 „valescerent: Primum, ut essent om- A. C. 1697.
 „nino impeccabiles, qui summe & in-
 „victi, siquidem id fieri posset, igno-
 „rarent Deum: alterum, ut ea igno-
 „rantia ad gratiam, non autem ad
 „peccati gravissimam poenam pertine-
 „ret. Quæ duo ab errore defendi non
 „possunt; neque enim fieri potest: ut
 „Innocens Deo sit, qui extincta licet
 „cognitione Dei, rectæ rationis, &
 „conscientiæ lucem a Deo exorientem
 „spernit. Neque item fieri potest, ut
 „non sit contumeliosus in Deum, qui
 „rectæ rationi, cuius Deus Author, &
 „vindex est, infert injuriam. De pœ-
 „narum vero per hanc ignorantiam sub-
 „lata æternitate, quod sentiunt, non
 „advertunt, pœnarum æternitas a qua
 „radice profluat. Nempe ut ait sanctus
 „Gregorius Magnus Antecessor vester,
 „vellent mali *sine fine vivere*, ut possent
 „sine fine *peccare*, quippe qui felicita-
 „tem, ac finem ultimum in prava de-
 „lectatione desigunt, neque vero quis-
 „quam est, qui non æternum esse ve-
 „lit id, quo se Beatum putat. Inest
 „ergo cuicunque mortali peccato quæ-
 „dam concupiscentiæ æternitas, atque,
 „ut ita dicam, immensitas, cui pro-
 „fecto Deum tota sua infinite atque
 „æternitate, ac Sanctitate adversari

Cc 3

„ne-

Sæc. XVII. „necessæ sit. Ergo mortale quodcun-
 A. C. 1697. „que peccatum, contra legem etiam
 „naturalem, habet aliquid, quod æ-
 „ternam iram provocet, unde quocun-
 „que peccato rectam rationem læseris,
 „exurgit ille ultricis Conscientiæ sti-
 „mulus, ille *vermis* interior, qui teste
 „Christo non moritur, cuius adeo im-
 „mortale virus, morsus indefessus;
 „quod supplicii genus, qui extinguen-
 „dum putat, Evangelio contradicit,
 „Vermem autem illum profecta comi-
 „tatur sempiternus ignis, a quo si im-
 „pios illos exemeris, erit non modo
 „parvulis, verum etiam adultis Deum
 „nescientibus a sempiterno igne seclu-
 „sus assignandus locus, nec in sinistra
 „erunt perditæ ac scelerati, qui Deum
 „nesciunt, ejusque ignoratione multati,
 „nec a præteritis peccatis expedire se
 „possunt, & in nova proruunt. Non
 „ergo impeccabiles, qui legem natura-
 „lem, quam sciunt, non impune con-
 „temnunt; nec si vel maxime sint im-
 „peccabiles, id beneficii loco conse-
 „quentur. Etsi enim gratia est, non
 „posse peccare in bona voluntate fir-
 „matos; non proinde gratia, sed pec-
 „cati esset pœna gravissima, peccare non
 „posse, eo quod ignorant Deum; quo
 „nihil est miserius, & æternæ damna-
 „tioni propius. „

„Hoc

„Hoc autem supplicamus, Beatis- Sæc. XVII.
„sime Pater, ut perpendatis voces: A. C. 1697.
Ergo cum hac ignorantia impeccabiles red-
derentur, alioquin certissime peccaturi, si
agnoscerent, sequitur hoc ipsum beneficium
esse, juxta illud Apostoli: melius enim
erat illis non agnoscere viam justitiae, quam
post agnitionem retrorsum converti ab eo,
quod illis traditum est, sancto mandato.
„Hoc nempe supererat ad erroris cu-
„mulum, ut, quia lege Dei & gratia
„perversi & ingrati abutimur, sub-
„tractio legis & gratiae non pœnæ, quod
„semper Ecclesiæ visum est, sed gratiae,
„& beneficio imputetur.,,

„Quæ mala inde proveniunt, Bea-
„tissime Pater, quod Scripturas divi-
„nas velut versatiles ad arbitrium fle-
„ctant; quod cæcis affectibus, & ina-
„nibus ratiunculis delectati, Patribus
„non auscultent, malintque commi-
„nisci falsa, quam tantis viris docen-
„dos se tradere. Quare nisi claro, cer-
„toque judicio ab Ecclesia Dei propul-
„setis, omnia collabescent: Romam,
„quod Deus avertat, eis favere, non
„modo adversarii, verum etiam pii fal-
„tem infirmi conclamabunt, ac lascivia
„ingeniorum magis incitata, quam
„compressa esse videbitur.,,

„Sed hoc a vestris temporibus pro-
„cul abesse, & vestri Pontificatus Clari-

Cc 4   „tudo,

Sæc. XVII. „tudo, & ab ore vestro per totam Ec-
A. C. 1697. „clesiam pervulgatæ voces docent. Ita-

„que supplicamus, ut post illas præci-
„puas Propositiones, hanc quoque San-
„ctitas Vestra dispiciat: post promulgat-
„um Evangelium, an fides explicita in Chri-
„stum omnino necessaria sit, disputant Theo-
„logi: si tamen admittamus, necessariam esse
„dicendum est. Quæ a Christianorum Scho-
„lis longe abigenda sunt, ne sub dubio
„relinquatur, an sine Christi nomine
„credito & invocato salvus esse quis
„possit; dicente Domino: qui credit in
„illum, non judicatur, medio Justifica-
„tionis invento, qui autem non credit,
„jam judicatus est: relictus ipse sibi,
„nulloque novo judicio, propria &
„præcedente iniquitate mersus. „

„Postremo, Pater Sanctissime, quod
„ad universi libri pertineat scopum,
„illud vel maxime Apostolicæ sedi,
„quam Beatus illustras, insinuandum
„putamus, ne Vestra sinat Sanctitas
„definitionem prædestinationis infringi
„eam, quam vester Augustinus tradi-
„dit, ut nempe sit præscientia, & præ-
„paratio beneficiorum Dei, quibus certissime
„liberantur, quicunque liberantur. Hanc
„enim definitionem Prædestinationis om-
„nibus gentibus prædicandam idem
„Augustinus iterum iterumque com-
„mendat. Hac præparatione beneficio-
rum

„rum Dei fieri confitetur, ut omnes Sæc. XVII,
 „prædestinati singulari & gratuita di- A. C. 1697.
 „lectione serventur, qui fons Christianæ
 „humilitatis ac pietatis est. Hujus præ-
 „destinationis veritatem semper fuisse in
 Ecclesiæ fide, ac de ea neminem unquam,
 nisi errando disputare potuisse, & idem
 „Augustinus affirmat, & Sanctis Ponti-
 „ficibus Cælestino, & Hormisda pro-
 „nuntiantibus, Ecclesia Romana susce-
 „pit: & nostro quoque sæculo Cardi-
 „nalis Bellarminus, non ad opinionem,
 sed ad Ecclesiæ Catholicæ fidem pertinere
 „asserit. Quam tamen Catholicam ve-
 „ritatem nodi dissolutor tacet, atque
 „hujus prædestinationis definitionem
 „immutat: Supponit aliam S. Augu-
 „stino ignotam, quæ vim singularis
 „atque gratuitæ dilectionis, ac benefi-
 „ciorum præparationis obscureret. Quam-
 „vis eam non semel agnoscit, sic ta-
 „men rem involvit dictis, ut nihil ma-
 „gis vereri videatur, quam ne electos
 „majori, quam reprobos, beneficio af-
 „fectos esse constet: quod nec Molinæ
 „sectatores inficiati sunt. Sic Ecclesiæ
 „Romanæ de singulari & gratuita di-
 „lectione Electorum, aut omnino qua-
 „titur, aut saltem vacillat fides, quæ
 „si Authoris verbis affirmare nitimur;
 „huc nempe totus liber transferendus
 „fuit, neque plura memoramus, cum

Cc 5

„ea

Sæc. XVII. ea a vobis perpensa, & annotata,
A. C. 1697., vestra egregia ad vicinos Belgas de-
 creta demonstrent; nobis certe sufficit
 „ad vestrum Apostolatum detulisse ea,
 „quæ veritatem læderent, ac Patrum
 „laudare sententias; quas Imajore gra-
 „tia de Petri cathedra prædicatis..”

„Plures Episcopi subscrispsissent, nisi
 „pauci sufficerent, ut ne ambitiosius,
 „quam modestius agere videremur.
 „Cæterum meminimus a S. Innocen-
 „tio I. non modo Synodicas, sed e-
 „tiam quinque Episcoporum literas,
 „paterno animo esse suscepas; atque
 „ab Innocentio XII. paria expectari
 „oportere, tanti Pontificis æquitas, ac
 „paterna benignitas facile persuadet,
 „subscrispsimus. ,”

§. XXXVI.

*Innocentii XII. responsum ad hanc
 Gallorum Præfulum epistolam.*

Argentre
l. c. p. 400. **A**ccepis hisce literis Innocentius XII. Pontifex haud satis mirari poterat, tam crassos errores a Viro pietate, dignitate atque eruditione præstantissimo divulgari, ejusque librum a S. Officio, aliisque celeberrimis Theologis approbatum tot nævis scatere: cum ergo haud ignoraret, quod non raro nubes etiam Soli offundant tenebras, ac

ac s^epe rationem affectus obscurent, **Sæc. XVII.**
hinc tanta in re nil præcipiti judicio **A. C. 1697.**
decernendum ratus, **Sfondrati** opus ~~████████~~
insignium Theologorum discussioni com-
misit, idque præfatis Franciæ Præsu-
libus die sexta Maij significavit, datis
ad eos hisce literis.

*Venerabiles Fratres Salutem & Bene-
dictionem Apostolicam.*

„Literas vestras VII. Kalendas Martii
„proxime præteriti ad nos datas grato
„animo accepimus, ex iis enim vigi-
„lem, ac Sacerdotalem Zelum, quo
„Sacros Antistites in partem Sollicitu-
„dinis nostræ vocatos flagrare maxime
„decet, in vobis vigere, vosque priscam
„erga hanc sedem, cui nos, licet im-
„meriti præsidemus, debiti obsequii
„gloriam constanter retinere deprehen-
„dimus: dum antiquæ traditionis exem-
„pla servantes, & Ecclesiasticæ memo-
„res disciplinæ, ad locum, quem ele-
„git Dominus, ascendistis, ac ea, quæ
„in libro posthumo bonæ memoriæ Cæ-
„lestini S.R.E. Cardinalis **Sfondrati** de
„divina Prædestinatione nuper edito,
„reprehensione digna vobis visa sunt,
„ad nostrum Apostolatum, eo serme
„tempore, quo variæ Doctorum homi-
„num, de eodem libro sententiae etiam
„per

Sæc. XVII. „per urbem ferebantur, detulistiſtis, no-
A. C. 1697. „ſtrum hac in re judicium ea, qua par-
„,est, reverentia deſoſcentes. Officii
„,itaque noſtri eſſe ducimus, librum
„,ipſum, resque a vobis in eo adnota-
„,tas, insignium Theologorum diſcuſ-
„,ſioni committere, ut omnibus matu-
„,ræ Considerationis trutina perpensiſ,
„,quod juſtum fuerit, ſubinde decer-
„,nere valeamus: non alia profeſto,
„,quam crediti nobis divinitus mysterii
„,partes, ſicut oportet, implendi ha-
„,bita ratione: quod, ut etiam in aliis
„,omnibus, quæ ad onerosam Apoſto-
„,lici muneris noſtri curam perteſt,
„,exequi paſſimus, jugibus Fraterni-
„,tatum veſtrarum apud Patrem lumi-
„,num precationibus infirmitatem no-
„,ſtram juvari vehementer optamus,
„,vobisque Apoſtolicam Benediſtioneſ
„,peramanter impertimur. „

§. XXXVII.

Ulteriores Jansenistarum motus contra Sfondrati librum.

Causs. Quæst. **C**um autem Romani Censores judi-
cium suum ferre cunctarentur, Jan-
senii Discipuli hanc moram pertæsi pro
arbitrio suo adversus Sfondrati librum
calamos suos exercuerunt, ac præpri-
mis Hennebelus edito scripto quadra-
ginta

ginta propositiones exinde decerptas Sæc. XVII.
 Romæ censuris, notisque perstringi A. C. 1697.
 petiit, Du Vaucellius quoque, qui
 Janseniana nomenclatura Wallonius vo-
 cabatur, ex eodem libro excerpta edi-
 dit, demonstrare conatus, potissimos
 textus ex sanctis literis, SS. Patribus,
 & præcipue D. Augustino a Sfondrato
 minus integra fide fuisse allegatos: in-
 citavit insuper Quesnellum aliunde ad
 famosos libellos sat promptum, ut re-
 flexiones in præfatam Præfulum Gal-
 lorum epistolam ederet, & contra
 Nodum Cardinalis Sfondrati stylum
 suum acueret: *Enimvero Quesnellus ma-*
gnam cum ceteris partem habuit in
libro, quem Jansenistæ Clero Gallicano
offerre decreverant sub hoc titulo:
Doctrina Augustiniana Romæ Ecclesie,
extricata a nodo Cardinalis Sfondrati per
varios discipulos S. Augustini illustrissimis
& Reverendissimis Ecclesiæ Principibus,
Archiepiscopis, Episcopis, ceterisque to-
tius cætus Ecclesiastici Ordinibus Cleri Gal-
licani in comitiis generalibus in Palatio Re-
gio ad oppidum S. Germani proxime con-
gregandis nuncupata. Adjunxit Ques-
 nillus epistolam ad secundi Ordinis Sa-
 cerdotem deputatum, qua Jansenis-
 mum Romæ pro phantasmate haberi,
 juris & facti quæstionem esse separan-
 dam, pacem per Pontificias Constitu-
 tiones

Sæc. XVII. tiones fuisse eversam, & de integrō
A. C. 1697. caussam Jansenii esse resumendam, e-
vincere nitebatur: Verum has, plu-
resque alias ejusmodi propositiones &
scripta postmodum Clerus Gallicanus
hoc anno ac demum anno Christi mil-
lesimo septingentesimo damnavit, ut
suo loco referemus: Quamvis igitur
Jansenistæ editis quamplurimis libellis
& convitiis Sfondrati librum damnari
urgerent, id tamen nec Romæ a S. Of-
ficio, nec Parisiis a Clero Gallicano
vel Parisiensi Conventu impetrare po-
terant, prævalentibus ubique Molinistis.

§. XXXVIII.

*Archiepiscopi Rothomagensis Decre-
tum circa libros a Parochis legen-
dos, necnon contentio
inde exorta.*

Mem. chron. & Dogmat. Argentre Coll. Jud. t. 4. p. 401. Binner ap- par. erud. part. 8. pag. 735. **E**odem hoc anno Colbertus Archiepi-
scopus Rothomagensis, vel ut alii
credunt, Generalis ejusdem Vicarius
Pastoralem edidit ordinationem, in qua
suæ Diæcœeos Parochis quosdam com-
mendabat libros, quorum doctrinas
tam in dirigendis fidelium conscientiis,
quam in suis collationibus amplecte-
rentur: Inter hos præcipui erant *Ri-
tuale Alectense, moralis Gratianopolitana,
Resolutiones San - Beuvii, & Theologia
dogma-*

dogmatica Patris Natalis Alexandre Do- Sæc. XVII.
minicani. Omnes hi libri Molinistis, A.C. 1697.
eorumque doctrinis erant infesti: quo-
circa hi Archiepiscopum quantocius
precibus ac monitis fatigabant, ut hanc
ordinationem revocaret, cum autem
hunc selectus sui haud pœniteret, Pa-
ter Buffierius tecto nomine librum, cui
titulus: *difficultates propositæ Archiepi-
scopo Rothomagensi circa libros, quorum
lectionem Parochis suis commendavit, pu-
blici juris fecit, atque ejusmodi libros*
non esse securos viæ duces, probare
conatus, acrius Patrem Natalem in-
fectatus est: suspicabatur Archiepisco-
pus, in Collegii officina hæc adver-
sum se arma fuisse fabricata: quapro-
pter damnato libello, Societatis Su-
periores aedesse jussit, ab eisque petiit,
ut P. Buffierius, quem *rebellem* appel-
labat, decem propositiones erroribus
a se propugnatis contrarias suo firma-
tæ chirographo ac demum injuriam
huic Præfuli irrogatam deprecaretur,
interim vero ipsi hunc Patrem in Pro-
fessorum Domo inclusum tenerent.
Inde vero inter ipsos Socios oriebatur
schisma; Superiores enim tam præ-
clari Præfulis auctoritatem veriti, se
eius postulatis satisfacturos polliceban-
tur; ceteri vero Societatis honorem
hac submissione lædi existimantes, sese
Archi-

Sæc. XVII. Archiepiscopo opponebant; quinimo
A. C. 1697. eorum Studiosi hunc Patrem e Colle-
gio vi abstrahere moliebantur.

§. XXXIX.

*Propositiones a P. Buffierio sub-
scribendæ.*

Has autem propositiones Archiepi-
scopus præscripsit, sequenti for-
ma signandas;

„Imposito mihi a Reverendo Patre
„Guilielmo Ayrault vice- Provinciali
„Soc. J. in Provincia Franciæ præce-
„pto, ut Illustrissimo DD. Archiepi-
„scopo Rothomagensi faciam satis ra-
„tione libelli, cui titulus est, *difficul-
„tates propositæ*, utque subscribam Pro-
„positionibus ejus nomine mihi desig-
„nandis; cum submissæ erga tantum
„Archipræsulem Reverentia, & Obe-
„dientiæ, & grati animi erga poten-
„tissimum Societatis nostræ Protecto-
„rem publica nimis testimonia edere
„non possim; agnosco, & declaro Au-
„thorem libelli, qualiscunque sit, a
„reverentia eidem Archipræsuli de-
„bita cum scandalo defecisse, opus e-
„dendo, quo pax diæcessis perturbari
„potest, avertendo Clerum ab obser-
„vantia mandatorum ejusdem D. Archi-
„episcopi, & quod sententiis quam
„plu-

„pluribus refertum est, Rectitudini, Sæc. XVII.
„ac puritati Moralis Christianæ con- A. C. 1697.
„trariis. Ut autem omnibus inno-
„tescat, quantum improbem hujus
„opiniones Authoris, quæ nec meæ
„sunt, nec Societatis nostræ, sequen-
„tibus Propositionibus subscripti.,,

I. „Circa Doctrinam probabilitatis,
„damnare me profiteor, quidquid In-
„nocentii XI. Pontificis maximi Decreto
„die secunda Martii 1679. damnatum
„est.,,

II. „Quod spectat peccatum Philo-
„sophicum, damno, quod ab Alexan-
„dro VIII. summo Pontifice damnatum
„est Decreto edito die 24. Augusti 1690.
„privatimque agnosco, & profiteor,
„quod & Societatis nostræ Patres in
„suis circa peccatum Philosophicum de-
„clarationibus agnoverunt, & professi
„sunt, falsum esse, quod necessaria sit
„actualis attentio ad malitiam actionis,
„ut in peccatum imputetur.,,

III. „Peccatum excæcati, & obdu-
„rati, qui homicidia, adulteria, & alia
„crimina sine Conscientiæ stimulo com-
„mittunt, non animadvententes, quod
„illa perpetrando Deum offendant, &
„quod illa contraria sint legi naturali,
„pœnarum inferni nihilominus rei sunt;
„cum excusari propterea non possint a
Hist. Eccles. Tom. LXVI. D d pec-

Sæc. XVII. „peccato mortali, quod actu ad actionem
A. C. 1697. „nis malitiam non attendant. „

IV. „Obligatio amandi Deum, pri-
„mum & præcipuum est hominis offi-
„cium, & nulla vitæ pars eo amore,
„salem habituali, vacare debet. „

V. „Omne opus, ut vere Christia-
„num, ac meritorium sit, ex amore
„Dei saltem habituali, seu principio
„oriri, ad eumque, seu ad finem ul-
„timum referri debet. „

VI. „Quicunque afferit, amorem Dei
„inchoatum necessarium esse, ad ex-
„cludendum affectum peccati, a Do-
„ctrina Lutheri alienissimus est. „

VII. „Agnosco, & profiteor, nul-
„lam esse veram conversionem sine ali-
„quo Dei amore: nec peccatorem suf-
„ficienter dispositum esse posse ad ju-
„stificationem in sacramento Pœnitentia-
„tiæ consequendam, nisi Deum, ut
„omnis justitiae fontem, diligere in-
„cipiat. „

VIII. „Ambitionis reus est, gene-
„ratim loquendo, quicunque pro seipso
„Episcopatum, curam Parochialem,
„aut quodvis aliud beneficium curam
„animatorum annexam habens postulat,
„indignumque reddit vel ipsa postu-
„latio. „

IX. „Apostoli verbis abutitur, qui
„cunque dixerit: nisi liceret Episcopa-
„tum

„tum postulare, nos seduxisset Aposto- Sæc. XVII
„lus scribendo: qui Episcopatum desi- A. C. 1697
„derat, bonum opus desiderat.,,

X. „Qui Majorum, & Nobiliorum
„Ecclesiarum suggesta, seu pulpita am-
„biunt, & postulant, ut nominis Cla-
„ricatem consequantur, sicque viam
„sibi parent ad Episcopatum, Prædi-
„catione abutuntur, & Ministerium
„Evangelii profanant.,,

Quoniam vero P. Buffierus hanc
formulam signare recusaret, Regio e-
dicto in exilium amandatus est, Ar-
chiepiscopus vero contra Buffieri er-
rores epistolam Pastoralem publici ju-
ris fecit, in qua ostendit, ex certio-
ribus moralis Doctrinæ præceptis in-
ferri, quod opinio probabilior, ac tu-
tior minus probabili, minusque tutæ
sit præferenda, omnisque homo Deum
habitualiter amare teneretur, nec Pec-
cator sine amore initiali possit justifi-
cari, nec cogitatio de malo contra le-
gem naturæ requiratur, ut quis peccet.

§. XL.

*Altera Jesuitarum contentio cum Rhe-
mensi Archiepiscopo.*

Non minus grave negotium Jesuitis *Mem. Chrōn.*
faceſſiverat Caroli Mauritiī Tellieri *¶ Dagn.*
Rhemensis Archiepiscopi censura in eo- *Binner l. c.*

Dd 2 rum

Sæc. XVII. rum doctrinas pronuntiata; Occasionem
A. C. 1697. præbuit disputatio Rhemis in Socie-
tatis Collegio ad diem decimam quin-
tam & decimam septimam Men-
sis Decembris anno priori decreta, in
qua pro defensione doctrinæ a Ludo-
vico Molina excogitatæ, inter alias
theses propugnabant. I. *Scientiam me-
diām vehementer accusatam, sed puram &
absolutam ex iudicio suis egressam, tam-
que parum eam esse Pelagianam, quam Cal-
vinisticam, II. juxta doctrinam S. Augu-
stini prædestinationem prorsus esse gratui-
tam.* Ea erat tum temporis viciſſitudo,
ut Molinistici ſystematiſ laus nimis in-
tempeſtiva, & non paucis admodum
invifa eſſet; quapropter plurim que-
relæ deſuper ad Carolum Mauritium
Tellierum Rhemensem Archiepiscopum
deſerebantur. Hic ergo, ut graviores
motus præverteret, utramque theſiſ
confiſit, edito decreto admodum pro-
lixo in publicis Sorbonæ comitiis di-
vulgato, ac Romam, in Belgium, nec-
non ad omnes Regni Episcopos ac ur-
bes transiſſo: in eo Archiepiscopus
Thomistarum doctrinam ampliſſimis e-
logiis celebrans, illam a Jansenii
opinionibus toto cælo diſtare comproba-
bat, Jesuitarum vero doctrinam velut
novam, periculofam, ſuſpectam atque
erroneam eſſe oſtendens, in expositis
dua-

duabus thesibus carpebat, quod Mo- Sæc. XVII.
 linæ doctrina de gratia extolleretur su- A.C. 1697.
 pra S. Augustinum, & dogma de præ-
 destinatione ad simplicem scholæ op-
 nionem reduceretur, nec additum fu-
 set, sententiam de prædestinatione gra-
 tuita esse dogma fidei. Hac Præfulis
 censura Rhemensis Jesuitæ pupillam
 oculi læsam arbitrati, Patri Gabrieli
 Daniel negotium dedere, ut Archiepi-
 scopi editum refelleret: quamprimum
 P. Daniel scriptum suum, quod ad ipsum
 Archiepiscopum direxit, in vulgus
 sparserat, mox alii inde audaciores
 facti, hunc Præfulem, quem in Aula
 minus valere noverant, dicteriis, libel-
 lis famosis, cantilenis, satyrisque ma-
 lignis indignum in modum passim ap-
 petebant, alii hujus Præfulis vitam sub
 titulo: *Vita sancti Mauritii Rhemensis Epi-
 scopi* mordaci calamo ediderunt, &
 Parisiis venum exposuere, ludicrasque
 epistolas, quas *Maurolicas* appellabant,
 in vulgus sparsere; ac sexcentis otiosæ
 loquacitatis & infrunitæ pennæ nuga-
 mentis tanti Præfulis famam læserunt.
 Hic vero Jesuitæ apologiam refellere
 statuerat; cum autem calamum suum
 adversariis exosum nosset, ac pejora
 prioribus pertimesceret, quibusdam Sor-
 bonæ Doctoribus negotium dedit, ut
 Jesuiticam confutarent apologiam. At-

Dd 3

tamen

§æc. XVII. tamen hi adeo lente laborem hunc su-
A. C. 1697. scepere, ut Archiepiscopus potentius
remedium quærere cogeretur: Igitur
ipsum Franciæ Regem accessit, expo-
nens, quod Jesuitæ publico suo scripto
insultare ausi, palam contra procedendi
ordinem delinquissent; prius enim Ca-
nonicas vias inire, & si se immerito
gravatos crederent, ad Archiepisco-
pum querelam deserre, & justitiam
repetere debuissent, priusquam adver-
sus Præsulem suum per apologiam ubi-
que disseminatam, ad publicum provoca-
rent, ac veluti æris campani sonitu Cle-
rum & populum contra Archiepisco-
pum ad arma cierent: Rex itaque
hanc causam primum quatuor Præsu-
libus, dein Parlamento discutiendam
commisit: Verum Jesuitæ duriora veriti,
Archiepiscopum placare decrevere, ac
propterea ultro sese offerebant, quod
eum humiliter accedere, commissique
erroris veniam petere velint, conte-
stantes, quod divulgata hac apologia
Præsuli molestiam inferendi animum
non habuissent. Hanc conditionem Ar-
chiepiscopus gratanter acceptavit, ab
eis postulans, ut ejus edictum, the-
siumque damnationem debita reveren-
tia reciperent, apologiam revocarent,
illiusque Auctores pro merito culpæ
punirent. Unde Rex per Harlæum Re-
gis

gis Advocatum Jesuitis præcepit, ut Sæc. XVII.
Collegii Superiores Præfulem adirent, A. C. 1697.
magna animi demissione supplicantes,
quatenus sua eos benevolentia denuo
honoraret, simul vero incurſæ indigna-
tionis dolorem professi, testarentur, in-
gratum sibi esse, quod inconsulto fer-
vore scriptum suum sine Archiepiscopi
venia atque Authoris nomine publici
juris fecissent, ac propterea ejus gratia
excidissent, se vero curaturos, ne dein-
ceps suis deessent officiis: Huic Regis
mandato paruerunt Jesuitæ, hacque
submissione animi utrinque reconciliati
credebantur, paulopost tamen novi
fuscitabantur motus, dum a Jesuitis,
ut creditum est, vulgabatur liber sub
hoc titulo: *Historia cauſæ ab Archiepi-
scopo Rhemensi contra Jesuitas eviðæ.*

§. XLI.

Pax Ryswicensis inter Franciæ Regem, & Imperii fœderatos.

Eodem tempore, quo Franciæ Rex *Ath. de la*
conciliandæ pacis studium præse-*paix de*
ferre videbatur, die decima Augusti *Ryswick*
Barcinonam Cataloniæ caput, & die *t. 2. p. 122.*
tertia Maij Cartagenam in Americano *Limiers t. 2.*
littore, necnon Atham in Belgio die
sexta Junii post longas cruentasque
D d 4 *pag. 652.* *obsi-*

Sæc. XVII. obsidiones cepit. Nihilominus Rys-
A. C. 1697. wici in Hollandia, quæ Urbs ad tra-
 ctandam pacem selecta erat, pacifica-
 tioni præludebatur: Jam jam Westpha-
 licus, & superioris inferiorisque Rheni
 Circulus Suevico & Franconico fœderi
 acceſſerant: Franciæ etiam Rex, cum
 Hispaniæ Monarchiam, Carolo Hispa-
 niæ Rege ob infirmam valetudinem
 morti proximo, ſibi vendicare medita-
 retur, ceteros Principes ſibi devincire
 certabat, hancque in rem clam cum
 Sabaudo tranſegit, Batavis, quæcun-
 que petebant, tribuit, & Guilielmo
 Arauſico Principi, quem heri tanquam
 intrufum atque usurpatorem armis in-
 ſectatus eſt, Regis legitimi titulum
 confeſſit, non alio ex fine, niſi ut fœ-
 deratos Principes a Cæſare, quem ſo-
 lum ſuæ ambitioni refiſtere poſſe ac
 velle noverat, diſiideret: Sola ergo
 Hispaniæ Monarchia, quam Ludovicus
 Rex ſpe ſua jam devoraverat, futuræ
 pacis incitamentum erat: Præprimis ig-
 tur Franciæ Rex opera Molonis Grifo-
 nis uſus Guilielmo Auriaco vehemens
 pacis deſiderium ingeffit, poſtea per
 Callierium, mercatoris habitu tectum
 cum Heinsio, Batavorum Reipublicæ
 Administro clam pacis negotium per-
 tractavit, ſimulque Hagæ Comitum
 Carolum XI. Sueciæ Regem induxit,
 ut

ut pacis conciliatorem ageret, ac per Sæc. XVII.
Lilienrothum id omne exequeretur, A. C. 1697.
ac plene componeret, quod ad plenam
animorum confessionem præter admissa
& promissa residuum esset. Hos inter
in Neoburgensi arce prævie conven-
tum erat, ut juxta Neomagiensem &
Westphalicam pacem negotium defini-
retur, & Rex Franciæ Argentoratum
Imperio, Lucemburgum vero, Mon-
tes, Caroloregium, & in Catalonia
omnia post Neomagiensem pacem ere-
pta Hispanis, ac demum Dinantium
urbem & arcem & post præsatam pa-
cem a Gallis capta loca rursus Leo-
dieni Episcopo, necnon Lotharingiæ
Duci hunc Ducatum redderet, & post
firmatam pacem Guilielmum Auria-
cum velut legitimum Angliæ Regem
cognosceret: Præliminaribus hisce con-
ditionibus ad limam sæpius revocatis
fœderatorum Oratores suorum Princi-
pum nomine plurima contra Gallos
proponebant gravamina & damna bello
illata prius resarciri petebant: Galli
vero accepto nuntio de capta Barcin-
nona elatiōres effecti, declarabant,
Regem suum Argentoratum perpetuo
jure sibi servaturum, nec velle, ad ce-
teras conditiones se ultra vigesimam
Septembris diem obstrictum esse: Ast
Cæsar aliique fœderati Principes po-

D d 5   tius

Sæc. XVII. tius bellum extrahere, quam manci-
A. C. 1697. piorum more Gallorum imperio tam
propudiose ancillari maluerunt: petiit
etiam Leopoldus Imperator, ut pacifi-
catio duntaxat secundum pacem West-
phalicam, prout Norimbergensi execu-
tioni congruit, institueretur: Protestan-
tium etiam Principum Oratores postu-
labant, ut profugis ex Francia Calvi-
nistis sectæ suæ libertas redderetur, ac
ipsi instrumento hujus pacis include-
rentur: Acerrimæ desuper habebantur
altercationes; interim vero die viges-
ma Septembris Hispani, Angli & Ba-
tavi Oratores noctu habito clam con-
ventu pacem cum Gallis firmarunt:
reclamant Cæsarei, vehementer questi-
quod rursus Imperatore ac Imperio ex-
clusis, clandestina pacificatio cum Gal-
lis sanciretur: nihilominus limatis pa-
cis articulis primi subscripsere Sabaudi;
mox Batavi & Angli, mercaturæ suæ
reparandæ intentissimi, postremo Hi-
spani, quibus etiam accessere Brande-
burgici: Cæsareis vero, utpote huic
transactioni adhuc obluctantibus ar-
morum cessatio usque ad primam No-
vembris diem indulta est, quo exspi-
rante termino Galli se Imperium &
Austriam hostiliter invasuros minita-
bantur: cum ergo Cæsar, foederato-
rum potissimos pleno cursu in pacem ire
cerne-

cerneret, ipse etiam invitatus licet, cum **Sæc. XVII.**
viginti Imperii Ordinibus die trigesimo **A. C. 1697.**
Octobris propositis sibi articulis sub-
scripsit.

§. XLII.

*Hujus Pacis articuli inter Cæsarem
& Gallos.*

Erigeretur singulare pacis instrumentum **Wagner**
inter Hispanos & Gallos, & **Hist. Leo-**
aliud inter Gallos & Anglos, ac ter- **pold. I.**
tium inter Gallos & Batavos: cum **Hode Hist.**
autem in his præcipue jure belli adem- **de Louis**
ptorum restitutio, commercii libertas, **XIV. 1.57.**
ac Anglii sceptri usurpatio firmare-
tur: majoris ad rem nostram momenti
videtur esse pax Gallorum cum Cæsare
ac Imperii Ordinibus. Horum igitur
nomine Caunizius, Stratmannus &
Seilerus Cæsaris Legati, necnon Har-
læus, Crequius & Callierius Gallorum
Oratores in mutuas hasce pacis & con-
cordiæ leges consenserent. I. Pax sit
perpetua & stabilis. II. Concedatur
amnestia Universalis & præteritorum
oblivio. III. Fundamentum hujus pa-
cis sit Pax Westphalica, & Neoma-
gicensis, nisi nunc aliter conventum
fuerit. IV. Imperio restituantur om-
nia, extra Alsatiæ sita loca, vel jure
belli, aut reunionum nomine erecta,
omnia-

Sæc. XVII. omniaque in pristinum statum rep-
 A.C. 1697. nantur, *religione tamen Romano - Catho-*
lica in locis sic restitutis, in statu, quo
nunc est, remanente. V. Trevirensi Urbs
 cum ceteris per renunionem occupa-
 tis, Sueciæ Regi & Comiti Palatino
 Ducatus Bipontinus, Lotharingio ejus
 Ducatus, Ordini Teutonico suæ com-
 mendæ, Electori Coloniensi Dinantium
 cum ceteris bello ereptis, Wirtenber-
 gensi Comitatus Monpelgardensis una-
 cum feudis Clervalli, Passevanti, &
 dynastiarum restituantur. VI. Princi-
 pes vero Nassovienses, Hanoverani &
 Lainingenses, & Durlacensis compre-
 hendantur in quarto articulo. VII. Cæ-
 sari Friburgum, aliaque mumenta
 per Brisgoiam aut Herciniam sylvam
 erepta necnon Brisacum, Imperio au-
 tem & Cæsari mumentum Kehl &
 Philippoburgum Franciæ Rex reddat.
 VIII. Vicissim Imperium Gallo cedat
 Alsatiæ Imperiale proin Argentinam.
 IX. Palatino Electori restituantur om-
 nes ditiones occupatæ unacum Præ-
 fectura Germersheimensi: decisio au-
 tem litis cum Aurelianensi Ducissa re-
 linquatur Cæsari ac Regi, tanquam
 arbitris, qui si non convenerint, Pon-
 tifici deferatur arbitrium. X. Cardi-
 nali Fürstenbergio Episcopatus Argen-
 tinensis necnon Abbatia Staucloana
 una-

unacum fundis cis Rhenum restituatur, Sæc. XVII.
 pariter etiam Canonici eidem adhæ- A. C. 1697.
 rentes cum plena amnestia restituantur.
 XI. Landgravii Hassiæ Rheinfeldenses
 in arcem Rheinfels & inferiorem co-
 mitatum Catimabolensem reponan-
 tur. XII. In hac pace comprehendan-
 tur Sueciæ Rex, Episcopus & Episco-
 patus Basileensis, tredecim Helvetiæ
 Cantones, eorumque foederati, Mar-
 chio Badensis, & Brandenburgus cum
 omnibus ditionibus etiam sibi ex tra-
 ctatu Sangermanensi competentibus.
 XIII. Beneficia Ecclesiastica in Lotha-
 ringia & alibi remaneant penes moder-
 nos possessores.

§. XLIII.

*Protestantium querelæ contra quar-
 tum hujus pacis articulum circa
 religionem.*

Inter frequentes plurium Principum
 contestationes, & oppositiones nulla Act. & mem.
de la Paix
tom. 4.
& 8.
 acrior erat, quam illa Protestantium
 contra quarti articuli clausulam, p. 3.
 qua religionem Catholicam in locis re-
 stitutis servandam esse sancitum erat:
 cum enim jam antea Protestantes omni
 contentione peterent, ut non modo in
 Argentinensi urbe, sed & in omnibus,
 quæ Gallis accessura essent, locis libe-
 rum

Sæc. XVII. rum sectæ suæ exercitium, ut ante
 A. C. 1697. bellum potiebantur, servaretur, & pro-
 fugi ex Gallia Calvinistæ instrumento
 pacis includi, in patriam redire, ac con-
 scientiæ libertate frui permetterentur,
 hæc ipsa Hugonotarum ac præcipue
 Silesiorum importunitas ac vehementia
 admonuit Gallos, ne ipsi pro sua re-
 ligione segnius, quam Protestantes pro
 sua secta agerent: eapropter die trige-
 sima prima Octobris seu pridie ejus
 diei, qua pax subscribenda esset, con-
 scriptas jam tabulas inter se collaturi
 hanc clausulam ad articulum quartum
 apposuere. Ea res, quantos clamores,
 turbines, ac tempestates inter Prote-
 stantes concitarit, nec lingua, nec ca-
 lamo exprimi potest. Præprimis igit
 tur Protestantes contra pacis Concilia-
 tores impotentibus furiis tumultuari,
 effervescere, minari, exprobrare, tan-
 taque animorum contentionem vociferari
 auditum sunt, ut si pari studio pro focis
 Imperii, ac pro aris suis profanis de-
 pugnassent, facile ex Gallorum mani-
 bus Alsatiam Imperialem extorsissent.
 Adoriuntur Cæsaris Legatos, eisdem
 summa vehementia exprobrantes, quod
 abs dubio aut Romani Pontificis vel
 Palatini Electoris, aut Jesuitarum im-
 pulsu Gallis cessissent, verum Caunit-
 zius, ejusque Collegæ modeste illis
 respon-

respondebant, se hujus clausulæ nullam partem habere, nec unquam cum Gallis, nisi præsente Conciliatore, locutos, proin potius in Gallos hujus notitatis Authores iras suas evomerent. Adeunt ergo Gallos, atque invisam hanc conditionem eradi postulant, si vero id aut non possent, aut non vellet, saltem Religionis Catholicæ usum duntaxat ad Ecclesias proprio ære a Rege structas restringerent, vel rem Cæsaris arbitrio committerent, vel religionem eo, quo nunc est loco relinquerent, quin tamen id diserte in pacis tabulas referretur: His illico suppetias tulere Anglo-Batavi, & Sueci, qui de pace Westphalica actum esse conclamantes, suarum partium esse ajebant, ne ejusdem Religionis confortes hac clausula opprimi paterentur. Verum ad hæc aptissime respondit Harlæus Galliæ Legatus: *si vos vestræ Religionis tanta cura incessit, num putatis, Regem meum pro sua minus sollicitum esse.* Nihilominus Protestantes ad Imperii comitia scriptum quoddam transmiserere, in quo contra Cæsareos Legatos questi, se in Religionis suæ negotio nequidem auditos fuisse, ac Gallos inde audaciores factos præfatam clausulam paci Religiosæ adeo contrariam obtrusisse, ajebant, se vero adversus ejusmodi

Sæc. XVII. modi attentata reclamare, ac petere,
A. C. 1697. ut Catholici de pace Religiosa sarta

tecta servanda idonee caverent, simul
que promitterent, se hac clausula con-
tra Protestantes & contra pacem West-
phalicam non usuros, sed eam non nisi
ad Ecclesias a Gallo Rege dotatas ex-
tensuros: Verum hac sua oppositione
haud amplius obtainere poterant, nisi
ut eis beneficij loco concederetur, ut Pro-
testantes Principes, si subscribere sibi re-
ligioni ducerent, eodem tamen numero
cum subscriptibentibus haberentur, dum-
modo hanc quoque clausulam ratam
haberent, id si detrectarent, armis
rem esse dirimendam scirent. Postquam
vero ex Protestantibus Wirtembergi-
cus, Francofordiensis, & Weteraviæ
Comitum Legati subscripterant, etiam
ceteri pacem universam unacum hac
clausula tandem acceptarunt, ratam
que habuerunt, & quamvis decre-
tum fuerit, ut per sex utriusque Re-
ligionis delegatos hæc cauſa decidere-
tur, ac Protestantes adhucdum in
omnibus ferme comitiis, capitulationi-
bus & pacificationibus ab illo tem-
pore initis contra hanc clausulam re-
clamarint, nihil tamen usque nunc
efficere potuere, eo quod obſtet pactum
publicum ab Imperio ratificatum, quod
unius tantum partis voluntate mutare

non

non licet: nisi etiam ob continuam Pon- Sæc. XVII.
tificis, & Catholicorum oppositionem A. C. 1697.
pax quoque Westphalica immutaretur.
Inde tamen haud levis rei Catholicæ
facta est accessio; quippe præter sex-
decim Calvinistarum Tempa postmo-
dum suppressa, Galli multis in Palati-
natu, aliisque ad Rhenum & Mosellam
locis Catholicam religionem restitue-
runt, & ubi jam introducta erat, eam
in statu suo relinqu curarunt.

§. XLIV.

*Ludovici Galliarum Regis edicta con-
tra Hugonotas.*

Postquam vi hujus Pacis Guilielmus III. *Hode l. c.*

Auriacus Princeps, heri in Regem *pag. 246.*

Angliæ agnitus, Principatum Arausi- *Abrege*
canum denuo receperat, eo Calvinista- *Chron. l. 35*

rum quamplurimi exules commigrare
parabant, quo comperto Ludovicus XIV.
Galliarum Rex die duodecima Decem-
bris sub poena capitali prohibuit, ne
ad hunc Principatum contenderent,
atque illi, qui jamjam aufugissent, in-
tra semestre in Franciam redirent, il-
lis vero Prædicantibus, qui Lugduni
capti detinebantur, Rex Arausium re-
vertendi facultatem dedit. In hoc e-
dicto Religio, & ratio status æquas par-
tes habuisse videtur; concessa enim

Hist. Eccles. Tom. LXVI. E e emi-

Sæc. XVII. emigrandi facultate hic Principatus
A. C. 1697. brevi ob confluentium Calvinistarum
multitudinem ac potentiam in alterum
Rupellense propugnaculum Gallis for-
midandum evasisset. Die autem tri-
gesima prima ejusdem Mensis anno se-
quenti idem Rex præcepit, ut edictum,
quo Nannetense revocaverat, execu-
tioni daretur, hacque ratione Hugo-
notæ omni conscientiæ libertate fruendi
spe, quam ex bello Gallico concepere,
exciderant: disertis enim verbis Rex
in suo edicto ajebat, quod non sine
gravi doloris sensu percepisset, belli
tempore quosdam Prædicantes, alias
que de suis subditis, Calvini erroribus
obduratos, aut clam in Regnum pene-
trasse, aut conversos iterum pervertere,
vanisque spebus eos lactare, conatos
fuisse: quapropter denuo omne præ-
tentæ Religionis reformatæ exercitium,
omne cum Prædicantibus commercium,
omnemque sub quocunque obtentu cœ-
tum eis interdicere compelleretur: In-
super Rex Episcopis injunxit sedulam
conversorum institutionem, atque eos
hortatus est, ut curarent, quatenus nec-
conversi rebus divinis diligenter inter-
fint, mandata Ecclesiæ observent, Sa-
cerdotes debito honore colant, in con-
trahendis matrimoniis solemnitates a
Canonibus, & ultimo concilio præscri-
ptas

ptas observent, infantes suos in Templo Parochiali intra viginti quatuor horas ritu Catholico baptizari current, nisi expressam ab Episcopo licentiam obtinuerint differendi Baptismum. Denique Rex in suo edicto plures saluberissimos articulos de instructione & Christiana juventutis educatione addidit.

§. XLV.

Turcæ a Cæsareis ad internacionem deleti.

Postquam Fridericus Augustus Saxo-
niæ Elector in Poloniæ Regem in-
auguratus fuerat, in ejus locum Eu-
genius Sabaudiæ Princeps crebris jam
victoriis clarus in Hungarici exercitus
Præfectum a Cæsare nominatus est. Hic
ergo ineunte Mense Julio Varesmartonii
collectis suorum ferme quinquaginta
millibus Valdimontium Principem cum
decem armatorum millibus Tokainum
emisit, ut Hussaros, qui ductore Fran-
cisco Tokayo seditionem concitaverant,
reprimeret, hancque urbem, ceteras-
que sub Tökelii auspiciis captas recupe-
raret: Postea rebellibus ubique cæsis,
aut captis, extremoque suppicio mulcta-
tis, Eugenius die vigesima quinta Julii
Petrovaradinum movit; Barbarorum e-
nim consilia ad intercipiendam hanc

E e 2

ur-

Sæc. XVII. urbem tendere arbitrabatur; unde ut
A. C. 1697. Titulensem urbem, quæ Turcis obstabat,
validius muniret, Nehmum jubet, ipse
vero cum reliquo exercitu Zentam us-
que ad occidentalem Tibisci oram pro-
gressus, nuntium accepit, Turcas ma-
ximo numero Titulum versus movere,
& Niemum resistendo imparem extremo
in discrimine luctari. Illico Eugenius
accurrit: Ast Rasciani timore perculsi
jamjam urbem deseruerant, & Niemus
non sine suorum clade repulsus, Eu-
genio obviam processerat. Cessisset e-
tiam Barbaris Petrovaradinum, nisi
Eugenius Sultanum cum toto exerci-
tus robore eo properautem prævenisset,
ac insolita festinatione Segedinum con-
tendere compulisset. Postea comper-
tum, Sultanum prope Zentam castra
metari, ac circum vicinam regionem
late incendiis collucere: expediuntur
nulla mora velites, qui numerosos spe-
culatores Turcicos adorti, cæsis non
paucis, universos in fugam egere, ca-
pto etiam nobili Bassa, qui Sultanum
in Hungariam superiorem, ac Transyl-
vaniam iter dirigere, eoque fine equi-
tatum jamjam Tibiscum trajecisse, pedi-
tatum vero cis Zentæ littus castra vallo,
fossisque munita tenere, significabat:
Ergo Eugenius hostem, priusquam
integer exercitus flumen superasset,
aggre-

aggregi statuit, dum vero aciem ordi- Sæc. XVII.
 nat, acceptis a Cæsare literis prælium A. C. 1697.
 conferere prohibetur. Verum Euge-
 nius rem ad eam jamjam necessitatem
 venisse considerans, ut sine internecinæ
 cladi periculo, suique honoris jactura
 exercitum reducere haud posset, co-
 piæ suas dubio, honorifico tamen certa-
 mine ab interitu liberare, quam pro-
 pria fuga certæ ignominiæ exponere,
 consultius censuit: quapropter suppres-
 so Cæsaris mandato hostium castra ado-
 riri statuit, atque ad primum vallum
 intra tormenti jactum progressus, quas-
 dam Turcarum phalanges jamjam Ti-
 bisci pontem transire observat. Igitur
 haud tardandum ratus, die undecima
 Septembris dato mox signo in bis mille
 Equites Turcicos, qui ex castris eru-
 rant, impetum urget, eosque in præ-
 cipitem fugam agit: detonant hostes
 ex omni machinarum genere in Cæsa-
 reos infinitam pene globorum vim;
 nec tamen inde territus Princeps, Ra-
 butino Comiti negotium dat, ut ad-
 ductis aliquot tormentis agmen suum
 nulla mora in dimidium circulum ex-
 tenderet, omnique ex parte hostium
 castra verberaret: sexta erat post me-
 ridiem hora, qua certamine ad lævum
 cornu inchoato, partibus mox omnibus
 utrinque pugnantium studia incalesce-
 bant,

Ee 3

Sæc. XVII. bant, & quidem barbari valla sua egre-
A.C. 1697. gie tuentes, multipli clade transcen-
dere nitentium fortitudinem plectebant,
unde Cæsarei, qui in lævo cornu erant,
Turcarum tormentis vehementius im-
petiti ac passim cæsi, laxabant ordines,
& vix non in fugam averti cæpe-
rant. Eugenius ad omnes casus pro-
vide intentus, territos hortari, præ-
lium, quod jam elanguerat, solus ac-
cendere, confirmatisque tandem animis
suas leg'ones rursus in hostem ire ja-
bet, interim Starenbergius pontem
acriter verberat, selectisque cohortibus
densos inter telorum glandiumque im-
bres in terga barbarorum evadit, ad-
motisque grandioribus machinis, viam
sibi intima in castra aperit: Tum vero
Cæsarei mira vincendi aviditate im-
pulsi tam ferociter in hostem incurruunt,
ut dextrum barbarorum cornu sese ad
sinistrum reciperet, aciemque univer-
sam turbaret: quo animadverso nostri
eo ardentius, quasi in hostem ubique
jam profligatum, irruunt, certant in-
ter se, quis prior superati valli decus
ac gloriam referret, equites religatis
inter se equis peditum munia, etiam
injulsi obeunt, ocreisque, armis, &
lorica graves desiliunt in fossas, per a-
perta aggerum spatia cædendo pen-
trant, vallumque altissimum juxta &
muni-

munitissimum, sociorum brachiis tergis- Sæc. XVII.
que innixi, & cadaverum cumulis, aliis- A. C. 1697.
que adminiculis adjuti transcendunt.

Ingens hæc alacritas, vincendi fiducia,
ac generosa animorum concitatio ex-
tremos etiam barbarorum conatus e-
luisit: Præ ceteris Eugenius omnis pe-
riculi, & maxime multitudinis con-
temptor mira sedulitate cunctos ordi-
nes obeundo, stimulandoque, pugnan-
tium animos accedit, nutantes con-
firmat, eosque ad prælium reducit,
ac ipsem et resistentium adversa ora gla-
dio transfigit, & fugientium terga im-
petit. Tandem certamine ad integrum
horam protracto, vallum utrumque &
sepimentum currule uno impetu supe-
ratur: jamque non pugna sed cædes
erat, ipse Vezirius inter primos una-
cum Bassarum præcipuis occubuit, ce-
teræ vero legiones arctius compressæ,
obstructoque pontis exitu confertim
undique circumfusæ mutuo corporum
impulso sibi metipis pugnandi faculta-
tem ademerunt; unde eques pedesque
confusi, ac nec progreedi nec regredi
valentes, certique excidii terrore pe-
ne exanimes continent cæde, ac hor-
ribili laniena consumpti sunt. Quis
ducum, agminumque stragem multi-
plicem, devictorum fugam, sauciorum
gemitus atque ululatus aut animo asse-

Sæc. XVII. qui queat auctoratione complecti? Pro-
A. C. 1697. pemodum Ottomanicas unius sæculi
calamitates in unum illum diem no-
vercans fortuna cumulasse videbatur:
præterquam enim, quod eodem anno
Turcarum classis a Venetis in fugam
acta fuisset, & Rabutinus arcem Vipa-
lankam evertisset, etiam in Zentæ castris
hodie natabat barbaro sanguine miles
Germanus, ipsaque cædendi lassitudine
ferocior, nec pretio mortem redimere
paratis pepert: Paucis beneficii loco
erat captivitas, & nonnisi illi, quibus vel
cadaverum cumulus, aut pontis tabulata
receptaculum indulserant, victoris gla-
dios evasere: Haud p'aulo plures
Tibisci undis, quam militis ferro pe-
riere, ac medius prope alveus cadave-
rum cumulis constratus, calcantibus
pene pervius erat, primumque decima
noctis hora cædendi finem imposuit:
Igitur miles Eugenii Principis jussu ex
hostico vallo evocatus, penes fluminis
ripam quieti indulxit, alii vero pontem
transire jussi, quamplurima cadavera,
hominem vero vivum reperere nullum:
ipse etiam Sultanus trium non amplius
millium, suique Equitatus comitatu
Temesia Belgradum fuga citatissima e-
volavit, quem tamen Kökelspergius
cum suis Hussaris insecutus, palantes,
sparsosque multos neci dedit. Cæsa-
sunt

Sec. XVII.
A. C. 1697.

sunt in acie Turcarum viginti millia, capti ter mille, præter centum belli tormenta, ærarium bellicum, tentoria pene innumera, quindecim boum, sex camelorum, & septem equorum millia, & novies mille currus annona, belli apparatu, ferreisque catenis, quibus devictos Christianos in captivitate abstrahere meditabantur, onus: Ast ex parte Cæsareorum nonnisi mille quingenti septuaginta octo sauci fuere; quadringenti omnino septuaginta tres ex peditibus desiderati sunt, equitum centum & quadraginta interficti. Tantulo impendio tam ingens ac gloria stetit victoria, quæ tamen Eugenii fortitudinem vincendique animum nondum satiabat, quapropter die sexta Octobris in Bosniæ Regnum irrupit, expugnatisque Doboia, Magloyo, & Schebzia arcibus Kiajam Baffam, qui resistere ausus est, fudit, fugavitque, ac demum trajecto Bosna fluvio Serajam urbem, eoquod cives Tribunum eo ablegatum globo petiissent, militum deprædationi reliquit, demum victor in Hungariam, ac inde Viennam reversus est, ubi tamen a Caprara, Comite Kinschio, aliisque suæ gloriæ æmulis apud Cæsarem temeritatis, ac inobedientiæ insimulatus, velut læsæ Majestatis reus gladium suum tradere

Ee 5 jube-

Sæc. XVII. jubebatur, Vienna sine Cæsar is venia
 A. C. 1697. excedere prohibitus: Eugenius vero
 inde haud commotus Schlickio Comiti,
 qui hæc Cæsar is mandata exequi juf-
 fus erat, intrepide respondit: *En tibi
 cedo gladium barbaro sanguine adhuc fu-
 mantem, non illum repetam, nisi quando
 contra Cæsar is hostes eum stringere licebit:*
 cum autem ea res ad populi seditionem
 spectare videretur, & Cæsar ve-
 riora edoctus esset, Eugenium tenero
 affectu amplexatus, eidem, quicquid
 in bello bene visum fuerit, deinceps
 tentandi plenam concessit facultatem.

§. XLVI.

*Jacobus Fransonius Cardinalis fatis
 funditus.*

Eggs Purp. doct. suppl. l. 4. p. 593. Mercur. hist. Palat. fast. Card. **E**xente hoc anno ex Purpuratis de-
 cessit Jacobus Fransonius Genuensis
 Patritius, qui jactis optimarum litera-
 rum & virtutum fundamentis, anno
 ætatis suæ decimo sexto sese vitæ Ec-
 clesiasticæ, invit is licet parentibus,
 devovit, ac propterea jurisprudentiæ,
 & Theologiæ sedulam operam per ali-
 quot annos Bononiæ navavit: inde
 vero Genuam reversus, ac ibidem utrius-
 que facultatis laurea decoratus, Ro-
 manam se contulit, ubi suffragantibus
 propriis meritis ab Urbano VIII. utrius-
 que,

que, ut vocant, Signaturæ Referen- Sæc. XVII.
darius, Præses Cameræ Apostolicæ, A.C. 1697.
ejusdemque Cameræ Clericus renun-
tiabatur: crescente autem fidei suæ,
doctrinæ, sinceritatis, prudentiæ ac in-
dustriæ fama ab Innocentio X. in diffi-
cillimis Ecclesiæ urbisque negotiis ad-
hibitus, demum ob singularem rerum
gerendarum dexteritatem Thesaurarius
Generalis, ac Ecclesiasticæ militiae Præ-
fectus creatus est. Destinaverat eidem
in virtutis præmium Pontifex Roma-
nam Purpuram, Ferrariensem Episco-
patum, & pinguissimos redditus, quæ
tamen omnia Fransonus majori studio
ac constantia deprecatus est, quam alii
concupiscere soleant. Mortuo autem
Innocentio Papa ab Alexandro VII. sæ-
piissime in rebus summe arduis in con-
silium vocatus, tandem Purpuratorum
Senatui adscriptus est, Ferrariensi le-
gatione honoratus, qua non sine im-
mensa laude defunctus, inde Romam re-
versus, Cameretum Ecclesiam Episcopus
regendam suscepit, & non modo sacras
ædes sed præcipue morum & Ecclesiæ
diplinam sermone, opere & exemplo
restauravit, ac pluribus sacris cætibus
annumeratus, tandem Purpuram Ro-
manam, quam annis prope quadraginta
virtutibus meritisque exornaverat, una-
cum vita die decima nona Decembris
Romæ

Sæc. XVII. Romæ exuit, annos natus octoginta
A. C. 1697. quinque.

§. XLVII.

*Quinque Præfules ab Innocentio XII.
 Papa Purpuratorum Collegio
 adscripti.*

Pluribus Cardinalibus intra biennium vita functis Innocentius XII. Pontifex Maximus hoc anno die vigesima secunda Julii quinque Præfules scientia, ac dignitate claros ad diversorum Principum preces Romana decoravit Purpura: Hos inter primus erat Ludovicus de Susa patria Lusitanus, ibidemque Archiepiscopus. II. Georgius Coronarus Venetus Rhodiensis Archipræful, Apostolicus apud Lusitanæ Regem Nuntius, ac postea Patavinus Episcopus Presbyter Cardinalis tit. SS. Duodecim Apostolorum. III. Petrus de Cambout de Coislin, Aurelianensis Episcopus natione Gallus, Presbyter Cardinalis tit. S. Trinitatis in Monte Pincio. IV. Fabritius Paulutius, Forojuliensis, quem tamen adhuc in pectore servatum, Innocentius primum sequeati anno promulgaverat. V. Vincentius Grimani, Venetus, Lucedienensis Abbas Cardinalis Diaconus tit. S. Eustachii. His alii adjiciunt Alphonsum

sum de Aquillar de Cordua Pro - Re- Sæc. XVII.
gem Sardiniæ, qui ab Innocentio XII. A. C. 1697.
in supremum Hispaniæ Inquisitorem
electus, biennio post nonnisi quadra-
ginta sex annos natus decepsit, quin
adhuc consuetum electionis suæ diplo-
ma a summo Pontifice accepisset.

§. XLVIII.

*Quædam Sacrarum Congregationum
decisiones.*

Hoc item anno plura decreta, quæ in *Decis. S.*
Sacris Romanis Congregationibus *Congr. Rit.*
edita fuere, occurrunt, & quidem pri- *Episc. Rotæ*
mo die vigesima Januarii Sacra Episco- *&c.*
porum Congregatio censuit, Claves
Sacrarum Reliquarum, quæ in Ec-
clesiis Regularium asservantur, non re-
linquendas esse apud sœculares, licet
sint Domini Capellarum, in quibus hæ
custodiuntur: ejusdem vero Mensis die
vigesima sexta Sacra Concilii Congre-
gatio decidit, quod si accedente Epi-
scopo ad Exemptorum Ecclesias pro
celebranda Missa Pontificali, nollent
exempti cum obsequiis solitis juxta
præscriptum decretorum Sacræ Con-
gregationis Rituum, & Apostolicorum,
recipere, & servire, ac juxta solitum
de cera & supellestribus providere, vel
ei Baldachinum erigere, tunc ratione
con-

Sæc. XVII. contemptus dignitatis Episcopalis ad
A. C. 1697. propulsandam publicam injuriam, &
per modum defensionis extra judicia-
liter, possit illico, absque alia moni-
tione, Interdictum Ecclesiæ indicere,
& denunciare.

Declaratum quoque die decima sexta
Martii, ab Episcopis esse curandum,
ut Clerici & præsertim sacerdotes ab-
stineant ab inserviendo laicis in officiis
vilibus domus, nec foeminis ancillen-
tur, aut obsequia præstent viliora:
confirmavit quoque S. Rotæ Congre-
gatio die vigesima secunda præfati Men-
fis decretum, quo decisum, quod Crux
unice in supplicationibus, sit signum
demonstrativum unionis Collegiorum
& Capitulorum. Pariter die vigesima
septima Aprilis decisum legitur, quod
Evangelium pro solemini Palmarum Be-
nedictione canendum sit in cornu Epi-
stolæ ab illo, qui celebrat absque Dia-
cono & Subdiacono: in vigilia tamen
Epiphaniæ dici non possint Missæ pri-
vatæ Defunctorum: officium autem
semel in Hebdomada concessum reci-
tari valeat die Sabbati, si tota Hebdo-
mada sit impedita, & tunc omittendum
sit officium B. V. in Sabbato. Sacra
item Rituum Congregatio die trigesi-
ma prima Augusti declaravit, quod in
oratione: *Non intres in judicium cum*
servo

servo tuo, etsi defunctus sit mulier, Sæc. XVII.
loco servo, non ponatur, famula. A. C. 1697.

Denique S. Concilii Congregatio plura circa Missarum reductionem edidit decreta, quæ Innocentius XII. die vigesima tertia Decembris confirmavit, & quidem I. declaravit, hanc reductionem ab Episcopis sine facultate Sedis Apostolicæ fieri non posse. II. Tot celebrandas esse Missas, quot a dante eleemosynam præscribuntur, licet stipendium sit incongruum, sublatis omnibus privilegiis contrariis. III. Non licere retenta stipendi parte curare Missas celebrari pro minore stipendio, & ne quidem pro usu Ecclesiæ, si aliiunde se sustentare valent. IV. Si pecuniæ aut bona mobilia pro Missis perpetuis accipientur, ea illico esse investienda in bonis immobilibus fructiferis cum mentione annexi oneris. V. Nova Missarum onera perpetua a sacerdotalibus sine licentia Episcopi, nec a Regularibus absque licentia Generalis vel Provincialis non esse recipienda, nec esse acceptanda stipendia pro Missis, nisi brevi celebrari possint. Insuper eadem S. Congregatio circa Regularium Conventus statuit, ut in illis non sint plures Religiosi, quam ferant redditus, hinc eorum numerus unacum redditibus sit consignandus S. Congregationi, nec postea

Sæc. XVII. postea auctis etiam redditibus, plures
 A. C. 1697. Religiosi sint assumendi: nec recipien-
 di dein Conventus, in quibus non
 duodecim saltem Religiosi congrue
 stentari queant: Idem etiam Pontifex
 die decima nona Augusti decreto pu-
 blico Romæ Theatrum publicum *ad*
Nonæ, ut vocant, *Turrim* spectaculo-
 rum usu interdixit, atque Orchestram
 & Odea destrui jussit, aliquot tamen
 scutorum millium pretio compensavit
 damna, quæ emergebant ei, cuius
 expensis Theatrum erigebatur.

§. XLIX.

Principum atque Illustrium deceffus.

Voltair. hist., *Carl. XII.*
l. I. p. 13.

Inter Principes hoc anno defunctos
 prior morti in prædam cessit *Caro-*
lus XI. Sueciæ Rex, qui Majorum
 exemplo alienis se bellis implicare af-
 suetus, pacis mediatorem Riswici agere
 a Principibus rogatus, vix cæpto con-
 ciliandæ Europæ negotio die decima
 quinta Aprilis Holmiæ deceffit anno
 ætatis quadragesimo secundo, Regi-
 minis vero trigesimo septimo. Succe-
 forem habuit Filium suum *Carolum XII.*
 Principem variantis fortunæ ludi-
 brium. Obiit etiam *Joannes Eucha-*
rius Schenck Comes Castellensis Epi-
scopus Eichstadianus. Die autem nona
 Decem-

Decembris Maria Eleonora Austriaca Sæc. XVII.
olim Poloniæ Regis, postea Caroli V. A. C. 1697.
Lotharingiæ Ducis Conjux, annos nata
quadraginta quinque Viennæ Austriæ
biduo ante, quam Cæsar paci Riswi-
censi subscripserat, vivis erepta est,
proin ad Ducatum suum, a quo per
viginti septem annos a Gallis exclusa
fuit, reverti haud poterat. Obiere e-
tiam die tertia Junii Joannes Adolphus
Saxo - Weisenfeldensis Princeps, &
die undecima Novembris Ludovica
Christina de Stollberg Landgravia Haf-
so - Darmstadiana.

§. L.

*Quorumdam Catholicorum Scripto-
rum lucubrationes & fata.*

Inter Scriptores Catholicos, quorum
memoria ob eorum lucubrationes
literatis adhucdum grata existit, cele-
briores sunt. I. Josephus Antelmus
Foro - Juliensis Canonicus, qui differ-
tationem edidit Historico - Chronologi-
cam, Criticam, prophanam & Sacram
de prima fundatione Ecclesiæ Foro-
Juliensis, composuit etiam Historiam
valde eruditam ejusdem Ecclesiæ una-
cum epistola ad P. Pagium de vita &
morte S. Martini Turonensis, & Bricii
Successoris sui: Obiit Apamiis nonnisi

Hist. Eccles. Tom. LXVI. F f qua-

Sæc. XVII. quadraginta annos natus. II. Franciscus Petronius, scripsit arborem decoram SS. Joachim & Annæ, & nonnulla alia. III. Ludovicus Bertha Ord. FF. Præd. elucubravit librum, cui titulus: *Origo plagarum Christianum Orben devastantium*, edidit etiam suum Medicum Christianum detegentem & sanantem has plagas, brevem viam salutis per opera charitatis, & misericordem sponsum in hoc corrupto sæculo punire coactum, præter vitam S. Ludovici. IV. Modestus a S. Joanne Evangelista Carmelita Discalceatus, scripsit sacras Panegyres, tractatum centuplum agri cælestis, Elucidationem literalem, & anagogicum in Threnos Jeremiæ Tom. IV. & vitam S. Joannis a Cruce præter Epistolas S. Theresiæ.

§. LI.

Quidam Scriptores ex Acatholiceis hoc anno defuncti, eorum opera.

Paucos ex Protestantibus, qui hoc anno obiere, subjungere lubet, & quidem primo decessit Joannes Adam Osiander, qui posteris reliquit disputationes de Mysterio Trinitatis, Deum in lumine naturæ repræsentatum, & in lumine gloriæ delineatum, chronotaxin Historicam Patriarcharum, Regum, Pon-

Pontificum, Conciliorum, Patrum, Sæc. XVII.
hæreticorum &c. Commentaria in quos- A.C. 1698.
dam S. Scripturæ libros, tractatum de
Jubilæo hebræorum, gentium & Chri-
stianorum, specimen Jansenismi, ty-
pum legis naturalis, & moralis, Di-
spositiones in Catechismum Lutheri &
Wirtenbergensem, præter alia quam-
plurima. II. Joannes Ludovicus Fa-
britius scripsit tractatum de viis Dei,
de symbolica Dei visione, de ludis scæ-
nicis, de fide infantorum, de Ba-
ptismo infantibus heterodoxorum con-
ferendo, de fastis, de Enthusiasmo,
& de Theologia. III. Joannes Geor-
gius Klette edidit dissertationem de
Eucharistia, & Missa Pontificia, & de
conjugio Christi cum fidelibus.

§. LII.

*Problema in Archiepiscopi Parisiensis
contumeliam divulgatum.*

Anno hujus saeculi nonagesimo octavo *Mem. Chron.*
non levis molestia inferebatur Noal- *& Dogm.*
lio Parisiensi Archiepiscopo; celebrabatur
equidem a Jansenii fautoribus velut
validus eorum fautor, præcipue post-
quam anno Christi millesimo sexcen-
tesimo nonagesimo quinto, cum adhuc
esset Catalaunensis Episcopus, *reflexio-*
nes morales supra novum Testamentum sibi

Ff 2 a Ques-

Sæc. XVII. a Quesnello nuncupatas approbasset,
 A. C. 1698. edito desuper, ut vocant, *documento*,
 in quo Ecclesiasticos ad earum lectio-
 nem incitaturus, testabatur, „Autho-
 „rem, quicquid in Sanctis Patribus so-
 „lidum, ac pium reperiretur, collegi-
 „se, ac inde succum unctione, & il-
 „lustratione uberrimum extraxisse, diffi-
 „cultates exactissime enodasse, ac sub-
 „limissimas Religionis veritates mira so-
 „liditate, ac sancti Spiritus dulcedine
 „emolliendis etiam faxeis cordibus
 „aptissima pertractasse, cunctisque
 „ad instructionem simul & ad ædifica-
 „tionem quamplurima propinasse: proin
 „Ecclesiasticos pro instituendo grege
 „sibi commisso doctrinam, necnon Verbi
 „Divini panem, quo populos nutrirent,
 „jam fractum, & ad dispensandum
 „idoneum in hoc libro reperturos esse,
 „atque in uno libro integrum consecu-
 „turos Bibliothecam, ex qua eminen-
 „tem Jesu Christi doctrinam ipsimet
 „haurire, aliisque communicare pos-
 „sent. „ Tam grandia laudum enco-
 „mia de Quesnelli reflexionibus libera-
 „lius effusa adeo mirifice demulcebant
 Jansenistarum aures, ut hunc Episco-
 „pum suæ sectæ asseclam, vel faltem
 patronum crederent: Quamprimum vero
 Noallius in Parisiensem Archiepisco-
 „pum renuntiatus, suam Pastoralem in-
 structio-

structionem ediderat, simulque Cardi- Sæc. XVII.
nalis Sfondrati librum Romæ denun- A.C. 1698.
tiaverat, & anno sequenti *expositionem*
fidei circa gratiam tanquam hæreticam
anathemate percußerat, Molinistarum
simul & Jansenistarum calamos & o-
dium in se concitavit. Prodiit hoc an-
no ex horum officina quidam libellus
sub hoc titulo: *Problema Ecclesiasticum pro-
positum Abbatu de Boileau Archiepiscopo Pa-
risiensi, cui credendum sit, an Ludovico An-
tonio Noallio Catalaunensi Episcopo Anno
1695. an vero Ludovico Antonio Noaillio
Parisiensi Archiepiscopo Anno 1696.* In hoc
libello Author præprimis supponebat
eandem doctrinam contineri in Quesnelli
reflexionibus a Noallio approbatis, ac
quæ habetur in *expositione fidei* ab eodem
damnata, nullumque discriminem repe-
riri, nisi quod gratiæ dogmata in ex-
positione ad normam Catechismi per
interrogata & responsa, in reflexioni-
bus vero ad modum sacrarum consid-
erationum proponantur: id demonstra-
turus Auctor parallelam inter præfatos
duos libros, eorumque doctrinam du-
xit, asserens, Episcopum cum Archi-
episcopo combinari haud posse, qua-
tenus eandem utriusque libri doctrinam
simul approbavit condemnavitque:
cum autem hoc problema in grave tanti
Præsulis ob pietatem atque eruditio-
nem celebratissimi probrum cederet,

Ff 3 ipsius

Sæc. XVII. ipsus tamen in propria causa judex esse
 A. C. 1698. renueret, Parliamentum Archiepiscopi
 patrocinium in se suscepit, ac præpri-
 mis d'Auguestautus tum generalis Ad-
 vocatus in publico Senatu perorans,
 hoc problema tanquam libellum famo-
 sum in suo ipso titulo injurias præse-
 rentem depinxit, ac non sine magna
 verborum energia, orisque eloquentia
 exposuit, quod Author non modo si-
 dem & religionem, sed ipsam quoque
 rationem & Præfulis sapientiam in du-
 bium vocarit, eum nunc hæresis, nunc
 variationis insimulans, tanquam jura-
 tum Jansenistarum fautorem, ac in-
 certæ, & dubiæ doctrinæ Præfulem,
 sibimetipsi repugnantem, hæreticum
 dum approbat, temerarium dum con-
 demnat, & æque in semita veritatis,
 quam erroris cespitantem: His advo-
 catus subjunxit: „Reverentia tanto
 „Præfuli adeo indigne habito debita
 „justam quidem excitat indignationem,
 „acrius tamen stimulat offensio po-
 „puli, per me postulantis, ut adeo ef-
 „frænis reprimeretur licentia, qua pa-
 „sim scripta Episcopali dignitati inju-
 „ria, seditionis libelli ad dispergendum
 „Pastorem & gregem tendentes, illius
 „famam lacerantes, hujus animos ad
 „rebellionem, & disrumpenda submis-
 „sionis, obedientiæ & fiduciæ vincula,
 „quæ

„quæ tamen solidissima sunt potestatis Sæc. XVII.
„Ecclesiasticæ fulcra, sollicitantes in A.C. 1698.
„vulgus sparguntur, & in occlusis fa-
„sciculis venenata pocula distribuuntur:
„Ignorantur quidem Authores hujus
„iniquitatis, sufficit autem dixisse, quod
„tal is tantusque Præsul tam atrocis ca-
„lumniæ victima non ab aliis, quam
„Ecclesiæ hostibus impetri potuerit &c.,
Hæc Advocati oratio tantum valuit in *Journal de*
Senatorum animis, ut die decima Ja-*r' Abbé*
nuarii anni sequentis communi Parla-*d' Orsan.*
menti suffragio sententia pronuntiare-*t. I. p. 2.*
tur, vi cuius infamis hic libellus ante
Parisiensis Ecclesiæ fores dilaceratus,
manu carnificis igni addiceretur: Hæc
porro sententia Parisiis quinto post die
executioni data est, & summus Pon-
tifex die secunda Junii anno Christi
millesimo septingentesimo Romæ hunc
libellum proscriptis. Postea accuratius
inquisitum in problematis Authorem,
ac præprimis Jansenii fautores, ut Je-
suitas Archiepiscopo adhuc magis exo-
fos redderent, hos in suspicionem tra-
hebant, & nominatim Patrem Gabrie-
lem Daniel velut Authorem insimula-
bant: cum autem hic datis ad Noal-
lium literis, jurejurando affirmasset, se
neque *reflexiones*, nec *expositionem* un-
quam legisse, fides ei est habita: pau-
lo post tamen Pater Petrus Sovatre Je-

Ff 4 fuita

Sæc. XVII. suita in Belgio, eoquod hoc problema
 A.C. 1698 Bruxellis prælo subjici curasset, odiosæ
 hujus prolis parens creditus est: propterea a suis custodiæ dabatur, minitans,
 nisi quantocius liberaretur, se palam
 facturum, quod P. Doucinus hoc
 problema fabricarit: Utut sit, haud negari
 potest, quod Pater Gerberonius hunc
 libellum mirifice commendans, illum
 novis Augustini Discipulis attribuerit.

§. LIII.

Catholici in Anglia dire vexati.

Gottfrid
Hist. Chron.
 cont. l. I.
 pag. 556.

Postquam Puritani in Ryswicensis pa-
 cis transactione Jacobi Regis cau-
 sam ab ipsis Gallis neglectam, Guiliel-
 lum vero Auriacum pro legitimo Rege
 agnatum fuisse compererant, omni metu
 soluti totam suam rabiem in Jacobi fau-
 tores, ceterosque Catholicos effude-
 runt, ac præprimis publico procla-
 mate eorum manifestarunt nomina,
 quos ob confictum læsæ Majestatis cri-
 men captos detinere, vel de fide Ca-
 tholica suspectos e Regno ejicere de-
 crevissent: insuper alio decreto præ-
 ceptum, ut omnes vel Catholici, vel
 de hac religione suspecti, necnon alii,
 quibus hæreditas quædam ante deci-
 mum octavum ætatis annum obtigit,
 juramenta in fidei odium excogitata
 præ-

præstarent, secus e Regno eliminandi, Sæc. XVII,
 ac hæreditate sua privandi: omnes A.C. 1698.
 vero Sacerdotes Catholici mox Regno
 expelli jubebantur, quapropter vi hu-
 jus decreti hoc anno plusquam septin-
 genti, atque inter eos Clancartus &
 Alesburgus Comites, necnon Mont-
 gomerius Eques & biennio post cen-
 tum Jesuitæ, centum quinquaginta
 Franciscani, aliique Religiosi ac Laici
 religione Catholici e Regno Angliæ
 ejecti fuerunt, in Scotia vero omnes
 Catholici dignitatibus, bonisque exuti,
 nisi Protestantium sectæ nomen darent.
 Præterea ei, qui ejusmodi Sacer-
 dotem detegeret, centum sterlingica-
 rum librarum pretium constituebatur,
 Sacerdotibus autem deprehensis per-
 petui carceris pœna indicebatur, ac
 denique proclamabantur perduellionis
 rei, qui sine venia ex Galliis in An-
 gliam trajicerent. Hujus edicti præci-
 puus Author erat Burnetus, Præco
 Catholicis infensissimus, qui, quamvis
 tolerantiam plenis buccis creparet, pa-
 lam tamen propugnare audebat, quod
 Princeps illos, qui religionem cum
 quiete & tranquillitate publica haud
 compatibilem profitentur, e Regno suo
 ejicere possit, imo & teneatur, certum
 autem esset, quod quilibet Papista semper
 sit noxius subditus Principis Protestantici.

Ff 5

Ve-

Sæc. XVI. Verum Burnetus minime attendisse vi-
A. C. 1698. detur, quod falso suo dogmate Prin-
cipibus Catholicis Protestantes ejiciendi
jus tribuerit, cum hi pari imo fortiore
jure dicere possent, quod *Protestantium*
*quilibet semper sit noxius Principis Catho-
lici subditus*: non religio Catholica,
sed sectæ recens inventæ, atque inde
exortus eas tuendi, obſistentibus con-
tradicendi, illosque sub fanatico novæ
Religionis Zelo inique vexandi, armis-
que oppugnandi pruritus tot tumultus,
bella, & seditiones concitant; nec enim
fidei nostræ dogmata sunt cum quiete
publica incompatibilia, sed ferme sem-
per atroces calumniæ & commenta
pro veritatibus divendita Protestantis
Catholicos vexandi obtentum præ-
buere: Nec hac tamen severitate in
privatos contenti erant Puritani, sed
insuper die octava Julii Principum Ca-
tholicorum Oratoribus inhibuere, ne
deinceps Anglos, Scotos vel Hibernos
subditos, aut Sacerdotes Catholicos ad
privata Religionis Sacra in eorum Sa-
cellis admitterent. Postquam vero Lu-
dovicus XIV. Franciæ Rex Catholicos
in Anglia tam inique oppressos com-
pererat, vicissim Angli Regis Oratori-
bus, qui pro Hugonotis e Francia ex-
pulsis deprecabantur, ruditer respon-
dit, hos Calvinistas esse Galici Regis
sub-

subditos, proin fine ullius exteri Prin- Sæc. XVII.
 cipis A. C. 1698.
 injurya de iis decernendi jus sibi
 competere, & Angliæ Regem idem
 jus in suo Regno sæpius & non ita pri-
 dem exercuisse, dum omnes Catholi-
 cos Londino excedere jussisset, quin
 pro iis Francia intercessisset, quod ta-
 men fortiore jure facere potuisset, eo-
 quod Angli erga suos subditos Catho-
 licos majore moderatione uti teneren-
 tur, quam Principes Catholici erga
 suos subditos Protestantes, cum Angli
 Catholici nunquam veterem Regni re-
 ligionem ejurare voluerint, e contrario
 autem Protestantes novam sectam in
 Catholicorum Regna invexerint: mi-
 nor aut esset inobedientia eorum, qui
 unacum suo Principe religionem mu-
 tare recusarent, quam qui eo invito
 novam amplecterentur.

§. LIV.

Legatio Moscovitica ad Papam.

Hoc item anno Petrus Magnus Mo- Hist. cont.
 scoviæ Dux raro hujus gentis Chron. l. 12.
 exemplo exteras Europæ Provincias pag. 525.
 lustrare constituit, ac primo in Angliam, Theatr. Eu-
 inde in Saxoniam, ac postea Viennam rop. t. 15.
 profectus, ubique summis honorum te- nal. cont.
 stificationibus excipiebatur; cum au- pag. 997.
 tem ex Hungaria Venetias, ac inde
 Ro-

Sæc. XVII. Romam contendere parabat, accepto
A. C. 1698 nuntio, quod Sophia ejus Soror a Clero
schismatico incitata populos objecto
Religionis immutandæ periculo ad se-
ditionem commovisset, mox converso
in Poloniam itinere ad Regiam suam
die quarta Septembris reversus est:
Equidem ex plurium populorum mori-
bus, scientiis & artibus copiosum ap-
paratum ad erudiendam suam Natio-
nem secum in patriam retulit, prius
tamen publicam tranquillitatem revo-
caturus, usitata inter hasce gentes
crudelitate intra paucas hebdomadas
ex rebellibus Regni Proceribus, aliis-
que complicibus plusquam quater mille
vel laqueo, vel carnificis ferro, ac rota,
aut palo per ilia trajecto interfici jussit.
Quamvis autem ob intestinos hosce mo-
tus ipse met Romam venire præpedire-
tur, præmiserat tamen cum numero
comitatu Borisium Petrowizium Cze-
remetem, qui literis Leopoldi Cæsaris,
Ducisque sui munitus, habita alloquii
copia die septima Aprilis Innocentii XII.
summi Pontificis pedes deosculatus est,
simulque exposuit; quod ipse met Dux
proxime adventurus, totaque ejus Na-
tio se se denuo cum Ecclesia Romana
uniendi desiderium ingens præsefer-
ret: omni quidem honore, pompa ac
decore Pontifex hunc Legatum excipi,

splen-

splendidisque ac opulentis muneribus Sæc. XVII.
 augeri voluit, promissam tamen unio- A. C. 1698.
 nem, forte quod nimis comperta esset
 Græca fides, haud magni facere visus
 est, nequidem in suo responso Ducem
 Czari titulo honorans, eoquod hoc no-
 men idem ac *Cæsarem* significet, latina
 autem Ecclesia præter Romanum, haud
 alium agnoscat *Cæsarem*.

§. LV.

*Innocentii XII. Pontificis contentio
 cum Leopoldo Cæsare ob feudum
 Farnesianum.*

Jam anno priori die undecima Junii *Theatr. Eu-*
 Leopoldi Cæsaris Legatus Romæ *rop. t. 15.*
 edictum publice affigi jussit, vi cuius *pag. 503.*
 omnes Imperii Vasalli in Italia degentes
 ad investituram vocabantur; vicissim
 vero die decima septima ejusdem Men-
 sis Pontifex indicta læsæ Majestatis
 pœna, cunctis Pontificias ditiones in-
 colentibus inhibuit, ne quicquam in
 jurisdictionis Apostolicæ præjudicium
 tentarent & insuper querelis apud *Cæ-*
sarem effusis diversorum Principum o-
 pem implorabat, ac Principatum Al-
 banensem tum venalem, quem Sabel-
 lius Princeps feudi Imperialis nomine
 possederat, quater millium scutorum
 pretio emit, habitoque Patrum Senatu
 Eccle-

Sæc. XVII. Ecclesiæ Romanæ ditionibus perpetuo
A. C. 1698. jure aggregabat: Vehementer recla-
mabat Cæsaris Legatus, aliorum ta-
men Principum opera effectum, ut
hæc contentio facile componeretur, &
Cæsaris Orator, qui Leopoldi Im-
peratoris literas nuperæ Zentensis victo-
riæ testes attulerat, a summo Ponti-
fice perbenigne exciperetur: recrudit
tamen eadem lis, dum idem Legatus
Augustinum Chisium Principem per
Cæfareum, ut vocant, *monitorum*, ob
Principatum Farnesianum clientelare
obsequium præstare jufferat: eo enim
Pontificis interdictum opponente, In-
nocentius septendecim Cardinalium
Congregationem erexit, in qua hunc
Principatum Imperio haud obnoxium,
proin Chisium Cæsareo mandato parere
obstrictum non esse decidebatur: Hanc
sententiam Papæ Nuntius Viennæ a-
gens, Leopoldo significabat, cui tamen
responsum, Cæsarem non minus in
tuendis Imperii quam Pontificem in
conservandis Ecclesiæ juribus sollicitum
fore. Hoc responso Romam delato,
Cæsaris Legatus Pontifici declarabat,
præterfluxo bimestris termino Princi-
pem suo feudo excidisse, illudque a
Cæsare alteri concessum iri, Principes
autem Burgesium, Livium Odescal-
cum, Colonnam, & Prænestinum ob-
fidu-

fiduciaria sua prædia ad præstandum Sæc. XVII.
obsequium teneri. Tandem post cre- A.C. 1698.
bras utrinque altercationes, utriusque
partis juribus nec plene satisfactum,
nec valde derogatum est. Ceterum
nullo ævo magis pacifica, felix, ac
dives erat Ecclesia, quam dum ejus
Antistites non gladium, sed nonnisi
claves ad Christi Regnum tenebant,
nec tanta hostium erat potentia, ut
dum Ecclesia ab inferni portis tuta est,
sui Capitis auctoritatem incolmitatem-
que sartam servandi necessitas Regnum
de hoc mundo deposceret.

§. LVI.

Protestantium querelæ contra Electo- rem Palatinum.

Quamprimum Joannes Guilielmus Pa- *Hist. cont.*
latinus Rheni Comes atque Ele- *Chron. l. 12.*
ctor imperii sni clavum moderari cæpe- *& 13.*
rat, jamjam Protestantes eundem sub *Schyn. Hist.*
consueto oppressæ sectæ obtentu vexare *Menn.*
aggrediebantur: præprimis vero ex iis *pag. 161.*
petulantiores, ac quietis impatientes, *Jehring.*
quos *Mennonitas* vocant, jam anno hu-
jus sæculi nonagesimo primo seditiosos
motus concitarunt, eoquod ab Electore
Palatino, cum Anabaptistarum errores
in Imperio haud toleratos profiteren-
tur, merito vel sectam ejurare, vel
patria

Sæc. XVII. patria excedere iussi essent: cum au-
A. C. 1698. tem in Imperii legibus nullum sectæ
suæ patrocinium invenire possent, ad
fraudes & fallacias conversi, sua dog-
mata a seditiosis Anabaptistis longe di-
versa esse jactarunt, ac sub hoc mali-
tiæ velamento adversus Electorem Pa-
latinum non modo fœderati Belgii Or-
dinum, sed & Guilielmi III. Angliæ
Regis opem tertio post anno implora-
runt: Horum etiam votis secundatu-
rus Rex die undecima Augusti ex ca-
stris Montis S. Andreæ ad Electorem
has dedit literas: „Charitas, qua om-
„nes Christianos complector, relatio-
„nesque, quæ mihi factæ sunt de in-
„juriis, quas quidam *Protestantes*, qui
„*Mennonitæ* vocantur, in regione vestra
„Juliacensi patiuntur, me cogit, ut pro-
„,ipsis apud Celsitudinem vestram El.
„intercedam: Placeat ergo Celsitudini
„Vestræ El. accuratam, exactamque
„notitiam comparare de violentiis con-
„tra illos peractis, certusque sum,
„Celsitudinem Vestram El. iis maxime
„commotum iri, considerata eorum in-
„nocentia; jussuramque, ut a pœnis
„,ipsis intentatis liberentur, & resti-
„tuantur in plenam facultatum, bono-
„rumque possessionem. Eo facilius ad
„hanc intercessionem adduci me passus
„sum, propter asseverationes, quæ
„mihi

„mihi semper factæ sunt de obedienti, Sæc. XVII.
„pacificoque spiritu horum, qui omni-
„modam subjectionem, & obedientiam
„Magistratui exhibent, & laboriosam,
„pacificamque vitam degunt, absque
„renitentia ad onera Reipublicæ, in
„qua habitant, contribuentes, eidem-
„que se utiles præbentes & industria,
„& labore. Harum ergo rerum in-
„tuitu hanc commendationem perso-
„narum, & rerum eorum non potui
„recusare; pro certo habens, Celsitu-
„dinem Vestram Electoralem eos sua
„protectione dignos judicaturam, illos-
„que argumentis inviolatæ fidei vobis
„debitæ demonstrationes vestræ beni-
„gnitatis & Clementiæ demerituros esse.
„Id quod quacunque alia occasione
„agnoscam, qua potero testari, quan-
„tum fim..”

A. C. 1698.

Guilielmus REX.

Has Regis preces insuper foedera-
tarum Belgii Provinciarum Ordines
tam potenter suffulciebant, ut Elector
pejora veritus, armatisque precibus ex-
pugnatus hunc in modum Guilielmo
Auriaco die vigesima quarta Aprilis
anno hujus saeculi nonagesimo septimo
rescriberet: „Quemadmodum Celsitudo
„sua Electoralis maxima observantia
„colit Majestatem suam Britannicam,

Hist. Eccles. Tom. LXVI. Gg Do-

Sæc. XVII., Dominosque Ordines Generales, ita
 A. C. 1698., Celsitudo sua Electoralis rogatu illo-
 rum concedere voluit Protestantibus
 „Mennonitis, eorum subditis, utpote
 „qui (sicut Celsitudo sua Electoralis
 certior facta est) non sequuntur, eosdem
 fidei articulos confessionesque veteris illius
 Monasteriensium Anabaptistarum sectæ,
 „ut domicilia, resque immobiles in
 „agro Juliaco, & Eiffeldio venditæ ipsis
 „restituantur ab Emptoribus in eo statu,
 „quo ea invenerunt, & ut liceat ipsis
 „illa, quam optime possunt, vendere:
 „recipiente sua Celsitudine Electorali
 „emptoribus compensare pecuniam,
 „quam pro illis dederunt.,,

„Celsitudo sua Electoralis insuper
 „concedit restitutionem, & redditio-
 „nem Calendariorum, documentorum,
 „librorumque tam scriptorum, quam
 „excusorum, prætereaque jubet ipsis
 „restituere Chirographum, vel Syngrapham,
 „quam coadi fuerunt subsignare, cum li-
 „bertate sine impedimento libere ne-
 „gotiandi in terris suis, sicut alii sub-
 „diti vicinorum, &c.,

Adeo gratanter has literas Guiliel-
 mus omnium sectarum, excepta reli-
 gione Catholica, fautor egregius su-
 sceperat, ut mox ex Castris Cochle-
 bergenibus die decima quarta Julii Ele-
 ctori grates rependeret, datis hisce-
 lite-

literis: „Celsitudinis Vestræ Electora- Sæc. XVII.
„lis declarationem, rogatu nostro, Do- A. C. 1698.
„mino Baroni de Kynskii in solatium
„Protestantium Mennonitarum, die
„vigesima quarta Aprilis ultima elapsi
„factam, nobis gratam fuisse, acce-
„ptamque, non possumus hisce non
„testari; flagitamus insuper Celsitudi-
„nem Vestræ Electoralem, uti pro
„Authoritate sua velit, ut declaratio
„super memorata effectum suum in om-
„nibus & singulis articulis sortiatur;
„quo nempe facta sit restitutio omnium,
„quæ amiserint, rerum, fortunarum,
„& fundorum, utque eorundem Men-
„nonitarum Creditoribus satisfiat: Quod
„cum nobis accidit gratissimum, tum
„Celsitudini Vestræ Electorali, qua pa-
„ria vicissim officia referre possumus,
„nullam prætermittemus occasionem
„&c. De cætero Celsitudinem Vestræ
„Electoralem Dei Opt. Maximi tutelæ,
„sincero animi affectu commendamus...“

Ex hac conniventia Lutherani ac Calvinistæ Palatini audaciores facti, ut in Palatinatu suas pariter sectas exterrorum potentia firmarent, literas ad Electorem Brandenburgicum anno hujus saeculi nonagesimo tertio dederunt, questi, quod Clerici Gallorum dominatu freti in Palatinatu & Spanheimensi Comitatu varias Ecclesias, ejectis

Gg 2 Præ-

Sæc. XVII. Prædicantibus, ac proventibus ærario
A. C. 1698. addictis, eripuissent: Enim vero Brandenburgicus die vigesima secunda Februarii datis literis Electorem Palatinum, & Ludovicum Badensem Principem per suos Oratores rogavit, ut damna Protestantibus illata repararent: verum Elector missis vicissim literis, hasce qurelas nonnisi falsis turbidorum quorundam subditorum relationibus initi, Brandenburgico demonstrabat: Nec tamen propterea cessarunt Protestantium motus; quamvis enim Elector hoc anno die vigesima nona Octobris editio Weinheimii promulgato Catholicis, Lutheranis & Calvinistis ubique liberum, communemque usum Ecclesiarum, Scholarum, campanarum &c. indulsisset, nihilominus hi *Corpus*, ut vocant, *Evangelicum* Ratisbonæ incitarunt, ut illud nova Religionis gravamina die decima octava Novembris contra Electorem Palatinum exponeret: Has qurelas rursus per Bözelarium Brandenburgici Electoris Oratorem die vigesima nona Januarii anno Christi millesimo septingentesimo recoxerunt, pacem Westphalicam a Palatino infringi criminantes: Verum his responsu in, Palatinum, si religionem Catholicam tueri studuisset, nonnisi Protestantium exempla, necnon eorum principium: *Cujus*
est

est Regio, ejus & sit religio, secutum esse, Sæc. XVII.
 nec unquam permisurum, ut ex sub- A. C. 1698.
 ditis suis quidam Dei, honoris, con-
 scientiæ ac officii sui immemores jura
 Majestatica, hisque in Ecclesiæ & Po-
 litiæ rebus annexa restringere, suoque
 Principi leges præscribere valerent,
 de cetero autem falsa esse omnia, quæ de
 Clero Catholico exposuissent, & merito
 Palatinum ob imputatam conscientiæ
 carnificinam sibi satisfieri, postulare,
 nec eum, Deo atque universo Orbe te-
 stibus, quicquam paci Westphalicæ ad-
 versum in Palatinatu circa Religionis
 negotium attentasse, e contrario autem
 Protestantes pacem Religiosam non mi-
 nus quam Westphalicam sinistris, de-
 tortisque interpretationibus depravare
 &c. Accepto hoc responso Bözelarius
 nil promptum, quod opponeret, habe-
 bat, ac propterea Aula Palatina exce-
 dens, Sectariorum jura *protestando* sibi
 reservavit: Brandenburgicus vero Ele-
 tor, ut vicem rependeret, in Halber-
 stadiensi Principatu, cunctisque suis
 ditionibus Catholicorum bona ac pro-
 ventus conscribi jussit: Palatinus au-
 tem tandem Lutheranorum importuni-
 tate ac petulantia expugnatus, eis die
 quarta Novembris *Consistorium*, in quo
 suæ sectæ negotia pertractarent, eri-
 gere indulxit.

Sæc. XVII.

A. C. 1698.

§. LVII.

*Epistolæ gratulatoriæ Innocent. XII.
Pontificis ad Franciæ & Poloniæ Reges.*

Quamvis Innocentius XII. summus Pontifex non sine magno animi sui mærore intellexisset, in Siamensi Regno uberrimæ messis spem, penitus emarcuisse, Virosque Apostolicos inde expulso, Bondicherium profugere compulso esse, dolorem tamen non-nihil temperabant Augusti Poloniæ Regis literæ, quas Lobzovii anno priori exaratas Barberinus Cardinalis summo Pontifici tradiderat; in iis enim Rex significabat, „quod jam a pluribus annis sectam ejurare decreverit, tandem vero in manibus Christiani Augusti Jaurinensis Episcopi publice Wratislaviae fidem Catholicam professus sit, haud dubius, quin sicut Angeli super peccatore pœnitentiam agente lætanatur, ita & Sanctitas sua non sine animi lætitia perceptura sit, quod veritatem & fidem Catholicam coram hominibus confessam, etiam coram Deo Patre, & Filio, ejusque Vicario confiteatur; placeat igitur Sanctitati suæ testimonium hujus veritatis reddere, ac quæ hucusque clam de ejus con-

, Ver.

„versione inaudiit, prædicare super Sæc. XVII.
 „tecta:,, postea Rex Pontifici expone- A.C. 1698.
 bat, quod quidem Polonicæ Reipublicæ
 Proceres hujus Regni coronam ejus
 imposuissent capiti, illam vero acce-
 ptare differat, donec a sua Sanctitate
 benedictionem recepisset, palamque
 fecisset, se obsequiosissimum Sacræ Sedis
 Filium esse. Ad has literas Pontifex
 die decima octava Januarii rescribens,
 Regem amplis elogiis honorabat, ac
 Baronem de Ge Poloni Regis Orato-
 rem summis honoribus exceptit, etiam si
 Franciæ Orator contra Daviam Apo-
 stolicum in Polonia Nuntium acerbe
 questus esset, quod contra Contium
 Franciæ Principem novi Regis electio-
 nem immodico Zelo promovisset: Ve-
 rum flocci habebantur hæ querelæ;
 certo enim Pontifici compertum erat,
 quod hic Nuntius duntaxat sectæ eju-
 rationem a Rege factam, atque a Jau-
 rinensi Episcopo subscriptam suo quoque
 testimonio firmasset: Augebatur insu-
 per summi Pontificis lætitia ob Religio-
 nis caussam a Galliarum Rege in Rys-
 wicensi pace promotam; quo circa ei-
 dem gratulatorias rescripsit literas, ei-
 demque fidei Catholicæ propagatio-
 nem ulterius impense commendavit:
 ut vero grati sui animi testimonium
 redderet, ad Bisuntinum Episcopatum

Gg 4

no-

Sæc. XVII. nominandi jus, antea Capitulo indul-
A. C. 1698. tum, Regi concessit, ne non Cardina-
 lem Bullionum Romæ multis cumu-
 lavit Beneficiis. Cum autem Pontifici
 haud incompertum esset, quod Cardi-
 nalis Radziewiskius Regni Primas, ac
 nonnulli Procerum alienos a Friderici
 Augusti Poloniæ Regis obsequio ani-
 mos retinerent, Paulutum suum antea
 Coloniæ Nuntium ad hoc Regnum de-
 crevit, haud poenitendo selectu; hujus
 enim Viri opera & dexteritate effectum,
 ut post varias tractationes Lovitii ha-
 bitas utrinque in has reconciliationis
 leges conveniretur. I. Regina, prius-
 quam in Poloniæ veniret, fidem Ca-
 tholicam amplecteretur. II. Prädi-
 cantes Lutherani e Regiis castris ex-
 pellerentur. III. Rex electionum jura
 & suffragiorum libertatem servaturum
 se, idonee caveret. IV. Expen-
 das in sui electionem factas non repe-
 teret, & nationis copiis residuum æs
 militare numeraret. V. Kaminieckum
 & Podoliam suis copiis Regno recupe-
 rare satageret. VI. Officia & beneficia
 duntaxat Catholicis Polonis concederet,
 non exclusis Nobilibus antea sibi ad-
 versis. Acceptatis hisce, aliisque con-
 ditionibus Papæ Nuntius Primatem ac
 primæ notæ Nobiles fœderationis so-
 cios ac Principes Varsaviam die vige-
 sima

sima secunda Maij ad Regem deduxit, Sæc. XVII.
a quo perbenigne excepti, fidei homa- A.C. 1698.
gium exsolverunt, ac Regno exopta-
tam pacem reddidere.

Sub idem ferme tempus sedente Ursino Cardinale Beneventano Archiepiscopo eruebatur urna, in qua Corpus sancti Bartholomæi Apostoli reconditum a nonnullis credebatur, unde idem Archiepiscopus desuper decretum assentientibus Episcopis sibi subjectis promulgavit, cuius tamen haud magna habebatur ratio, partim quod ejusdem sancti Corpus Romæ in Templo P. Franciscanorum ad Insulam repositum, passim crederetur, partim quod fidelium devotione in Deum in Sanctis suis mirabilem, non in ossa in Altaribus exposita tenderet. Denique summo Pontifici per Reipublicæ Oratorem nuntiatum est, quod Veneta classis initio prælio cum Turcis in Ægeo mari insignem victoriam die vigesima Octobris reportarit, pluraque barbarorum navia aut discerpserit, aut fugarit.

§. LVIII.

*Alberti Paulucci Altieri Cardinalis
obitus.*

Luxerat hoc anno Sacrum Purpurato- *Lexicon*
rum Collegium mortem Alberti *Univ.*

Gg 5

Pau. *Lit. A.*

Sæc. XVII. Paulucci. Hic ab Æmilio Altiero
A. C. 1698 adoptatus, præter hujus familiæ bona
etiam nomen retinuit: Impuber adhuc

Eggs Purp. Clericalem vestem indutus, ac Cameræ
dott. lib. 6. Auditor nominatus, plura alia non
pag. 480. minus honorifica, quam onerosa obj-
bat munia: cum autem ingenii excel-
lentia, prudentia, eruditione, industria,
ac copioso rerum Ecclesiasticarum usu
optime meritus esset, aliunde etiam
fortunam cunctis suis cæptis propitiam
haberet, præter opimas divitias, ac
beneficia insuper Romanam Purpuram
& Cameræ Apostolicæ Præfecturam ab
Alexandro VII. ad dies vitæ obtinuit;

ac paulopost Legatione Avenionensi,
Triburtina Præfectura, ac delegata in
omnes ditiones Pontificias potestate
auctus, Ravenatensis Archiepiscopus
nominatus est, pluribusque Sacris Con-
gregationibus præfuit. Inter tot ta-
men blandientis fortunæ illecebras non
defuere adversitatum spicula; cum e-
nim promulgato edicto Principum Ora-
toribus de mercibus Romam advectis,
eorumque usui non destinatis vettigal
solvendi legem imposuisset, hi apud
Clementem X. Papam vehementer in-
stabant, ut Cardinalis suo amoveretur
officio: hanc tamen procellam sola Al-
berti dexteritas dissipare poterat; ipsus
enim ore & calamo suam agendi ratio-
nem

nem tam strenue vendicabat, ut exteris Sæc. XVII.
 Principes, quos offendisse timebat, suæ A. C. 1698.
 prudentiæ Encomiastes haberet: Tan-
 dem vero Sacri Collegii Sub-Decanus
 die vigesima nona Junii Romæ meritis
 plenus, ac Pontificiæ thiaræ dignissi-
 mus anno ætatis suæ septuagesimo
 quinto deceffit, hæredem multarum
 opum relinquens Fratrem suum Ange-
 lum Marchionem.

§. LIX.

Joannis Nicolai Conti deceffus.

Hunc fatali mortis necessitate seque- *Palat. Fast.*
 batur Joannes Nicolaus Conti, qui *Card. t. 4.*
 Poliani Ducis Filius sese adolescens
 sacræ militiæ dicabat, Romamque de-
 latus cunctos honorum dignitatumque
 gradus emensus est, usque dum Ave-
 nionensis Pro-Legatus, Marchiæ An-
 conitanæ Prætor ac demum Romanæ
 Urbis Gubernator nominaretur: quo
 in muuere cum se maxime commenda-
 tum redderet, ab Alexandro VII. Car-
 dinalium Collegio adscriptus est, ac
 paulopost plurimum sollicitante Chri-
 stina Suecorum Regina, Anconitanam
 Ecclesiam Episcopus regendam impe-
 travit: Defuneto Clemente X. Papa,
 plurimorum suffragia in Contium col-
 limabant, absdubio in Pontificem eli-
 gendum,

Sæc. XVII. gendum, nisi Cardinales Gallicis parti-
 A. C. 1698. bus addicti eum nimis Cæsari faven-
 tem credidissent, atque alii nimiam
 Cognatorum copiam objecissent: ni-
 hilominus tamen remunerator Deus
 hoc anno huic Cardinali meritorum
 gloria illustrissimo immortalitatis coro-
 nam beato fine imposuit.

§. LX.

*Opinio de Humanitate Christi Remis
 revocata.*

Argentre
 Coll. Jud.
 tom. 3. p. 2.
 fol. 40r.

Eodem anno die prima Augusti Pater Petrus Flavel Jesuita Rhemis in suo Collegio in publica disputatione, cui ipius præerat, hanc propugnabat doctrinam: *Humanitas Christi non exsistit formaliter per existentiam Verbi. Aß a Verbo hypostatice sustentari probabilissimum est.* Hæc Thesis Lectores plurimum offendit, quamvis Præses nihil aliud intelligeret, nisi verosimilius esse, humanam naturam Christi a verbo hypostatice sustentari per quemdam physicum influxum, ita, ut probabilior opinio in hunc modum physici influxus caderet: Nihilominus indies ex hujus Thesis doctrina inter Theologos contentio atque offensio augebatur, quo- circa Rhemensis Archiepiscopus Præ- fidi injunxit, ut eam publice retractaret: mox

mox ergo die vigesima prima Augusti Sæc. XVII.
Rhemensis Collegii Rector unacum Pa- A.C. 1698.
tre Flavelo Archiepiscopum adiit, ei-
demque retractationis monumentum
obtulit, quod etiam ad tollendam om-
nem offensionem Rhemis eodem tem-
pore typis editum est.

§. LXI.

*Duo Cardinales ab Innocentio XII.
creati.*

Purpuratis hoc anno defunctis sum-
mus Pontifex duos alios die nona
Decembris subrogavit, & quidem pri-
mo Jacobum Antonium Mirigiam pa-
tria Mediolanensem, tum Archiepisco-
pum Florentinum, quem jam ante
triennium Purpuræ destinaverat, eum
vero in *pede*, ut vocant, servatum
nonnisi hoc anno palam fecerat. Alter
erat Fabritius Paluzzius, quem pari-
ter anno priori in Cardinalem nomi-
nare decreverat, primum autem hujus
anni die præfata, ex Polonia, quo
eum tanquam Legatum miserat, re-
ducem promulgavit.

§. LXII.

*Innocentii XII. Pontificis Constitu-
tiones.*

Præter

Sæc. XVII. Præter plurima decreta hoc anno e.
 A. C. 1698. manata Innocentius XII. Pontifex
 edicti sui nuper contra spectacula pro.
 Bull. magn. mulgati executionem acriter urgebat,
 Innoe. XII. insuper Romæ Congregationem Cardi.
 Conſt. Hift. nalium super disciplina Regulari erexit,
 Chron. cont. l. 13. p. 529. confirmavitque, illam vero super Re.
 gularium statu quoad parvos Conventus
 ab Innocentio X. erectam abolevit; falso
 igitur ac temere ex Protestantibus Hi.
 storicus quidam retulit, quod Pontifex
 a Regularium reformatione destite.
 rit, eoquod hi prius altioris gradus
 Ecclesiasticos ad sanctiorem vitam esse
 revocandos opposuerint: num forte
 Congregatio *super disciplina Regulari* re.
 cens erecta nudum nomen ferebat, post.
 quam ne aucto Congregationum nu.
 mero rectus ordo interturbetur, prior
 Congregatio abolita est? an forte pro.
 pter confictam hanc Regularium excu.
 sationem cessavit vigilantia illius Con.
 gregationis, quæ tollendis abusibus
 contra Regularem disciplinam invale.
 scentibus semper infudat: nempe qui
 aliis obloqui assueti sunt, aut crimi.
 num umbras exaggerant, aut crimina
 fingunt. Præterea Pontifex die deci.
 ma Augusti Auditoris, Thesaurarii, Ca.
 merarii, pluraque alia officia vendi.
 emique prohibuit, sed nonnisi merito.
 rum præmia esse voluit: ab eodem Pon.
 tifice

tifice indictum fuisse silentium tam Je- Sæc. XVII.
suitis quam Carmelitis de origine sui A. C. 1698.
Ordinis disceptantibus, jam supra re-
tulimus: Denique prohibuit Pontifex
Capuccinis, ne absque expressa sui Ge-
neralis facultate ad alium Ordinem v.
g. Congregationem de la Trappe trans-
eant.

§. LXIII.

*Variae Sacrarum Congregationum
decisiones.*

Inter plures Sacrarum Congregatio-
num Romanarum decisiones hoc an- Conf. Congr.
no Sacra Rituum Congregatio die quinta Rit. Episc.
Julii Capitulo & Canonicis Cathedralis
Collensis respondit, quod Recitatio
Officii B. V. de monte Carmelo non pos-
sit transferri in Dominicam immediate
sequentem post decimam sextam Julii,
nec consuetudo trintata annorum ha-
beat vim ad hoc, ut continuari possit
recitatio Officii de Sancto in Ecclesia,
in quo asservatur ejus Corpus, nisi de
eius identitate constet, & in Martyro-
logio descriptus sit, nec (excepto tem-
pore Paschali & diebus infra Octavam
Corporis Christi) in expositione vel de-
positione SS. Sacramenti versiculo: *Pa-*
nem de cælo &c. addatur: *Alleluja.* Sa-
cra vero Concilii Congregatio die tertia

Au-

Sec. XVII. Augusti decidit, quod Episcopus non
 A. C. 1698. possit prohibere Parochis, ne extra eo-
 rum Parochias suorum Parochianorum
 confessiones, aut suorum non Parochia-
 norum in eorum Parochiis excipiant,
 Abbas vero non habeat facultatem be-
 nedicendi Concionatores destinatos pro
 Ecclesia Monasterii, & aliis Parochia-
 libus intra districtum Abbatiae. Decla-
 ratum etiam a S. Congregatione Im-
 munitatis die trigesima ejusdem Men-
 sis, quod Ordinarii locorum non possint
 dare absolutionem cum reincidentia,
 quoties agitur de censuris promulgatis
 ex causa jurisdictionis, Immunitatis
 &c. uti reservatis summo Pontifici:
 Die autem sexta Septembris Sacra Ri-
 tuum Congregatio decidit, quod Epi-
 scopus debeat providere, ne nova sedilia
 in Ecclesia sine ejus licentia apponantur
 præcipue, si inde rumor excitetur: E-
 merserat etiam Messanæ casus, quod
 quidam Religiosus apud suos Consan-
 guineos graviter decumbens Altare
 erigi, ac Sacrum Viaticum ab alterius
 Ordinis Religiosis sibi ministrari pete-
 ret, dubitatum, an id in vim com-
 municationis privilegii alteri religioni
 concessi sine Ordinarii licentia fieri pos-
 sit? & die vigesima ejusdem Mensis
 S. Congregatio Concilii respondit ne-
 gando. Pariter ad varia dubia a PP. Ca-
 puc.

puccinis proposita S. Rituum Congre- Sæc. XVII.
gatio respondit I. quod si Officia quæ- A.C. 1698.
dam unius anni eodem anno non pos-
sint celebrari, anno sequenti celebrari
valeant, II. in concurrentia, vel trans-
latione duorum festorum ejusdem ri-
tus, si unum sit universale, alterum
Ordinis proprium, prius fiat de uni-
versali, postea de particulari. Die au-
tem decima quinta Novembris S. Con-
cili Congregatio statuit, Eleemosynam
manualis Missæ, si nondum statuta est,
determinandam esse per Episcopum
suo arbitrio. Denique die vigesima se-
cunda ejusdem Mensis S. Rituum Con-
gregatio declaravit, quod Festum SS.
Fabiani & Sebastiani una simul cele-
bretur, licet titulus Ecclesiæ sit dun-
taxat de S. Sebastiano, proin transfe-
rendum non sit festum S. Fabiani.

§. LXIV.

Diœcesanæ Synodi Namurcensis decreta.

Jam anno Christi supra millesimum
quingentesimum quinquagesimo no- Concil. Germ.
t. 10. p. 216.
no Paulus IV. Pontifex Maximus pe-
tente Philippo II. Hispaniarum Rege
in Namurensi urbe Episcopatum ere-
rat, cuius Antistites doctrina & pietate
incliti Clerum & plebem suum saluta-
Hist. Eccles. Tom. LXVI. Hh ribus

Sæc. XVII. ribus institutis ad exactam Divinæ let.
A. C. 1698. gis observantiam incitabant: ex his
numero undecimus erat Ferdinandus
Comes de Berlo de Brus, qui hanc in
rem plures Diæcesanas Synodos ha-
buit, & quidem hoc anno in suo Palat-
io Feria quarta Majoris Hebdomadæ
Congregat's exposuit, quod Carolus II.
Hispaniarum Rex iterato jussisset, ut
Innocentii XII. Constitutio ad Belgii
Episcopos die vigesima quarta Novem-
bris ante biennium transmissa ad exi-
gendum juramentum & subscriptionem
super formula Alexandri VII. plene ob-
servaretur: id igitur ab omnibus fieri
præcepit Episopus, qui etiam prohi-
buit, ne quis præsumat confessiones
præsertim mulierum in Sacrariis sine
necessitate excipere: omnino etiam
aufERRi voluit abusum, quo recens con-
jugati a petulantibus quibusdam valde
vexati fuerunt, nisi pecunia, vel potu-
ejusmodi vexationes redimerent: Mo-
nuit etiam Patresfamilias, & Ludi-
magistros, ut sibi subditos mendican-
tes doceant in lingua vernacula Sym-
bolum Apostolorum & *Pater noster* &
Ave Maria &c. recitare, ut tollatur ab-
usus, quo pauperes has orationes non
nisi lingua latina callentes, quid cre-
dant, vel orent, ignorabant: Parochis
quoque injunxit, ut sedulo advertant,

ne

ne vagabundi, vulgo *Sabaudi*, dicti, Sæc. XVII.
liberos prohibitos, lascivos, orationes A. C. 1698.
vanas, imagines turpes, cantilenas im-
puras &c. divendant, aut futura vati-
cinari præsumant. Innovavit etiam
D. Wactendonci Prædecessoris sui de-
cretum, quo inhibitum, ne Nobiles
sibi a Parocho vel celebrante aspergil-
lum porrigi, & aquam benedictam pro-
priis sibi manibus applicare præsu-
mant.

§. LXV.

Principum atque illustrium obitus.

Hunc annum præprimis vitæ suæ post *Pastor*
remum habuit Joannes Godefridus *Franc. red.*
de Guttenberg Herbipolensis Episcopus,
ac Franciæ Orientalis Dux. Erat is
jam ab unguiculis animum suum non
modo eruditionis ubertate, sed præci-
pue omnium virtutum genere excolere
assuetus, quibus etiam in exercitatio-
nibus sacris usque ad ultimum vitæ
halitum consenuit: unde haud mirum,
quod Præsul factus, Dei cultum, Re-
ligionis fervorem, morumque Sancti-
tatem in Clero, populoque suo promo-
vere unice intentus fuisset: Præcipue
unacum Philippo Guilielmo Palatino
Electore indefessam junxit operam, ut
fides Catholica in Palatinatus Rhenani

Hh 2

op-

Sæc. XVII. oppidis sacræ suæ jurisdictioni subjectis
 A. C. 1698. restauraretur, eoque ex fine præter
 Clericorum Seminarium, etiam novam
 Parthenonem pro instituendis puellis
 Kizingæ, & Templum magnificum
 Fuhrbruckii erexit, ordinemque pre-
 cum, psalmodiæ & Missarum per om-
 nes diei noctisque horas ita distribuit,
 ut alternatim in Ecclesiis Divina Maj-
 stas jugiter laudaretur: Plura alia di-
 gnissimus hic Præsul præclare gessit,
 quibus apud suos æternum nomen, a
 pud Deum immortalem gloriam die
 quarta Decembris consecutus est. Suc-
 cessorem anno sequenti habuit die nona
 Februarii Joannem Philippum de Greif-
 fenclau. Die autem duodecima Ja-
 nuarii decepsit Herrnhusii Ernestus Au-
 gustus primus Brunsvico - Hannove-
 ranus Elector annos natus sexaginta
 novem, Ejusdem vero Mensis die vi-
 gesima secunda Fridericus Casimirus
 Curlandiæ Dux, & vigesima septima
 Aprilis Christina Schleswicensis Duci
 conjux, necnon Joannes Georgius Isaac-
 censis Dux anno ætatis suæ trigesimo
 tertio die decimo Novembris obiere.
 His sese mortis comitem adjunxit Fla-
 vius Orsinus Bracciani Dux, qui im-
 prolis & pauper mortuus, Branciani
 Ducatum Livio Odescalchio Principi
 ante biennium vendere compulsus erat.

§. LXVI.

Sæc. XVII.
A. C. 1698.

§. LXVI.

*Scriptorum religione Catholicorum
decessus & opera.*

Inter Scriptores Catholicos, qui sui desiderium, & præclara ingenii pignora Orbi literario hoc anno reliquere, præcipuum locum sibi vendicat Sebastianus Tillemontius, qui virtutem, religionem ac sanctimoniam materno cum lacte suxerat, & Sacerdos factus in literarum studiis & pietatis exercitiis indefessus semper vitam non minus innocentem, quam poenitentem duxerat: Scripsit quinque Tomos de Historia Imperatorum & Principum per sex prima Ecclesiæ saecula & Documenta ad Historiam Ecclesiasticam horum saeculorum sexdecim voluminibus contenta, scripsit epistolam ad Patrem Lamy Oratorii Sacerdotem de ultimo Paschate Christi & dupli captivitate S. Joannis Baptistæ, aliam epistolam ad Ranceum Abbatem de la Trappe, Reflexiones in diversa capita doctrinæ moralis unacum epistolis asceticis, præter alia nonnulla. Obiit doctissimus hic Vir sexagenario major Parisiis die decima Januarii. II. Le Blanc edidit dissertationem de monetis Caroli Magni suorumque Successorum Romæ cisis.

Hh 3 in

sæc. XVII. in qua demonstrare nititur, quod olim
A. C. 1698. Franciæ Regibus dominium in Roma-
nam urbem competitierit, elucubravit
etiam Historiam Generalem numisma-
tum Gallorum. III. Petrus Thomas
de Fossé, qui commentaria in Biblia
a Sacyo inchoata prosecutus, publici
juris fecit vitas Tertulliani atque Ori-
genis, necnon S. Thomæ Cantuarien-
sis, præter vitas Sanctorum Mensis Ja-
nuarii & Februarii. Decessit Parisiis
die decima quarta Novembris anno æ-
tatis sexagesimo tertio. IV. Joannes
Ciampinus patria Romanus, qui tra-
ctatus edidit de sacris ædificiis Con-
stantini M. de Vice - Cancellariatu Ro-
manæ Ecclesiæ, de lino incombustibili,
de perpetuo usu azymorom in Ecclesia
Latina, de abbreviatoribus Romanis,
de S. Romanæ Ecclesiæ Vice - Canel-
lario, & de Cruce stationali; insuper
postoris reliquit duos tomos veterum
Monumentorum operis Musivi, ex-
amen libri Pontificalis Anastasii, disser-
tationem, an Romanus Pontifex ba-
culo Pastorali utatur? explicationem
duorum sarcophagorum baptismatis ri-
tum indicantium, discursus super co-
metam Anni 1682. præter plurima alia:
Vivere desit Romæ die duodecima
Julii annos natus sexaginta quinque.
V. Petrus Talbotus Jesuita Archiepi-
scopus

scopus Dublinensis, qui elucubravit ca- Sæc. XVII.
techismum de religione & regimine, A. C. 1698.
tractatum de natura fidei & hæresis,
catechismum Politicorum, tractatus
de efficaci remedio contra Atheismum
& hæresin, & Primatu Dublinensis Ar-
chiepiscopatus, Historiam Iconoclasta-
rum, Manichæismi & Pelagianismi,
necnon Pugnam fidei & rationis cum
renascente Pelagianismo & Manichæis-
mo. VI. Carolus Bouquin Ord. FF.
Præd. scripsit sermones Apologeticos
Catholicæ Ecclesiæ contra Novatores,
tractatum de origine, & utilitate Sta-
tus Religiosi in Ecclesia, Institutiones
Christianas, & Annum Apostolicum.

§. LXVII.

*Scriptores Acatholici hoc anno de-
functi, eorumque lucubrationes.*

Ex Scriptoribus Acatholicis paucos
recensemus, ex quibus præcipuus ^{Hoffman.}
est Joannes Henricus Heideggerus ^{Lex. Univ.} ex Niceron.
venenato calamo notus Calvinista, scri- ^{fol. 7. p. 205.}
psit Historiam Papatus mendaciis &
calumniis scatentem, exercitationes
Biblicas, Corpus doctrinæ Christianæ,
diatribam de Paschate emortuali Christi,
apologiam de Augustanæ Confessionis
cum fide Reformatorum consensu, ana-
tomen Concilii Tridentini, énchiridion

Hh 4

Bibli-

Sæc. XVII. Biblicum, Historiam Patriarcharum,
A. C. 1698. pluraque alia ad quisquilias rejicienda.

II. Joannes Casparus Schade Luthernus ac Pietistarum Parens, scripsit in ea verba: *quid oportet me facere, ut salvus siam*, manuductionem ad Christianismum, instructionem de modo legendi Biblia, præter alia quamplurima: obiit die vigesima quinta Julii tanto apud suos odio, ut eadem die, qua sepultus, ipsius sepulcrum tam furiose conculcaretur, ut ne vestigium quidem illius supereasset. III. Daniel Colberg scripsit sciographiam Philosophiæ moralis, discursus de confuetudine irrationali, de errore populari circa mores, de tolerantia diversarum religionum in Politia, specimen Historicum de origine & progressu hæresum in Ecclesia, & Platonico - Hermeticum Christianismum. IV. Claudius Brousson Calvinista, qui ob seditiones suos sermones in Galliis rotæ suppicio die quarta Novembris promeritas dedit pœnas: scripsit Statum reformatorum in Francia, animadversiones in Ameloti versionem Novi Testamenti præter epistolas & varia opuscula. V. Antonius Bynæus posteris reliquit libros duos de calceis Hebræorum, somnium de laudibus critices, libros duos de Natali & circumcisione Domini, dilu-

cida-

citationem Psalmi CX. & vaticinii Ja- Sæc. XVII.
cobi, necnon librum de morte Christi. A.C. 1699.

§. LXVIII.

Francisci Feneloni Cameracensis Archiepiscopi liber de vita intiore.

Agitabatur hoc anno in Galliis gravissimi momenti caufsa, cuius even- Journal des
scav. Anno
1726. Annal. de la
Cour t. I.
Argentre
Coll. Sud.
tus universi pene Orbis expectationem suspensam tenuit. Actores erant duo in Francia pietate ac eruditione illo ævo longe spectatissimi Præfules, Franciscus Fenelon de Salignac de la Motte Cameracensis Archiepiscopus, & Benignus Bossuetus Episcopus Meldensis. Ille maximo erga Deum & Religionem studio incensus, non modo Hugonorum conversioni, sed etiam nominatus Neo-Catholicorum Superior verbi Divini prædicationi indefesso studio insudavit, cunctasque diei horas aut propriæ, aut aliorum saluti promovendæ impendit: Scriperat præter tractatum de ministerio Pastorum, etiam libellum de educatione Filiarum tantopere a cunctis deprædicatum, ut ipsemet Ludovicus Rex hujus Viri eruditionem, pietatemque admiratus, eundem Nepotibus suis, Burgundo, Andegavensi, & Bitturicensi Ducibus Instructorem daret, ac postea ad Cameracensem Archiepi-

Hh 5

scopæ

Sæc. XVII. scopatum nominaret: cum autem nul-
A. C. 1699. lis fortuna infestius irascatur, quam
quos indulgentissima fovit, ita & Fen-
elonus vix tam sublimem dignitatis
gradum ascenderat, cum gravissima
eum tempestas eo potissimum tempore
exciperet, quo se certius sacræ quietis
portum attigisse crediderat: Habebat
animum suum in rerum cælestium
contemplatione semper defixum, ac
propterea mirifice delectabatur confor-
tio illorum, qui pariter animum divinis
ejusmodi exercitationibus pascere af-
fueri erant: quapropter ab anno hujus
sæculi nonagesimo secundo frequens ei-
dem erat de Divinis sermo cum Guyno-
nia, quæ, ut supra memoravimus, ob
contemplationem vitamque exstaticam
tum multorum æstimationem, admira-
tionemque in se rapuerat, multis vero
suspecta videbatur: Postquam ergo ejus
caussa rigido Bossueti, aliorumque Præ-
fulum examini commissa fuerat, etiam
Fenelonus huic Conventui interesse ro-
gabatur, hic vero triginta quatuor il-
lis articulis, quos Bossuetus ex Guy-
noniæ scriptis tanquam erroneos ex-
traxerat, sicut & pastoralibus literis,
quibus idem Præful Guynoniæ con-
templationem rejecerat, subscribere
renuit, triticum unacum Zizaniis era-
dicari ratus: Hos igitur articulos, qui-
bus

bus adhuc quatuor alios adjecerat, di- Sæc. XVII.
lucidare aggressus, anno priori librum A.C. 1699.
edidit, cui titulus: *Placita seu Regulae*
Sanctorum de vita interiore: Bossuetus
vero postea eodem anno suum tracta-
tum de *Statibus orationis unacum lite-*
ris die decima septima Martii datis ad
Innocentium XII. transmisit, cui etiam
Pontifex die sexta Maij peramanter
rescripsit.

§. LXIX.

Fenelonus tanquam Quietismi reus a-
puo Franciæ Regem denun-
tatus.

Vix Feneloni Archiepiscopi liber pu-
blicam lucem aspicerat, cum il-
lico centum ora, centum calami ad-
versus eum acrius quam contra Alco-
ronum decertarent: Fenelonum abso-
nis Guiponiæ delirantis phantasmatibus
patrocinari, ejus apologiam concinnare,
damnatumque Molinosii Quietismum
ex orco resuscitare, clamabatur ubique;
quapropter Fenelonus, ut periculosi
motus mala præverteret, prolixam op-
pido instructionem Pastoralem edidit,
in qua libri sui doctrinam explicare,
animosque in diversa raptos conciliare
nitezatur: attamen oleum affudit igni,
atque ex proprio suo armamentario
nova

Sæc. XVII. nova hostibus tela suppeditavit. Præ-
A. C. 1699. primis Bossuetus hanc Archiepiscopi
instructionem confutavit & varia scripta
circa hanc caussam edita colligens, suo
adversario quatuor hæc dubia ex ejus
libro dissolvenda proposuit. I. An li-
citum sit desperare, suæque æternæ
salutis sacrificium facere. II. Utrum
generaliter sit permisum, imo & possi-
ble, habere amorem a spe salutis &
desiderio propriæ beatitudinis abstra-
ctum eumque pro solo, qui perfectus
& purus est, habere. III. An possit
stabiliri certus status, in quo quis fer-
me semper agat ex instinctu, exclusis
omnibus actibus propria industria &
conatu exercendis. IV. An admitten-
dus sit status contemplationis, a qua
Divina attributa tam absoluta quam re-
lativa, necnon Personæ Divinæ, imo
ipsem Christus Dominus per fidem
præsens excludi possint. Pluribus ad-
huc aliis rationibus Bossuetus Fene-
loni doctrinam & scripta impugnabat,
ac Parisiensem Archiepiscopum, nec-
non Episcopum Carnotensem eo ade-
git, ut palam die sexta Augusti anno
priori in sua *declaratione* detestarentur
doctrinam, quam Fenelonus eis in suo
monito ad librum *de Regulis* imputare
videbatur. Insuper Bossuetus eun-
dem vulgavit librum sub titulo *summa
doctri-*

doctrinæ Archiepiscopi Cameracensis &c. Sæc. XVII.
in quo ejusdem interpretationes refel- A.C. 1699.
lebat, Fenelonus tamen vicissim qua-
tuor epistolis tam Episcoporum decla-
rationem quam Bossueti summam con-
futavit; cum vero Bossuetus mutuis hisce
velitationibus & contrario partium stu-
dio animos exasperari, nullum tamen
malo remedium afferri cerneret, Fran-
cicæ Regem accessit, eidem exponens,
a Fenelono Quietismi errores, & Guyno-
nijæ deliria innovari: Ad hæc infremuit
Rex, summopere dolens, quod Prin-
cipes Nepotes suos, necnon Camera-
censem Ecclesiam novo alterique Mo-
linosio confidisset; mox igitur Archi-
episcopi librum maturo examini subjici
jussit: Eruuntur inde plures propositio-
nes doctrinis, de quibus eo tempore
tam Doctores in cathedris, quam fœ-
minæ in gynæcæis, suas quisque cen-
suras proferebant, oppido consonas.
Enimvero Fenelonus librum suum ab
omni erroris labe vindicare nitebatur,
e contrario autem Bossuetus damna
inde emergentia pro viribus exaggera-
bat: decernitur tandem ad concilian-
dos animos mutuum utriusque partis
colloquium, Fenelonus autem rem lon-
gius protrahi, nec tamen componi pro-
spiciens, Regem adiit, supplex, ut
caussam suam ad summum Pontificem
de-

Sæc. XVII. devolvere, ac Romam proficisci, sibi
A. C. 1699. liceret: Annuit quidem Rex, ut to-
tum negotium Pontificis decisioni re-
linqueretur, inhibuit tamen, ne Ar-
chiepiscopus pedem e Francia moveret:
paulopost per Bovillierum Ducem Fe-
nelono addictissimum eidem significari
præcepit, ut ex Aula ad suam Diæce-
sin reverteretur, donec Parisios redire
jussus esset: Comperta hac Regis vo-
luntate Meldensis Episcopus quanto-
cius Abbatem Bossuetum Nepotem
suum unacum Theologo quodam Ro-
mam decrevit, Fenelonus vero suæ
causæ minime diffisus, per literas se se
purgare nitebatur, in quibus exposuit,
quod in suo libro, amoris actum in
seipso continuo permanentem ac nun-
quam iterandum, nunquam stabilire
intenderit nec alias virtutes exer-
cendi necessitatem excluserit, imo e-
tiam rejecerit perpetuam contempla-
tionem nulli interruptioni vel distra-
ctioni etiam involuntariæ obnoxiam,
aut omnis voluntatis ad exercendos
actus salutares conantis exclusivam,
nec aliam admiserit quietem præter
illam pacem, qua ex Spiritu sancti
unctione anima simplicem & perfectam
unionem cum Deo habere existimat
minus vero a perfectissimo etiam con-
templationis gradu exulare fecerit spem

salu-

salutis æternæ &c. Paucis post die-
bus Fenelonus librum suum latine red-
ditum unacum hac explicatione at-
que Ascetarum sententiis ad Pontifi-
cem transmisit, cunctaque ejus judi-
cio subjicit.

Sæc. XVII.
A. C. 1699.

§. LXX.

*Cameracensis Archiepiscopi liber exa-
minatus, damnatusque.*

Non deerant, qui Bossuetum, præ-
valente animi aversione, in sua ^{Argentire}
censura limites moderationis, exacti-
que judicii excessisse, eumque ob im-^{Coll. Jud.}
modicum Fenelonianam charitatis pu-^{t. 3. p. 402.}
ritatem deprimendi æstum in opposi-
tum defectum impegnisse, ac nimium
spem erexisse arguerent: hoc vitium
Carnotensis Episcopus Bossueto palam
exprobavit, rogavitque, ut cautius
mitiusque ageret: quapropter Bossue-
tus pro sua, qua excellebat, animi
docilitate multum postea de sua remi-
sit sententia, quo prius amorem Dei
super omnia sine respectu ad proprium
commodum vel metum esse possibilem,
negare videbatur: igitur ex Feneloni
libro præcipue duodecim illas dunta-
xat extraxit propositiones, in quibus
Authorem stabilire putabat habitualem,
ac continuo permanentem amoris puri-
statum,

Sæc. XVII. statum, qui spem ceterasque virtutes
 A. C. 1699. excluderet: Has autem assertiones per
 plures Sorbonæ Doctores censura per-
 stringi curavit; non paucis tamen ejus-
 modi censuram extorquendi modum
 culpantibus, ipsus eam suppressare ad-
 laborabat: Rex vero Cardinalem Bul-
 lionum incitari jussit, ut maturato
 Romæ judicio hæc caufsa ad sedandos
 motus in Galliis inde ortos brevi ter-
 minaretur: nihilominus ob rei gravi-
 tatem, tantique Præfulis auctoritatem
 hæc discussio Romæ octodecim tenuit
 Menses; quamvis enim Pontifex con-
 festim quosdam nominasset Consultores,
 qui in Cubiculo Magistri S. Palatii rem
 mature examinarent, eorum tamen
 sententiis in diversum abeuntibus post
 habitas duodecim consultationes nihil
 decisum erat: nec magis expeditus
 erat conatus Congregationis Cardina-
 lium, qui Pontificis jussu in Conventu
 S. Mariæ supra Minervam congregati
 viginti & unam Sessiones re indecisa
 habuere: tandem his subrogata Con-
 gregatio post quinquaginta duas con-
 sultationes non modo de propositioni-
 bus proscribendis, sed etiam de cen-
 surarum modo convenere: Horum ju-
 dicio rursus recognito, summus Ponti-
 fix die duodecima Martii hoc anno se-
 quens decretum edidit:

Cum

„Cum alias ad Apostolatus nostri sæc. XVII.
„notitiam pervenerit in lucem prodiisse A. C. 1699.
„librum quedam Gallico idiomate
„editum, cui titulus: *Explicatio Regularum ex sanctis Patribus de vita Interiore per Franciscum de Salignac Fenelon Cameracensem Archiepiscopum &c.* ingens vero
„subinde de non sana Libri hujusmodi
„Doctrina excitatus in Galliis rumor
„adeo percrebuerit, ut opportunam Pa-
„storalis vigilantiæ nostræ opem efflagi-
„taverit; Nos eundem Librum nonnul-
„lis ex Venerabilibus Fratribus nostris
„S. R. E. Cardinalibus, aliisque in S.
„Theologia Magistris, mature, ut rei
„gravitas postulare videbatur, exami-
„nandum commisimus. Porro hi man-
„datis nostris obsequentes, postquam
„in quamplurimis Congregationibus
„varias propositiones ex eodem Libro
„excerptas, diuturno accuratoque exa-
„mine discusserant, quid super earum
„singulis sibi videretur, tam voce
„quam scripto nobis exposuerunt. Au-
„ditis igitur in pluribus itidem coram
„nobis desuper actis Congregationibus
„memoratorum Cardinalium, & in
„Sacra Theologia Magistrorum Senten-
„tiis, Dominici Gregis Nobis ab æterno
„Pastore crediti periculis, quantum
„Nobis ex Alto conceditur, occurrere
„cupientes, motu proprio, ac ex certa
Hist. Eccles. Tom. LXVI. 1i „scien-

Sæc. XVII „scientia, & matura deliberatione No-
 A. C. 1699 „stris, deque Apostolicæ Potestatis
 „plenitudo, Librum prædictum ubi-
 „cunque, & quocunque alio idiomate,
 „seu quavis editione aut versione hu-
 „usque impressum, aut imposterum
 „imprimendum, quippe ex cuius le-
 „ctione & usu fideles sensim in errores
 „ab Ecclesia Catholica jam damnatos
 „induci possent, ac insuper tanquam
 „continentem propositiones, sive in
 „obvio earum verborum sensu, sive at-
 „tenta sententiarum connexione, teme-
 „rarias, scandalosas, male sonantes,
 „piarum aurium offensivas, in praxi
 „perniciosas, ac etiam erroneous re-
 „spective, tenore præsentium damna-
 „mus, & reprobamus, ipsiusque Libri
 „impressionem, descriptionem, lectio-
 „nem, retentionem & usum omnibus
 „& singulis Christi fidelibus etiam spe-
 „cifica, & individua mentione, & ex-
 „pressione dignis, sub pœna Excommu-
 „nicationis per contrafacentes ipso
 „facto absque alia declaratione incur-
 „renda, interdicimus, & prohibemus:
 „Volentes, & Apostolica Auctoritate
 „mandantes, ut quicunque supradictum
 „Librum penes se habuerint, illum
 „statim, atque præsentes literæ eis
 „innotuerint, locorum ordinariis, vel
 „hæreticæ pravitatis Inquisitoribus tra-
 „dere,

„dere, ac consignare omnino tenean- Sæc. XVII.
„tur. In contrarium facientibus non A. C. 1699.
„obstantibus quibuscumque. Cæterum
„Propositiones in dicto Libro contentæ,
„quas Apostolici censura judicii, sicut
„præmittitur, configendas duximus,
„ex Gallico idiomate in Latinum versæ,
„sunt tenoris, qui sequitur, videlicet.,,

I. „Datur habitualis status amoris
„Dei, qui est charitas pura, & sine ulla
„admixtione motivi proprii interesse.
„Neque timor poenarum, neque desi-
„derium remunerationum habent am-
„plius in eo partem. Non amatur ami-
„plius Deus propter meritum, neque
„propter perfectionem, neque propter
„felicitatem in eo amando inveniendam.

II. „In statu vitae contemplativæ,
„seu unitivæ amittitur omne motivum
„interessatum timoris & spei.

III. „Id, quod est essentiale in dire-
„ctione animæ, est, non aliud facere,
„quam sequi pededentim gratiam cum
„infinita patientia, præcautione, &
„subtilitate. Oportet se intra hos li-
„mites continere, ut sinatur Deus a-
„gere; & nunquam ad purum amorem
„ducere, nisi quando Deus per unctio-
„nem interiorem incepit aperire cor
„huic verbo, quod adeo durum est
„animabus adhuc sibimet affixis, &

Ii 2 „adeo

Sæc. XVII., „adeo potest illas scandalizare, aut in
A.C. 1699. „perturbationem conjicere.

IV. „In statu sanctæ indifferentiæ
 „Anima non habet amplius desideria
 „voluntaria & deliberata propter suum
 „interesse, exceptis iis occasionibus,
 „in quibus toti suæ gratiæ fideliter non
 „cooperatur.

V. „In eodem statu sanctæ indifferentiæ
 „nihil nobis, omnia Deo volu-
 „mus. Nihil volumus, ut simus per-
 „fecti, & beati propter interesse pro-
 „prium, sed omnem perfectionem, ac
 „beatitudinem volumus, in quantum
 „Deo placet efficere, ut velimus res
 „istas impressione suæ gratiæ.

VI. „In hoc sanctæ indifferentiæ statu
 „nolumus amplius salutem, ut salutem
 „propriam, ut liberationem æternam,
 „ut mercedem nostrorum meritorum,
 „ut nostrum interesse omnium maxi-
 „mum; sed eam volumus voluntate
 „plena, ut gloriam & beneplacitum
 „Dei, utrem, quam ipse vult, & quam
 „nos vult velle propter ipsum..,

VII. „Derelictio non est, nisi abne-
 „gatio, seu sui ipsius renuntiatio, quam
 „Jesus Christus a nobis in Evangelio
 „requirit, postquam extrema omnia
 „reliquerimus. Ista nostri ipsorum ab-
 „negatio non est, nisi quoad interesse
 „proprium . . . Extremæ probationes,
 „in

„in quibus hæc abnegatio, seu sui **Sæc. XVII.**
 „ipsius derelictio exerceri debet, sunt **A. C. 1699.**
 „tentationes, quibus Deus æmulator
 „vult purgare amorem, nullum ei
 „ostendendo perfugium, neque ullam
 „spem quoad suum interesse proprium,
 „etiam æternum.

VIII. „*Omnia Sacrificia, quæ fieri*
 „*solent ab Animabus quam maxime*
 „*desinteressatis circa earum æternam*
 „*beatitudinem, sunt Conditionalia . . .*
 „*Sed hoc Sacrificium potest esse abso-*
 „*lutum in statu ordinario. In uno ex-*
 „*tremarum probationum casu hoc Sa-*
 „*cificium fit aliquo modo absolutum.*

IX. „*In extremis probationibus pot-*
 „*est animæ invincibiliter persuasum esse*
 „*persuasione reflexa, & quæ non est*
 „*intimus Conscientiæ fundus, se juste*
 „*reprobata esse a Deo.*

X. „*Tunc anima divisa a seipsa ex-*
 „*pirat cum Christo in Cruce dicens:*
 „*Deus, Deus meus, ut quid dereliquisti*
 „*me? In hac involuntaria impressione.*
 „*desperationis conficit sacrificium ab-*
 „*solutum sui interesse proprii quoad æ-*
 „*ternitatem.*

XI. „*In hoc statu anima amittit om-*
 „*nem spem sui proprii interesse, sed*
 „*nunquam amittit in parte superiori, id*
 „*est in suis actibus directis & intimis*

li 3 „spem

Sæc. XVII „spem perfectam, quæ est desiderium
A. C. 1699 „desinteressatum promissionum.

XII. „Director tunc potest huic ani-
„mæ permettere, ut simpliciter ac-
„quiescat jaæturæ sui proprii interesse,
„& justæ condemnationi, quam sibi a
„Deo indictam credit..

XIII. „Inferior Christi pars in Cruce
„non communicavit superiori suas in-
„voluntarias perturbationes..

XIV. „In extreimis probationibus pro-
„purificatione amoris fit quædam sepa-
„ratio partis superioris animæ ab infe-
„riori . . . In ista separatione actus
„partis inferioris manant ex omnino
„cæca & involuntaria perturbatione;
„nam totum, quod est voluntarium,
„& intellectuale, est partis Superioris.

XV. „Meditatio constat discursivis
„actibus, qui a se invicem facile di-
„stinguuntur . . . Ista compositio
„actuum discursivorum, & reflexorum
„est propria exercitio amoris interessati.

XVI. „Datur Status contemplationis
„adeo sublimis, adeoque perfectæ, ut
„fiat habitualis, ita, ut quoties anima
„actu orat, sua Oratio sit contempla-
„tiva, non discursiva. Tunc non am-
„plius indiget redire ad meditationem,
„eiusque actus methodicos..

XVII. „Animæ contemplativæ pri-
„vantur intuitu distincto, sensibili, &
„re-

„reflexo Jesu Christi duobus temporibus diversis . . . Primo in fervore na- Sæc. XVII.
 „sciente earum contemplationis . . . A. C. 1699.
 „Secundo, anima amittit intuitum Jesu
 „Christi in extremis probationibus.

XVIII. „In statu passivo exercentur
 „omnes virtutes distinctæ, non cogi-
 „tando, quod sint virtutes, In quoli-
 „bet momento aliud non cogitatur,
 „quam facere id, quod Deus vult, &
 „amor Zelotypus simul efficit, ne quis
 „amplius sibi virtutem velit, nec un-
 „quam sit adeo virtute prædictus, quam
 „cum virtuti amplius affixus non est.

XIX. „Potest dici in hoc sensu, quod
 „anima passiva, & desinteressata, nec
 „ipsum amorem vult amplius, quate-
 „nus est sua perfectio, & sua felicitas,
 „sed solum, quatenus est id, quod Deus
 „a nobis vult.,,

XX. „In confitendo debent animæ
 „transformatæ sua peccata detestari,
 „& condemnare se, & desiderare re-
 „missionem suorum peccatorum, non
 „ut propriam purificationem & libera-
 „tionem, sed ut rem, quam Deus vult,
 „& vult nos velle propter suam gloriam.

XXI. „Sancti Martyres excluserunt
 „a statu animarum transformatarum
 „exercitationes virtutum.

XXII. „Quamvis hæc Doctrina (*de*
 „*puro amore*) esset pura & simplex per-
 „fectio

Sæc. XVI. „fectio Evangelica in universa tradi-
A. C. 1699. „tione designata, antiqui Pastores non
„proponebant passim multitudini justo-
„rum, nisi exercitia amoris interessati
„eorum gratiæ proportionata.

XXIII. „Purus amor ipse solus con-
„stituit totam vitam interiorem, &
„tunc evadit unicum principium, &
„unicum motivum omnium actuum,
„qui deliberati, & meritorii sunt. „

„Non intendimus tamen per ex-
„pressam propositionum hujusmodi re-
„probationem alia in eodem Libro con-
„tenta ullatenus approbare. Ut autem
„eædem præsentes literæ omnibus fa-
„cilius innotescant, nec quisquam il-
„larum ignorantiam valeat allegare,
„volumus pariter, & Authoritate præ-
„fata decernimus, ut illæ ad valvas
„Basilicæ Principis Apostolorum, ac
„Cancellariæ Apostolicæ, necnon Cu-
„riæ Generalis in Monte Citorio, & in
„acie campi floræ de urbe, per aliquem
„ex Cursoribus nostris, ut moris est,
„publicantem, illarumque exempla ibi-
„dem affixa relinquuntur, ita, ut sic
„publicatæ, omnes & singulos, quos
„concernunt, perinde afficiant, ac si
„unicuique illorum personaliter notifi-
„catæ, & intimatæ fuissent; utque ipsa-
„rum præsentium literarum transum-
„ptis, seu exemplis etiam impressis,
„manu

„manu alicujus Notarii publici subscri- **Sæc. XVII.**
„ptis, & Sigillo personæ in Ecclesia- **A. C. 1699.**
„stica dignitate constitutæ munitis,
„eadem prorsus fides, tam in judicio,
„quam extra illud, ubique locorum
„habeatur, quæ ipsis præsentibus ha-
„beretur, si forent exhibitæ, vel ostensæ.

Quamprimum Fenelonus has pro-
positiones Romæ damnatas comper-
erat, mox literis ad Papam datis hoc
unicum efflagitabat, quatenus Papa
dignaretur præcise determinare errores
& sensum, quem in dogmatibus dam-
natis censura notasset, ut ejus subscri-
ptio sit absoluta, seu absque omni re-
strictione: Insuper ut a suo Clero offen-
sionem tolleret, in Congregatione Pro-
vinciæ Cameracensis declarabat, *quod*
fateri nequeat, contra conscientiæ suæ te-
simonium, credidisse unquam aliquem ex
erroribus sibi imputatis, id solum se pu-
tasse, quod liber cum correctorio a se ap-
posito errorem nec significare posset, nec
sovere, se tamen suo renuntiare Judicio,
ut Sanctissimi Domini Papæ Judicio se
conformaret.

§. LXXI.

*Hoc Innocentii Papæ diploma jussu
Regis in Galliis ubique receptum.*

Li 5

Quam-

Sæc. XVII.
A. C. 1699.

Quamvis, quo consilio incognitum, in hoc Pontificis decreto cuncta fuerint omissa, cunctaque expressa, ob quæ aliás ejusmodi Pontificia diploma in Galliis recipi aut rejici debuissent, nihilominus tamen præsens Innocentii decretum prætermisso ejusmodi formalitatibus communi applausu in Aula Regia acceptatum est. Ferebat aliás mos vix non in legem transiens, ut in Pontificum decretis in Franciam mittendis diserte Pontifex testaretur, quod Episcopi ejusmodi caussam ad Papæ Tribunal in prima instantia ultro devolvissent, hæcque caussa a Papa nonnisi post iteratas Regis Christianissimi sollicitationes fuisset assumpta, ejus Pontificis vero Constitutio non in forma *Brevis* expediretur, atque ad ipsos quoque Franciæ Præfules dirigeretur, sed hæc omnia in præsenti Pontificis Constitutione non fuerunt observata. Declarabat insuper Pontifex, quod hunc librum *motu proprio* (*) damnarit, & cuicunque, etiam specifica & individua mentione & expressione dignis, illius lectionem interdixerit &c. Hæc omnia, aut expressa aut omissa ceteroquin Pontificii decreti rejectio-

nem

(*) Hæc clausula libertatibus Ecclesiæ & Gallicanæ contraria creditur.

nem in Galliis operabantur: nulla ta- Sæc. XVII.
 men harum solemnitatum, exilitatum- A. C. 1699.
 que ratione habita Rex ejusque Sena-
 tus Innocentianum hoc *Breve* illico
 die quarta Augusti acceptarunt, om-
 nesque Metropolitani jussu Regis pro
 acceptando hoc decreto Suffraganeos
 suos ad Synodum (*) congregarunt,
 ex quorum sententia Rex die quarta
 Mensis Augusti Pontificiam Constitu-
 tionem recipi præcepit, edito decreto,
 in quo referebatur, quod Pontifex tam
 a se, quam a suis deputatis diu & ma-
 „ture discussum Feneloni librum dam-
 „narit, & Constitutionis suæ exemplar
 „Delphino, suo in Francia Nuntio trans-
 „miserit, ut eam Regi porrigeret, ejus-
 „que protectionem pro illius executione
 „imploraret: Rex igitur eam reveren-
 „tia Sacræ Sedi, ejusque capiti sum-
 „mo Pontifici debita acceptarit, cun-
 „ctisque Regni sui Metropolitanis in-
 „junxerit, ut habitis suffraganeorum
 „Synodis hanc Constitutionem accepta-
 „rent, ac utriusque potestatis concursu
 „novitates puritatem fidei labefactan-
 „tes, atque ad Christianæ doctrinæ de-
 „pravationem tendentes eo potentius,
 elimi-

(*) In hac Synodo ex parte Regis nullus
 Commissarius fuit præsens, et si aliquem da-
 putari Parlamentum instanter petiisset.

Sæc. XVII. „eliminari possent: postquam igitur om-
 A. C. 1699. „nes Regni Episcopi ipseque Camera-
 „censis Archipræsul doctrinam in Pon-
 „tificia Constitutione tanquam Aposto-
 „licam debita Ecclesiæ capiti submis-
 „sione ac veneratione agnoverant, ad
 „eorum preces Rex utpote Christianif-
 „simus, semperque conservandæ fidei
 „puritati intentissimus, ac tam diu
 „gratiarum ac prosperitatum continen-
 „tem seriem Divinæ bonitati in acce-
 „ptis referre obstrictus, hanc Papæ
 „Constitutionem ab Archiepiscopis, Re-
 „gnique Episcopis acceptatam recipiat
 „promulget, eamque in toto Regno
 „observari & executioni dari præcipiat,
 „simulque præfatis Præfulibus injun-
 „gat, ut nulla mora eam in suis Ec-
 „clesiis promulgari, ad acta referri,
 „illiusque executionem urgeri current.„
 Insuper non modo Feneloni librum, sed
 cuncta in ejus defensionem scripta Rex
 vendi, retineri, vel typis vulgari, ac
 deinceps in favorem damnatarum pro-
 positionum quædam scribi aut imprimi
 prohibuit, denique Parisensi Parla-
 mento præcepit, ut hoc Regis edi-
 ctum unacum Pontificis Constitutione,
 si in ea nihil Sacris Decretis, Cano-
 nibus, Regni juribus, aut Ecclesiæ
 Gallicanæ libertatibus contrarium of-
 fenderit, ad acta referat.

Vix

Vix a sæculo auditum erat, Pon-
tificis cujusdam decretum a Parla- Sæc. XVII.
A.C. 1699.
mento cum majore animi promptitu-
dine omniumque consensu atque ap-
plausu fuisse acceptatum, quin imo
Parlamenti Advocatus in sua oratione
his utebatur verbis: „Nunquam utra-
que suprema potestas ad regendos ho-
mines a Deo ordinata tanto Zelo ac
felicitate concurrisse visa est, nunquam
veritas de errore tam integrum re-
portavit victoriam . . . quapropter
huic Doctrinæ purissimæ, quam Ec-
clesiæ Caput, Divi Petri Successor,
Christi Vicarius, & communis Pater
per suam decisionem confirmavit, una-
nimi suffragio adhæremus.,,

§. LXXII.

Gloriosa Feneloni Archiepiscopi submissio.

Hoc Regis mandatum jamjam præ- Abregē
venerat Fenelonus Archiepiscopus; chron. de
quamprimum enim sui libri doctrinam ^{l'Hist. Eccl.}
Romæ proscriptam compererat, prior ^{t. 3. p. 498.}
ipsus in sua Synodo hanc in rem con-
vocata decrevit, Regi esse supplican-
dum, ipsusque supplicavit, ut cuncta
in præfati libri defensionem scripta
supprimi, Regio edicto præciperet: nec
his contentus cunctos suæ Diæcessis
Epi-

Sæc. XVII. Episcopos, ut Constitutioni Pontificiæ
A. C. 1699. fine omni tergiversatione adhærerent,
hortatus est, data ad eos epistola se-
quenti.

„Franciscus Miseratione divina, &
„S. Sedis Apostolicæ gratia Archiepi-
„scopus, Dux Cameracensis, S. Ro-
„mani Imperii Princeps, Comes Ca-
„meracessi &c. Clero sæculari, & Re-
„gulari nostræ diæcesis salutem & Be-
„nedictionem in Domino.

„Vobis Fratres charissimi nos to-
„tos debemus, quippe non jam nostri,
„sed gregi credito devoti sumus. Nos
„Servos autem vestros per Jesum. Sic af-
„fecti, quæ nos attinent super libello,
„cui titulus: *Placita Sanctorum explicita*,
„apertis præcordiis hic exponendum
„elis arbitramur. „

„Tandem opusculum cum viginti
„tribus Propositionibus excerptis dam-
„natum est Brevi Pontificio Martii duo-
„decima dato, quod jam vulgatum
„legistis.

„Cui quidem Brevi Apostolico,
„tam de libelli contextu, quam de vi-
„ginti tribus Propositionibus simplici-
„ter, absolute, & absque ulla, vel re-
„strictionis umbra adhærentes, libel-
„lum cum viginti tribus Propositioni-
„bus eadem præcise forma, iisdemque
„qualificationibus simpliciter, absolute,
„&

„& absque ulla restrictione condemna-
mus. Insuper & eadem poena pro-
hibemus, ne quis hujus diæcessis li-
bellum aut legat, aut domi servet.

„Cæterum, Fratres charissimi, quam-
quam humiliatur Minister, haud de-
erit Solatium; modo verbi Ministe-
rium, quod accepit a Domino ad san-
ctificationem vestram, non fordescat
in illius ore, neque eo minus grex
apud Deum gratia crescat.

„Porro vos omnes ex animo ex-
hortamur ad sinceram submissionem,
& intimam docilitatem, ne sensim
marcescat illa erga sedem Apostolicam
obedientiæ Simplicitas, in qua præ-
standa, Deo misericorditer adjuvante,
ad extremum usque Spiritum vobis
exemplo erimus.

„Absit, ut unquam nostri mentio-
fiat, nisi forte, ut meminerint ali-
quando fideles, Pastorem infima Gre-
gis ove se dociliorem præbendum du-
xisse, nullumque obedientiæ limitem
suisse positum..”

„Oro Fratres charissimi, ut *Gratia*
Domini nostri Jesu Christi, Charitas Dei,
& *Communicatio Spiritus sancti maneat*
cum omnibus vobis. Amen.

„Cum autem Atrebaten sis Episco-
pus Fenelonum ob reverentiam redar-
guere neglexisset, hic ad eundem has
lite-

Sæc. XVII. literas cedro dignas dedit: „Sine pau-
 A. C. 1699. „lulum, Illustrissime, ut tibi rudius
 „timiditatem, tuumque silentium ex-
 „probrem: quis me redarguet, nisi tu,
 „cum totius Provinciæ nostræ sis se-
 „nior: audacter & sine omni respectus
 „timore omnia cordate edicere potes:
 „quæ nuperrime contra me acta sunt,
 „sento quidem, ingenue tamen fateor,
 „me nunc majore frui tranquillitate,
 „quam ante quindecim dies. Tota
 „mea cauſa est decisa, & Judex meus
 „sua decisione meam exoneravit con-
 „ſcientiam: nil mihi reliquum est, niſi
 „ut me submittam, taceam crucem-
 „que meam in silentio portem: imo
 „ausim dicere, in eo verſor ſtatū, qui
 „tanquam individuum comitem ſecum
 „consolationem affert recti Cordis Viro,
 „qui nil niſi Deum respicit, & nihil a
 „mundo ſperat: Mandatum meum jam-
 „jam compofui, in quo verba, quan-
 „tum potui, magis præcifa, minusque
 „affectata ſelegi, illudque jamjam pu-
 „blici juris feciſſem, niſi defuper Regis
 „facultatem, quam per Barbezieuſium
 „petii, præſtolarer, ne circa Bullarum,
 „aliorumque actuum Juridicorum Ro-
 „mæ expeditorum receptionem Regni
 „conſuetudines violaſſe videar. Hæc
 „ergo fuit cauſa, ob quam mandatum
 „meum promulgare diſtulerim: magnæ
 „molis

„molis opus est, haud diffiteor, semet- Sæc. XVII.
„ipsum deprimere, centies autem gra- A. C. 1699.
„vior moles meæ incumberet conscienc-
„tiæ, si vel ad momentum Sacræ sedi
„resisterem, & plane capere non pos-
„sum, cur in tali occasione hæsitare
„deberem: patior quidem, sed nequi-
„dem momentum deliberationi indul-
„geo &c.,”

§. LXXXIII.

*Eiusdem Epistola ad Innocen-
tium XII.*

Ut vero idem Archiepiscopus sinceram
suam submissionem ipsi etiam Inno-
centio XII. Pontifici testatam redderet,
has ad eundem dedit literas.

Sandissime Pater!

„Audita Beatitudinis Vestræ de meo
libello sententia, verba mea dolore
plena sunt, sed animi submissio, &
docilitas dolorem superant. Non jam
commemoro innocentiam, probra, tot
explicationes ad purgandam doctri-
nam scriptas, præterita omnia omitto
loqui. Jam apparavi Mandatum per
totam hanc diæcesin propalandum,
quo Censuræ Apostolicæ humillime
adhærens, libellum cum viginti tri-
bus Propositionibus excerptis simpli-
cissime, absolute, & absque ulla vel
restrictionis umbra condemnabo. Ea-

Hist. Eccles. Tom. LXVI. Kk dem

Sæc. XVII., dem poena prohibens, ne quis hujus
 A. C. 1699., Diæcesis libellum, aut legat, aut do-
 „mi servet, quod Mandatum, San-
 „ctissime Pater, in lucem edere decre-
 „tum est, simul atque id mihi per Re-
 „gem licere rescivero. Tunc in me
 „nihil moræ erit, quo minus ad inti-
 „mæ, & plenissimæ submissionis speci-
 „men, per omnes Ecclesias, necnon
 „& per gentes hæreticas disseminetur.
 „Nunquam me pudebit, a Petri Suc-
 „cessore corrigi, cui Fratres confir-
 „mandi partes commissæ sunt, ad ser-
 „vandam facrorum verborum formam.
 „Igitur libellus perpetuum reprobetur.
 „Intra paucissimos dies id ratum fa-
 „ciam. Nulla erit distinctionis umbra
 „levissima, qua decretum eludi possit,
 „aut tantula excusatio adhibeatur. Ve-
 „reor equidem, uti par est, ne Beatit-
 „udinis Vestræ sollicitudini omnium
 „Ecclesiarum occupatæ molestior sim:
 „verum ubi Mandatum ad illius pedes
 „brevi mittendum, ut submissionis ab-
 „solutæ signum acceperit, meum erit
 „ærumnas omnes silentio perferre, sum-
 „ma cum observantia, & devoto animi
 „cultu ero in perpetuum.,,

Sanctissime Pater, Beatitudinis Vestræ,
 Humillimus, obedientissimus, & de-
 votissimus Servus & Filius.

Fr. Archiepiscopus, Dux Camerac.
 Paulo-

Paulopost mandatum suum, quo Sæc. XVII.
cunctis suis Suffraganeis Pontificiæ Con- A. C. 1699:
stitutionis observantiam injunxit, ad
eundem Papam transmisit, adjunctis
hifice literis.

Sanctissime Pater!

„Mandatum, quod jam per hanc
„Diæcesin propalatur, ad Beatitudinis
„Vestræ pedes humillime fisto, ut cer-
„tior fiat, me Apostolico Brevi, quo
„libellus de *Sanctorum placitis* &c. dam-
„natus est, plenissime, simplicissime,
„& absque ulla restrictione adhærere.
„Ex scriptis Apologeticis per biennium
„excusis, ni fallor, innotuit, me in
„edendo libello illusioni patrocinari nul-
„latenus voluisse, imo fuisse infensissi-
„mum insuper, ut iisdem scriptis de-
„claravi. Nihil certe piguisset ad pa-
„cem componendam ab eo tuendo de-
„sistere. Verum *Sanctissime Pater*,
„Religio vetuit, ne alienæ sententiae
„reluctante conscientia obsequerer, ad
„repudiandum uniformem, ut mihi
„tum videbatur, tot Sanctorum cuius-
„que ætatis sermonem, nisi Sedis Apo-
„stolicæ Authoritas accederet. Etenim
„testis est cordium Scrutator, & Ju-
„dex Deus, id potissimum mihi cordi
„fuisse, ut Sanctorum experimenta &
„dicta in libelio simpliciter relata tem-

Kk 2 „péra

Sæc. XVII. „perarentur, unde arbitrabar, me ab-
 A. C. 1699. „unde consuluisse, ne textus unquam
 „trahi posset in sensum alienum ab eo,
 „quem in Apologeticis scriptis, can-
 „dide & constanter afferui. Verum
 „tamen, Sanctissime Pater, meum est
 „credere, mentem meam in eo libello
 „male esse explicatam, meque in cau-
 „tionibus adversus errorem adhibendis
 „proposito arduo excidisse. Ad hoc
 „fatendum facile me movet tanta Au-
 „thoritas, quam suspiciens, tantulas
 „ingenii vires nihili facio. Igitur ni-
 „hil queror, nihil postulo. Sanctissime
 „Pater; hoc unum mihi solatio erit,
 „scilicet, tribulationem, humili & obe-
 „dienti animo quoad vixero perferre,
 „Eadem prorsus erit semper Deo dante
 „erga sedem Apostolicam reverentia &
 „devotio, idem constans erga Eccle-
 „siam Matrem ac Magistrum amor fi-
 „llialis, easdem preces singulis diebus
 „fundam, ut piissimus Pontifex gregem
 „Dominicum fructuose, pacifice, ac
 „diutissime pascat. Æternum ero in-
 „firma cum observantia & Religioso a-
 „nimi cultu. „

Sanctissime Pater, Beatitudinis Vestræ,

Humillimus. obedientissimus. & de-
votissimus Servus & Filius.

Franc. Arch. Dux Cameraci.

Ita

Ita nempe Fenelonus, dum de casto Sæc. XVII.
puroque Divini Sponsi amore ob nimiæ A.C. 1699.
devotionis excessus perperam differuisse
visus est, postea vaticano obsequens
oraculo, simul Sponsio & Sponsæ Ec-
clesiæ plurimum placuit, ac insigne
prorsus exemplum, quomodo Sedis
Apostolicæ decisioni obediendum, cun-
ctis reliquit, simulque Jansenii fauto-
res confudit, qui, quamvis pertinaci
apertaque rebellione cum hæreticis Ec-
clesiam impugnare renuant, detortis
tamen interpretationibus debitam obe-
dientiam eludere, & simulata subje-
ctione Apostolici gladii aciem hebetare
moliuntur: E contrario autem Fene-
lonus Pontificis, Clerique Gallicani
judicio simpliciter, absolute, & sine
omni restrictione cum summa reveren-
tia suum judicium subjecit, cunctisque
suarum propositionum correctionibus,
temperamentis, & moderationibus an-
tea propositis nuntium misit, nec deinceps
unquam pro doctrinæ suæ defen-
sione calatum arripuit, quamvis haud
temere, uti & non paucis visum, op-
ponere potuisset, durius secum actum,
eiusque librum ob argumenti sublimi-
tatem valde obfcurum, & potissimum
qui illum pervolvissent, intellectu su-
periorem, vitaque interioris semitam
iis duntaxat esse cognitam, qui illam

K k 3 diu-

Sæc. XVII. diuturnæ, propriæque experientiæ ma-
 A. C. 1699. gisterio ac ductore, calcassent, proin
 doctrinam in hoc libro contentam in
 sensu per Auctorem intento rudium
 imo & doctorum aciem potius perstrin-
 gere, quam voluntatem depravare po-
 tuisse, utriusque autem periculo obvia-
 tum fuisse propria Authoris explica-
 tione &c. Ast Fenelonus a cunctis
 ejusmodi effugiis longe alienus, auditio
 Apostolicæ tubæ sono mox acie exces-
 sit, longe magis gloriosam reportans
 victoriam, quam illi, qui hac in causa
 contra victum se triumphasse gloria-
 bantur: Haud injucundum erit addere
 elogium Steyaertii Vicarii Apostolici,
 Decani, ac Lovaniensis Doctoris, qui
 Cameracensis Archiepiscopi mandatum
 Lovanii publicis typis imprimi curans,
 his verbis usus est: „Aberrare scriben-
 do ab amissi veritatis, in rebus præ-
 fertim tam sublimibus, sane huma-
 num est; sed errorem ostensum cor-
 rigere ea generositate, ut hic Illust-
 rissimus Antistes (quo, ut de quodam
 Lovaniensi nostro aliquando dictum
 fuit, *nihil doctius, nihil humilius*) hoc
 vero supra hominem esse videri potest,
 & hucusque exemplum res ea deside-
 raverat. Cæterum ut utamur senten-
 tia, quæ apud C. Tacitum est: *Pro*
 quo exemplum querimus, id olim pro

exem.

„exemplo erit. Hunc in finem hoc Man- Sæc. XVII.
 „datum Archiepiscopale, sic tanquam A.C. 1699.
 „mirandum, & incitandum humilitatis exemplum, magno cum fructu reim-
 „primetur.„

Ita demum caussa Cameracensis Archiepiscopi finita est, sicut autem nulla vexatio ingruit sola, & adversa fortuna uni & semel obesse, raro contenta est, ita non modo Fenelonus ab Aula, Franciæ Clero, suis agnatis, & Facultate Parisiensi tanquam pernicio-
 sissimi libri Author acerbissime habe-
 batur, imo ipsum ejus quoque man-
 datum velut captiosum minusque sin-
 cerum carpebatur, sed etiam omnes
 ejusdem Amici, eique faventes Regis
 gratia exciderunt; unde nemo sese Fe-
 neloni amicum aut defensorem profi-
 teri audebat, exemplo per sæculum &
 ultra haud audito in Archiepiscopo ge-
 neris nobilitate, vitæ innocentia, &
 eruditionis ubertate longe præstan-
 tissimo.

§. LXXIV.

Humilis revocatio Patris Germani Bescheferi.

Hujus celebratissimi Præsulis exem-
 plum Parisiis imitatus videbatur
 P. Germanus Bescheferus Jesuita. Hic
 die decima quarta Decembris in di-

Kk 4 spu-

Sæc. XVII. sputatione publica, quam in sui Col.
A. C. 1699. legii Aula tenuit, hanc propugnavit

Thelin: *Unum peccatum saxe est pena
alterius peccati, non tamen per se, sed per
accidens, quatenus nempe obsecratione pu-
nitur, & obduratione, cum Deus prius
desertus peccatorem deserit. Tres sunt de-
sertionis gradus; Primus gratiam ubero-
rem, secundus minorem aliam, tertius vero
omnem omnino excludit, peccata gravia
primo & secundo desertionis gradu in hac
vita puniuntur: nulla autem puniri deser-
tione summa, ita ut Deus opem gratiae om-
nem peccatori subtrahat, magis videtur
opinioni Augustini congruere, & aperta
docet Author libri de vocatione gentium.
Eorum, qui ajunt peccatores nonnullos ita
deseri a Deo, ut ab interiore illius luce
penitus secludantur, & priventur omni
motu; non una est opinio; alii enim errant,
dum afferunt peccatori plane obsecato, &
indurato peccata nihilominus imputari, alii
tolerabilius sentiunt, dum negant.*

Vix absoluta erat disputatio, cum
illico non pauci hac doctrina offensi ad
Noallium Parisiensem Archiepiscopum
graves deferrent querelas: Hic ergo
propositam thesin per suos Theologos
exacte discuti præcepit, ex quorum
judicio usque ad annum sequentem
protracto, ut publicæ offendit ex hac
doctrina obortæ satis fieret, eam Jesuita
retra-

retractare, mentemque suam declarare Sæc. XVII,
jussus est: Igitur Collegii Parisiensis A. C. 1699.
Rectore, & Novitiatus superiore præ-
sentibus Pater Germanus die tertia
Aprilis coram Archiepiscopo palino-
diam cecinit, ac plena submissione se-
quentem obtulit declarationem.

„Delatis ad Illustrissimum ac Reve-
„rendissimum Ecclesiæ Principem Ar-
„chiepiscopum Parisiensem querelis su-
„per quadam positione mea de obcæ-
„catorum & obduratorum peccatis ex
„Thesi, quam die 14. Decembris Anni
„1699. propugnavi: hanc mentis meæ
„explicationem eidem Illustrissimo Præ-
„suli summa, qua par est, animi sub-
„missione obtuli, paratus deinceps
„quoties occasio tulerit, quam maxima
„potero, obsequii mei argumenta pa-
„ri cum fiducia, reverentiaque ex-
„hibere: ut intelligent omnes, quan-
„tum tribuam judicio, atque Autho-
„ritati Sapientissimi Antistitis, quem
„summo Ecclesiæ bono inter Sacræ
„Doctrinæ Custodes atque Interpretes
„Divina dispositio constituit. „

„Primum itaque profiteor, nunquam
„in ea me sententia fuisse, ut crede-
„rem eos, qui vocantur obcæcati, &
„obdurati, non peccare amplius, vel
„sua illis peccata minime imputari a
„Deo: imo me semper tenuisse, &

Sæc. XVII. „nunc etiam tenere, ex Scriptura &
A. C. 1699. „Patribus certo constare, quod pec-
 „cent, & quod peccata illis imputen-
 „tur. Simul agnosco positionem meam
 „ita generalibus verbis conceptam
 „fuisse, ut justam hujus explicationis
 „postulandæ caussam præbuerit. „

„Profiteor insuper, quantumvis mihi
 „persuasum sit, obduratos nequaquam
 „omni carere interiori gratia, quæ ad
 „implenda præcepta sufficiat, haud
 „propterea voluisse me ulla censura no-
 „tare illos, qui nec pauci sunt, nec
 „infimi Nominis, Theologos e Catho-
 „licis, quos contra in opinione æque
 „in Ecclesia permitta versari certum
 „est, neque cum in prædicta positione
 „dixi errare illos, aliud a me intel-
 „lectum esse, quam quod fallantur. „

„Cujus sententiae meæ pariter & si-
 „gularis adversus Illustrissimum ac Re-
 „verendissimum Ecclesiæ Principem
 „observantiæ, ac submissionis, ipso be-
 „nigne assumente perpetuum hoc ex-
 „stare monumentum volui manu mea
 „subscriptum. „

P. Germanus Beschefer.

§. LXXV.

Sec. XVII,
A.C. 1699.

§. LXXV.

Pax Carlovizensis inter Cæsarem
& Turcas.

Germania per nuperas inducias ut- *Wagner*
cunque pacata, Angliæ & Sueciæ *Hist. Leop.*
Reges Batavique, ut Cæsarem ad pa- *lib. 10.*
cem cum Sultano ineundam induce- *Theatr. Eu-*
rent, nullum non moverunt lapidem; *Hist. du-*
eapropter a Turcis, qui iteratis cladi- *Princ. Eug.*
bus quidem fracti, præ pudore tamen *tom. I.*
pacem exorare horrebant, sollicitati
jam anno priori Legatos suos Constan-
tinopoli Viennam decrevere, ut ibidem
pro Turcis agerent: In medio victoria-
rum cursu Leopoldo intempestiva vide-
batur pacis tractatio; cum tamen ex
adversa Hispani Regis valetudine vici-
nam mortem, ac inde oriturum abs-
dubio gravissimum bellum prospiceret,
dubium armorum successum certæ paci
posthabuit. Conveniunt ergo apud
Carlovitzum ignobile in Sirmiis pa-
gum Mediatores, & quidem Cæsaris
nomine Wolfgangus Comes Oettinga-
nus, & Leopoldus Comes Schlikius,
decernebantur a Polono Malachovius
Palatinus Posnaniensis, a Moscho Bog-
danovizius, a Venetis Carolus Ruzz-
inus Eques, ab Anglis Guilielmus
Pagettus & denique a Batavis Jacobus
Colye-

Sæc. XVII. Golyerius. Legatus a Sultano erat
A. C. 1699. Reis Mehemet Effendi Imperii Ottomanici Cancellarius, qui a secretis habebat Alexandrum Scarlatum Mauro-Cordatum. Prosperi successus omen, auguriumque erat Turcarum promptitudo, qua nondum intellecto Oratorum adventu jamjam inducias promulgabant: patefacta hunc in modum pacis janua de utriusque partis conditionibus ac postulatis agi cæptum, ac præ-primis Turcæ insperata impudentia Transylvaniam repetierunt; rejecta autem horum petitione acrior erat contentio de præscribendis Temesiani finibus, ubi tamen post diuturnas altercationes tandem conventum, ut Cæsari Transylvania asseratur & læva ripa Turcum, dextera Cæsareum dominatum circumscribat: postea Cisdanubianus Sirmii limes ad Savii & Danubii ostia, necnon Croaticus ad Unnam descriptus est, & Caminecum cum Podolia & Uckrania Polonis assertum: Minus autem faciles sese Turcæ exhibebant Moscho Kerezam repetenti, quocirca hic insciis ceteris biennii inducias iniit, interim Constantinopoli de hac controversia transacturus: hunc quoque cuneum solvendo inextricabili nodo circa Peloponesum limitem adhibuere Veneti, ita tamen, ut pax a ceteris rata non

non haberetur, donec ipsi vel pace vel Sæc. XVII.
induciis transegissent, postmodum ta- A. C. 1699.
men data est eis Morea, Leocadia,
Ægina, San - Maura, cunctaque loca
per Dalmatiam usque ad Castellum no-
vum occupata, Turcis redditio Lepanto.
His ita conventis communi assensu vi-
gesima secunda Januarii dies tanquam
hujus negotiationis meta designabatur,
ac demum composita de Dalmaticis
finibus contentione Pax præprimis Cæ-
sarea ad viginti quinque annos, dein
Polonica, ac postremo Veneta a Con-
ciliatoribus præfata die subscripta est.
Ceterum in Religionis Catholicæ bo-
num nonnulla pariter sancta fuere, &
quidem in articulo decimo tertio pacis
cum Cæsare pactæ conclusum, ut hæc
Religio ubicunque antea fuerit culta,
etiamnum libere exerceretur, & quic-
quid a Sultanis unquam in gratiam
Catholicorum vel ex pacto vel edicto
indultum fuisset, denuo concessum in-
telligeretur, proin collapsas Ecclesias
farcire, divinumque cultum sine omni
vexatione vel tributo etiam Palæstinæ
exercere liceret. Eadem libertas pa-
riter Catholicis asserta est in instru-
mento pacis inter Polonos, Venetos &
Turcas stabilitæ. Hæc denique pax
Viennæ promulgabatur, non sine in-
genti omnium lætitia, cuius veluti
præ-

Sæc. XVI. præsaga erat Wilhelmina Amalia Joa-
A. C. 1699 nis Hanoverani Ducis Catholici Filia,
 ac Regia Josephi I. Romanorum Re-
 gis Sponsa, quæ die vigesima quarta
 Februarii Viennam solemni pompa in-
 gressa erat.

§. LXXVI.

Calvinistarum tumultus in Galliis.

Goitfrid.
Hist. cont.
Chron.
P. 541. l. 13.
Briet. an-
nal. cont.

Adhucdum Ludovicus XIV. Franciæ Rex Hugonotas ab erroris semita ad veritatis viam reducere conatus est, huncque in finem die septima Januarii edictum promulgari jussit, vi cuius omnes, qui e Galliis profugerant, amplissimis pollicitationibus ad redditum sollicitabantur, illis vero, qui adhucdum sectæ suæ immortui in Francia hærebant, indicta triremium poena die undecima Februarii inhibuit, ne Regno excederent: Non pauci tamen reperiebantur, qui aut poenarum metu, aut melioris fortunæ spe fidem Catholicam se amplexos simulabant, clam tamen atque in secretis conventiculis Calvinianæ sectæ exercitiis vacabant: nullibi tamen majore impudentia Deo, Ecclesiæ, ac Principi suo insultarunt, quam Vectiæ inferioris Occidaniæ oppido; ad hanc enim urbem nundinærum occasione magno numero confluentes,

tes, in variis ædibus insuperhabito Sæc. XVII.
 Magistratus interdicto conventicula a- A. C. 1699.
 gebant, rituque Calviniano sacris in-
 tererant, detecti autem a militibus ex
 improviso adventantibus unaomnes in
 fugam acti sunt, deprehenso nonnisi
 unico Prædicante, qui in carcerem
 raptatus est: Quamprimum vero Hu-
 gonoṭæ metu soluti e fuga redierant,
 mox insequenti nocte conjurationem
 inter se conflantes, armisque muniti
 carceres effrigunt, ac Prædicantem
 suum inde liberant, tamque ingentem
 in urbe tumultum concitant, ut ægre
 Regiorum Ministrorum auctoritas, mi-
 litumque terror fanaticos hosce pacis
 publicæ perturbatores compescere va-
 leret: cumque ejusmodi conventus,
 seditiones ac tumultus Hugonotæ in
 omnibus ferme Provinciis excitarent,
 & tam pœnarum severitatem, quam
 benevolentiae gratiam libere ac præ-
 fracte eluderent, ipsimet jus necessi-
 tamque Regi imposuere, ut e Regno
 suo eliminaret religionem, cuius assecræ
 omni tempore quietem publicam in-
 terturbare, calamitatesque, quibus
 hoc Regnum ob hujus sectæ intempe-
 riem toties involvebatur, rursus indu-
 cere intenti essent.

§. LXXVII.

Sæc. XVII.

A.C. 1699.

§. LXXVII.

Josephus Saenz de Aguirre Cardinālis obitus.

Dupin Bibl. Eodem anno Purpuratorum Col-
nouv. Siecl. legium luxerat insigne decus, Jo-
XVII. Ni- sephum Saenz de Aguirre Cardinalem,
ceron. t. 4. Hic Lucronii in Hispania ex nobili fa-
pag. 23. milia ortus a teneris totum sese pietati
Mem. des literisque dicabat, ac vitæ solitariæ
Homm. desiderio incensus, Ordinem S. Bene-
Illust. t. 3. dicti in patria sua profitebatur. Emi-
pag. 225. nuit inter suos integritatis ac sapientiæ
 præstantia: unde cuncta Ordinis sui
 munja gradatim emensus, atque ad
 Salmanticensem Cathedram præmotus
 & laurea decoratus, Theologiam, sa-
 crasque literas incredibili Auditorum
 applausu & frequentia per annos am-
 plius viginti interpretatus est. Demum
 vero Salmanticæ Censor S. Inquisitio-
 nis necnon Abbas S. Vincentii Patrum
 suffragiis electus, ob præstantissimum
 librum suum de Cathedra Petri ab In-
 nocentio XI. Presbyteris Cardinalibus
 accensebatur: nec tamen otiose Pur-
 puram gessit, nec tunc eruditum suum
 calatum abjecit; quippe Siciliæ Regni
 Protector, in variis Patrum cætibus
 apostolica semper libertate suam sen-
 tentiam exposuit, ac præclara erudi-
 tionis,

tionis, justitiæ, ac prudentiæ speci- Sæc. XVII.
A. C. 1699.
mina edidit, necnon Pontifici stimu-
lum addidit, ut Michaelem Molinos,
eiusque errores proscriberet. Denique
legationibus, aliisque pluribus in Ec-
clesiæ utilitatem præstitis obsequiis
insignis, die decima nona Augusti Ro-
mæ prope septuagenarius ex apoplexia
decessit, sepultus ibidem in Ecclesia
S. Jacobi Nationis Hispænicæ.

Edidit notitiam Conciliorum Hispæ-
niæ & novi Orbis, Collectionem ma-
ximam Conciliorum omnium Hispæniæ,
epistolarumque decretalium, necnon
plurium monumentorum ad illa spe-
ctantium cum notis & distinctionibus,
defensionem Cathedræ S. Petri adver-
sus declarationem Cleri Gallicani,
Theologiam Anselmi Archiepiscopi Can-
tuariensis commentariis illustratam,
disputationes de virtutibus & vitiis,
Philosophiam moralem & scholasticam,
iudicis Salmanticenses seu Theologiam
florulentam, Defensorium Gersonis,
tractatus de oratione & meditationibus
S. Anselmi & de Victore Christiano
in patriam pergente, commentaria in
Aristotelem ad Nicomahum, præter
plurima alia opuscula. Adscribitur e-
tiam eidem tractatus de libertatibus Ec-
clesiæ Gallicanæ &c. *Authore N. C. S.*
Theologiae D. hoc tamn opus ex cal-

Hist. Eccles. Tom. LXVI,

L1 me

Sæc. XVII. mo Nicolai Charas profluxisse, postea
A. C. 1690. constituit.

§. LXXVIII.

Alphonsi Aquillar de Corduba Cardinalis extrema.

*Aut. Bibl.
Hist.
Vid. supra
pag. 446.*

Hunc a summo Pontifice Innocen-
tio XII. Romana Purpura fuisse de-
coratum, hoc autem anno nondum ob-
tentio suæ electionis diplomate Madriti
anno ætatis suæ quadragesimo sexto
decessisse, jam supra memoravimus.

§. LXXIX.

Joannis Delfini Cardinalis fata.

*Palat. fast,
Card. t. 4.
Merc. Hist.
de l'Ann.
1699.
Vid. supra
lib. 210.
§. 66. t. 65.
pag. 600.*

Hujus quidem Cardinalis decessum
ad Annum 1688. rejecimus, me-
liora autem edocti, errorem nostrum
corrigimus: constat enim illum hoc
anno Utini decessisse. Erat is ad Ve-
netæ Republicæ nominationem Ro-
mana Purpura decoratus, atque ob-
suam prudentiam, rerum experientiam,
eruditionem, pietatemque apud om-
nes ferme Principes & præcipue Gal-
liarum Regem tanti habitus, ut post
Alexandri VIII. obitum abs dubio Pon-
tificia Thiara honorandus crederetur;
obstabant tamen vehementer Hispani,
atque inter eos præprimis Negronius

Car-

Cardinalis, qui scripto per Conclave Sæc. XVII.
 divulgato Purpuratorum animos tam A. C. 1699.
 potenter a Delphino alienos reddidit,
 ut hi Ecclesiæ disciplinam labefactari,
 & numerosos ejusdem Affines Regimi-
 nis summam sibi solis vindicaturos ve-
 riti, una omnes eadem nocte sua suf-
 fragia in alium transferrent: Delphi-
 nus tamen nihil inde commotus, re-
 lista Urbe Romana Utinum secessit,
 ubi etiam annos natus octoginta duos
 obiit, relictis pluribus ingenii sui mo-
 numentis, inter quæ celebrantur ejus-
 dem Dialogi de rebus naturalibus, &
 dissertationes in Tacitum de vita Agri-
 colæ, in Salustii conjurationem Catilinæ &c.

§. LXXX.

Septem Cardinales ab Innocentio XII. creati.

Præter hos adhuc alii duo Cardinales
 hoc anno obiere; horum ergo se-
 des impleturus Pontifex, septem Præ-
 latos Sacro Purpuratorum Collegio die
 decima quarta Novembris adscripsit,
 quorum primus erat Nicolaus Radolo-
 whichus patria Neapolitanus, Chiarien-
 sis Archiepiscopus, quem Pontifex jam
 dudum in pedatore, ut ajunt, afferva-
 bat, nominabatur Presbyter Cardinalis

L 1 2

ad

Sæc. XVII. ad titulum S. Bartholomæi in Insula.
 A. C. 1699. II. Josephus Arginto Mediolanensis,
 ibidemque Archiepiscopus, ac tum
 Apostolicus in Hispaniis Nuntius. III.
 Andreas Sancta-Crucis Romanus An-
 conitanus Archipræsul, & in Aula Cæ-
 faris Nuntius Pontificius Presbyter Car-
 dinalis tit. S. Mariæ de Populo. IV.
 Daniel Marcus Delfinus patria Vene-
 tus, Brixensis Episcopus, necnon in
 Galliis Papæ Nuntius, Presbyter
 Cardinalis tit. S. Sufannæ, V. Mar-
 cellus d'Asti Romanus, Urbinatis Pro-
 Legatus Presbyter Cardinalis tit. S.
 Martini in Montibus. VI. Joannes
 Maria Gabrieli de Corte, Castelli na-
 tus; Congregationis Cisterciensium Præ-
 positus Generalis, Presbyter Cardina-
 lis tit. S. Pudentianæ. VII. Sperellus
 Sperelli patria Assiensis, S. Officii As-
 sessor, cuius electionem Papa primum
 die vigesima quarta Novembris promul-
 gaverat: optabat Presbyter Cardinalis
 titulum S. Joannis ante Portam La-
 tinam.

§. LXXXI.

*Lutheranorum tumultus contra Ca-
 tholicos Wormatiæ concitatus.*

*Theatr. Eu-
 rop. t. 15.* Jam anno priori Catholici pro more
 in Ecclesia ad S. Joannem Worma-
 tiæ die vigesima nona Decembris so-
 lemne

lempne celebrabant festum, ac publicam Sæc. XVII.
omnium Ordinum instructo agmine per A. C. 1699.
præcipuas Urbis plateas incedentium
Deo gratulationem habebant: quanto-
cius Magistratus Lutheri secta imbutus
id Catholicis inhibere præsumpsit, cum
autem hi in suo Religionis exercitio
turbari ægre ferentes, supplicationem
minime interrumperent: mox Luthe-
rani in Sanctissimum Sacramentum,
quod circumferebatur, necnon in Ca-
tholicos illud comitantes saxa & lapi-
des projecerunt, multosque vulnera-
runt; hanc violentiam repellere haud
poterant Catholici, utpote inermes,
& nonnisi precatoriis suis coronis mu-
niti, ubi vero rustici, qui Sacerdotis
Sacram Hostiam deferentis latus utrin-
que stipabant, sclopos suos nullo globo
oneratos, ut terrorem incuterent, in
circumfusam petulantiorum turmam
exonerarunt, tunc densissimus lapidum
grando horrendis blasphemis & con-
vitiis intermixtus Catholicos misere di-
spersos, qua saluti locus erat, aufu-
gere compulit. Aberat tum Franciscus
Ludovicus Wormatiensis ac simul Wra-
tislaviensis Episcopus, cui suprema in
Urbem jurisdictione competit, ac Magi-
stratus eidem quotannis in Cathedrali
Ecclesia juramentum fidelitatis præ-
stare tenetur, ad hunc igitur Canonici,

L 1 3 &

Sæc. XVII. & Catholicorum Primores questum ac-
A. C. 1699 cedunt, qui totam illatæ injuriæ ac
violentiaæ seriem integra fide Principia
Catholicorum Oratoribus Ratisbonæ
congregatis exposuit: insuper Electoris
Palatini Judices ac Prætores, qui Al-
zeiæ suam Curiam habebant, tantam
Lutheranorum proterviam indignati,
Senatoribus Urbis significarunt, ut de
violata publicæ plateæ ac commeatus
libertate rationem reddituri, die de-
cima septima Martii Pledersheimii com-
parerent: Tum vero Lutherani, nescio
quæ privilegia, pacta, libertates, ac
conventiones opponere, novitatem rei
objicere, factumque excusare, & quod
semper eis magis familiare, culpam in
Catholicos rejicere certabant, perinde
ac si publicam violentiam, quam a ne-
mine lacefitti innoxiis intulerunt, ulla
lex aut pactum honestare posset: ni-
hilominus Protestantes in Ratisbonen-
sibus comitiis horum patrocinium in
se suscepereunt, missisque Wratislaviam
literis Episcopum rogarunt, ut Magi-
stratus & Civium jura sarta servare ve-
lit, pacemque ab inquietis quibusdam
turbari haud permittat: His vero Epi-
scopus pro ea, quam Catholicos Præ-
fules decet, moderatione die vigesima
septima Aprilis respondit, quod habita
deprecantium reverentia, ac reddendæ
pacis

pacis studio omnes injurias, convitia, Sæc. XVII.
 violentias & damna Clero & Catholicis A.C. 1699.
 ob nuperam supplicationem illata con-
 donare & vindictam, promeritasque
 poenas remittere paratus sit, dummodo
 Magistratus, ac civium Primores, prout
 antea petitum, criminis sui culpam
 demisse deprecarentur: quo facto pri-
 stina tranquillitas vix reddi cæperat,
 cum Lutherani stimulante fanatico sectæ
 Zelo, Catholicosque opprimendi ar-
 dore novos tumultus biennio post
 concitarent.

§. LXXXII.

*Wormatiensis Capituli diffidium cum
 summo Pontifice.*

Levior quædam contentio hoc item
 anno exorta erat inter summum
 Pontificem & Wormatiense Capitulum
 Cathedrale: occasio autem inde nata
 est: Nominabatur ab Innocentio Papa
 ad præfatæ Ecclesiæ Canonicatum Ja-
 cobus de Boville, prosapia quidem
 Nobilis, natione tamen Gallus: hujus
 autem nominationi obstiterat Capitu-
 lum Cathedrale, eo quod hujus Ecclesiæ
 statutis cautum esset, nullum, nisi na-
 tione Germanum, ac vetusta ejusdem
 Nationis nobilitate conspicuum assumi
 posse: Lis ad Bennincasam Papæ Vi-
 carium

L 1 4

Sæc. XVII. carium defertur, sententia autem in
A C. 1699, favorem præfati Jacobi pronuntiatur,
ejusque executio Canonicis sub anathematis Pontificii comminatione injungitur: his autem juri suo firmius insistentibus, Remalcus Fabri Ord. S. Benedicti Malmediensis Abbatiae Prior, nequidem exspectato Pontificis mandato die octava Junii præfatum Capitulum Cathedrale in Ecclesia sua sacro fulmine percussit: Huic sententiæ ulterioris oblistere sibi religioni ducebant Canonici, qui etiam datis literis Moguntinum & Trevirensim Archiepiscopos, ceterosque Catholicos Imperii Principes interpellabant, quatenus Ecclesiæ reconciliari, a summo Pontifice impetrarent: quo obtento hac in re nil ultra actum est.

§. LXXXIII.

Sacrarum Congregationum decisiones.

Cum hoc anno Innocentius XII. Papa crebris afflictaretur morbis, præter Bullam contra Fenelonum vix alia reperitur; ejus tamen jussu atque auctoritate Sacrae Congregationes plura promulgarunt decreta, & quidem die vigesima prima Februarii Sacra Rituum Congregatio declaravit, quod si Episcopus Roccheto indutus ad adorandum San-

Sanctissimum Altaris Sacramentum Re- Sæc. XVII.
gularium Ecclesias accedit, hi genu- A. C. 1699.
flexorium cum strato & pulvinari ei-
dem præparare tenerentur, & si id de-
negarent, censuris adstringi possent:
nulla autem Canonicorum assistentia
Episcopo debeatur, si ad Ecclesiam
Rocheto indutus accedit vel Concio-
nem audit, secus vero quando cum
Paramentis Sacris incedit. Accusa-
bantur Pistoriensis & Pratensis Ecclesiæ
Parochi, quod ob diversitatem opinio-
num Sacrum pro populo in diebus fe-
stis applicare negligant, igitur pro-
posita fuerat Sacræ Concilii Congre-
gationi hæc quæstio: *An Parochus Mis-
sam celebrare, & applicare teneatur pro
Parochianis, in diebus Dominicis & festis
sive habeat congruam sive non, die autem
vigesima quarta Aprilis responsum est,*
confirmante Pontifice, eum teneri:
Promulgavit etiam Pontifex pro futuro
anno Jubilæum universale, consuetas
tamen cæremonias pro aperienda Porta
Sancta ipsus ob gravem corporis infir-
mitatem obire haud poterat, quo circa
Cardinale Cibo Collegii Decano pari-
ter decumbente, Cardinalis Bullionius
Pro-Decanus hoc munere die vigesi-
ma Decembris functus est, plusquam
quinquaginta Peregrinorum millibus
jam tum præsentibus. Die autem vi-

L 1 5   gesima

Sæc. XVII. gesima prima Martii a S. Rituum Con-
A. C. 1699. gregatione decisum legimus, quod Re-
gulares obtenta ab Ordinariis licentia
instituendi supplicationes per oppida,
si statuam aut alicujus sancti reliquias
circumferunt, uti possint Pluviali, li-
cet id in licentia non fuerit expressum.
Eodem ferme tempore summo Pontifici
nuntiatum, Jesuitas e Siamensi Regno
ejectos, ac Pondicherium profugos,
ibidem Malabaricas Parochias Capu-
cinis eripuisse, in Sinis vero acrius
quam unquam circa ritus sinenses de-
certari: utrumque ergo hoc negotium
Pontifex in speciali Congregatione se-
rio discuti jussit. Die autem undeci-
ma Aprilis S. Concilii Congregatio de-
cudit, quod Theologo & Pœnitentiario
Canonicis non competit præcedentia
super alios Canonicos, non obstante
consuetudine contraria: Eadem quo-
que Congregatio die decima sexta Maij
declaravit, quod Episcopi non possint
pœnam excommunicationis latæ sen-
tentiæ infligere contra Clericos nego-
tiatores, possint tamen servata Concilii
forma in Regulares animadvertere,
qui in privatis Domicellarum Orato-
riis Missas diebus exceptis, vel post
quam eadem die ibi jam celebrata est
Missa indulta, celebrant: Præterea die
undecima Julii a S. Congregatione Ri-
tuum

tuum decisum est, quod Canonici in Sæc. XVII. celebratione Missæ non possint uti can- A.C. 1699.
 delabro minori, servanda tamen sit consuetudo, qua Regulares vel Confraternitates, non obstante distantia unius milliaris ad Processiones convenire consueverunt: dignitates autem nunquam debeant Canonicis celebrantibus inservire. Pariter in favorem Capituli Collegiatæ Civitatis Foggianæ Sacra Concilii Congregatio die decima quarta Novembris reipondit, ob aeris intemperiem tolerari posse, quod Matutinum non ab ortu solis, sed hora integra post solis ortum incipiatur. Denique die octava Decembris Sacra Inquisitionis Congregatio censuit, quod illi, qui anathematis schedas lacerant, aut deturpant, graviter peccent, utpote censurarum contemptores, prointanquam de hæresi suspecti a S. Officio puniri valeant.

§. LXXXIV.

Principum atque Illustrium obitus.

Inter plures Principes hoc anno defunctos summi doloris argumentum, ac turbandæ rursus Europæ prodromus extitit funesta mors Josephi Ferdinandi, qui Bavariæ Electoris Filius primogenitus, atque ab Hispaniæ Rege ditio-

Mem. Hist. & Chronol. La Clerc t. 3. p. 431. Theatr. Europ. t. 15.

num

Sæc. XVII. num suarum Regnorumque Hæres de-
A. C. 1699. signatus, ex levi aliquot dierum morbo
non sine propinati veneni suspicione
Bruxellis die septima Februarii, dece-
fit. Non minori luctu parentabatur
Ulyssipone Mariæ Sophiæ Elisabethæ
Petri Lusitani Regis Conjugi, quæ sin-
gulari in Deum pietate, & amantissi-
mæ indolis prærogativa insignis, in
ipso ferventis ætatis flore triginta trium
annorum die secunda Augusti obiit.
Sequentis Mensis die secunda ibidem
ultimam diem Hafniæ clausit Christia-
nus V. Danorum Rex anno ætatis suæ
quinquagesimo tertio. Princeps erat
otii pacisque impatiens, unde dolosa
Holsato - Götterpiensis Ducis deten-
tione bellum in proprias terras suas
induxit, ex quo parum gloriæ, mul-
tum damni, & præter bellandi satieta-
tem nil emolumenti retulit. Successo-
rem habuit Fridericum IV. Filium suum.
Die autem octava Septembris Mutinæ
mortalitatem exuit Lucretia Barbarina
Palæstrinæ Ducis Filia, & Francisci
Estensis tertia Conjux, necnon Rai-
naldi Mutinensis Ducis Mater: Præter
hos insuper fatis cessere Georgius Er-
nestus Princeps Saxo - Meiminganus,
Carolina Joanna Saelfeldensis Ducis
conjux, Christina Wirtenbergensis Du-
cissa, ac ipsem Dux Georgius, nec-
non

non Albertus III. Saxo - Coburgen-
sis Dux. Sæc. XVII.
A. C. 1699.

§. LXXXV.

Synodi Metensis Diæcesanæ decreta.

Hoc item anno Henricus Carolus du *Concil. Germ.*
Chambout de Coislin Metensis *tom. 10.*

Episcopus die prima Julii Synodum
Diæcesanam congregavit, in qua sta-
tuta & Canones a Prædecessoribus suis
editos atque in unum volumen compi-
latos rursus innovavit, promulgavitque
& habita præsentis temporis ratione
addidit quædam, ex quibus præcipue
sequentes Canones notari merentur:
statutum igitur; ut dierum, qui ex fe-
stis Profesti facti sunt, officia peragan-
tur, nihilque pro eorum celebratione
exigant Parochi. 2. Parochianis in-
junctum, ut Missæ Parochiali saltem
ex tribus Dominicis uni adsint. 3. Pro-
hibitum, ne supplicationes extra Pa-
rochiæ fines fiant. 4. Ne unctiones
fiant intincto pollice, sed bacillis ex
stanno vel argento in eum usum com-
paratis, 5. declaratum, ut si quis no-
luerit proprio Parocco confiteri in Pa-
schate, petat ab eo facultatem sine
ulla difficultate concedendam, confi-
tendi alteri Sacerdoti approbato, a quo
testimonium confessionis suo Parocco

con-

Sæc. XVII. consignet. 6. Præceptum Parochis, A. C. 1699. ne pueros septennio maiores sine confessione mori sinant. 7. Ut imagines risum potius quam devotionem excitantes in Ecclesiis non permittant, & vestibus indecoris indutas exuant, cum nimiam simplicitatem & rusticatem redoleant. 8. Decernebantur honoraria pro Parochis, ubi statutum, quod pro S. Viatico, extrema unctione, sacramento pœnitentiæ & sepulcro effodiendo in cæmeterio, nihil exigant. 9. Sine necessitate vel licentia carnis vescentes in diebus jejunii Sacramento Eucharistiæ in Paschate privantur.

§. LXXXVI.

*Scriptorum religione Catholicorum
decessus & opera.*

Dupin Bibl. *Journal des Scavans l'An. 1686.* *Niceron t. 1.* *pag. 449.* *& tom. 10.* *pag. 364.* *Vid. t. 64.* *pag. 420.* *& 699.* *Currente anno pluribus doctrina, ac scientiarum conspicuis Scriptori- bus invida mors calatum excusit, quos inter æterna memoria dignus est Antonius Pagi Ord. FF. Minorum S. Francisci, qui quatuor tomis criticum Historico - Chronologicum in Annales Card. Baronii edidit unacum disserta- tione Hypatica de Consulibus Cæsareis, quæ a suo Nepote P. Francisco Pagi itidem Minorita suæ Historiæ adjecta fuit,*

fuit, scripsit etiam Dissertationem de Sæc. XVII.
 Consulatu Imperatorum Romanorum, A. C. 1699.
 præter sermones de sanctis & diversis,
 necnon vindicias Regularum Coss. Cæ-
 fareorum. Obiit die quinta Junii an-
 nos natus septuaginta quinque. II. Joa-
 nes Gerbais Sorbonæ Doctor, ac Re-
 gius Professor, de cuius fatis jam sæ-
 pius mentionem inspersimus: Edidit
 instante Clero Gallicano suam differ-
 entiam de cauſis majoribus ad Ca-
 put Concordatorum de cauſis, cum ap-
 pendice quatuor monumentorum, quibus
 Ecclesiæ Gallicanæ libertas circa Epi-
 scopalium judiciorum formam vindica-
 tur, quod tamen opus ab Innocentio XI.
 Anno 1680. die decima Octava Decem-
 bris proscriptum fuit: Insuper typis
 vulgavit ordinationes universi Cleri
 Gallicani circa Regulares, tractatum
 pacificum potestatis Ecclesiæ & Princi-
 pum circa impedimenta matrimonii,
 epistolam ad insignem Virum circa co-
 mœdias contra P. Caffaro Theatinum,
 epistolas tres ad Benedictinum circa
 peculium Religiosorum ad Parochias
 vel Episcopatus evectorum, tractatus
 Panormitanæ circa Concilium Basileen-
 se, & epistolam ad Nobilem Matronam
 circa vestium ornamenta. Decessit Ger-
 baïsius die decima quarta Aprilis annos
 natus septuaginta. III. Ludovicus Fer-
 rand

Sæc. XVII. rand Parisiensis Senatus Advocatus e-
A. C. 1699 lucubravit Conspectum sive synopsis
 libri Hebraici, qui inscribitur: *Anna-
 les Regum Franciæ & Regum Domus
 Othomanicæ*, reflexiones in religionem
 Christianam circa Prophetias Jacobi &
 Davidis de Adventu Messiæ, Commen-
 tarium in Psalmos, responsionem ad
 Apologiam pro reformatione, refor-
 matoribus & reformatis, tractatum de
 cognitione Dei, de matrimonio, de
 Trinitate & de creatione mundi, præ-
 ter duas epistolas, in quibus ostendit
Sanctum Augustinum fuisse Monachum.
 Vivere desiit sexagenario major die un-
 decima Martii IV. Claudius Etiennot
 Benedictinus Congr. S. Mauri scripsit
 Fragmenta Historica circa Provinciam
 Aquitaniæ, Antiquitates Benedictinas
 in Diæcesi Bituricensi, seu fundationes
 Asceteriorum, Abbatum &c. Abbatis-
 farum catalogos, & chronicon Caza-
 lense. V. Franciscus Feu Theologæ
 Doctor Parisiensis Facultatis elucubra-
 vit duos Tomos cursus Theologici, o-
 puscula de Missa Parochiali, de Eu-
 charistia pro Neo - conversis, & Horas
 Divinas. VI. Vincentius Placcius scri-
 psit de scriptis & Scriptoribus Anony-
 mis, & Pseudonymis, de Pseudo-ma-
 gnanimitate Aristotelica, de existima-
 tione, censuraque mentium alienarum,
     Philo-

Philosophiam moralem, de necessitate Sæc. XVII.
revelationis Divinæ, de actionibus, de A. C. 1699.
immortalitate animæ naturaliter demonstrata, de arte excerpendi, de inclinatione hominis ad pacem, non ad bellum, de jure naturali usurarum, pluraque alia.

§. LXXXVII.

*Quidam Scriptores Acatholici hoc
anno denati, eorum lucu-
brationes.*

Ex Scriptoribus Acatholicis obiit, *Lud. Schol.*

I. Franciscus Mercurius de Hel-*Hist.*

mont, qui scripsit cogitationes super quatuor prima capita Geneseos, alphabetum naturæ & nonnulla alia. II. Joannes Henricus Knoblauch posteris reliquit tractatum de Apide Ægyptiorum idolo, de effigie Jesuitarum a Thuano expressa, de excidio Antichristi 2. Thess. 2. v. 8. prænuntiato, & vindicias Biblæ Lutheri. III. Georgius Henricus Hæberlinus vulgavit specimen Theologiae practicæ, tractatus varios de benevolentia Dei generali & speciali, de principio fidei seu Scriptura Sacra, de unione Sacramentali, de justificatione hominis, de unione fidelium cum Christo, de Sacramento Initiationis, de Chiliasmico hodierno, de satisfactione Christi, *Hist. Eccles. Tom. LXVI.* Mm de

Sæc. XVII. de tolerantia Christianorum fratrum,
 A. C. 1700. de Papismo irreconciliabili, Conspe-
 ctum locorum Theologicorum: Theo-
 logiam Corinthiacam, Calicem Eu-
 charisticum, jus Dei in creaturas, fœ-
 dus operum, Philantropiam Dei, plu-
 raque alia. IV. Joannes Lansdacius
 scripsit Jonam, Joelem, & Obadiam
 illustratum, Biblia Hebraica, Philolo-
 gum Hebræum, Synopsin Hebraicam,
 & Chaldaicam, compendium Biblicum,
 Novum Testamentum Græcum, cla-
 vem Græcam novi Testamenti, & alia
 quædam opuscula.

§. LXXXVIII.

Sorbonæ censura contra Religionem Sinensium.

*Gonzalez
 relat. de la
 Persec. de la
 Chine p. 12.
 Lettr. Hist.
 Argentre
 Coll. Jud.
 t. 3. p. 156.
 Briet. An-
 nal. cont.
 p. 1003.*

Ineunte anno Domini millesimo septin-
 gentesimo Romæ in Generali Con-
 gregatione Romanæ Inquisitionis ma-
 jori, quam unquam ardore agitata est
 controversia de veneratione Confucii
 Philosophi Sinensium Legislatoris, de-
 functorumque parentum: Habebantur
 crebræ consultationes circa dubia ex-
 Maigroti Vicarii Apostolici decreto ex-
 tracta, necnon circa varios hujus gen-
 tis usus, ac ritus, quos aliqui tanquam
 superstitiones omnino damnandos, alii
 vero ut cultus mere politicos Neophytis
 per-

permittendos esse censebant: Inde vero Sæc. XVII.
tam Romæ, quam alibi excitabatur scribillandi prurigo, & quamplurimi,
velut muscæ turbido tempore acrius
mordentes, calamo mordaci, ac dente
maledico aut horum rituum assertores,
aut illorum adversarios pro suo quisque
affectu vehementius carpebant, pari-
ter Cardinalium studia acuebat Sinen-
sis Imperatoris epistola, a plurimis Si-
nensibus subscripta ac juramento fir-
mata, & a Jesuitis Romam missa; hi
enim hoc anno Imperatori libellum sup-
plicem porrigebant, in eoque contro-
versos ritus tanquam licitos depinge-
bant, atque ab eo responsum eorum
desideriis propitium obtinebant, sum-
mo Pontifici exhibendum. Augeba-
tur autem præprimis contentionis ar-
dor, dum quidam Jesuita ex Sinarum
Imperio reversus, *Historiam de edito*
Imperatoris Sinensis ante biennium Pa-
risiis eo fine edidit, ut Societatis suæ
Missionarios de iis, quæ ad gentis hu-
ius genium & veteranos cultus spectant,
instrueret: Jam vero ibidem alias li-
*ber, cui titulus: *relatio de Statu præ-*- sentis Sinensis Ecclesiæ anno Domini mil-*
- lesimo sexcentesimo nonagesimo septi-*
- mo, & demum hoc anno Leodii quæ-*
- dam epistolæ de ritibus Sinensibus in*
- Societatis favorem prodiere: cum au-**

tem

Mm 2

Sæc. XVII. tem in illis propositiones gravi censura
A. C. 1700. perstringendas reperiri, non pauci cre-
derent, ac præcipue Auctor Historiæ
incautius Sinensibus talis probitatis
cultum attribueret, ut per bis mille
annos veram in Deum naturali lumi-
ne cognitum fidem conservasse crede-
rentur, proin hujus gentis saluti San-
guis Christi, ejusque merita velut in-
utilia fuisse viderentur, hinc contra
hunc errorem, pluresque aliquos in præ-
fatis libris contentos præ ceteris acrius
Clerici Congregationis Missionum ex-
teriorum insurrexere, ac Mense Aprili
ad summum Pontificem epistolam ab
omnibus hujus Congregationis Sacer-
dotibus subscriptam transmiserunt, in
qua acerbissimis verbis in Societatem
invehentes, apud Sacram Sedem quas-
dam propositiones ex præfatis libris
extractas denuntiarunt, hancque epi-
stolam suam Sorbonæ Doctoribus in
pleno confessu exhibuerunt: quapropter
die prima Julii Salomon Prioux Facul-
tatis Theologicæ Doctor in Sorbonæ
comitiis prædictos tres libros detulit,
exposuitque, quasdam propositiones
censoria animadversione dignas in iis
reperiri: mox igitur petente Guilielmo
Le Bas præsatæ Facultatis Syndico,
octo Sorbonæ Magistri nominantur,
qui hosce libros attente pervolverent,
sedulo

sedulo examinarent, ac desuper pro- Sæc. XVII.
xime referrent. Hi demum privatis, A.C. 1700.
pluribusque consultationibus per inte-
grum mensem inter se habitis multa in
his libris reprehensione digna reperiri
censuere, quapropter Abbas de Boi-
leau ex hisce Deputatis antiquior quas-
dam propositiones ex præfatis libris
excerptas unacum censurarum notis,
quibus essent perstringendæ, exhibuit,
easque communi judicio, ac concordi
consensu damnandas esse retulit, hæc
subjungens: *Res Facultati est cum secta
hominum literatorum, quibuscum collidi,
Sorbona semper horrori habuit, hi etiam
Regem sua malitia. & Principes suis men-
daciis hucusque laetarunt &c.* Nimis a-
cerba erat hæc oratio, quapropter Du-
Mas Sorbonæ Doctor, dum Syndicus
circa Deputatorum relationem suffragia
colligi petebat, vehementer sese oppo-
suit, caussatus, hasce propositiones
jamjam ad summi Pontificis Tribunal
delatas fuisse: nihilominus plurimorum
calculo decisum, in examine inchoato
ulterius esse procedendum. Habentur
ergo triginta omnino congregations,
quin Jesuitæ caussam suam defendere
folliciti essent: tandem vero quasdam
harum propositionum explicationes in
Sorbonæ comitiis exhibuerunt: ast sero
nimis; quippe die decima octava Mensis

Mm 3

Octo-

Sæc. XVII. Octobris centum sexaginta Doctores
A. C. 1700. suas pronuntiarunt sententias, ac quinque propositiones ex præfatis libris excerptas, omnino damnandas censuerunt, subiectisque censuris perstrinxerunt.

Erant autem propositiones sequentes.

I. „Sinensis populus veri Dei cognitionem ferme per bis mille annos conservavit, tantoque fervore coluit, ut „Christiani non modo, quod imitarentur, „sed & quo instruerentur, haberent.

Censura. Hæc propositio est falsa, temeraria, scandalosa, erronea, sanctæ religioni Christianæ injuriosa.

II. „Si Judæi gloriari poterant, quod „Deo Templum longe ditissimum ac „magnificum præsentia & Redemptoris precibus sanctificatum consecrarent, „non minus gloriosum est Sinensibus, „quod Templum totius Orbis antiquissimum Creatori consecrarent.

Censura. Hæc propositio est falsa & temeraria.

III. „Non minus pura erat Sinensium „doctrina Moralis, quam eorum Religio: Sinenses purissimas morum leges conservarunt, dum interea Europa, & totus ferme mundus in errore & corruptione contabuit: Veri „Dei cognitio, quæ per plura sæcula „post Kam-Vam Imperatoris regimen, „&

„& valde probabiliter diu post Confu- Sæc. XVII.
„cium perduravit, non in primæva sua. A. C. 1700.
„puritate conservabatur; tandem enim
„Idololatria animos corruptit, indeque
„tanta erat morum pravitas, ut fides,
„cum deinceps nonnisi majoris mali
„occasio esset, justo Dei Judicio a Si-
„nenibus auferretur..”

„Præter internum cultum etiam
„minimos ritus exteriores summa re-
„ligione exercebant.

„Tchouen - Hio quintus Sinarum
„Imperator Presbyteros seu Mandari-
„nos Ecclesiasticos in variis Provinciis
„nominabat, ut sacrificiis præessent.

Confucius ad Filium suum dixit:
Sancti primum rebus facilioribus af-
suevere.

„Quondam hujus Regionis Philo-
„sophus Confucio dixit: Tu es cujus-
„dam sancti Nepos.

„Confucius suum Avum, qui tum
„in odore Sanctitatis vixerat, in omni-
„bus imitari studuit: mortuus ab uni-
„verso Imperio lugebatur, & ab illo
„tempore tanquam Sanctus est ho-
„noratus.

„Ob ejus humilitatem & modestiam
„non tam Philosophus per rationem
„efformatus quam Homo a Deo ad re-
„formandum novum hunc mundum
„inspiratus credebatur.

Mm 4

Re-

Sæc. XVII. „Refertur, quod Coniux Tiko Si-
A. C. 1700. „narum Regis, cum infæcunda esset,
„durante Sacrificio a Deo prolem tanto
„ardore petierit, ut paucis post diebus
„conciperet, & postea filium eniteretur,
„ex cuius familia quadraginta Sinarum
„Imperatores numerati sunt.

„Hæc Principis pietas cælum com-
„movit, & aer nubibus gravis tempore
„opportuno mox pluviam tam copiosam
„dedit, ut abundantissima messis esset.

„Vou - Vam tertiæ stirpis Fundator
„juxta veterem morem ipsus Sacrificia
„obtulit, & ejus Frater coram Divina
„Majestate prostratus pro ejus sanatione
„oravit, vitamque suam in Sacrificium
„Deo obtulit, dummodo ejus frater
„sanitati restitueretur; exauditus a Deo
„post has preces mortuus est.

„Hoc exemplum manifeſte probat,
„quod Religionis ſpiritus apud Sinenses
„fuerit conservatus, & quod ibidem
„adhuc obſervarentur principia puri-
„ſimæ charitatis, quæ perfectio & cha-
„racter Religionis eſt. Sinenses vete-
„res erant pleni cognitione, auiſim di-
„cere, Spiritu Dei.

Censura. Doctrina his propositioni-
bus contenta, quatenus moralis Di-
ſciplinæ puritatem, morum sanctitatem,
ſidem, cultum Dei veri internum, & ex-
ternum, Sacerdotes, ſacrificia, Sanctos,

ac

ac homines inspiratos a Deo, mira-
cula, spiritum Religionis, purissimam
charitatem, quæ Religionis est perfectio
& character, & si ausim dicere, *inquit*
Auctor, Spiritum Dei apud Sinas olim
per duo annorum millia vel amplius
permansisse dicit, falsa est, temeraria,
scandalosa, impia, Verbo Dei contra-
ria, hæretica, Christianæ fidei & Re-
ligionis eversiva, virtutem Passionis
Christi & Crucis ejus evacuans.

IV. „Sinenses de prudenti gratiarum
„dispensatione inter universi Nationes
„facta non habent, quod querantur;
„non enim alia est natio, quæ amplio-
„res gratias recepit.

Censura. Hæc propositio est falsa,
temeraria, erronea, & Verbo Dei
contraria.

V. „Sinensis Imperator religionem
„Christianam non respiciat tanquam
„alienigenam, quia quoad sua principia
„& articulos fundamentales est eadem
„cum veteri religione, quam literati
„& primi Imperatores Sinenses professi
„sunt, adorantes eundem Deum, quem
„Christiani adorant, & cum ipsis agno-
„scentes Deum tanquam cæli terræ-
„que Dominum.

Censura. Hæc propositio est falsa,
temeraria, scandalosa & erronea. Pro-
nuntiata hac censura Facultas decla-
rabat,

Sæc. XVII. rabat, suæ mentis non esse, probare co-
A. C. 1700. tera, quæ in præfatis libris continentur.

§. LXXXIX.

Cleri Gallicani comitia.

Vid. supra
§. 37. pag.
415.
Argentre
1. c.

Habebat hoc anno Clerus Gallicanus solemnem Conventum Parisiis in Palatio Regio S. Germani, in cuius auspiciis sequentem epistolam encyclicalam ad Cardinales, Archiepiscopos, universumque Clerum directam die prima Octobris promulgarunt: „Exstitit „is pridem decor Christianæ Discipli- „næ, quam Beatus Paulus cap. 4. Epi- „stolæ ad Philippenses commendaret „his verbis: *de cætero fratres, quæcum- „que sancta, quæcumque bonæ famæ, si quia „virtus, si qua laus disciplinæ hæc cogi- „tate.* Hæc enim est illa pulchritudo „justitiæ; hoc veri studium; is spendor „Sanctitatis; hæc amabilitas morum; „hæc Christiani nominis fama, quæ „ad Christum omnia facile pertraheret; „neque aliud fuit, quo scandalum Cru- „cis, quo prædicationis stultitia magis „nobilitari potest. Quare, cum ad ex- „trema ventum est tempora, in quibus „decor pristinus, imminuta fide, re- „frigescente charitate, labente disci- „plina, morum corruptelis, ac denique, „ut fit, fallacium opinionum illuvie „de-

„deleri videbatur; id egerunt omnes Sæc. XVII.
 „pii, atque ipsa præsertim Ecclesia A.C. 1700.
 „Gallicana, ut moralis Theologiæ di-
 „gnitatem vindicarent. Huic igitur
 „operi, ut jam vel maxime salutares
 „admoveatis manus, & nostra judi-
 „cia vestra consensione firmetis, com-
 „munis officii ratio, & Charitatis vin-
 „culum, & Collegii nostri unitas, &
 „auctoritas suo quodam jure postulant.
 „Et quidem doctissimæ ac celeberrimæ
 „Theologicæ facultates, maxime vero
 „Parisiensis cum Lovaniensi conjuncta,
 „etiam interrogantibus Episcopis, pro
 „officio suo gliscentem novandi libidi-
 „nem represserunt. Compresbyteri quo-
 „que nostri Parochaliūm Ecclesiarum
 „Rectores, cæterique Doctores in am-
 „plissimis civitatibus constituti, ad no-
 „stra usque tempora non cessarunt ex-
 „altare vocem suam in plateis Sion, at-
 „que Episcopos in altiore specula col-
 „locatos assidue efflagitationibus inci-
 „tarunt; qui quidem eorum vocibus,
 „& ipsa rei necessitate commoti pro loci
 „sui auctoritate, valentiore manu gla-
 „dium spiritus assumperunt, quod est
 „verbum Dei, ad dirumpenda Cervicalia,
 „Et pulvillorū inani arte consutos sub omni
 „cubito manus; ne infelices animæ in
 „morte obdormiscerent, ac per falsæ
 „pacis somnium ad æterna supplicia

„ra-

Sec. XVII. „raperentur. Neque tantum fratres
 A. C. 1700. „nostri, Apostoli Ecclesiarum, gloria
 „Christi, in suis quisque diæcessibus
 „ascenderunt ex adverso, sed & pleni-
 „tudo exercitus Israel, ipsi nempe con-
 „ventus Cleri Gallicani, in Christi no-
 „mine rite adunati, de fide & moribus
 „ediderunt præclara constituta, gra-
 „vesque Censuras, quarum haud exi-
 „guam partem commemorandam, re-
 „petendamque censuimus. Nec tacere
 „possimus, religiosissimi Patres, me-
 „morabilem sententiam, qua maximus
 „& doctissimus cætus Anno 1655. &
 „sequentibus, Parisiis congregatus,
 „gravissimo judicio suo condemnavit
 „perversam, ac falsi nominis scientiam,
 „qua instructi homines non jam accom-
 „modarent mores suos ad Evangelicæ Doctrinæ
 „normam, sed & ipsam potius regulam,
 „ac sancta mandata, ad cupiditates suas in-
 „fleterent, & detorquerent, novaque inani
 „Philosophia Christianam disciplinam in Aca-
 „demicas quæstiones ac dubias, fluctuan-
 „que sententias verterent. Hæc illi: qua
 „sententia versatilem illam, ac noxiæ
 „opinionum flexibilitatem, hoc est,
 „ipsum mali caput conterebant. Illud
 „vero judicium, sancti Caroli Borromæi
 „commonitionibus ad Ministros Pœni-
 „tentiæ datis præfixum, ad collegas
 „suos Ecclesiarum Gallicarum Episcopos
 „trans-

„transmiserunt, ac deplorata sæculi Sæc. XVII.
 „cæcitate id quoque indoluerunt, quod A. C. 1700.
 „in ipso comitiorum exitu oppressi ne-
 „gotiis, congrua medicina grassantes
 „morbos propellere non potuerint. Qui-
 „bus sane verbis ea remedia non omi-
 „sisse prorsus, sed in opportuniora tem-
 „pora distulisse, eamque provinciam
 „secuturis conventibus demandasse visi
 „sunt. Hanc paternam velut hæredi-
 „tatem Cleri Gallicani cœtus An. 1682.
 „Parisiis congregatus exceperat, sed
 „Conventu interrupto, ne salutaris Con-
 „sili memoria intercideret, Sapientif-
 „simi Patres pravarum Propositionum
 „Indiculum texuerunt, antequam di-
 „scederent, ac per Ecclesias mitti vo-
 „luerunt, ut futuris conventibus velut
 „digo indicarent, quid tum Gallicana
 „pararet Ecclesia, aut quid a posteris
 „exspectari par esset, Ex his profecto
 „liquet, Episcopis Gallicanis ad Dei
 „gloriam semper intentis, non animum
 „unquam, sed opportunitatem desuisse;
 „quam nacti occulta quadam divini Nu-
 „minis providentia opus in manus re-
 „sumpsimus, hoc vel maxime tempore;
 „quo fratres nostri a fide Catholica de-
 „vios, Maximo Rege præeunte, revo-
 „care nitimus ad Ecclesiam, cum nihil
 „sit, quo magis optimi ac Religiosissimi
 „Principis studia adjuvare possimus,
 „quam

Sæc. XVII. „quam si demus operam, ut Christia-
 A.C. 1700. „næ de moribus Regulæ Castitas &
 „honestas, magis magisque in dies,
 „nec tantum decretis atque sententiis,
 „verum etiam factis, & executione eni-
 „tescat; quippe qua vel maxime ad
 „Christum omnia trahi, atque etiam
 „infideles ab extremo orbe ad fidem
 „converti solere diximus. Nec defu-
 „ram speramus Ecclesiæ laboranti eam,
 „quæ semper adfuit, Regiam auctori-
 „tatem. Extant nostris temporibus
 „(seu Anno 1644.) Rege ipso præsente,
 „Regii Consilii suprema judicia de
 „coercendis erroribus, qui ad Ecclesiæ
 „ac Reipublicæ exitium publice doce-
 „rentur, castigatis quoque, ac repres-
 „sis eorum Auctoribus. Neque quid-
 „quam est boni utilisque consilii, quod
 „Ludovici Magni temporibus non ex-
 „spectari possit; aut est quidquam hu-
 „jus Regni gloriæ ac splendori con-
 „gruentius, quam, ut Religionis &
 „Disciplinæ puritas Sanctitasque flo-
 „reat. Hujus ergo rei gratia nos in
 „Spiritu sancto, & in Christi nomine
 „adunati, ejusque ope freti; non tam
 „novum opus aggredimur, quam sancta
 „decreta, quoad fieri potuit, colligi-
 „mus, ordinamus, adhibitis notis,
 „certisque principiis indicatis, quibus
 „instructi cooperatores nostri Sacra-
 „men-

„mentorum administri, errores subinde Sæc. XVII.
 „in Ecclesia renascentes non modo per A.C. 1700.
 „spicere, sed etiam facile confutare
 „possint. Hoc opus non tam nostrum,
 „quam vestrum, vestris quippe auspiciis,
 „vestro spiritu gestum, Sanctissimi, &
 „Religiosissimi Con - Sacerdotes, ve-
 „stræ pietati, Vestræ fidei commenda-
 „mus, hoc in tutela, præsidioque ve-
 „stro ponimus, hoc fidele depositum
 „cum cæteris egregiis Monumentis ve-
 „strorum cætuum componendum, &
 „in communes Ecclesiarum usus adhi-
 „bendum relinquimus, ut in Christo
 „Jesu, quo uno confidimus, Ecclesiæ
 „Gallicanæ, imo etiam Catholicæ glo-
 „ria inclarescat. Valete in Domino.„

§. XC.

Hujus Conventus decreta.

Horum Præsulum sollicitudinem præ-
 cipue occupabat laxioris doctrinæ
 eliminandæ studium, quapropter præ-
 ter quamplurimas propositiones jam a
 summis Pontificibus Innocentio X. &
 Alexandro VII. proscriptas, insuper a-
 lias post horum Pontificum deceßum
 a Jansenistis & laxioribus Casistis in
 Francia disseminatas censuris confixere:
 Eoquod, inquiebant Præsules, *incredibili*
dictu sit ex pessimis principiis, tota
licet

Sæc. XVII. licet reludante Ecclesia, quanta malorum
 A. C. 1700. incrementa provenerint; subtilioribus in-
 geniis in id unum intentis, ut eo quisque se
 vel maxime Theologum videri velit, quo
 plura ejusmodi inventa in probabilitatis au-
 toritatem adduxerit. Verum, hæc con-
 stabilire, aut per eam speciem mentes infir-
 morum in falsam & noxiā securitatem
 inducere, nihil est aliud, quam animas per-
 dere, ac doctrinas, & mandata hominum,
 vanasque traditiones, exemplo Pharisæo-
 rum, divini mandati loco obtrudere. Quare
 tot errorum experientia vidi, necesse ha-
 buimus, ipsam malorum radicem excindere,
 eam scilicet opinandi rationem, quæ ignota
 sanctis Patribus, tanta de rebus maximis
 dissidia peperit, &c.

Præmissa hac exhortatione Præsu-
 les Gallicani in centum viginti septem
 ejusmodi propositiones censuram vibra-
 runt; ac præprimis inter has damna-
 runt sequentes, quarum prima erat:
Axioma illud: facienti, quod est in se, Deus
 non denegat gratiam, non modo verissi-
 mum, & sanctis literis, Conciliis & Patri-
 bus maxime consentaneum est sed etiam per
 illud significatur obligatio, quam habet
 Deus dandi gratiam facienti &c. II. Quia
 opera solius naturæ viribus elicita, sterilia
 & meriti intrinsece & Theologice superna-
 turalis incapacia sunt, ideo Deus obligatur
 conferre gratiam facienti &c. nec id oritur

ex

ex bonitate talium operum, sed ex pædo Sæc. XVII.
 &c. Utramque hanc propositionem A. C. 1700.
 Clerus hac censura notavit: *Hæc duæ propositiones, qua parte cauſam disce- nendi inter justos & non justos in opera mere naturalia referunt, Semipelagianis- mum instaurant, mutatis tantum vocibus. Pactum autem, quod inter Deum & Chri- ſum afferit, commentum est temerarium, erroneum, nec ſolum tacente, ſed etiam ad- versante Scriptura Sacra, & SS. Patrum traditione prolatum.*

Postea Clerus damnavit propositio- nem P. Honorati de evidentiā Religio- ni tanquam impiam, blasphemā, erroneam, & inimicis Religionis Chri- ſianæ faventem: uti jam ſupra memi- nimus. Præterea ſequentes proſcri- pti Propositiones. I. „Attritio ex metu „gehennæ ſufficit, ſine ulla dilectione „Dei ſive ſine ullo ad Deum offendit ſpectu. *Censura.* Hæc propositio, quo a diſpositionibus necessariis ad ab- ſolutionem excluditur quilibet ad Deum offendit ſpectus, temeraria eſt, ſcan- dalosa, pernicioſa & in hærefin inducens. II. „Tridentinum definiuit, attritionem, „quæ non vivificat animam, quæque ſupponitur ſine amore Dei eſſe, ſuffi- cere ad abſolutionem. *Censura.* Hæc propositio falſa eſt, temeraria, Conci- lio Tridentino contraria, & in hærefin *Hist. Eccles. Tom. LXVI.* Nn indu-

Vid. p. 418

Sæc. XVII. inducit. III. „Si peccatores consum-
A. C. 1700. „matæ malitiæ, cum blasphemant, &
 „flagitiis se immergunt, non habent
 „conscientiæ stimulus, nec mali, quod
 „agunt, notitiam, non peccant. *Censura.*
 Hæc propositio est falsa, temeraria,
 perniciosa, bonos mores corrumpit,
 blasphemias & alia peccata excusat.
 IV. „Omnia hodie melius sunt exami-
 „nata, & ideo in morali materia liben-
 „tius sequor juniores, quam seniores.
Censura. Hæc propositio temeraria est
 & erronea, Patribus & antiquis Docto-
 ribus contumeliosa &c. Damnatis hisce
 pluribusque aliis propositionibus Clerus
 sententiam suam circa dilectionem Dei
 in Sacramento pœnitentiæ, & usum
 probabilium opinionum declarans, ita
 afferuit: *De dilectione Dei, sicut ad Sa-*
cramentum Baptismi in adultis, ita ad Sa-
cramentum Pœnitentiæ, quæ est laboriosus
Baptismus, requisita, ne necessariam Do-
ctrinam omittamus, hæc duo imprimis ex
Sacrosancta Synodo Tridentina monenda,
& docenda esse duximus: Primum, ne quis
putet, in utroque Sacramento requiri, ut
præviam, contritionem eam, quæ fit Cha-
ritate perfœcta, & quæ cum voto Sacra-
menti, antequam actu suscipiatur, ho-
minem Deo reconciliat, ut ait Synodus
Tridentina Seff. XIV. Cap. IV. Alterum
ne quis putet, in utroque Sacramento secu-
rum

rum se esse, si præter fidei & spei actus, Sæc. XVII.
non incipit, diligere Deum tanquam A. C. 1700.
omnis justitiæ fontem, sicut statuit eadem
Synodus Tridentina Sessione VI. Cap. VI.
Neque vero satis adimpleri potest utrique
Sacramento vitæ novæ inchoandæ, ac ser-
vandi mandata divina propositum, si pæ-
nitens primi & maximi mandati, quo Deus
toto corde diligitur, nullam curam gerat,
nec sit saltem animo ita præparato, ut ad
illud exequendum, divina opitulante gratia
sese excitat, ac provocat. Placet etiam
caveri a Sacramentorum administris, ne in
Pænitentia Sacramento, aliisque Sacra-
mentis conferendis, sequantur opinionem
probabilem de valore Sacramenti, relictâ
tutio: Neve pænitentes ipsorum fidei ani-
mam suam committentes, admonere cessent,
ut in pænitendo inchoatæ saltem dilectionis
Dei ineant viam, quæ sola secura sit, gra-
viter peccaturi in hoc Salutis discrimine,
vel eo solo, quod certis incerta pro-
ponant, sicut docet S. Augustinus Lib. I.
contra donatistas Cap. 3. & 5. Hæc quan-
tum ad primum Caput, quod est de dile-
ctione Dei in Sacramento Pænitentia re-
quisita, postquam declaravit Conventus
„Cleri Gallicani, alterum deinde Ca-
put, quod est de Probabilium opinionum
usu, explanat his verbis: Absit vero,
ut probemus eorum errorem, qui negant,
licere sequi opinionem inter probabiles pro-

N n 2 babi-

Sæc. XVII. babilissimam; sed ad rectum usum opinio-
 A. C. 1700. num probabilem, has regulas a jure pra-
 scriptas agnoscimus. Primum, ut in du-
 biis de Salutis negotio, ubi æqualia utrin-
 que animo sese offerunt rationum momenta,
 sequamur, quod tutius, sive quod est eo in
 casu unice tutum; neque id Consilii, sed
 præcepti loco habemus, dicente Scriptura:
 qui amat periculum, in illo peribit,
 hæc prima Regula. Altera ut circa probabi-
 les de Christiana doctrina sententias sequa-
 mur id, quod Vienense æcumenicum Con-
 cilium circa infusas tam parvulis, quam
 adultis in Baptismo virtutes decrevit his
 verbis: Nos hanc opinionem tanquam
 probabiliorem, & dictis Sanctorum,
 ac Doctorum modernorum Theologiæ
 magis consonam & concordem duxi-
 mus eligendam. Quod Concilii judicium
 eo magis ad regendos mores pertinere con-
 stat, quo magis ex ipso fidelium Sanctitas
 ac Salus pendet. Ex hac igitur Regula
 fit consequens: Primum, ut in rebus Theo-
 logicis ad fidei, & morum dogmata spectan-
 tibus, Theologos quidem etiam modernos
 audiamus, si tamen consonas sanctis Patri-
 bus sententias tradant. Deinde, ut, si ab
 eis recedant, harum opinionum inhibeatur
 cursus, nedum earum aliqua ratio habeatur,
 aut ulla eis tribuatur auctoritas: denique,
 ut nemini liceat eligere eam sententiam, quam
 non veritati magis consentaneam duxerit.
 Quod

Quod ergo in praxi eam nobis liceat sequi Sæc. XVII.
 sententiam, quam nec ipsi probabiliorem A.C. 1700.
 eligendam judicemus, hoc novum, hoc in-
 auditum, hoc certis, ac notis Authoribus
 postremo demum saeculo proditum, & ab
 iisdem pro regula morum positum, repugnat
 huic effato a Patribus celebrato: Quod
 ubique, quod semper, quod ab omni-
 bus; nec habere potest Christianæ Regulæ
 securitatem. Hoc initium malorum esse,
 atque omnium ante dictarum corruptelarum
 Caput, & doctrinæ consecutio, & series
 temporum ostendit. Hoc ab Antecessoribus
 nostris, viris fortibus ac religiosis, censorie
 notatum, hoc saepe reprehensum, hodieque
 reprehendi, nullo incusante, imo, bonis
 probantibus, diffiteri nemo potest. Nos
 quoque iis de cæsis, has novas sententias,
 in salutis negotio periculosas, re diligenter
 inspecta, summa ope caveri, ac prohiberi
 oportere censuimus ac censemus. Placet
 autem illa prudentia, ut ante omnia
 custodiamus, & in tuto collocemus id, quod
 unum est necessarium, *Luc. X.* fiatque
 illud Dominicum *Cap. X. Matthæi*: Estote
 prudentes sicut serpentes, qui protego,
 quod præcipuum est, capite, sibi consulunt:
 Neque quisquam in dubio Salutis ad actum
 profiliat, nisi ipso dubio, non ad nutum
 voluntatis, aut ex cupiditatis instinktu, sed
 ex recta ratione deposito, dicente Scriptura:
 Rationabile obsequium vestrum, *Epist.*

N n 3

ad

§æc. XVII. ad Rom. cap. 12. & iterum: Sapiens t.
A. C. 1700. met, & declinat a malo, stultus tran-
silit, & confidit, Proverb. cap. 19. Po-
stremo audiatur, Apostolicum illud: om-
nia probate, quod bonum est, tenete,
Epist. 1. ad Thessalonenses cap. 5. & ite-
rum: omne, quod non est ex fide,
id est, ex conscientia, sive ex persuasione,
peccatum est, Epist. ad Rom. cap. 14.
denique, ut ait *idem* Apostolus Paulus:
testimonium reddente illis Conscientia
iporum, non aliorum, sed iporum,
& sua.

Postea Clerus Gallicanus Innocen-
tii XII. Constitutionem contra librum
Fenelonii Cameracensis Archiepiscopi
editam communi omnium suffragio
comprobavit: ac de prompta hujus
Archipræsulis subjectione ita differuit:
*Hostes Ecclesiæ tam subita mutatio per-
culit, sed Ecclesia, quæ gratiam obedien-
tiæ conjunctam esse novit, in Archiepiscopi
illius submissione Christianæ humilitatis,
atque Ecclesiasticæ subordinationis effectum
agnovit: Unus est primus Episcopus, aß
Petrus ab ipso Christo Jesu Prælatus, ut
totum ovile pascat, Una est Ecclesia Ma-
ter, constituta ad docendas alias, & Ec-
clesia Christi in hac veritate fundata, tan-
quam super Petram immobilem atque in-
concessam: cum autem jamjam die
quinta Augusti ex quadam supplica-
tione*

tione Carnutensis Capituli contra suum Sæc. XVII. Episcopum duæ propositiones fuissent A.C. 1700. extractæ, atque ad Cleri Gallicani comitia delatæ, hinc Generalis hujus Conventus jussu eæ maturo Theologorum examini subjicebantur: Erant autem sequentes:

I. *Nulla differentia inter Episcopos & Presbyteros exsilit primis Ecclesiæ temporibus.*

II. *Nonnisi post Apostolos ea disciplina in Ecclesia instituta est, ut inter Presbyteros quidam Presbyter ceteris præficeretur, & Episcopi cognomen præcipue haberet.*

Quamvis Carnutensis Ecclesiæ Capitulum hasce propositiones improbarat, ac contestaretur, eas nequaquam jussu Capituli, sed duntaxat per imprudentiam cujusdam privati Auctoris fuisse insertas, nihilominus Clerus Gallicanus de hisce propositionibus hanc pronuntiavit censuram. *Hæ duæ propositiones, quæ Presbyteros Episcopis aquiparant, ac fere solis nominibus ipsos distinguunt, falsæ sunt, temerariæ, scandalosæ, erroneæ & schismaticæ Aerii heresin instaurant, Hierarchiam Ecclesiasticam Divina ordinatione institutam confundunt, traditioni Apostolicæ, & sacrosancti Concilii Tridentini decretis adversantur.*

Eodem Religionis Zelo Clerus Gallicanus damnavit propositiones tum de

Nn 4   gra-

Sæc. XVII. gratia, de virtutibus Theologicis, aliis
 A. C. 1700. que rebus ad moralem disciplinam per-
 pertinentibus, tum etiam de observandis
 Innocentii X. & Alexandri VII. Consti-
 tutionibus circa quinque Propositiones
 damnatas; deferebantur enim ad hæc
 comitia varii Jansenistarum libri, quo-
 rum unum hunc præfeserebat titulum:
Augustiniana Ecclesiæ Romanae doctrina,
 alius contra Sfondrati nodum editus
 sub titulo: *Dispunctio*, necnon tertius
 qui inscribebatur: *Panegyris Janseniana*,
 ex hisce igitur libris Præfules quatuor
 hasce propositiones extraxerunt.

I. „Jam tandem Ecclesiæ & Regno-
 rum Principes ex hoc clarissimo ar-
 gumento agnoscunt, *Phantasma Jan-
 senii* quæsitum undique, sed nusquam
 repertum, præterquam in laborante
 quorumdam Phantasia. „

II. „Constitutione Innocentii X. ni-
 hil aliud actum, quam ut renovaren-
 tur & exacerbarentur disputationes...
 „In eandem viam pertractus est Ale-
 xander VII. ut homo ab hominibus
 facile impellendus in eas res, quæ
 parum ejus officio convenirent. . . .
 „Innocentius quoque XII. cum ex offi-
 cio teneretur, claram proferre sen-
 tentiam, generalibus æquivocisque
 verbis adhibitis, dat locum existi-
 mandi, se non ausum esse clarius lo-
 „qui,

„qui, tanquam errare metuentem . . . , Sæc. XVII.
 „atque illud *in sensu obvio ejusdem Pon-* A. C. 1700.
 „tificis, magis adhuc generale est &
 „vagum, quam verba Alexandri VII.
 „*in sensu a Jansenio intento . . . .* Epi-
 „scopi denique Gallicani libertates Ec-
 „clesiæ Gallicanæ sub earum asseren-
 „darum specie labefactarunt super su-
 „sciplina Constitutione Innocentii X.
 „contra Jansenium. „

III. „Aliquam huic malo medicinam
 „attulisse videbatur Innocentius XII.
 „in Brevi suo 6. Februarii Anno 1694.
 „Verum mitigatione illam præsumptam
 „non parum extenuavit Brevi dato die
 „24. Novembris anni 1696. ubi Ponti-
 „fex diserte negat, Constitutionem aut
 „Formularium Alexandri VII. Brevi
 „suo alterata aut reformata . . . in
 „aliqua minima ejus parte . . . . Nec
 „placet eorum opinio, quæ ex ipso
 „primo Brevi aliquid mitigationis circa
 „factum tentavit exsculpere . . . . Sed
 „& nihilo majorem in quæstione juris
 „progressum factum esse jam quoque
 „convenit ostendere. „

IV. „Circa condemnationem Augu-
 „stini Jansenii opus esset collatione re-
 „gulari habita, vel coram Judicibus
 „a Romano Pontifice, vel a Rege da-
 „tis . . . . nondum omnes interierunt,
 „qui sciunt deliberationes (de Janse-

Nn 5 „nia-

Sæc. XVII., niano negotio) quas nunc Episcopi
 A. C. 1700., ut Regulas suarum hodiernarum de-
 „liberationum (circa novum Quietis-
 „mum) sumunt, Cleri Gallicani æter-
 „num fore præjudicium. „

Has autem propositiones Clerus
 Gallicanus sequenti confixit censura:
 „Hæ quatuor propositiones, quibus in-
 „quieti homines Innocentii X. & Ale-
 „xandri VII. Constitutiones Innocentii
 „quoque XII. Brevia æquissima, & ab
 „omnibus approbata, aperte contem-
 „nunt, Episcopos Gallicanos, rebus
 „judicatis adhærentes, incessunt ma-
 „ledictis, & caussam hanc de integro
 „retractari postulant, tanquam tot Con-
 „stitutionibus Apostolicis, etiam ac-
 „cedente Ecclesiarum confensione, cau-
 „sa nondum finita foret, falsæ sunt,
 „temerariæ, scandalosæ, contumeliosæ
 „in Clerum Gallicanum, summos Pon-
 „tifices, & in Universam Ecclesiam,
 „schismaticæ, & erroribus condemna-
 „tis faventes. „

Denique hanc propositionem: *Im-
 pletur præceptum Christi, sicut Baptismo
 ita & Communione sacrilega* damnavit
 tanquam doctrinam temerariam, scan-
 dalosam, erroneam, impietati & sa-
 crilegio faventem, & Ecclesiæ præce-
 ptis illusoriam.

§. XCI.

Sæc. XVII.
A. C. 1700.

§. XCI.

Hujus Conventus Gallicani exitus.

Hanc demum suam declarationem hi
 Præfules sequenti adhortatione ab-
 solverunt: „Monemus Compresbyte-
 „ros nostros, sive Sæculares, sive Re-
 „gulares, quicunque Episcoporum au-
 „ctoritate, vel verbum Dei prædicant
 „vel Sacra menta administrant: *Ne ullo*
 „*unquam tempore viam Salutis, quam su-*
 „*prema veritas Deus, cuius verba in æter-*
 „*nun permanent, arctam esse definivit; in*
 „*animarum perniciem dilatari, seu verius*
 „*perverti sinant, plebemque Christianam ab*
 „*iusmodi spatiofa, lataque, per quam itur*
 „*ad perditionem, via, in rectam semitam*
 „*woacent. Quæ Christi verba ab Ale-*
 „*xandro VII. (in Præfatione sui Decreti*
 „*dati die 24. Septembr. An. 1665.) in-*
 „*culcata, altis animis insidere opta-*
 „*mus, & oramus, speramusque in*
 „*Domino, fore, ut quicunque hacte-*
 „*nus laxiores illas sententias, nulla*
 „*certe ratione, sed alii alios secuti do-*
 „*cuerunt, docere ipsas jam desinant,*
 „*quippe quas & Episcopi, ipsique Ro-*
 „*mani Pontifices reprehendunt: Hæ-*
 „*retici vero, immerito illi quidem,*
 „*sed tamen pro more suo Ecclesiæ im-*
 „*putent, atque invidiæ vertant, filii*
 „*quo-*

Sæc. XVII, quoque sæculi ut vanas rideant. Quare
A. C. 1700, inanem, Deoque, & hominibus exo-
 sam Sophisticen aliquando aversati,
 „auctore sancto Hieronymo in cap. 3.
 „Michææ Prophetæ, ad recta se confe-
 „rant: ut, qui prius populum blandimen-
 „tis decipiebant, postea vero annuntianda
 deterreant, & ad rectam revocent viam;
 & qui caussa erroris fuerant, incipiant
 mederi vulneribus, que intulerunt, & esse
 occasio sanitatis.

§. XCII. *Adversa Bullionii Cardinalis fata.*

Hode Hist. de Louis XIV. lib. 53.
Vitæ Card. pag. 203.
Mem. Hist. & Chron. Experiebatur hoc anno acerba nover-
 cantis fati incommoda Emanuel
 Theodosius Cardinalis Bullionius. Hic
 dudum Ludovici XIV. Franciæ Regis
 gratia potitus, ac pinquissimis Abbatii-
 aliisque amplissimis favoribus auctus
 erat, fortuna autem sensim vultum
 contrahente Regis gratia & benevo-
 lentia excidit; cum enim ejus Nepos
 Ludovicus Princeps Turrenius inscio
 Rege in Hungaria contra Turcas mili-
 taret, ac propterea in Franciam re-
 verti prohiberetur, hac severitate nec-
 non Sedanensis Principatus jactura
 exacerbatus Cardinalis, incautius Regi
 obloqui cæperat, quo comperto Rex
 gravem offendionem, indignationemque
 ad-

adversus eum concepit, ac præprimis, Sæc. XVII.
 eidem, dum Leodiensem Episcopatum, A.C. 1700.
 cuius Ecclesiæ erat Præpositus, pren-
 fabat, significari jussit, ut omnem hu-
 jus Episcopatus spem missam faceret,
 caveretque, ne Fürstenbergii Cardina-
 lis electioni ulla tenus obfisteret: Insi-
 mulabatur insuper a suis æmulis, quod
 cum Hispano Rege clandestina cude-
 ret consilia; quapropter Rex eidem
 carceris terrores, & pericula denun-
 tiari jussit, quibus tamen deprecante
 Jacobo II. Angliæ Rege exemptus erat.
 Adspirabat Bullionio benignior fortunæ
 aura, dum ipso præcipue impellente
 Cardinalis Ottobonus Gallis apprime
 addictus Romana Tiara honoratus
 erat; tum enim in Franciam reversus,
 tam ipse quam ejus propinqui in pristi-
 nam Regis benevolentiam recipiebantur,
 ac Bullionius Romam redux tanquam
 Frapciæ Legatus hujus Regni negotia
 procurabat: nec diu tamen nova hæc
 fortuna firmo stetit vestigio; rursus enim
 stimulante æmulorum invidia apud Re-
 gem accusabatur, quod mandati Regi
 limites prætergressus, Nepotem suum
 Alvernensem Abbatem ad Argentinensem
 Episcopatum promovere intentus,
 Eligibilitatis ut vocant, *Breve pro Ro-*
 hanensi Abbe impetrare, remissius
 adlaboraslet: Hæc accusatio refricuit
 recens

Sæc. XVII. recens obductam Regiæ indignationis
A.C. 1700. cicatricem, tantumque apud Regem
valuit, ut per Ludovicum Grimaldum
Monaciensem Principem Bullionio in
mandatis daret, quatenus nulla mora
ad Cluniacensem suam Abbatiam Ro-
ma excederet, quominus vero Bullio-
nius Regio pareret mandato, obten-
debat, Cardinalem Cibo sacri Collegii
Decanum morti proximum esse, in
urbe igitur sibi persistendum, ut mox
eo defuncto hujus dignitatis posses-
sionem accipere posset: Verum hac ex-
cusatione in debitæ obedientiæ trans-
gressionem versa, omnibus suis pro-
ventibus, dignitatibus & honorum ti-
tulis die undecima Septembris regio
ediicto exutus est. Nil tamen inde ter-
ritus respondit, malle se tanquam pau-
perem Cardinalem Romæ vivere, quam
sese irati Regis arbitrio committere;
nihilominus ab ipso summo Pontifice
Regis mandato obtemperare, atque
ad exilii sui locum emigrare jussus, ad
Cluniacensem Abbatiam contendit, ubi
aliquamdiu hærens ad varias Regni
urbes proficisciendi veniam obtinuit,
dummodo triginta leucis ab Aula &
Parisiensi urbe abesset: Ast honorificæ
captivitatis pertæsus, ex Francia pro-
fugere constituit, ac die vigesima se-
cunda Maij Atrebato in Belgum, ac
inde

inde per Germaniam atque Italiam Ro- Sæc. XVII.
A.C. 1700.
mam venit: Hujus fugæ fama Pari-
sios delata, mox Parlamentum Regis
jussu Cardinalem in jus vocavit, eum-
que læsæ Majestatis reum ac propterea
in perpetuum Regno proscriptum, om-
nibusque suis bonis exutum declaravit,
e quod Regi inobediens e Regno ad
Regis hostes transiisset, seque Princi-
pem liberum, nec Regi subiectum esse
in suis literis ad eundem Atrebato da-
tis professus esset: Insuper alio Parla-
menti decreto magnificum illud Mau-
soleum, quod pro familiæ suæ Prin-
cipibus in Cluniacensi Abbatia errexer-
at, destructum, soloque æquatum est.
Hæc Regis severitas adeo summo Pon-
tifici & Sacro Purpuratorum Collegio
dispicuit, ut Pontifex (in publico Pa-
trum Senatu Parlamenti edictum tan-
quam nullum irritumque declararet,
datisque ad Regem literis, ac inter-
minata anathematis pœna illud a Par-
lamento revocari peteret. Reclama-
bat insuper Parisiis Nuntius Apostolicus
contra Parlamenti sententiam, ejus
factum approbante ipso Pontifice: tota
tamen res in hisce minis stetit, ac Bul-
lionius Romæ Pontificis patrocinio tu-
tus, adversantis fortunæ ludibria us-
que ad obitus sui diem rara animi ma-
gnitudine elusit: Interposuit suas partes
apud

Sæc. XVII. apud Franciæ Regem Clemens XI. Pon.
A. C. 1700. tifex, ejusque postulatis Ludovicus
 annuit, ac propterea Papa die septima
 Maij anno sequentis eidem datis literis
 grates rependit. Levior, minusque
 diuturna erat Regis indignatio contra
 Cardinalem Delphinum, Apostolicum
 Papæ Nuntium; cum enim hic Romam
 reversurus, Regiis Principibus hono-
 rifica salutatione valediceret, Rex, ut
 idem obsequii genus spuriis ejusdem
 prolibus præstaret, petebat, secus Re-
 gis alloquio privandus, Nuntius vero
 id præstare recusans, potius insalutato
 Rege ex Galliis Romam redire jussus
 est: Verum Ludovicus, qui neo-electi
 Pontificis mentem suis consiliis haud
 absonam fore sperabat, facile placatus,
 a suo petito destitit, ac Nuntium ad
 alloquium admisit.

§. XCIII.

Alderani Cibo Cardinalis obitus.

Eggs suppl. **H**unc annum vitæ suæ postremum
Purp. Doct. habuit Alderanus Cibo Cardinalis
pag. 573. ex pervetusta Massæ & Carrariæ Prin-
 cipum progenie ortus. Hic adolescens
 Clericali militiae adscriptus & incul-
 patæ vitæ fama clarus ab Innocentio X.
 Papa Apostolici Palatii Præfectus, ac
 Ravennæ & postea Ferrariæ, atque
 Urbini

Urbini Legatus renuntiabatur, ubi Sæc. XVII.
 proscriptos, ac perditæ vitæ homines A.C. 1700.
 promerita severitate ac pœnis com-
 pescuit, atque incolis optatam tran-
 quillitatem reddidit. Annum agebat
 ætatis suæ trigesimum secundum, cum
 ab eodem Pontifice Cardinalibus Pres-
 byteris accenseretur, decimo autem
 post anno ab Alexandre VII. ad Æsi-
 num Episcopatum nominatus, ibidem
 Diæcesanam Synodum habuit, ejus-
 que decreta oppido salutaria typis edi-
 dit. Mortuo hoc Pontifice ab ejus Suc-
 cessore Innocentio XI. inter primarios
 secretioris consilii Administros electus,
 rara suæ in rebus gerendis dexteritatis
 specimina edidit, pluribusque Patrum
 cætibus aggregatus, prudentiam, eru-
 ditionem, suamque integritatem multis
 argumentis comprobatam reddidit, tan-
 dem sacri Collegii Decanus, atque
 Ostiensis Episcopus die vigesima secunda
 Julii annos natus octoginta septem
 Romæ fatis cessit.

§. XCIV.

Francisci Bonvisii Cardinalis decessus.

Sequenti Mense Augusto eandem æter-
 nitatis viam ingrediebatur Franci- Merc. Hist.
Palat. fast.
Card. t. 4.
 scus Bonvisius Cardinalis, patria Lu-
 censis. Hic juvenis adhuc Chigio
Hist. Eccles. Tom. LXVI. Oo Car-

Sec. XVII. Cardinali a secretis, sollicitante ejus
A. C. 1700. patruo Hieronymo Bonvisio ab Ale-
 xandro VII. Papa Domesticis aggrega-
 tus, paulopost ob ingenii præstantiam
 a Clemente X. primo Coloniam, ac
 postea in Poloniam Sedis Apostolicæ
 Nuntius decernebatur, ubi post Michae-
 lis Regis obitum nuptiis inter ejusdem
 viduam & Lotharingiæ Ducem conci-
 liatis, in proxima Regis electione Au-
 striacæ Domus commoda egregie pro-
 movebat: inde ad Cæsaris Aulam vo-
 catus, & Pontificia ibidem legatione
 functus, per integros duodecim annos
 Leopoldo Cæsari tam in Viennensi obsi-
 dione, quam toto Turcarum bello lucu-
 lenta præstitit obsequia, mira enim in per-
 tractandis publicis negotiis dexteritate,
 rerum experientia, Historiæ, aliorum-
 que Politicarum scientiarum cogni-
 tione eminebat: unde meritorum copia
 incitatus Innocentius XI. Bonvisum
 Romana Purpura decoravit, eumque
 Lucensi Archiepiscopatui præfecit,
 quam Ecclesiam Bonvisius insigni vigi-
 lantia per plurimos annos ad Clerigre-
 gisque sui salutem rexerat, donec ibi-
 dem die vigesima quinta Augusti labo-
 ris sui præmium beato fine a Deo re-
 ciperet. Ceterum huic Cardinali a
 nonnullis criminis datur, quod nimis
 sollicite existimationi hominum sese
 vendi-

venditarit, aliosque aspernatus sit, at- Sæc. XVII.
que in juventute sua morum licentiæ A. C. 1700.
plus æquo indulserit: utut autem sit, ne-
gari haud potest, quod postea hosce næ-
vos, si unquam in eo reperti fuerint, affi-
duo virtutum studio, vitaque ad pro-
bitatis normam composita eluerit.

§. XCV.

Francisci Maildachini Cardinalis extrema.

Eodem hoc anno vivis valedixit Fran- Cornar. Re-
ciscus Maildachini Cardinalis, qui lat. de la
a Donna Olympia ejus Amita multis, Cour de
falsis tamen encomiis deprædicatus ab Rom. Mer-
Innocentio X. Papa anno ætatis suæ cur. Hist.
vigesimo sexto Cardinalis Diaconus no- Justa Stat.
minabatur, quamvis literarum ignarus, Purp. n. 15.
pag. 66.
facie deformis, ingenio hebes, ac ipsius
quoque Romani idiomatis expers esset:
unde ob crebros imbecillitatis suæ næ-
vos universo Cardinalium Collegio exo-
fus, ab ipso suo Fratre despectui habe-
batur: Adultior tamen factus, atque
in Galliis aliquamdiu moratus, ani-
mum nonnihil excolere cœpit, nihilo-
minus existimatione jamjam amissa,
apud summos Pontifices, ceterosque
Cardinales adeo nullius ferme momenti
erat, ut etiam Innocentius XI. & Ale-
xander VIII. præciperent, ne Mail-
O o 2 dachi-

Sæc. XVII. dachinus unquam ad classem Cardina-
A. C. 1700. lium Episcoporum admittetur, proin
nunquam Decanus cum sacri Collegii
dedecore fieri posset: quinimo Alexan-
der VII. Papa eum ob turpe quoddam
facinus Roma excedere jussit, quamvis
illum postea ibidem tolerare a Galliarum
Rege compulsus esset, eoquod in con-
clavi Gallicæ factioni favisset. Inter
tot nævos celebratur tamen tanquam
Vir arcani tenax, obsequiosus, ac fer-
me ad prodigalitatem liberalis, tandem
vero Neptunii die decima tertia Junii
anno ætatis suæ septuagesimo nono
vivere desiit.

§. XCVI.

*Tres Cardinales ab Innocentio XII.
Papa creati.*

*Forefti
Mapp.
mund. t. 2.*

Inter creberrimas, quibus Innocentius
Papa durante suo Pontificatu jacta-
batur molestias ac tædia, subinde sa-
cra quadam consolatione ejus animus
recreabatur, hocque anno ingens gau-
dium præseferebat, dum ei nuntiatum,
quod Maria Elisabetha Ducissa Bipon-
tina atque Adolphi Joannis Ducis Filia
Parisiis hæresin ejurarit: insuper pio
Seni lacrimæ præ gaudio manarunt, ob
ingentem multitudinem hominum ac
Principum, qui ad celebranda Jubilæi
Uni-

Universalis sacra Romam confluxerant. Sæc. XVII.
 Aderant inter alios Jacobus, Alexander & Constantinus defuncti Polono-
 rum Regis Filii, necnon Cosmus III. A.C. 1700.
 Magnus Etruriæ Dux, cui summus
 Pontifex *Regiæ Celsitudinis* titulum &
 Monticellensis Ducatus redditus, ac in-
 super sedem S. Stephani Papæ & Mar-
 tyris sanguine conspersam dono dedit:
 Eodem ferme tempore, ut Cæsari, Gal-
 liarum & Hispaniæ regibus gratificare-
 tur, Romana Purpura decorabat Joan-
 nem Philippum Comitem de Lamberg
 Passaviensem Episcopum, postea Pres-
 byterum Cardinalem tit. S. Sylvestri,
 cuius Frater Comes de Lamberg, re-
 vocato Martinizio Comite, Cæsaris Le-
 gatus hoc anno die decima tertia Ja-
 nuarii Romam venerat, ab omnibus
 perbenigne ac honorifice exceptus.
 Alter erat Ludovicus Antonius de Noail-
 les Parisiensis Archiepiscopus Cardina-
 lis Presbyter tit. S. Mariæ ad Miner-
 vam, ac tertius denique Franciscus
 Borgia natione Hispanus, ac Toleta-
 nus Canonicus, & Calaguritanus Epi-
 scopus.

§. XCVII.

*Innocentii XII. summi Pontificis
 obitus.*

Oo 3

Jam-

Sæc. XVII. Jamjam per integrum ferme annum In-
A.C. 1700. noc. XII. Pontifex Maximus diuturna

Theatr. Eu- ægritudine fatigatus erat, incredibili ta-
rop. t. 15. men animi vigore tam decrepitæ ætatis
pag 857. miserias, quam morborum violentias
Briet. An- superabat, ac ineunte hoc anno Medi-
nal. cont. corum solertia & ope tam firmam re-
convalescendi ifpem concipiebat, ut
sanæ mentis usu fretus per jocum non-
nullis Cardinalibus in familiari collo-
quio diceret, eos nimis præfestine Ro-
mam ad sacra comitia convolasse, eo-
rumque quosdam Pontificatus aucu-
pandi spe turgidos, ipso adhuc vita
superstite, mundo valedixisse: Post-

quam autem die trigesima prima Julii
ad propellendos immodicos solis æstus
glaciatis fructibus vescebatur, inde in
febrin incidit, cujus continua accessio-
nibus adeo consumebatur, ut quamvis
integri sensus, cunctisque negotiis ad
extremum usque diem par esset, die
tamen vigesima septima Septembris non
sine magno Urbis, omnium proborum
ac præcipue pauperum luctu, naturæ
debitum solvere cogeretur, postquam
Sacris Ecclesiæ Sacramentis rite mu-
nitus, Cardinales tum præsentes ad
Apostolicarum Constitutionum obser-
vantiam, dignique Successoris electio-
nem gravibus verbis hortatus erat.
Annum agebat ætatis suæ octogesimum
sextum

sexum nondum plene expletum, Pon- Sæc. XVII.
 tificatus sui nonum præter duos Men- A.C. 1700.
 ses, & quindecim dies. Corpus ejus
 in Basilica D. Petri reconditum fuit in
 simplici monumento, quod sub hac in-
 scriptione: *Innocentius XII. P. M. electus*
12. Julii MDCXCI. mortuus est An. Christi
 . . . . . etiamnum vegetus, vivusque
 extrui jussit, illud tamen plures post
 annos Vincentius Petra Cardinalis mar-
 moreis statuis, aliisque ornamentis
 magnifice condecorari curavit.

§. XCVIII.

Hujus Pontificis gesta in Pontificatu.

Tantus virtutum cumulus, tantaque erant gloriosissimi hujus Pontificis merita, ut in ejus laudum præconiis excedere æquitas, deficere injuria foret: Primordia sui Pontificatus jamjam æternæ gloriæ memoria digna reddebat sua lege contra Nepotismum, a quo tantopere abhorrebat, ut nemo in univer-
 sula Italia Nepotem, affinem aut propinquum, etsi bene meriti non deessent, ad minimum etiam beneficium ab Innocentio exaltatum, aut dono auctum numerare posset. Adeo erat æquitatis studiosus, ut Aulæ Romanæ officia pecuniis mercari severe inhiberet, & non nisi Viros solo meritorum suffragio

Oo 4

ad

Sæc. XVII. ad Purpuram natos Patrum Senatui
 A.C. 1700. adscriberet: Eminuit in eo Religionis
 Catholicæ latius propagandæ studium, unde nullis sumptibus, nullique labori
 pepercit, ut missiones ad Æthiopes,
 & Sinenses promoveret, necnon dissidia in Sinis ob ritus exorta, utpote fi-
 dei dilatandæ obstacula, e medio tol-
 leret; censuras suas etiam contra Jan-
 senismum tam prudenter moderabatur,
 ut errorem profligaret, simul tamen
 effrænem aliorum libidinem ex quovis
 non Molinista Jansenistam fabricandi
 damnaret, novasque interpretationes
 super Jansenii propositiones severissime
 inhiberet: unde merito ab ipsomet
 Quesnello alias Pontificibus parum af-
 fecto celebratur: *Vir vere pacificus, in-
 structus Ministris a partium studio alienis,
 qui visus est integra fide agere intuitu veri-
 tatis, utilitatisque Ecclesiarum.* Eodem inci-
 tatus Religionis studio Innocentius pro
 extirpando Mahometismo tricies cen-
 tena aureorum millia in arce S. Angeli
 reposuit, ac Christianis Principibus fæ-
 dere adversus Turcas junctis largas pe-
 cuniarum sumptias, necnon Venetis
 multas triremes subsidio misit, quin
 pauperum, quos suos Nepotes voca-
 bat, oblitus esset, pro his enim duo
 Xenodochia multis impensis erexit,
 utque Romanis civibus, aliisque pau-
 peribus

peribus prægravia mitigaret vectigalia, Sæc. XVII.
duo levioris censu telonia non sine ma- A. C. 1700
ximo civium commodo, & ingenti re-
rum omnium ubertate instituit, multa-
que alia tam ad morum & Ecclesiasticæ
disciplinæ regulas, quam ad majorem
Urbis Romanæ amplitudinem & deco-
rem promovendum utilissime perfecit.
Præ ceteris insigne æquitatis & justitiæ
specimen edidit sua Constitutione, quam,
ut meminimus, die sexta Februarii an-
no 1693. ad Mechliniensem Archiepi-
scopum dederat; cum enim Molinistæ
Carolum Hispaniæ Regem eo induxis-
sent, ut Bavariæ Duci tum Belgii Gu-
bernatori in mandatis daret, quatenus
omnes, quos ipsi pro Jansenistis vendi-
tabant, a cunctis Officiis amoveret,
ac vi hujus mandati plures falso accu-
lati graves violentias paterentur, Inno-
centius comperta hujus vexationis ini-
quitate præfato Archiepiscopo severe
inhibuit, ut nullum *nisi servato juris or-
dine* de hæresi Janseniana convictum
infectaretur: Ceterum cuncta præclare
gesta ad hujus Historiæ angustias re-
ducere, haud possibile foret, dixisse
sufficiat, nequidem oculatissimos Pro-
testantes in Innocentio, quod repre-
henderent, invenisse.

Oo 5.

§.XCIX.

Sæc. XVII.
A. C. 1700.

§. XCIX.

Cardinales pro eligendo novo Pontifice Conclave ingressi.

*Vita Cle-
men. XI.
in Bull.
magn.*

Peractis de more funebris, duodecima post Innocentii Papæ obitum die seu nona Octobris inchoata sunt pro more in Vaticano ad successorem diligendum comitia: Intererant initio nonnisi triginta octo Cardinales, quibus altera die Cardinalis Bullionius S. Collegii Decanus, pluresque alii acces- sere, quos inter tamen tot Viri meritorum præstantia longe clarissimi repe- riebantur, ut quis alteri præferendus esset, aliquamdiu Cardinales dubii hæ- rerent, unde contigit, ut jamjam quadagesima tertia dies ab inchoatis comitiis præterfluxisset, quin adhuc Cardinales suis suffragiis in unum conspi- rarent: Postquam vero nocte, quæ diem vigesimam tertiam Novembris præcesserat, nuntium de obitu Caroli Hispani Regis receperant, in hac re- rum vicissitudine nil magis, quam su- premum Nauclerum prudentia, & ani- mi magnitudine inclytum, Ecclesiæ navi necessarium duxerunt, quapropter talis Viri electionem maturantes in Joannem Franciscum Cardinalem Albanum oculos animumque conjecere:

An-

Annuebant suis quoque suffragiis cuncti Sæc. XVII.
 Cardinales, quos Zelantes vocant, his A. C. 1700.
 pariter accessere alii Ottobono Cardi-
 nali adhærentes: altero igitur die jam-
 jam in proxima scrutatione præfatus
 Cardinalis Albanus quadraginta suffra-
 gia solus tulerat: Huic ergo ceteri
 quoque Purpurati summa ac plane in-
 sueta animorum studiorumque consen-
 sione supremam Ecclesiæ dignitatem
 offerunt, ac ceteris æmulis, etsi
 ætate multum superiores essent, præ-
 termis eundem in Papam procla-
 mant, quamvis quinquagesimum pri-
 mum ætatis suæ annum vix exceperisset,
 præteritisque temporibus senectus præ-
 validum suffragium in Pontificum ele-
 ctionibus esse consuevisset.

§. C.

*Joannes Franciscus Cardinalis Al-
 banus in Papam electus, & Cle-
 mens XI. nominatus.*

Communi Purpuratorum consensu *Misson. Itin.*
 peracta electione, solus Cardinalis *append.*
 Albanus se tanto honore indignissimum, *pag. 379.*
 tantoque oneri imparem reputabat: *Act. Lippf.*
 quocirca fusis largiter lacrimis copio- *Epist. fam.*
 fisque precibus Tiaram Pontificiam *Zalusky*
 in digniorem se transferri non modo ro-
 gabat, sed & præcipiebat, utque Pur-
 pura-

Sæc. XVII. puratos ad sua vota eo validius inclinatus. A. C. 1700. naret, eo etiam utebatur argumento, afferens, se tenero nimis affectu amplexi familiam suam, proin vereri, ne superatus ab hoc amore Bullam contra Nepotismum nuper editam, suoque olim chirographo ac juramento firmatam non sine perjurio, omniumque offensione violaret: Integrum triduum non sine raro modestiæ exemplo tenuit Albani cunctatio, deprecatio, ac constans repugnantia: nec ullo pacto ejus animus expugnari potuisset, nisi ex Theologis celeberrimi eidem demonstrassent, quod spectata Electorum in proposito firmitate, ex qua Dei voluntas sat luculenter pateret, diutius factæ electioni sine gravi noxa obsistere haud posset: Tandem ergo hiorum consiliis cessit, ac inter suspiria & lacrimas manus ad Ecclesiæ clavum admovit, atque in honorem S. Clementis Papæ & Martyris, cuius memoria eo die recolebatur, Clementis XI. nomen assumpsit. Nondum erat Episcopali dignitate insignitus, quo circa a Cardinali Bullionio Episcopus consecratus, die octava Decembris Pontificia tiara sollemni ritu inter festivas Urbis & Orbis acclamations coronatus est. Vix Pontificatum auspicatus erat, cum illico suis Consanguineis denuntiaret, se de Con-

Constitutione Prædecessoris sui contra Sæc. XVII.
 Nepotismum ne latum unquem disces- A. C. 1700.
 surum. Haud silentio prætereundum
 videtur, a probatæ fidei Scriptoribus
 referri, quod statim post Innocenti XII.
 obitum Andreas Chrysostomus Zaluscki
 Warmiensis Episcopus omnium Cardi-
 nalium nomina separatis schedulis in-
 scripserit, easque in urnam conjici &
 per Nepotem suum, quinquennem pue-
 rum unam extrahi juss erit, solum au-
 tem Francisci Albani nomen tribus vi-
 cibus ex urna a præfato puero extra-
 sum fuerit.

§. CI.

*Hujus Pontificis gesta ante Pontifi-
 catum.*

Natus erat Joannes Franciscus Urbini
 die vigesima tertia Julii anno Christi
 millesimo sexcentesimo quadragesimo
 nono ex illustri ac prædivite Albano-
 rum familia: Nondum attigerat ter-
 tium ætatis annum, cum jamjam He-
 lena Mosca Matre sua orbatus esset: a
 suo tamen Patre Carolo, cui sedula
 Filii sui educatio maxime cordi erat,
 undecim annos natus Romam per-
 ductus, ibidem liberalibus disciplinis,
 eloquentiæ præfertim, moxque gravio-
 ribus Philosophiæ & Theologiæ, ac
 utrius-

Sæc. XVII. utriusque Jurisprudentiæ studiis ope-
A. C. 1700. ram dedit, paulopost Doctorali laurea
 decoratus: Græcum etiam idioma tam
 feliciter didicit, ut non minus græce,
 quam latine doctissimus haberetur,
 adolescentis quoque tam sacras in Tem-
 plis, quam morales in publicis Acade-
 miis, necnon in Collegio Urbano ora-
 tiones & dissertationes de rebus ad
 Historiam Ecclesiasticam spectantibus
 non sine maximo Auditorum applausu,
 & admiratione habebat, ac ipsimet
 Protestantes Græcam ejus latinamque
 eruditionem adeo venerati sunt, ut
 eam Norimbergenses aureis, argen-
 teisque numismatibus nomini ejus in-
 scriptis celebrarint. Vigesimum æta-
 tis annum emensus, inter Canonicos
 S. Laurentii in Damaso cooptatus erat,
 ubi indefesso studio Concilia, Patres,
 & Historiam Ecclesiasticam pervolvit,
 ac vasta hæc eruditione conjuncta cum
 summa eloquii facilitate apud omnes,
 præcipue apud Christinam Sueciæ Re-
 ginam & Cardinalem Franciscum Bar-
 berinum sibi ingentem conciliavit lau-
 dem, singularemque existimationem,
 quam spectata ejus virtus nulla vitio-
 rum fæce contaminata, atque eximia
 morum innocentia, vitæque integritas
 mirifice auxit. Ne ergo tam raræ do-
 tes suo usu ac præmio carerent, ab
 Inno-

Innocentio XI. utriusque Signaturæ Re- Sæc. XVII.
serendarius, Sacræ Congregationis re- A. C. 1700.
bus Consistorialibus præpositæ Consul-
tor, necnon Reatinæ Urbis, dein Sa-
binensis Provinciæ, ac postremo Urbis
veteris Gubernator renuntiabatur: Ad-
ministratis maxima cum laude hisce
Præfecturis, Romam urgente Cardi-
nale Barbarino revocatus, & Vatica-
næ Basilicæ Vicarius, & Judex nomi-
natus, ad cauſſas cognoscendas ani-
mum adjecit, eo plane successu, ut
qui antea celeberrimi Oratoris nomen,
ita nunc integerrimi jureconsulti fa-
mam sibi compararet: Postea Vatica-
næ Basilicæ Canonicatu auctus, at-
que Apostolicorum Diplomatū Secre-
tarii ab Innocentio XI. constitutus,
gravissimum hoc munus usque ad sui
exaltationem tanta prudentia, atque
indefessa laboris assiduitate obibat, ut
gravissimorum Ecclesiæ negotiorum,
atque in administranda Republica ra-
tionum aut particeps, aut arbiter exi-
steret: Quantum porro Alexander VIII.
eius meritis & virtuti tribueret, lucu-
lenter ex eo colligitur, quod Pontifi-
catus sui initio illum Romana Purpura
honoraret, quam tamen Albanus non
otioſe portabat, nil antiquius, nil e-
nixius in votis habens, quam Religio-
nis Catholicæ incrementum, & Sedis
Apo-

Sæc. XVII. Apostolicæ honorem. Amicis præ-
A. C. 1700. terea, ac præcipue literatis vacuas a
negotiis horas dicabat, hosque pro-
movebat, illos protegebat, istos ju-
bat, eisque non raro præmia & bene-
ficia, etiam irrequisitus a summis Pon-
tificibus procurabat: neminem necessi-
tate pressum a se dimisit, quin ei vel
opem præstisset, vel saltem ejus mo-
lestiam solatio imminuisset: unde illius
Palatium non minus, quam ipsum Va-
ticanum frequentabatur, nec minor
numerus Aulam ejus, quam iphius
Pontificis ornabat, omnibusque, &
maxime afflictis Albani Domus asyli
vicem præsttit: pluribus etiam om-
nium Ordinum familiis clam subsidia
præbuit, alios æris alieni pondere
pressos sua liberalitate sublevavit, do-
tibus assignatis securam reddidit Virgi-
num pudicitiam: Nobilem quemdam
Virum, quem ad expungenda debita
bis mille Imperialibus indigere uove-
rat, iphus adiit, eique pecuniam ulro
numeravit, & afflictissimo cuidam duo-
decim aureorum millia sine beneficii
fænore obtulit. His pluribusque aliis
præclare gestis tantam omnium existi-
mationem amoremque sibi conciliavit,
ut supremo Ecclesiæ Imperio dignus,
imo & proximus a cunctis haberetur,
quorum vota supremum quoque Numen
ad

ad maximam Ecclesiæ gloriæ, po- *Sæc. XVII.*
pulique salutem tandem exaudiit. *A. C. 1700.*

§. CII.

*Principum molimina in dividenda Hi-
spaniæ Monarchia.*

Cum Caroli II. Hispaniarum Regis in-
firmitas magis indies ingravesce- *Hode Hist.*
ret, proin omnis suscipiendæ prolis spes *de Louis*
lib. 53. abesset, Franciæ & Angliæ Reges, *Wagner vit.*
necnon Batavi de futuro Successore *Leopold.*
anxiis agitabantur curis, ac primo in- *lib. 16.*
clinabant in Josephum Ferdinandum *Theatr. Eu-*
rop. Bavariæ Ducem, eoquod hic ex Anna
Antonia, cuius Mater Margaretha The-
resa Philippi IV. Hispaniarum Regis
Filia, & Carolus Rex eundem ante
biennium totius Monarchiæ Hispаниæ
testamenti tabulis hæredem scripsisset,
natus esset: Huic etiam favebant Fer-
dinandus Portocarrerus Cardinalis ac
Toletanus Archiepiscopus, Proceres,
Regiusque Senatus: Jamjam omnia ad
trajiciendum in Hispaniam Principem
Bavarum parabantur, cum septennis
anno priori, ut memoravimus, Bru-
xellis tristi morte extingueretur: Com-
perto hoc fato Leopoldus Imperator
Harrachium Comitem ad Hispaniæ Re-
gem decrevit, eo consilio, ut Rex Ca-
rolum Austriæ Archiducem Cæsaris Fi-
Hist. Eccles. Tom. LXVI. *Pp* *lium*

Sæc. XVII. lium ex Maria Theresia pariter Hispani
A. C. 1700. Regis Sorore progenitum Hispaniæ hæ-
redem scriberet, cum post Bavari obi-
tum ejus jus nulla ex parte controver-
sum esset: Ast Carolus Rex se desuper
deliberaturum respondit, nec antea
deliberandi, quam vivendi finem fecit:
Insuper Austriacis parum favebant Pro-
ceres, totis viribus obstabant Galli,
Angliæ Rex autem & Batavi obtende-
bant timorem belli, quod Galli, ut jus
suum contra Austriam prosequerentur,
absdubio moturi essent; Ludovicus e-
nim Franciæ Rex totus in eo erat, ut
everso Archiducis jure, Borbonio Prin-
cipi Filio suo ex Maria Theresia itidem
Hispaniæ Regis Sorore nato Monar-
chiam Hispamicam affereret, quamvis
præfata Maria Theresia, dum Franciæ
Regi nupserat, juri suo in Hispaniæ
successionem solemnni pacto renuntiasset,
eiusque cessio per publicas pacis Pyr-
reneæ tabulas, ac Philippi IV. Testa-
mentum confirmata fuisset. Jam du-
dum Galli, Angli & Batavi Oratores
sub specioso belli prævertendi obtenu-
Hispanam Monarchiam diviserant, &
quidem primo in arce Loensi Delphino
utramque Siciliam, Sardiniam, Etru-
sci portus, Finarium cum Cantabria,
Archiduci Mediolanum, & Bavarо
tunc nondum mortuo reliquam Hispa-
niam,

niā assignabānt: paulopost Archiduci Sæc. XVII. Hispaniæ Regnum cum America, & A.C. 1700. Delphino Navarram, Mediolanum, & Belgium adjecere, ac denique hoc anno die tertia Maij insuper Delphino Herculeum, Orbitellum, Plumbinum, Portumlongum, Telamonium, Fontarabiam, & SS. Sebastiani & Stephani oppida, Lotharingiæ Duci Mediolanum, cetera vero Archiduci attribuebant. Has partitiones Franciæ Rex ratas habere simulabat, reipsa tamen, Cæsare semel ab hæreditate excluso integrum Hispaniæ Monarchiam spe suisque consilis devoraverat: Minus etiam Inno-centio XII. Pontifici probabantur hæc divisionis pacta, sibi per Monaciensem Principem Oratorem Gallicum expo-sita, ac ipsemet Carolus Hispaniæ Rex vehementissime querebatur, quod exteri Principes sibi adhucdum vivo vestes exuere, de suis bonis testandi fa-cultatem eripere attentent, *etiam si forte, inquietabat Rex, Deus subditorum meorum pro Regni hærede supplicantium preces & vota exaudire detrectet, mihi tamen liberum sit, ejusmodi hæredem nominare, qui sese contra hosce usurpatores tuendo par erit.*

Pp 2

§. CIII.

Sæc. XVII.
A.D. 1700.

§. CIII.

Caroli II. Hispani Regis obitus.

Theatr. Eu-
rop. t. 15.
Hist. de la
Cour de
Madrid.

Post acerrimas concertationes inter ipsos præcipuos partitionis Authores prævaluit Gallica factio, quam etiam Portocarrerus Cardinalis, quamvis ampla verborum jactantia se totum Cæsari addictum fingeret, egregie firmitabat, ipse etiam Rex nupera populi seditione territus, ac aliunde in omnem, quo eum Ministrorum turba impulerat, partem versatilis, hunc Cardinalem pro parente colebat, atque ab ejus ore pendebat: Hujus igitur dexteritate factum, ut ipso Rege præsente in frequentissimo Senatu omnium suffragiis decerneretur, ad evitandam Monarchiæ divisionem nil magis conducere, quam si Franciæ Rex rogaretur, quatenus alterutrum ex Delphini Filiis Regis Caroli Nepotibus in Hispaniam mitteret, qui tamen Regnum ante Regis obitum non contrectaretur. Tacitus assedit Rex, dum Galli & Hispani Proceres de Regno suo ita disponerent: obsistit acriter Regina, & Harrachius Cæsaris Orator, qui apud eandem instabat, ut Regem Maritum suum permoveret, quatenus Generis sui memor Archiducem scribebat Hæredem:

redem: ad hæc Rex velut e somno **Sæc. XVII.**
expergefactus datis ad Cæsarem literis **A.C. 1700.**
fidem fecit, se alienissimum esse a suo-
rum consiliis, adeo ab omni æquitate,
conscientia, & decoro alienis: Postre-
ma Septembris die ad morbi vehe-
mentiam tanta facta est accessio, ut
de Regis vita Medicorum judicio con-
clamatum esset: Tum vero tanto in-
citatius Gallorum fautores ad perte-
xenda cæpta festinarunt: obseptum te-
netur Regium conclave, nulli præter
Reginam, Patrem de la Torres Con-
fessarium, Medicos & Portocarrerum
aditus patet, Proceres ante januam
alternas agunt vices, seni excubitores
præter morem ad interioris januæ fo-
res appositi Harrachio Regem allo-
quendi copiam denegant: Soli Portocarrero
ad Regis animum voluntatem-
que pervius erat accessus, hic ergo
Borbonicæ Domus jura Regi animis
sensibusque omnibus pene destituto
tanta verborum copia ac sermonis im-
portunitate obtrudebat, ut Rex mole-
stiam redempturus tertia Octobris die
Testamentum confici consentiret: mox
igitur sexta ejusdem diei hora meri-
diana advocatur Ubilla, qui solus cum
Rege agens, supremæ voluntatis tabu-
las conscripsit, sua nomina apponentis-
bus Portocarrero, & Borgia Cardina-
libus,

Pp 3

Sæc. XVII. libus, Castilliae & Arragoniae (Præf. A. C. 1700. ctis, necnon Medinnacælio, Beneventio, & Infantadi ac Sestæ Ducibus. Vigesima ejusdem Mensis die Codicillus Testamento adjiciebatur, quo Philippus Andegavensis Dux, secundo genitus Delphini Filius, eoque fors improle Dux Bituricensis, ac illo etiam sine liberis dececente Carolus Austriæ Archidux universæ Monarchiæ Hæres instituebatur: ita tamen ut nullo unquam tempore Hispania cum Gallia conjungeretur: Confecto hoc testamento a Gallis subornato, Rex citatis passibus ad æternitatem properabat, ac tandem die prima Novembris decepsit anno ætatis trigesimo nono, Regni trigesimo quinto. Erat Princeps Religionis studio præclarus, moribus integerrimus, ac fidei conjugalis cultor eximius, adversæ tamen fortunæ injuriis tam domi quam foris jactatus, bellisque implicitus, aut Belliducum ignavia, aut nervi bellici inopia plurimas urbes & Provincias amisit, ac suo demum testamento atrocissimi belli flamas accendit.

Ceterum in Hispania, usque dum Andegavensis adventaret, Procerum Senatus ergebatur, qui regimini præcesset, his inter ipsa etiam erat Regina Vidua, quæ tamen utpote Cæsareæ parti

parti addicta Madrito intra sex dierum Sæc. XVII.
 angustias excedere jussa est, unacum Patre De las Torres defuncti Regis
 Confessario, quia palam testabatur, Regem morti proximum vehementer esse
 questum, quod vi ac fraude ad sub-
 signandum Testamentum sibi supposi-
 tum adactus fuerit: nihilominus ta-
 men Proceribus auro Gallico corruptis
 Philippus Andegavensis Dux die quarta
 decima Novembris apud Hispanos in
 Regem proclamatus est.

§. CIV.

*Aliorum Principum atque Illustrium
 deceſſus.*

Præter Hispaniæ Regem pari fato sub-
 latus est Georgius Dux Wirtem-
 bergico - Monte - Belligardensis anno
 ætatis suæ septuagesimo tertio, quem
 eadem mortis necessitate sequebantur
 Wilhelmus Glocestriæ Dux, Ducissa
 Condæa, Guilielmus Annæ Stuartæ,
 postea Angliæ Reginæ Filius, Clara
 Augusta Wirtenbergensis Ducissa, Eber-
 hardina Sophia Frisiæ Princeps, &
 Joachimus Ernestus Holsatiæ Dux, ac
 demum die tertia Julii Sylvester Va-
 lerius Venetæ Reipublicæ Dux, cui
 Aloysius Mocenigus subrogatus est.

Pp 4

§. CV.

Sæc. XVII.
A. C. 1700.

§. CV.

*Synodi Diæcesanæ Eichstettensis
decreta.*

Hoc item anno Joannes Martinus ab Eb Eichstadianus Episcopus die decima Novembbris Diæcesanam celebravit Synodum, in qua pro animarum Pastoribus ad munus suum ritu exequendum tradidit præcepta, simulque Parochis injunxit, ut sæpius pauperculos moneant, quatenus cordate petant Sacra menta, cum ea eis, gratis sint administranda: vetuit quoque, ne sponsalia mutuo etiam consensu sine scitu Episcopi dissolvantur, nec etiam aqua Baptismatis pro medicina, vel alia quacunque de caussa aliis præbeatur: minus vero Parochi se ultra duos dies & unam noctem sine Decani præscitu a sua Parochia absentent, aut frequenter tabaccum Sacerdotes e fistula hauriant. Denique Sodalitatem S. Rosarii institui præcepit, ut populus ad frequentiorem Confessionis & Communionis usum incitaretur.

§. CVI.

*Quædam Clementis XI. Pontificis
Maximi Constitutiones.*

Inter

Inter plures Constitutiones, literasque Sæc. XVII.
 Apostolicas Clemens XI. Pontifex A.C. 1700.
 hoc anno Bullam Prædecessoris sui de abolendo Nepotismo innovavit, simul *Bull. Magn.*
que Jubilæum universale ad imploran- *Clem. XI.*
dum Dei auxilium pro felici Ecclesiæ *Epist. &*
regimine indixit, ac die trigesima No- *Brev.*
vemberis literas dedit ad Leopoldum p. 1. & seq.
 Cæsarem, in quibus se gravissimum
 summi Pontificatus onus ægerrimo a-
 nimo suscepisse testatus, Cæsari gratias
 egit, quod sui electionem per Lam-
 bergum, Medicæum & Grimannum
 Cardinales, necnon ejus Legatum Co-
 mitem de Lamberg promovere voluerit:
 Eadem die ejusdem ferme tenoris li-
 teras dedit ad Josephum I. Romanorum
 Regem, Ludovicum Regem Galliæ,
 Mariam Annam Hispaniæ Reginam,
 Petrum Lusitaniæ, & Fridericum Au-
 gustum Poloniæ Reges, necnon ad
 Cosmum Magnum Etruriæ & Sab-
 audiæ Duces, atque ad Venetorum
 Rempublicam, aliosque Principes Ca-
 tholicos. Die autem vigesima octava
 Decembris Leopoldum Cæsarem im-
 pense hortabatur, ne ob eruptum Suc-
 cessionis jus in Hispaniæ Regnum novos
 armorum motus concitaret simulque
 Papa Josephum Hungariæ, & Petrum
 Lusitaniæ Reges, ceterosque Principes
 & Colonitium Cardinalem, ut & ipsi

Pp 5 Cæ-

Sæc. XVII. Cæsarem ad pacis consilia inclinarent,
A. C. 1700. datis literis rogabat: se vero hoc officium apud Imperatorem impendisse, Gallorum Regi significabat, subjungens, quod si Cæsar armis jus suum prosequi moliretur, ipse ea initurus sit consilia, quæ ad reddendam ab exterorum militum incursu immunem Italiam expeditare videbuntur.

§. CVII.

Diversæ SS. Congregationum decisiones.

Decis. SS. Pariter Sacræ Romanæ Congregatio-
Congr. Rit. nes hoc anno plures ediderunt Constitutio-
Episc. &c. nes, & quidem die decima sexta Januarii Sacra Concilii Congregatio decidit, quod quando Episcopus, quin loca sibi subjecta visitet, violenter impeditur, non modo occlusas fores effingere, sed etiam vi vim & excommunicatione absque alia judiciali monitione repellere valeat: Canonici autem dignitates præfente Archiepiscopo celebrantes non valeant uti pulvinari ad genuflectendum, nisi obstat consuetudo: ita die vigesima tertia ejusdem Mensis decidit S. Rituum Congregatio: sequenti autem die Innocentius XII. Papa declaravit, quod sub generali Indulgentiarum suspensione in

Anno

Anno sancto non comprehendantur **Sæc. XVII.**
Altaria Privilegiata, nec aliæ Indul- **A.C. 1700.**
gentiæ pro solis defunctis concessæ: **====**
Saluberrime etiam **S. Concilii Congre-**
gatio die sexta Februarii statuit, quod
cogentes Virgines vel Viduas ad susci-
piendum habitum Religionis, aut ad
profitendum, sicut & auxilium & fa-
vorem ad id præstantes, excommuni-
centur, dummodo de vi illata constet,
etsi talis foemina vel Vir tacite aut ex-
prefse professionem jam ratam habuif-
set. Eadem quoque Congregatio die
decima quinta Maij declaravit, quod
Judex delegatus nequeat censuras Ec-
clesiasticas in appellationem prolatas
relaxare, aut nullas declarare, non
auditis partibus nec cognita caufsa.
Insuper die quinta Junii decidit, quod
Regulares ministrantes Laicis infirmis
hospitantibus in eorum conventibus
Sacramenta Eucharistiæ per modum
Viatici & extremæ unctionis absque
Episcopi vel Parochi licentia, possint
excommunicari. Insuper Sacra Indi-
cis Congregatio die vigesima secunda
Decembris coram Papa Clemente XI.
hos damnavit libros, quorum primus:
de obligatione Conscientiæ Prælectiones de-
cem: editio secunda II. P. Richardi Arsde-
lin Theologia tripartita universa &c. De-
nique S. Cardinalium Congregatio In-
quisi-

Sæc. XVII. quisitionis Romanæ die secunda Junii
 A. C. 1700. ex Innocentii XII. Papæ mandato dam-
 navit hos Libros I. Vindicias Juris-
 dictionis sæcularis & Imperii adversus
 usurpativam exceptionis & Immunita-
 tis Ecclesiasticæ extensionem II. Epi-
 stolam Abbatis . . . ad R. R. PP. Be-
 nedictinos Congregationis S. Mauri cir-
 ca postremum tomum editionis S. Au-
 gustini III. Epistolam Benedictini Non-
 Reformati ad eosdem IV. Epistolam
 Abbatis Commendatarii ad eosdem
 V. Monitum Doctoris Theologiæ ad
 Præsules Franciæ circa responsum cu-
 jusdam Benedictini ad epistolam Ab-
 batis Germani VI. Problema Eccle-
 siasticum.

§. CVIII.

*Quidam Scriptores Catholici hoc anno
 defuncti, eorum opera.*

Dupin. Bibl. Recensere lubet quosdam ex Scripto-
 nouv. t. 18. ribus Ecclesiasticis celebriores, qui
 pag. 210. suis lucubrationibus clari hoc anno
Vid. supra obiere: hos inter primus occurrit Ar-
 lib. 204. mandus Joannes Bouthilier de Rancé
§. 102 p. 711. Abbas & Reformator Monasterii de
tom. 62. la Trappe, de cuius instituto jam alibi
 meminimus: Scripsit celeberrimus hic
 Vir colloquia inter Abbatem Joannem
 & Eusebium Presbyterum, quæ ipso
 invito

invito clam quidam Parochus edidit: Sæc. XVII.
scripsit etiam tractatum de Sanctitate A. C. 1700.
& officiis Status Monastici unacum di-
lucidatione ejusdem tractatus, contra
quem tamen quidam maledici famosum
libellum ediderunt sub hoc titulo: *vera
motiva conversionis Abbatis de la Trappe*
*unacum quibusdam reflexionibus in ejus vi-
tam & scripta.* Apologiam pro se e con-
trario scriptam vulgari, ipsemet hic
Abbas præpedivit: Præcipue vero Ma-
billonii Abbatis calatum contra se ir-
ritavit; cum enim in præfato tractatu
collapsæ disciplinæ Regularis caussam
potissimum in literarum studia retulif-
set, Mabillonius ab hac injuria studia
Monastica vindicare aggressus, apolo-
giam contra Bouthilierem edidit, quam
tamen hic refellere conatus est, mox
vero a Mabillonio aliisque confutatus.
Scripsit idem versionem operum Doro-
thei unacum vita hujus Patris, com-
mentaria in Regulam S. Benedicti una-
cum nova versione ejusdem Regulæ,
statuta & binas exhortationes ad Mo-
niales, relationem circa Mortem Do-
mini Mucæi, instructiones circa præ-
cipua Christianæ doctrinæ moralis ca-
pita, ubi Casuistarum & Molinistarum
laxitates acriter infectatus est: edidit
quoque Christianum agendi modum,
synopsin obligationum Christiani, re-
flexio-

Sæc. XVII. flexiones in quatuor Evangelia, confe-
 A. C. 1700. rentias in epistolas & Evangelia in Do-
 minicis & præcipuis anni festis, prin-
 cipia Christiana & moralia, Constitu-
 tiones Trappenses, & varias epistolas
 Divino Spiritu plenas. II. Claudius
 Joly typis edidit tractatum de recita-
 tione Horarum Canonicarum, ubi ta-
 men carpitur, quod nimia facilitate
 illos ab hoc onere exemerit Ecclesia-
 sticos, qui alias habent occupationes
 indispensabiles: edidit insuper tracta-
 tum de restitutione damnorum, quæ
 Principes inferunt, epistolam apolo-
 ticam & traditionem veterum Ecclesia-
 rum Franciæ circa Assumptionem B. V.
 tractatum de Matrimonio, itinerarium
 Monasteriense, monita Christiana circa
 quædam capita doctrinæ moralis Chri-
 stianæ, tractatum de Scholis Episcopa-
 libus & Ecclesiasticis præter vitam E-
 rasmi, aliorumque Sæculi XVI. lite-
 ratorum. Obiit Parisiis die decima
 quinta Januarii annos natus nonaginta
 tres. III. Raphael Fabretti scripsit
 Apologema Jesithei ad Gronovium, in
 ejusque Titivilitia, explicationem in-
 scriptionum antiquarum, syntagma de
 columna Trajana, & dissertationes tres
 de aquis, & aquæ ductibus veteris Ro-
 mæ, IV. Joannes Tarpon Ord. FF.
 Præd. vulgavit examen potestatis Re-
 ligio-

ligiosorum excipiendi confessiones sæ-
cularium. Sæc. XVII.
A. C. 1701.

§. CIX.

*Celebris casus conscientiæ a Jansenii
Discipulis excogitatus.*

Primis sæculi decimi octavi auspiciis non modo Principes sagati inter se gladiis, sed etiam Viri togati ac literati calamis acriter depugnabant, & quidem Jansenii fautores, supremo suæ factionis Ductore Quesnello, post Innocentii XII. diploma triumphum canentes, omni ferme die manus ad prælium, & digitos ad bellum paratos habebant, novosque libellos veluti totidem publicas ad bellum provocationes in vulgus spargebant eo fine, ut Innocentium XII. silentio obsequioso contentum formulam aliter ac Alexander VII. interpretatum fuisse, persuaderent: nil ad id aptius censebant, quam fabricare casum, quo eum assolvi posse decidetur, qui Jansenium perperam fuisse damnatum, & obsequiosum silentium sufficere propugnat: Ejusmodi casum excogitandi provincia demandata est Rulando, cum autem hic Thomisticæ gratiæ sufficientis necessitatem adstrueret, Doctorum non pauci subscribere renuebant: hinc alium ceteris magis acce-

Sæc. XVII. acceptum fabricarunt junior Petit pied,
 A. C. 1701. & Anquatillus, quibus suppetias tulit
 Parierus Canonicus Claremontanus
 Claudii Pascalis Nepos, qui libellum
 edidit, sub hoc titulo: *Casus consci-
 tiæ a quodam Provinciæ Confessario pro-
 fitus circa quemdam Ecclesiasticum, ejus dire-
 ditioni commissum, atque a pluribus Parisina
 Facultatis Theologicæ Doctoribus dissolitus.*
 Hunc enim casum præfatæ Facultati
 decidendum obtulerunt, adjecta hac
*epistola . . . Domini Canonici B. ad Do-
 minum T. D. A.* Transmitto casum,
 quem plures Sorbonæ Doctores, tam
 meritis quam dignitate incliti nuper-
 rime responso tibi absdubio gratissimo
 dissolverunt. Sæpius ex ore tuo per-
 cepi, apud vos reperiri ejusmodi ho-
 mines, qui sese sanæ doctrinæ oppo-
 nentes, Presbyteros doctrina & pie-
 tate conspicuos calumniantur, eosque
 pro Jansenistis habent, eoquod in hoc
 casu expositam doctrinam doceant, at-
 que in usum deducant. Quod tibi
 hoc scriptum ab æquis rerum æstima-
 toribus tantopere deprædicatum com-
 municem, te ratum gratumque habi-
 turum, confido, eoque opportune
 usurum, ut eorum ora obstruas, qui
 tanquam suspectas novitates convitian-
 tur ea, quæ tot Viri doctissimi appro-
 bant, suoque calculo confirmant &c.

Casus

Casus autem erat iste, Confessarius Sæc. XVII.
 quidam jam per plures annos cuiusdam A. C. 1701.
 Ecclesiastici confessiones exceptit, eum-
 que sine scrupulo absolvit, tandem vero
 eum ex aliorum relatione de novis opi-
 nionibus suspectum habuit, quapropter
 cum eodem conferens, varias suæ do-
 strinæ novitates expiscatus est, de his
 autem, an ab Ecclesia sint damnatæ,
 certo judicare minime ausus, eas Sor-
 bonæ Doctoribus, eorumque judicio
 submisit, declarari petens, an earum
 abjurationem a suo pœnitente exigere
 posset, id si renueret, an ei absolutio-
 nem denegare deberet? Quæsivit ergo
 hic Confessarius a suo pœnitente. I.
 Quid credat circa quinque propositio-
 nes ab Innocentio X. & Alexandro VII.
 damnatas. Respondit pœnitens, se
 eas condemnare, ac semper condem-
 nasse pure & sine restrictione in omni
 sensu, quo eas Ecclesia damnavit, &
 etiam in sensu Jansenii, prout Innocen-
 tius XII. explicavit in suis literis ad
 Belgii Episcopos: ast quantum ad fa-
 ctum, se cum Perefixo Archiepiscopo
 credere, quod sufficiat obsequiosum
 silentium, & quamdiu juridice convinci
 non possit, se negare in animo factum,
 nec propterea turbari, aut de fide su-
 spectum haberi posse. II. Quid credat
 de Prædestinatione & gratia? Respon-
 dit
Hist. Eccles. Tom. LXVI. Qq

Sæc. XVII. dit Pœnitens, sibi persuasum esse illam
A. C. 1701. esse gratuitam, & ante prævisa merita,
hanc vero esse per seipsum efficacem,
& ad omne opus bonum necessariam,
juxta S. Augustinum, dari tamen gra-
tias internas, quæ darent veram poten-
tiam ad adimplenda Dei præcepta, eas
vero non omnem suum habere effectum
propter voluntatis resistentiam. III. Quid
sentiatur de amore Dei? Respondit, se
credere, quod actiones, quæ ad Deum
non referuntur, nec procedunt ab amore,
sint peccata ob defectum finis boni &
recti, etsi possint esse bonæ ratione ob-
jecti particularis aut finis. IV. Quid
credat de sufficientia attritionis? Re-
spondit, nihil ab Ecclesia esse decisum,
credere tamen, attritionem ex metu
esse bonam, ut tamen sit ad recipien-
dam absolutionem Sacramentalem suf-
ficiens, requiri, ut sit animata chari-
tate saltem initiali. V. Quid sentiat
de auditione Missæ? Respondit Pœni-
tens, eum, qui assistit cum affectu ad
peccatum mortale sine motu pœnitentiæ,
committere novum peccatum. VI. Quid sentiat de cultu Sanctorum?
Respondit, se credere, quod cuilibet
Christiano utilissima sit devotio erga
B. V. & Sanctos, eam autem non con-
sistere in vanis desideriis, & minus se-
riis exercitiis, sed in vero amore, ve-
nera-

neratione, & imitationis studio: se au- Sæc. XVII.
A. C. 1701.
tem reprobare nimiam fiduciam, in San-
tos, & forte majorem quam in Deum,
non autem esse prædicandum, quod
B. V. animas damnatas liberaverit, in-
super se non credere immaculatam
Conceptionem B. V. eoquod Alexander VII. declararit, se hanc quæstio-
nem non definire, de cetero autem
nihil a se dici contra opinionem con-
trariam. VII. An libros Jansenistarum
legat? Reposuit Pœnitens, se per vol-
vere librum Arnaldi de frequenti com-
munione, **Sancyrnai** epistolas, ver-
sionem etiam Montensem novi Testa-
menti, **Moralia Gratianopolitana**, col-
loquia **Luconiensia**, & **Rituale Ale-
ctense**, eoquod omnes hi libri cum per-
missu & approbatione plurimorum **Præ-
fatum** & **Doctorum** editi, nec intra
Diæcesin prohibiti sint, & præcipue
Rituale Alectense, eoquod Pontifex ab
aliis deceptus illud damnarit, & ab
hoc Episcopo non modo nullam revo-
cationem exegerit, sed etiam die de-
cima nona Januarii eidem reconcilia-
tionis literas transmisserit. His ita pro-
positis hujus casus Author fingit, ex
una parte hunc Ecclesiasticum a Viris
morum probitate, & Religionis Zelo
inlytis fuisse delatum, ex altera vero
eundem hominem esse pietati deditum,

Qq 2

proin

Sæc. XVII. proin illorum accusationem contem.
 A. C. 1701. nere, temerarium, hunc absolvere, per-
 ricolosum sibi videri, in hac ergo per-
 perplexitate se rogare, ut Sorbonæ Docto-
 res decidere vellent, an ipse hunc Pœ-
 nitentem possit absolvere? Ad hanc
 quæstionem quadraginta Doctores re-
 sponderunt, se perceptis hujus Eccle-
 siastici responsis censere, ejus opinio-
 nes nec novas, nec singulares, nec ab
 Ecclesia damnatas, neque tales esse,
 ut Confessarius ab eo petere tenere-
 tur, quatenus Pœnitens pro obtainenda
 absolutione eas abjuraret.

Aliquamdiu hæc Doctorum decisio
 omnino secreta habebatur, donec im-
 pellente ipse Quesnello illa anno se-
 quenti primo Leodii mox Parisiis ac-
 demum alibi per typum pluribus edi-
 tionibus vulgaretur: sperabant enim
 Jansenii fautores, Apostolica Decreta
 & Pontificum diplomata hoc casu e-
 ludi, ac sub facti & obsequiosi silentii
 velamine ipsa Jansenii dogmata a quo-
 vis tuta conscientia ob tot Theologæ
 Doctorum decisionem animo foveri posse.
 Non minor erat Doctorum contentio
 & strepitus, quam populi offendio: præ-
 ceteris huic decisioni nomen dedit ce-
 lebris P. Natalis Alexandre, quem ta-
 men Hennebelus, eo quod receptui si-
 gnum dedisset, in sua epistola *Virum,*
qui

qui ad omnem auram mutatur, nominabat: **Sæc. XVII.**
 ipse etiam Tellierus Rhemensis Archi- **A.C. 1701.**
 episcopus hanc Doctorum decisionem
 incauta prorsus præcipitantia approba-
 vit, & Quesnellus variis artibus plures
 sollicitavit Prælatos, ut pariter subscri-
 berent, operam tamen & oleum per-
 didit; primi enim horum decisionem
 palam detestati sunt Episcopi Carnu-
 tensis, Meldensis atque Auchianus,
 qui hujus casus approbatores aperte
 Jansenistas nominabat: His accessit
 Noallius Parisiensis Archiepiscopus,
 qui hunc casum edito decreto, uti re-
 feremus, damnavit: Carnutensis vero
 Episcopus apud ipsum Franciæ Regem
 suas querelas contra hosce quadraginta
 Doctores deferebat, cui egregiam hac
 in caufa operam præstítit, quidam Re-
 gius Minister, qui hosce Doctores ap-
 pellabat *inquietos spiritus æternum agitan-
 tes quæstiones periculosaſ super condemna-
 tione juste pronuntiata.*

§. CX.

*Hæc Doctorum decisio Romæ a sum-
 mo Pontifice damnata.*

Interim vero totum hoc negotium Ro- **Cauſa**
 mam ad supremum summi Pontificis **Quesn.**
 Tribunal devolvebatur, qui etiam ho- **art. 18.**
 rum Doctorum decisionem a pluribus **pag. 418.**
 Qq 3 **Car. Argentré**
Collett. Jud.

Sæc. XVII. Cardinalibus & celeberrimis Theologis
A. C. 1701. discuti jussit, ac ipsem totum hoc
 scriptum sedulo ac sæpius examinavit:
 cum ergo suorum Prædecessorum Con-
 stitutiones aperte contemni, & Jansenii
 dogmata artificiose hoc commento sta-
 biliri cerneret, hunc casum censura
 perstrictum damnavit, & die duode-
 cima Februarii anno hujus sæculi ter-
 tio sequens edidit diploma:

„Cum nuper in lucem prodierint
 „quædam folia Gallico idiomate edita
 „sub titulo: *Epistola Domini Canonici*
B. ad Dominum T. D. A. &c. Casus con-
scientiæ &c. Quam plures autem ex
 „Venerabilibus fratribus nostris S. R. E.
 „Cardinalibus, quos ad examen dicto-
 „rum foliorum specialiter delegimus
 „audita, ac diligenter perpensa folio-
 „rum hujusmodi censura, quæ coram
 „nobis lata fuit, folia ipsa damnanda
 „& prohibenda esse censuerint. Hinc
 „est, quod nos pro commissa nobis ab
 „æterno Pastore gregis sui cura, domi-
 „nicas oves, quantum nobis ex alto
 „conceditur, a noxiis præservare cu-
 „pientes, de memoratorum Cardina-
 „lium Consilio, folia prædicta autho-
 „ritate Apostolica, tenore præsentium,
 „damnamus & reprobamus, ac legi &
 „retineri prohibemus, illorumque im-
 „pressionem, descriptionem, lectionem,
 „re-

„retentionem, & usum omnibus & fin- Sæc. XVII.
 „gulis Christi fidelibus, etiam specifica A. C. 1701.
 „& individua mentione & expressione
 „dignis sub poena excommunicationis
 „per contra facientes ipso facto absque
 „alia declaratione incurrenda omnino
 „interdicimus, volentes & authoritate
 „præfata mandantes, ut quicunque
 „eadem folia penes se habuerint, illa
 „statim atque præsentes literæ eis in-
 „notuerint, locorum Ordinariis, vel
 „hæreticæ pravitatis Inquisitoribus tra-
 „dere, atque consignare teneantur,
 „in contrarium facientibus non obstan-
 „tibus quibuscumque, ut autem eædem
 „præsentes literæ ad omnium notitiam
 „facilius perveniant, nec quisquam il-
 „larum ignorantiam allegare possit; vo-
 „lumus & eadem authoritate decerni-
 „mus, ut illæ ad valvas Basilicæ prin-
 „cipis Apostolorum ac cancellariæ Apo-
 „stolicæ, necnon curiæ generalis in
 „monte citatorio, & in acie campi
 „floræ de urbe per aliquem ex cursori-
 „bus nostris, ut moris est, publicentur.

§. CXI.

Epistola ejusdem summi Pontificis ad Ludovicum Franciæ Regem.

Quoniam vero venenata hæc hydra
 in Galliis fuisset progerminata, ^{Argentre}
 nil magis necessarium censuit Pontifex, ^{Coll. Jud.}
^{t. 3. p. 418.}

Qq 4. quam

Sæc. XVII. quam ut ibidem internecino ictu pro-
 A.C. 1701. tinus contereretur: eapropter altera
 die hanc suam Constitutionem ad Lu-
 dovicum XIV. Franciæ Regem trans-
 misit, eamque in toto Regno in usum
 deduci rogavit, datis ad eundem hisce
 literis: „Audivimus nuper audaci pla-
 „ne, ac subdola, non nullorum homi-
 „num opera, qui in id nati esse viden-
 „tur ut Ecclesiæ ac reipublicæ pacem
 „turbari non cessent, libellum quem-
 „dam prodiisse, cui titulus: *Casus con-
 scientiæ a quodam Provinciæ Confessario circa
 quemdam Ecclesiasticum ejus directioni com-
 missum propositus, & a pluribus Parisiæ Fa-
 cultatis Doctoribus decisus.* „Quo sane plura
 „perniciosæ doctrinæ capita, erroresque
 „damnati revocantur in lucem, & ipsa e-
 „tiam hæretica Jansenii dogmata non ob-
 „scure foventur, dum editæ olim pro iis
 „omnibus abolendis Apostolicæ constitu-
 „tiones captiosis subtilitatibus eludun-
 „tur, id porro in quantum Christi fidelium
 „scandalum, atque utriusque regiminis
 „perturbationem vergat. Majestas tua,
 „cujus mentem tanta in gubernandis
 „populis sapientia illustravit Altissimus,
 „ex se satis ipsa deprehendit. Quoniam
 „vero contra istiusmodi homines con-
 „tinua novitatum prurigine laborantes
 „non amplius legibus, ac sanctionibus,
 „quæ satis multæ hactenus publicatæ
 „sue-
 CLE

„suerunt; sed gravium potius adhibi- **Sæc. XVII.**
 „tione pœnarum agendum videtur, ne A. C. 1701.
 „malum toties compressum, & quoti-
 „die reviviscens ulterius serpat, op-
 „portunum existimavimus, damnato
 „prius juxta Sedis Apostolicæ morem
 „libello, dilecti filii nostri Ludovici An-
 „tonii S. R. E. Cardinalis de Noailles
 „Ecclesiæ Parisiensis Præfulis Zelum,
 „ac pietatem per Apostolica scripta
 „excitare, ut in ejusdem libri authores
 „evulgatoresque præcipuos summo stu-
 „dio conquisitos severius animadver-
 „tat, doctoresque non paucos, qui
 „Romanorum Pontificum prædecesso-
 „rum nostrorum constitutiones, & Re-
 „giæ etiam Majestatis decreta contem-
 „nentes, eidem libello palam subscri-
 „bere non sunt veriti, debitis pœnis
 „afficiat. Ea autem in re, qua non Ec-
 „clesiæ solum quæ Majestati tuæ ma-
 „ximæ curæ est, sed & ipsius regni uti-
 „litas quæritur, summopere decet re-
 „galis brachii tui in præfati Cardinalis
 „auxilium exerceri potestatem, atque
 „ita paucorum hominum temeritatem
 „compesci, ut palam fiat omnibus,
 „eam hodie inter sacerdotium & Impe-
 „rium miserante domino vigere concor-
 „diam, ut impune non liceat turbulen-
 „tis ingeniis & nunquam cavillandi si-
 „nem facientibus, Ecclesiasticas simulac

Qq 5 regias

Sæc. XVI, regias leges infringere, novit profecto
 A. C. 1701, Charissime fili noster, novit & gratu-
 latur Ecclesia omnis, quanto pietatis
 studio, quanta regii nominis laude
 eliminandis fidei Catholicæ ac Di-
 sciplinæ adversis erroribus & novita-
 tibus, præcipue vero radicibus extir-
 pandis Jansenii dogmatibus adlabora-
 veris, tuæ nunc prudentiæ, tuæ Re-
 ligionis ac pietatis est cæpto operi su-
 premam manum adjicere, traditam
 que tibi ab Altissimo potestatem in
 ipsius atque Ecclesiæ suæ obsequium
 exercere. Ne patiaris igitur, Cha-
 risime fili, ut tot labores ac studia,
 quæ exterminandæ ex florentissimo
 Regno tuo pessimæ hæresis contagio-
 ne adhibuisti, paucorum hominum
 vesania fructu evacuentur, sileant in-
 quieti homines, coercentur protervi,
 paveant contumaces, & quos Ecclesiæ
 mansuetudo non fletit, potestas re-
 galis compescat & conterat, ut ita,
 quam Ecclesiæ Dei dederis, Deus ipse
 donet regnis tuis ac perpetuo servet
 tranquillitatem; eam interim Maje-
 stati tuæ, unacum cæteris bonis om-
 nibus ex animo precantes apostoli-
 cam simul benedictionem tibi aman-
 tissime impertimur.

§. CXII.

Sæc. XVII.
A.C. 1701.

§. CXII.

*Clementis XI. Papæ epistola ad Noal-
lium Cardinalem Parisiensem
Archiepiscopum.*

Eadem die pariter Cardinalem Noal- *Epist. &*
lium Parisiensem Archiepiscopum, *Brev.*
ut Pontificiae Constitutionis executio- *Clem. XI.*
nem urgeret, impense hortabatur, da- *pag. 140.*
tis ad eum hisce literis: „Non sine ma-
„gna paterni cordis nostri, amaritudi-
„ne nuper accepimus editum Parisiis ac
„pervulgatum fuisse libellum quemdam,
„cui titulus: *Casus conscientiae &c.* mole
„quidem perexiguum, sed multiplici
„novæ doctrinæ veneno abunde refer-
„tum, quo scilicet plures damnati er-
„rores perniciosæque novitates ad-
„strauntur, ac ipsius etiam felicis re-
„cordationis Alexandri VII. prædeces-
„soris nostri ad Jansenianam hæresin
„non modo iterum damnandam, sed
„& præclaris omnibus callidorum ho-
„minum effugiis, ac tergiversationibus
„radicitus evellendam tanta maturitate
„editæ Constitutiones, quibus & nos
„firmissime inhæremus, indirecte qui-
„dem ac veluti per cuniculos impetun-
„tur. Quid enim aliud esse dixerimus
„libelli hujuscemodi authores tam
„splendido verborum apparatu erga
„Pon-

Sæc. XVII. „Pontificias Constitutiones internam
 A. C. 1701 „semper observantiam polliceri, quam
 „interim exterius violant, & ut silen-
 „tium policeantur, quotidie silentium
 „rumpere, quid inanibus quæstionibus,
 „quæ ad nihilum proficiunt, Ipræter-
 „quam ad subversionem audientium
 „Ecclesiasticarum sanctionum perspi-
 „cuitati tenebras velle offundere; nisi
 „malum quod corde sovent, per quam-
 „dam dissimulationem operire; ita ut
 „illud sane usurpari possit: *sermo eorum*
 „ut *cancer* serpit, & aliud, acuerunt lin-
 „guas suas sicut *serpentis* *venenum aspidum*
 „sub labiis eorum, ingemimus plane vi-
 „dentes homines, qui se Catholicos
 „profitentur, eo temeritatis ac pervi-
 „caciæ devenire, ut præfatis Apostolicis
 „constitutionibus, ceterisque hujus S.
 „Sedis decretis adhuc obviam ire,
 „eorumque vim emendicatis undique
 „captiosis subtilitatibus eludere se posse
 „confidant. Verum cum subdolis eo-
 „rum artibus non modo, ut par effet,
 „minime obsistere, sed potius patroci-
 „nari, ac veluti manum porrigere con-
 „spexerimus non paucos Parisiensis
 „Scholæ Doctores, qui libellum ipsum
 „palam ausi sunt suo calculo compro-
 „bare, obstupuimus plane & magna
 „simul perturbatione pro domo Deo
 „exarsimus, statimque, ne commisso
 „nobis

„nobis cælitus muneri deesse videre. Sæc. XVII.
„mur, de valido adhibendo remedio A. C. 1701.
„cogitavimus: quapropter libellum
„ipsum prævio, ut moris est, Theolo-
„gorum examine, apostolica authori-
„tate damnavimus, ac prohibuimus,
„ne ejus lectione fidelium mentes infi-
„cerentur. At vero, quoniam ut san-
„ctus Prosper præclare admonet, hujus-
„modi hominum pravitati non tam di-
„sputationum studio, quam authorita-
„tis privilegio est resistendum, circum-
„spectionem tuam serio admonemus,
„ut Zelum, quo maxime ferves, pro
„sana doctrina, Ecclesiæque pace te-
„nenda excites, exeras atque inten-
„das investigandis omni studio diligen-
„tiaque libelli hujus authoribus, præ-
„cipuisque promotoribus atque evul-
„gatoribus; neque enim clam fieri po-
„tuit, quod non nisi a multis potuit
„perpetrari, ac postmodum in eos gra-
„vibus, ut tantæ debetur audaciæ,
„poenis animadvertis. Porro docto-
„res illos, quos sane decebat magis
„expugnandis Ecclesiæ teterrimis hosti-
„bus, quam convellendis Apostolicæ
„Sedis Constitutionibus nomen inscri-
„bere, omnino volumus severam adeo
„te puniente distinctionem subire, ut
„cæteri in posterum a similibus ab-
„sterreantur. , ,

„Cha-

Sæc. XVII. „Charissimum in Christo Filium no-
 A. C. 1701. „strum Regem Christianissimum, & da-
 „tis literis & per venerabilem fratrem
 „Philippum Antonium Archiepiscopum
 „Immolensem Nuntium nostrum, qui
 „plura tecum hac de re differet, enixe
 „rogamus, ut circumspetionis tuæ in
 „exequendis hisce mandatis nostris
 „pravorumque hominum nequitia coer-
 „cenda regalis quoque velit auxilii
 „brachium impertiri, quod quidem
 „Majestatem suam pro summo, quem
 „in compescendis hæresum ac novita-
 „tum authoribus hactenus ostendit,
 „Zelo confidimus, egregie præstituram,
 „& tibi interim dilecte filii noster Apo-
 „stolicam benedictionem peramanter
 „impertimur. „

§. CXIII.

Alia Clementis XI. epistola ad Fran- ciorum Regem.

Hæc Pontificis monita apud Ludo-
 vicum Regem aliunde Catholicæ
 Religionis puritatem conservandi stu-
 dio accensum valuere tantum, ut Regii
 Senatus decreto horum Doctorum re-
 sponsa ad præfatum casum damnaret,
 atque ad omnes Regni Episcopos sum-
 mi Pontificis Constitutionem unacum
 Senatus sententia, per Pont-Charrai-
 num

num intimum Regni Secretarium, die vi- Sæc. XVII.
gesima quarta Martii transmitti jube- A. C. 1701.
ret, simulque indicta exilii pœna in ~~████████~~
hujus Casus approbatores ni subito pa-
linodiam canerent, animadverteret.
Cum ergo Dupinus aliquamdiu suam
approbationem, revocare cunctaretur,
Regis jussu exilio multatus est: hoc
comperito Clemens Papa gratulato-
rias literas die decima Aprilis ad Re-
gem dedit hujus tenoris: „Ex iis,
„quæ venerabilis frater Philippus An-
tonius Archiepiscopus Immolensis
„Nuntius noster ad nos detulit, non
„sine maximo animi gaudio percep-
„mus, regium Majestatis tuæ Zelum
„nostris nuper paternis vocibus exci-
„tatum cœpisse in præcipuos teterimi
„libelli approbatores condignis pœnis
„animadvertere, Ludovicum Dupinum
„nequioris Doctrinæ, hominem temerata-
„que pluries Apostolicæ Sedis dignitatis
„reum, exulare jubendo, qua de cauſa
„singulare tuum ac fervens Ecclesiæ
„favendi studium, religiosamque Pon-
„tifícis monitis obsecundandi volunta-
„tem, dignis commendare debemus
„laudibus, tibique & gratias agere,
„& ut cæptum egregie opus prosequi
„velis, vehementer adhortari, quan-
„doquidem adversus homines agitur,
„qui nonnisi pœnarum severitate coer-
„ceri

Sæc. XVII., celi valent, neque vero excusationem
A. C. 1701., obtendere jure possunt, qui tot Ec-
 clesiæ, Regnique legibus non quidem
 ignotis, sed palam editis, atque per-
 spicuis obviam ire ausi sunt, neque
 admissi criminis veniam sola Episco-
 palis judicii agnitione demereri, qui
 publice in Ecclesiam, Ecclesiæque
 Caput Romanum Pootificem non uno
 nomine delinquere. Nimia videlicet
 erit peccandi licentia, si gravia quæ-
 vis & aperta facinora, vel una satis
 deprecatione purgentur. Cæterum
 quod libellum quemdam Apostolicæ
 damnationis sententia coufixum, e-
 dicto quoque regio proscripteris, sum-
 mopere gaudemus, ne tamen ex qui-
 busdam ipsius edicti verbis quisquam
 inferre præsumat, non sustinendæ
 modo, sed & pariter impugnandæ
 Jansenianæ hæreseos in posterum
 viam præclusam esse, quandoquidem
 ab æquissima Majestatis tuae mente
 prorsus alienum esse, nemo est, qui
 non sciat, utque nova omnis subdolis
 ingenii cavillandi ansa penitus præ-
 cidatur, maxime expedire arbitra-
 mur, ut Majestas tua eade re volun-
 tam suam expressius declarare non
 gravetur, quemadmodum idem Nun-
 tius noster tibi uberior explicabit,
 quod sane & foyendæ Christianæ fidei
 puri-

„puritati opportunum, & nobis porro Sæc. XVII.
„gratissimum fuerit. Ita enim publicæ A. C. 1701.
„consulendum tranquillitati est, ut Ca-
„tholicæ veritati, salvis semper chari-
„tatis, atque modestiæ legibus tuendæ
„locus non adimatur, ac Majestati tuæ
„Apostolicam benedictionem perpetuo
„cum felicitatis tuæ voto conjunctam
„amantissime impertimur.„

§. CXIV.

*Hæc eadem decisio a Cardinale Noal-
lio Parisiensi Archiepiscopo
damnata.*

Quamvis ex hisce Doctoribus potis-
simi aut veritate convicti, aut
poenarum severitate territi, palinodiam
cancerent, suasque privatas opiniones
Noallii Parisiensis Archiepiscopi judicio
ac decreto subjicerent, nihilominus
hic idem Præfus die vigesima secunda
Februarii eorum decisionem damnavit,
edito desuper hoc decreto: „A die,
„qua formidandi ministerii pondus no-
„stris humeris impositum est, nil inti-
„mius cordi nostro infixum erat, quam
„pacem & ædificationem inter fideles
„nostræ curæ subjectos conservare: id
„potissimum muneric nostri esse, didi-
„cimus ab Apostolo, dicente: Quæ
„ergo pacis sunt, sedemur, & quæ ædifi-
„catis. Eccles. Tom. LXVI. Rr. catio-

Sæc. XVII. cationis in invicem custodiamus. Toti in
 A. C. 1701. „eo eramus, ut contentiones pacis ini-
 „micas exulare faciamus, sicut & de-
 „creta atque instructiones nostræ pro-
 „conservanda sana doctrina a nobis
 „editæ nonnisi ad inspirandam pacem
 „& charitatem collimabant. Insuper-
 „habita tamen sollicitudine, & vigi-
 „lantia nostra non sine summo animi
 „dolore charitas turbata est per deci-
 „sionem casus conscientiæ, a quadra-
 „ginta Sorbonæ Doctoribus subscriptam,
 „qua funestæ contentiones Ecclesiam
 „a tanto tempore dilacerantes renovatæ
 „sunt. „

„Quantum vero nova hæc tempe-
 „stas nobis impendens nos afflixerat,
 „tantum nunc recreat horum Docto-
 „rum submissio erga nostram decisionem;
 „luculentis enim testimoniosis, libellis-
 „que supplicibus testati sunt, quod pri-
 „vatas suas opiniones nostro subjiciant
 „judicio: quinimo eorum nonnulli tam
 „clare mentem suam aperuerunt, ut
 „de eorum doctrinæ puritate ac per-
 „fecta submissione erga Ecclesiæ deci-
 „siones nullus ambigendi locus nobis
 „superfit. „

„Ut ergo hac in occasione adim-
 „pleamus, quæ tam officii nostri ra-
 „tio, quam horum Doctorum submis-
 „sio a nobis deposita, invocato Dei No-
 „mine

„mine post maturam deliberationem ^{sæc. XVII.}
 „damnamus præfati casus decisionem ^{A. C. 1701.}
 „quoad primum articulum, in quo
 „pœnitens respondit: *se credere, quod*
post puram & non restrictam Formularii
subscriptionem circa factum sufficiat obse-
quiosum silentium, id damnamus tan-
 „quam contrarium non modo Constitu-
 tionibus Innocentii X. & Alexan-
 „dri VII. sed & literis Innocentii XII.
 „receptis in comitiis Cleri Gallicani an-
 „no millesimo septingentesimo celebra-
 „tis, necnon nostro decreto die vigesi-
 „ma Augusti Anno 1696. rejicimus tan-
 „quam doctrinam, qua resuscitantur
 „quæstiones decisæ, æquivocationum
 „& restrictionum mentalium usui imo
 „& perjuriis faventem, derogantem
 „auctoritati Ecclesiæ, debitæ obser-
 „vantiae inimicam. Ceteros autem
 „articulos captiosis verbis expositos,
 „quia contradictiones, plures damnan-
 „das expressiones, Sacræ Sedi injurias
 „continent, damnamus, præfatique
 „casus lectionem sub pœnis in jure sta-
 „tutis prohibemus: Tuta regula deci-
 „dendi casus conscientiæ semper erit
 „firma observantia decisionum Eccle-
 „siæ, ac perfecta erga illas obedientia:
 „ad id ergo omnes Doctores ac Diæ-
 cesis nostræ fideles hortamur, hoc
 „duce aberrare non possumus, alio au-

R r 2

, tem

Sæc. XVII. „tem quovis ductore, uti periculosem
 A.C. 1701. „est. Ad quid ergo tot cavilli contra
 „Ecclesiam, tot contentiones circa
 „submissionem ei debitam? cur semper
 „revelatio aut certa evidentia exigitur
 „tanquam testis de æquitate suarum de-
 „cisionum? cur obsequium tantopere
 „æquum, & obsequiosis proficuum tam
 „arctis constringatur limitibus? quan-
 „tacunque doctrina quis luceat, ejus
 „tamen lux semper inferior est lumine
 „totius Ecclesiæ: non alia, quam
 „scientia inflans suggerit, quod quis
 „clarius quam Ecclesia videre existi-
 „mat. Ergo æque docti ac indocti se
 „Ecclesiæ subjiciant, & nonnisi ad ejus
 „auctoritatem elevandam, ejusque le-
 „gibus obtemperandum suam impen-
 „dant doctrinam. „

„Haud ignorant, quod Ecclesia non
 „modo novissimis hisce temporibus fi-
 „deles adstrinxerit, ut Authorum,
 „eorumque scriptorum condemnationi,
 „æque ac eorum erroribus subscribe-
 „rent: Id adeo sibi persuasum habuit
 „Concilium Calcedonense, ut primi e-
 „tiam subsellii Episcopi iis, quæ circa
 „quemdam Patriarcham, cui adhære-
 „bant decisio, eo tenore subscripserint, ut
 „ad id & non modo ad merum silentium,
 „sed ad veram obedientiam, atque in-
 „ternam sui judicii submissionem se ob-
 „strictos

„strictos esse profiterentur: *Obtemperans Sæc. XVII.*
 sententiae *Sanctissimorum Episcoporum con-* A.C. 1701.
sentiens subscripti . . . Cognoscens discus-
*sionem *Sanctorum Patrum*, & cum sequi*
debeam eorum judicium, subscripti. Quibus
 „verbis consensus & approbatio indi-
 „catur. „

„Obtestamur itaque omnes nostræ
 „Diæcesis Doctores, eisque præcipi-
 „mus, ut imposterum difficiles, raros-
 „que casus, ubi agitur de pace Eccle-
 „sæ, ad nos deferant; Episcopi ex
 „officii, & dignitatis suæ ratione primi
 „sunt suarum Diæcesium Doctores, ad
 „eorum decisiones in difficilioribus do-
 „ctrinæ casibus recurrendum est, etiam
 „& multo magis, quando agitur de
 „disciplinæ casibus, circa quos cuncti
 „Canones & Ritualia tam vetera quam
 „nova præcipiunt, ut Episcoporum con-
 „silium expetatur, eorumque decisioni
 „inhæreatur: Felices estis, si habetis
 „Sacerdotes doctos, qui ad normam
 „justitiae & veritatis in decidendis du-
 „biis vos juvare, animasque, quarum
 „primi sunt Pastores, conducere va-
 „lent. „

„Hæc felicitas forte nobis magis
 „quam cuilibet totius Orbis Episcopo
 „propria est; habemus enim in nostra
 „Diæcesi celeberrimam Facultatem
 „Theologicam a tot sæculis in Ecclesia

Rr 3 „com-

Sæc. XVII. , commendatam, habemus tot alios Sa.
 A. C. 1701. , cerdotes tam sæculares quam Regula-
 , res scientiæ ac virtutis consummatæ
 , laude præstantissimos. Quantumcum-
 , que vero eorum scientiis applauda-
 , mus, difficultum tamen graviumque
 , quæstionum decisionem eis relinquere
 , non valemus; id enim præcipuum est
 , munus Episcopalis dignitatis, & digni-
 , essemus reprehensione, quo Sanctus
 , æque ac doctus Pontifex Cælestinus
 , quosdam Franciæ Episcopos castiga-
 , vit dicens: *Quid in Ecclesia vos agitis,*
si vestri Presbyteri summam teneant pra-
dicandi.

„Ut ergo omnem impleamus justi-
 ,tiam, simulque charitatem & verita-
 ,tem propugnemus, merito exca-
 ,descimus contra libellos livore & acri-
 ,monia tumidos, qui occasione hujus
 ,casus in vulgus sparsi sunt: Non sunt
 ,opera Sapientiæ illius, quæ juxta
 ,S. Jacobum desursum descendens, paci-
 ,fica est, modesta, suæibilis, bonis conser-
 ,tiens, plena misericordia, & fructibus bo-
 ,nis, non judicans, sine simulatione. Econ-
 ,trario ejusmodi libelli sunt opera sa-
 ,pientiæ terrestris atque animalis: in illis
 ,non reperitur odium illud perfectum,
 ,de quo Propheta ait: *Iniquos odio ha-*
,bui, odium illud, quod non excludit
,charitatem, quod errores, non er-
,rantes

„rantes insectatur, quod parcit perso- Sæc. XVII.
„nis, non autem perversæ eorum do- A.C. 1701.
„strinæ: Eapropter pariter damnamus
„eiusmodi libellos, tanquam injurios,
„scandalosos, calumniis scatentes, &
„charitatis destructivos, eorumque le-
ctionem prohibemus.,,

„Insuper omnes nostræ Diæcesis
„Theologos hortamur, & per viscera
„Jesu Christi obsecramus, ut paci stu-
„deant, emnesque contentiones, &
„dissidia pacis inimica evitent: ad ma-
„lorum cumulum deveniremus, si fa-
„crum quoque bellum accederet pro-
„fano, quo in peccatorum nostrorum
„vindictam jamjam affligimur.„

„Laudamus, quantum possumus,
„Zelum contra perniciosa doctrinam,
„si vero non est secundum scientiam &
„charitatem, cum Apostolo exclamo:
„Laudo vos? in hoc non laudo, Zelus
„enim iste, etsi in se sit laudabilis, di-
„splicet Deo, & molestus est Ecclesiæ;
„oportet enim juxta Apostolum veri-
„tatem facere in charitate.

„Equidem juxta Tertullianum, ubi
„ad defensionem veritatis debellandus
„est spiritus mendacii, omnis homo mi-
„les est, non tamen omnis homo est
„Caput Ecclesiæ, Ecclesia Christi Do-
„mini est acies ordinata, in qua sunt
„Belliduces, & subalterni Tribuni:

Rr 4 „hoc

Sæc. XVII. „hoc ordine ac subordinatione ab ipso
 A.C. 1701. „Christo stabilita evadit Ecclesia suis
 „hostibus terribilis, hac sublata est im-
 „becillis: Quando ergo aliqui errores
 „Ecclesiam impetunt, ad nos recur-
 „rite, nos monete, & priusquam in
 „vulgus propaletis, errorem apud nos
 „denuntiate: Nostri officii debitum,
 „& pondus agnoscimus, atque in Do-
 „mino confidimus, eum nobis non de-
 „futurum viribus necessariis ad resisten-
 „dum cuilibet errori: quibus vero nil
 „nisi veritas & Ecclesiæ decor cordi
 „erit, hanc legem omni tempore in
 „Ecclesia observatam haud ægre cu-
 „stodient, eam exacte servari rogamus,
 „eamque sub pœna inobedientiæ om-
 „nibus nostræ auctoritati subjectis in-
 „jungimus, nostramque Constitutionem
 „ad initium Regiminis nostri editam
 „plane confirmamus, ac rursus decla-
 „ramus, nos omni, qua par est, fir-
 „mitate omnibus illis restituros, qui
 „quinque propositionum doctrinam in-
 „novare, aut ore vel calamo Pontifi-
 „cum Constitutiones impetere, vel quo-
 „vis pacto labefactare præsumpserint.„
 „Prohibemus etiam, ne quis infensa
 „Jansenismi accusatione quempiam in-
 „festet, nisi legitime constiterit, eum
 „vel linqua vel calamo quamdam ex-
 „damnatis propositionibus propugnasse,
 „uti

„uti jam præceptum est ab Innocentio Sæc. XVII.
„XII. & a Clero Gallicano in suis co- A.C. 1701.
„mitiis congregato &c.,“

§. CXV.

*Casus decisio a suis Approbatoribus
revocata.*

Hoc Archiepiscopi edictum, Pontifi-
eis sententia, ac præcipue Regis
indignatio Sorbonicos hujus casus Ap-
probatores ad saniora reduxit consilia,
atque inter eos doctissimus Vir Natalis
Alexandre, qui suæ doctrinæ auctori-
tate multis antea ad subscribendum
exempli facem prætulit, nunc primus
receptui signum dedit, ceterosque fer-
me omnes ad revocandam detestan-
damque decisionem pertraxit: Petipie-
dius tamen, & Hiacynthus De Lan Ro-
thomagensis Ecclesiæ Theologus, Dupi-
nus & P. Gueton subscriptam a se doctri-
nam retractare pertinaciter renuerunt,
ac propterea a Rege exilii pœna mul-
ctati, & a Sorbona exclusi fuerunt. Ex
reliquis vero Facultatis Theologicæ Do-
ctores numero viginti octo Mense Mar-
tio Cardinali Noallio Parisiensi Archiepi-
scopo sequens suæ subjectionis Testimo-
nium uti jussi erant obtulerunt.

„Nos infra scripti decreto Eminentis-
simi Cardinalis Noallii Archiepiscopi

Rr 5

„no-

Sæc. XVII. „noſtri nos ſubmittimus, noſtrasque
 A. C. 1701. „ſententias & doctrinas eidem confor-
 „mabimus, ferio dolentes, quod con-
 „ſcientiæ caſum ibidem contentum ap-
 „probaverimus:„ Inſuper Sarrazinus
 Regius linquæ hebraicæ Professor palam
 die prima Aprilis declarabat, quod
 præfato caſui non ſubſcriberit, eti-
 ejus nomen in decisione typis impref-
 fa legatur, e contrario autem doctri-
 nam in Archiepiscopi Parisiensis decreto
 contentam libentiffime amplectatur, ei-
 que ſemper ſuam ſententiam conforma-
 turum ſpondeat.

§. CXVI.

Parifinæ Facultatis Theologicæ ſen- tentia contra hunc caſum.

Cauſſ. Ques- **H**istoriam hujus caſus integrum hu-
nel. p. 433. adducere lubet, ne ſæpius inter-
 rupta hujus relationis ſeries lectori tæ-
 diosa vel moleſta accidat: ſubjugimus
 igitur Facultatis Theologicæ Parisien-
 ſis cenzuram, quantumvis nonniſi anno
 hujus ſæculi quarto pronuntiata fuifet:
 Erat autem tenoris ſequentis.

„Die Lunæ prima Septembris Anni
 „1704. habita ſunt in aula Collegii Sor-
 „bonæ, post ſolemne Sacrum de Spiritu
 „Sancto, Comitia S. Facultatis gene-
 „ralia ordinaria: in quibus M. Joannes
 „Vi-

„Vivant, Syndicus, dixit, Eminen- Sæc. XVII.
„tissimum D. Cardinalem Archiepisco- A. C. 1701.
„pum Parisiensem accersitis ad se, &
„summa humanitate exceptis, vene-
„randis quatuor e Sapientissimis Ma-
„gistris nostris Senioribus & Syndico,
„hæc ab ipsis referenda ad Sacram Fa-
„cultatem gravissima Oratione decla-
„rasse: Regem Christianissimum pro-
„eximio, quo flagrat, studio Religio-
„nis & singulari, qua Sacrum hunc or-
„dinem prosequitur, benevolentia,
„optare: ut, quoniam duo ex hoc or-
„dine Magistri, videlicet M. Nicolaus
„Petit - Pied, Lector Sorbonicus, &
„M Hyacinthus De Lan, Ecclesiæ Ro-
„thomagensis Theologus, revocare con-
„tumaciter renuunt, subscriptam a se
„in libello inscripto, *Casus Conscientiæ*,
„doctrinam, quæ comperta sit favere
„damnatis Jansenii erroribus, com-
„pressa scandala renovare, Pontificiis
„Constitutionibus, Sanctionibus Cleri
„Gallicani, ac Edictis Regiis, ut &
„Sacræ Facultatis Decretis omnino ad-
„versari, Sacra Facultas, suspenso quo-
„cunque alio negotio, decernat, quod
„fidei integritati, honori sacri Ordinis,
„& illorum Magistrorum saluti magis
„expedire censuerit.,,
„Quibus relatis, subjunxit D. Syn-
„dicus: Perspectum esse omnibus a
„multo

Sæc. XVII. „multo tempore præsens negotium;
 A. C. 1701. „constare, sparsum per urbem, ac uni-
 „versum late Regnum, imo & extra
 „Gallias, scriptum quoddam typis non
 „semel editum, cui titulus est: *Casus*
 „*conscientiae propositus Parisinæ Facultati*
 „&c. in ejus inscriptione dici, *propositis*
 „*quæstionibus responsum fuisse a complu-*
 „*ribus Theologis Parisiensibus*, & in fine
 „subjici, deliberatum in Sorbona: ex quo
 „quibusdam videri possit probatum il-
 „lud fuisse a toto Ordine, aut certe a
 „majori illius parte, licet clanculum,
 „S. Facultate, imo & plerisque Magi-
 „strorum prorsus insciis, subscriptum,
 „editumque fuerit: revocatum quidem
 „fuisse a triginta sex e quadraginta Ma-
 „gistris, a quibus probatum fuerat;
 „sed, duobus fato functis, pertinaces
 „superesse alios duos, quos cum pa-
 „tienti silentio emollire non potuerit
 „Sacra Facultas, imo nec monitis,
 „nec censura Eminentissimi Pastoris,
 „nec amicorum consiliis, nec exilio
 „molestia, nec remotione a sacrissimi
 „nisteriis ullen tenus flecti videat & do-
 „leat; jam aperta erroris damnatione,
 „& inflictis, ut par est, poenis eos ab
 „ipsa oppugnari necessum sit., „

„Præcipuum publicæ offenditio[n]is Ca-
 „put omnibus visum fuisse hanc præfati-
 „„scri-

„scripti propositionem, qua asseritnr, Sæc. XVII.
 „Catholico homini & Clerico, qui sub- A. C. 1701.
 „scripsit formulæ Alexandri VII. suffi-
 „cere obsequium, quod vocant, silentii
 „& reverentiæ, ex quo sequitur licere
 „ipſi aliter de hoc sentire quam ab Ec-
 „clesia definitum sit, intus credere, Ec-
 „clesiam ea in re definienda, nempe
 „in damnando Jansenii libro & sensu
 „errasse, falſo hæresin tribuisse Janse-
 „nio, pugnare ab annis quinquaginta
 „& amplius aduersus umbram, fine
 „cauſa ipſam tantopere conqueri, im-
 „merito sanctos Sacerdotes, piosque
 „veritatis defensores ab ea vexari: quæ
 „omnia factioſæ opinionis conſectaria
 „horrent aures piæ.,,

„Evulgata hac exitiosa Doctrina
 „commotam ſubito Christianam Rem-
 „publicam: indignationem Apostolicam
 „aduersus scandalofam temeritatem
 „scriptis ad Regem literis significatam
 „fuiffe a sanctissimo & clementissimo
 „Pontifice: ſolemni statim censura pro-
 „scriptam fuiffe præfatam propositionem
 „ab Eminentissimo Archiepiscopo; cu-
 „jus doctrinam, poſitis repente fallaci-
 „bus præjudiciis, amplecti ſe professi
 „ſunt plerique eorum, qui infelix ſcri-
 „ptum incaute probaverant: In idem
 „propositum editis quoque ea de re
 „man-

Sæc. XVII. „mandatis conspirasse multos ex Illu.
A. C. 1701. „strissimis Præsulibus: Regis ipsius so-
„litud exarsisse tuendæ Religionis stu-
„dium aduersus contumaces turbulentæ
„novitatis defensores: Excitata ubique
„pro fidei incolumente omnium bene-
„fentientium studia & vota.

„Maximo autem dolore non potuis-
„se non affici S. Facultatem, quæ vide-
„ret etiam a suis in discrimen adduci
„præcipua antiquæ doctrinæ suæ & pie-
„tatis monimenta, Censuram nempe
„aduersus Epistolam Antonii Arnaldi
„latam Anno 1656. & Decretum super
„formula fidei datum Anno 1661. ut-
„rumque haberi apud S. Facultatem
„summo in pretio, ac veluti normam
„bene sentiendi & loquendi; servari ut
„firmissimum veritatis tranquillitatis-
„que præsidium: subscriptum a singu-
„lis Sacri Ordinis Magistris, ab omni-
„bus adhuc candidatis quotidie sub-
„scribi in testimonium & pignus Ca-
„tholicæ unanimitatis. „

„Nemini dubium esse posse, necessi-
„tatem interni & sinceri assensus Ec-
„clesiæ damnanti sensum & Librum
„Jansenii, seu definiti factum, ut
„ajunt, Jansenii, luculenter assertam
„esse solemini censura lata aduersus præ-
„fatum Antonium Arnaldum; qui, etsi
„fateri tunc non recusaret Pontificiis

„cir.

„circa illud factum judiciis non esse ob- Sæc. XVII.
„loquendum, offerretque reverentiæ A. C. 1701.
„silentium (quod quidem nec antea
„servaverat nec postea servavit, imo
„quod stantibus ipfius & cum illo sen-
„tientium præjudiciis servari nequa-
„quam possit) cum tamen assensum
„mentis Ecclesiæ judicio deberi in hoc
„facto Jansenii pertinaciter negaret,
„nec Propositionis circa hoc factum
„damnationem, sacra deliberante Fa-
„cultate, nec debitas huic contuma-
„ciæ pœnas effugere potuit: Eundem
„in errorem, eandem in culpam im-
„pegitte duos præfatos Doctores, imo
„gravius lapsos: Antonium Arnaldum
„contendisse quidem satis esse reveren-
„tiæ silentium homini Catholico, sed
„nulla speciali subscriptionis aut sacra-
„menti religione ad assentiendum ob-
„stricto; hos vero Magistros invere-
„cunde docere, etiam eos qui, præ-
„sito Sacramento, subscripsere formulæ
„fidei, qua se subjecerunt Constitutioni
„Alexandri VII. factum illud definien-
„tis, & professi sunt a se sincero animo
„rejici & damnari quinque propositio-
„nes excerptas e Libro Jansenii in sen-
„su ab Authore intento, posse tamen
„intus aliter sentire quam definitum
„sit, habere ut Catholicum sensum &
„Librum Jansenii, & circa istud nonnisi
„ad

Sæc. XVII. „ad unum reverentiæ & silentii obse-
 A. C. 1701. „quiū teneri; omnem hanc alienam
 „a Christiana sinceritate responſionem
 „vergere in ludibrium & contemptum
 „dictæ Censuræ & Decreti S. Facultatis
 „super Formula fidei, imo, ut in a-
 „perto est, Apostolicarum Constitutio-
 „num, Sanctionum Cleri Gallicani,
 „& Regiorum Edictorum.

„Quibus expositis, & lectis post-
 „modum ex integro Censura S. Facul-
 „tatis aduersus Epistolam Antonii Ar-
 „naldi, & Decreto super Formula f-
 „idei, & articulo præfati scripti, dicti,
 „*Casus Conscientiæ*, qui ad prædictam
 „propositionem pertinet; eoque dili-
 „genter collato cum prædictis Censura
 „& Decreto, D. Syndicus postulavit quod
 „sequitur. Ut S. Facultas renovet &
 „confirmet Censuram latam 15. Jan. 1650.
 „in libellum, cui titulus est: *Epistola D.*
 „*Arnaldi* & decretum super Formula
 „fidei datum 2. Maij Anno 1661.

„Declaret propositionem conten-
 „tam in libello, cui titulus est: *Casus*
 „*Conscientiæ*, qua de Clerico, qui sub-
 „scripsit formulæ fidei ab Alexandro
 „VII. sancitæ, hoc statuitur: *sufficere*
 „*obsequium silentii, & reverentiæ, adver-*
 „*sari prædictæ Censuræ in Epistolam*
 „*Antonii Arnaldi, & decreto super*
 „*formula fidei. Hanc eamdem propo-*
 „*sitionem*

sitionem damnatam pronuntiet in præ- Sæc. XVII.
 „dicta Censura adversus Epistolam An- A. C. 1701.
 „tonii Arnaldi, eamque afficiat iisdem
 „notis, quibus proscripta fuit Arnal-
 „dina propositio, quæ dicitur facti.
 „Quoniam in scripto dicto, *Casus Con-*
 „*scientiæ*, præfatæ propositionis, suffi-
 „cere &c. præmittitur, pœnitentem (cu-
 „jus opinionem innoxiam Doctores illi
 „censuerunt) subscrisisse formulæ san-
 „citæ ab Alexandro VII. quæ adjun-
 „ctum habet juramentum, hanc ad-
 „huc notam addat prioribus, nempe
 „quod illa ipsa propositio memorata,
 „faveat mendacio & perjurio; qua ra-
 „tione ipsam proscriptis Eminentissimus
 „Archipræful in Mandato adversus
 „prædictum scriptum, *Casus Conscien-*
 „*tiæ*, promulgato 22. Februari An. 1703.
 „Declaret se nunc non attingere aut
 „expendere cætera scripti, cui titulus
 „est: *Casus Conscientiæ capita. Perspe-*
 „*cta duorum præfatorum Magistrorum*
 „*pertinacia, decernat ipsos e sinu suo*
 „*repellendos, expungendosque ex albo*
 „*Doctorum, & ipso facto repulso, ex-*
 „*punctosque, nisi intra mensem consi-*
 „*lum mutaverint, cæterorumque, quos*
 „*in probando scripto socios habuere,*
 „*Magistrorum exemplo, inconsultam*
 „*deliberationem revocaverint, & insu-*
 „*per Censuræ adversus Epistolam An-*
Hist. Eccles. Tom. LXVI, Ss „tonii

Sæc. XVII „tonii Arnaldi, Decreto super formula
 A. C. 1701 „fidei, & præsenti Conclutioni subsciri-
 „pserint, atque de his omnibus certio-
 „rem fecerint sacram facultatem. Quod
 „ut præstent facilius & certius, curam
 „demandet S. Facultas Syndico scri-
 „bendi Epistolam ad duos præfatos Ma-
 „gistros, qua ipsos hortetur, ne com-
 „munem Matrem ipsorum amantissi-
 „mam diuturniori molestia afficiant,
 „sed prompto ad meliorem mentem re-
 „ditu, & qua par est docilitate, solen-
 „tur. Seligat deputatos, qui Eminen-
 „tissimo D. Archipræfuli referant, quid
 „actum fuerit a S. Facultate, ipsumque
 „rogent, ut gratiarum actiones, vota,
 „obsequia, & gratulationes totius Or-
 „dinis Regi optimo & Religiosissimo
 „nomine Sacræ Facultatis offerat
 „Quæ cum missa essent in deliberatio-
 „nem ab honorando Magistro nostro
 „Francisco Joisel, Decano, & Comi-
 „tiorum Præside, in generali sua Con-
 „gregatione, cui adfuere plusquam 150.
 „Magistri, communibus votis sic cen-
 „suit Sacra Facultas. Propositionem
 „contentam in libello, cui titulus est:
 „Casus Conscientiæ propositus a Provincia
 „Confessario circa Ecclesiasticum ejus dire-
 „ctioni commissum, & a pluribus Parisina
 „Facultatis Doctoribus decisus, qua dici-
 „tur, sufficere &c. adversari Censuræ
 „S. Fa-

„S. Facultatis latæ de ultima Jan. 1656. Sæc. XVII.
 „in Epistolam Antonii Arnaldi, & De- A. C. 1701.
 „creto ejusdem super formula fidei,
 „dato 2. Maij Anno 1661. Inhærendo
 „prædictæ Censuræ adversus Epistolam
 „Antonii Arnaldi, præfatam Proposi-
 „tionem: *sufficere obsequium silentii &*
 „*reverentiæ, damnandam esse, ut &*
 „*ipsam damnat, iisdem notis, quibus*
 „in prædicta Censura proscripta est pri-
 „ma ejusdem Antonii Arnaldi Propo-
 „sition, quæ dicitur *quaestio facti*, nempe
 „ut temerariam, scandalosam, inju-
 „riosam summis Pontificibus & Epi-
 „scopis Galliæ, atque etiam ut præ-
 „bentem occasionem renovandæ ex in-
 „tegro post damnationem Jansenii do-
 „ctrinæ: & in quantum eadem præfata
 „Propositione dicitur illud obsequium
 „reverentiæ & silentii sufficere, etiam
 „iis qui subscripsere formulæ fidei, quæ
 „adjunctum habet juramentum ex san-
 „ctione Alexandri VII. prædictis notis
 „hanc etiam esse adjiciendam, ut &
 „adjicit, nempe quod faveat mendacio
 „& perjurio. Stare debere inconcus-
 „sam, sicut & re ipsa apud ipsam sem-
 „per stetit & stat, authoritatem præ-
 „dictæ Censuræ adversus Epistolam An-
 „tonii Arnaldi, & prædicti decreti su-
 „per formula fidei: adeo ut quicumque
 „Magister, aut Candidatus, adversus

Ss 2

„utrum-

Sæc. XVII. „utrumque, aut alterutrum, ut & adver-
A. C. 1701. „sus præsentem Conclusionem, aliquid
 „scripsisse, dixisse, aut prædicasse de-
 „prehensus fuerit, eo ipso a S. Facul-
 „tate pulsus habeatur. Indulgendum
 „præfatis duobus Magistris Nicolao Pe-
 „tit- Pied, Lectori Sorbonico, & Hy-
 „cintho De Lan, Ecclesiæ Rothoma-
 „gensis Theologo, spatiu[m] unius Men-
 „sis a die notitiæ: intra quod, nisi da-
 „tam prædicto libello, cui titulus est,
 „*Casus Conscientiæ*, subscriptionem fin-
 „cere revocaverint, & præsenti con-
 „clusioni, ac prædictis, (licet jam an-
 „tea ipsis subsciperint) Censuræ ad-
 „versus Epistolam Antonii Arnaldi, fi-
 „deique formulæ in Decreto S. Facul-
 „tatis receptæ, absque ulla restrictione,
 „aut exceptione subscribant, & de his
 „omnibus certiorem fecerint D. Syn-
 „dicum, ipso facto, absque ulla alia
 „deliberatione, habebuntur exclusi a
 „Sacra Facultate, & omni spoliati jure
 „Magisterii. Scribendam a D. Syndico
 „Epistolam duobus præfatis Magistris,
 „qua ipsis adhortetur, ut deposita tan-
 „dem pertinacia, vocem S. Facultatis
 „ipsorum Matris dociles audiant. Ad-
 „eundum esse Eminentissimum D. Ar-
 „chipræsulem per Venerabilem D. De-
 „canum & sex Sapientissimos Magistros
 „nostros seniores & Syndicu[m], qui ipsi
 „renun-

„renuntient quid actum sit a Sacra Fa- Sæc. XVII.
 „cultate, ipsumque orent, ut Regi Chri- A.C. 1701.
 „stianissimo testificetur, quanto grati ob-
 „sequii sensu delatum ad se jussu Regio
 „præsens negotium S. Facultas exce-
 „perit, quam concordi & felici delibe-
 „ratione confecerit, & nomine S. Fa-
 „cultatis religiosissimo Principi gratu-
 „letur dignum Ecclesiæ Primogenito
 „continuum defendendæ fidei Zelum
 „ac studium. Ultimo, ut omnibus ma-
 „gis ac magis innotescat S. Facultatem
 „in docenda sana doctrina & afferenda
 „Ecclesiæ Authoritate, constare sibi
 „semper, typis mandanda esse Latino
 „ac vernaculo idiomate cura D. Syn-
 „dici, & publici juris facienda, præ-
 „sentem Conclusionem, Censuram ad-
 „versus libellum cui titulus: *Altera Ar-
 „naldi epistola*, latam ultima Jan. 1656.
 „& Decretum super formula fidei da-
 „tum 2. Maij Anno 1661. Cæterum
 „licet S. Facultas unum tantum supra
 „memorati libelli, cui titulus est: *Ca-
 „sus Conscientiæ*, caput damnet, decla-
 „rat se non intendere alia probare in
 „eo contenta, quæ nunc non expendit.

Ss 3

§. CXVII.

Sæc. XVII.
A. C. 1701.

§. CXVII.

Facultatis Theologicæ Duacensis confutatio erroris præcipui in hoc casu propositi.

Argentre
Coll. Jud.
part. 3.
pag. 424.

Insigne prorsus suæ erga Pontificias Constitutiones, sanamque doctrinam observantiae monumentum reliquit Theologica Universitas Duacensis, quæ famosum hunc casum damnasse, minime contenta, illius quoque errorem præcipuum non minus solide, quam erudite die decima Februarii anno hujus saeculi quarto confutavit: declarabat igitur, se intimo doloris sensu percepisse, quod nonnulli perniciosissima juxta ac laxissima doctrina circa submissionem & obedientiam erga Ecclesiæ decisiones Universitatem hanc inficere tanto studio adlaborent, ut unicus etiam Bibliopola circiter sexcenta exemplaria damnandi *Casus Duaci*, inque vicinis urbibus vendiderit: Inter cetera querebantur Doctores Duacenses, quod præcipue Author asserere præsumat: *sufficere obsequiosum silentium erga Ecclesiæ decisiones circa factum Jan senii*, hæcque doctrina in publico conventu nuper invita Facultate in proprio suo Collegio non sine applausu propugnata sit, ac pene innumeri libelli eo-
dem

dem errore scatentes in vulgus sparsi a sæc. XVII.
 quamplurimis Ecclesiasticis certatim A.C. 1701.
 deprædicati, & conquisiti fuerint, falso
 sibi persuadentibus, tandem faustum
 totque votis exoptatum advenisse tem-
 pus, quo libertas ac Jansenismus
 triumpharent. Enimvero Universitas
 summo animi gaudio percepit, per-
 versam hanc doctrinam a summo Pon-
 tifice, & præcipuis Franciæ Præsuli-
 bus fuisse damnatam, cum autem ho-
 rum censuræ paucissimis cognitæ, ca-
 sus autem omnium manibus passim te-
 reretur, ne Academici perversæ hujus
 novitatis illecebris inescerent, atque
 a toxicō præserventur, omnesque Pa-
 stores hujusque Universitatis Doctores
 ad conservandam sanæ doctrinæ puri-
 tatem atque impugnandos falsos hosce
 Prophetas, & Pontificiarum Constitu-
 tionum hostes animentur, hinc Uni-
 versitas omnibus & singulis, se summo
 horrori habere præfatam Casus doctri-
 nam, testatum reddidit, palam professa,
 quod Ecclesia etiam in decidendis fa-
 tis doctrinalibus sit infallibilis seu in
 connexione sensus dogmatici cum ver-
 bis librorum & propositionum, proin
 circa Jansenii factum fides & persuasio
 interna requiratur, oppositamque do-
 ctrinam velut Sacris literis, perpetuæ
 traditioni, & præcipue Divo Augustino

Ss 4

con-

Sæc. XVII. contrariam, totiusque Religionis e-
A. C. 1701. versivam detestetur.

His præmissis confutationem suam
Universitas sequentibus articulis cir-
cumscripsit & I. Ecclesiam in deciden-
dis factis doctrinalibus esse infallibilem,
probavit ex iisdem S. Scripturæ texti-
bus, quibus eam in definitendo dog-
mate falli non posse demonstratur, sci-
licet ex Matth. c. 16. v. 18. cap. 18.
v. 20. cap 28. v. 20. Lucæ c. 2. v. 31.
& 32. Joan. c. 14. v. 16. cap. 16. v. 13.
cap. 21. v. 16. 17. Act. cap. 15. v. 28.
1. Timoth. c. 3. v. 15. 2. Tim. cap. 2.
v. 7. Ex his textibus intulit, quod si
Ecclesia, in facto doctrinali decideret,
hunc librum vere Catholicum esse hæ-
reticum, vel econtra, fallibilis foret,
tunc portæ inferi prævalerent, nec
veræ essent Christi promissiones, nec
Ecclesia esset veritatis columna &c.
postea probavit, ad id non sufficere,
eam esse infallibilem in dijudicandis
propositionibus dogmaticis, quia libri
hæreticorum sunt magis perniciosi,
quam eorum doctrinæ, & Catholicus
horrebit ad doctrinam, quæ v. g. ne-
gat realem Christi præsentiam in Eu-
charistia, vacillabit autem, si hanc
hæresin in libro speciose probatam le-
gat; corrumpt enim bonos mores collo-
quia

quia *prava*, multo magis libri *perversi*, **Sæc. XVII.**
 quocirca Ephesii Act. 19. combusserunt **A. C. 1701.**
 ejusmodi libros, & Paulus monuit, ne
 quis se inanibus verbis, profanis vo-
 cum novitatibus, vaniloquiis & oppo-
 sitionibus falso nominis scientiæ seduci
 patiatur, ne circa fidem excidat. Ephes.
 5. 1. Tim. 6. 2. Tim. 1. & 2. & quam-
 vis facta doctrinalia non sint diserte re-
 velata, Christus tamen suam assisten-
 tiæ non promisit Ecclesiæ duntaxat
 circa res revelatas, sed etiam assistente
 Spiritu sancto per humanam industriam
 ad certam cognitionem ejusmodi facto-
 rum Ecclesia pervenire possit: unde ne-
 gari non potest, quod Ecclesia conferens
 Jansenii Augustinum cum Hyponensi,
 sanctis literis & Traditione, assistente eo-
 dem Spiritu infallibiliter cognoscere
 possit, in Jansenii libro quinque repe-
 niri propositiones sacris literis, Tra-
 ditioni & D. Augustino oppositas.

II. Eandem doctrinam esse perpe-
 tuæ Traditioni contrariam, Universitas
 probavit ex Conciliis & præcipue ex
 Concil. Calced. Act. 4. ubi Patres The-
 oretum suosque tamdiu pro hæretico
 habebant, quamdiu aperte Nestorio, ejus-
 que fautoribus anathema non dice-
 rent, etsi se orthodoxos esse & ortho-
 doxe prædicasse, & omnem hominem,
 qui recte non sapit, aversari dixissent,

Ss 5 fidem-

Sæc. XVII.

A. C. 1701

fidemque suam explicare voluissent: Allegavit etiam Universitas Concilium Conſit. II. Coll. 8. Anath. 12. ubi non modo impia Theodori dogmata, sed ejus quoque scripta, in quibus ea continentur, omnesque, qui eum defendunt, vel ea orthodoxe exposuisse dicunt, damnari præcepit: ita Concil. Later. IV. Joachimi personæ pepercit, ejus autem tractatum, doctrinamque damnavit, & Concilium Constantinense de Wiclefi, Hussi &c. erroribus suspectos interrogari præcepit, an credant, quod horum hæreticorum condemnations de eorum personis, libris, & documentis, rite & juste a Concilio factæ sint, illosque hæreticos fuisse, & pro hæreticis nominandos, librosque esse perverlos credat? ac denique Tridentinum Sess. XXII. can. 6. anathema dicit, si quis dixerit, Canonem Missæ errores continere, proin Ecclesiam in dijudicando Canone infallibilem esse credidit.

*Isid. Merc.
comm. c. 3.
Concil.
Ephes. p. 3.
cap. 20.*

Adjunxit Universitas summorum Pontificum testimonia, & quidem primo Zozimi Papæ, qui epistolæ suæ, in qua Cælestius, & Pelagius damnati sunt, subscribere detrectantes. Sacerdotalibus statutis depositos, exauditoratos, omnique Italia turbatos declarabat, 2. S. Cælestinum Papam, qui in suo Col-

legio

legio non futuros ait, nisi secundum Ec- Sæc. XVII.
clesiasticum constitutum damnata cum Au- A.C. 1701.

thoribus, sociisque damnaverint. 3. S. Leo-
nem, qui Cælestii & Pelagii asseclis
injunxit, ut damnent apertis professio- Ap. 86. &
bus sui superbi erroris Authores & quid- 6. in edit.
Quesnel. ad
quid in doctrina eorum universalis Ecclesia Ep. Apu*il.*
exhorruit, detestentur: Omniaque decreta Epist. 51.
ad Hipp.
Synodalia, quæ ad excisionem hujus hære- Episc.
seos Apostolicæ Sedis confirmavit authori-
tas, amplecti se & iis omnibus approbare
plenis & apertis, & propria manu sub-
scriptis protestationibus eloquantur. Ni-
hil in verbis eorum obscurum, nihil inve-
niatur ambiguum: quoniam novimus hanc
istorum esse versutiam, ut in quacumque
particula dogmatis execrandi, qua se a dam-
natorum societate disreverint, nihil sibi
sensum suorum existiment esse non salvum.
Et infra, qui correctos se videri volunt, ab
omni suspicione se purgent & obediendo no-
bis probent se esse nostros, quorum si quis-
quam salubribus præceptis satisfacere detre-
sat, sive ille Clericus, sive sit Laicus; ab
Ecclesiæ societate pellatur.

4. Hormisdam, qui Orientales ad
Communionem recipi vetuit, nisi suæ
fidei professionem sub hac formula fa-
cerent: *Anathematisamus omnes hæreses &*
*principue Nestorium hæreticum, . . . simi-
liter anathematisamus Eutychen & diosco-
run Alexandrinum . . . suscipimus autem*
&

Sæc. XVII. & probamus epistolas B. Leonis Papæ
A. C. 1701. quas de religione Christiana conscripsit ...
hanc autem professionem meam manu mea
subscripsi.

III. Universitas probabat hanc doctrinam esse contrariam D. Augustino, qui non fuit contentus, ut generaliter omnis sensus hæreticus damnetur, & se quis Ecclesiæ Constitutionibus subjiciat, sed insuper libros, ex quibus errores sunt extracti, damnare cogatur: id evincit Universitas 1. ex ejusdem S. Doctoris hisce verbis: *Protulerunt eundem librum Pelagii esse dicentes . . . si autem hunc esse suum librum negat, aut eadem in libro loca, non contendimus, anathematiset ea . . . anathematiset ergo Pelagius scripta sua ubi contra eam (gratiam) et si non per contumaciam, tamen per ignorantiam disputat . . . aut si ea sua esse negat, aut scriptis suis dicit immissa, quæ sua esse negat, anathematiset ea tamen & damnet paterna exhortatione & authoritate Sanctimoniae tuæ . . . si enim cognoverint (Auditores & in perversum dilectores ejus) eundem librum, quem illius vel putant esse, vel norunt. Episcoporum Catholicorum authoritate, & maxime sanctitatis tuæ, quam apud eum majoris ponderis esse minime dubitamus, ab eodem ipso anathematizatum, atque damnatum, non eos ulterius existimamus aufu-*

ausuros . . . pectora fidelia & simpliciter Sæc. XVII.
Christianæ turbare.

A. C. 1701.

Hinc S. Innocentius I. Papa rescripsit: *librum*, qui ejus esse diceretur nobis *vestra charitate transmissum evolvimus*, in Epist. 183. *l. 2. ad Bonum* quo multa contra Dei gratiam legimus esse nifac. c. 3.; *conscripta*, multa blasphema, nihil quod placaret & nihil plene quod non penitus displiceret, a quovis damnandum, atque calandum, cuius similia, nisi qui ista scriperat, nemo alter in mentem reciperet, atque sentiret. *Anathematiset ergo ista*, quæ sentit, ut illi, qui ejus sermonibus suerant præceptisque collapsi: *quid tandem habeat fides vera cognoscant*. *Facilius enim revocari poterunt*, cum ista a suo senserint Authore damnari.

2. Ait idem Doctor, Africæ Episcopos dixisse, non sufficere, quod Cælestius se generaliter Innocentii Episcopi literis consentire fatebatur, sed aperte eum debere anathematizare, quæ in suo libello prava posuerat . . . Tunc ergo cum ejus præsentia posceretur, ut certis, ac dilucidis responcionibus, vel astutia hominis, vel correctio dilucesceret, & nulli ambigua remaneret, se substraxit, & negavit examini.

Ex his inferebat Universitas, quod S. Augustinus unacum summis Pontificibus censuerit, Ecclesiam esse infallibilem in decidenda facti hujus quæstione,

Sæc. XVII. stione, etsi non revelata: an hic liber
A. C. 1701. sit hæreticus, ergo etiam in ea, an
quinque propositiones sint hæreticæ.

IV. Ostendit Universitas, quod op-
posita doctrina tendat ad evertendam
totam religionem, nec ullus Sectarius
de hæresi convinci possit: si enim Ec-
clesia non est infallibilis circa librum
Jansenii, nec erit circa S. Literas, tra-
ditionem, Symbola, Canones, Pa-
tres, præcipue S. Augustinum, Oecu-
menica Concilia, Caput Ecclesiæ &c.
Ergo Religio nullum habebit funda-
mentum, proin a quolibet hæretico
evertetur: si enim juxta Jansenistas Ec-
clesia non est infallibilis v.g. circa Jan-
senii librum, quia est quæstio facti, an
hic liber contineat hæreses, & hoc
factum non est revelatum, nec erit in-
fallibilis circa has facti non revelati
quæstiones: an Dei verbum in hoc
textu, hac versione &c. contineatur,
an Patrum scripta contineant hoc vel
illud dogma, an fidei articuli repe-
riantur in Symbolo Apostolorum, Ni-
cæno, Constant. S. Athanaf. &c. an
definita veritas sit annexa certo Cano-
ni, an veritas doctrinæ de gratia re-
periatur in libris S. Augustini: an Con-
cilium Trid. sit Oecumenicum, an Cle-
mens XI. sit legitimum Ecclesiæ Caput
&c. nam etsi articuli fidei, Verbum
Dei,

Dei, dogmata communi Patrum ~~con-~~ sæc. XVII.
sensu stabilita &c. sint revelata, non A.C. 1701.
tamen est revelatum, quod Dei Ver- ~~um~~
bum sit annexum huic vel illi textui,
huic vel alteri versioni &c.

Præterea si Ecclesia non est infal-
libilis in ejusmodi factis, nullus de hæ-
refi convinci poterit; quippe ejusmodi
Novatores ad exemplum Jansenistarum
asserent, eorum doctrinam esse conso-
nam S. Literis, SS. Augustino, Hiero-
nymo &c. & si Ecclesia nihilominus
damnabit eorum libros & proposicio-
nes, illi generaliter profitebuntur, quod
cunctis Ecclesiæ decisionibus se subji-
ciant, omnia dogmata, sensus hæreti-
cos, atque errores, quos Ecclesia dam-
nat, ipsi etiam damnent, Ecclesia au-
tem eorum doctrinas, quæ S. Literis
& SS. Patribus consonæ sunt, proscri-
bere non potuerit, quia hoc est factum
non revelatum, scilicet, an dogmata
per Ecclesiam damnata contineantur
in eorum libris & propositionibus, id
quidem Ecclesia crediderit, sed in hoc
decepta fuerit, aut saltem decipi po-
tuerit, proin obstricti non sint ad inter-
nam fidem de veritate hujus facti, ni-
hilominus amore pacis & disciplinæ
semper submissionem venerationis &
obsequiosum silentium circa quæstio-
nem facti servare velint: Nunquam
ergo

Sæc. XVII. ergo Novator de hæresi convinci, nec
 A. C. 1701. unquam controversiæ in Ecclesia ex-
 ortæ decidi poterunt.

V. Respondet Universitas quibus-
 dam difficultatibus, præprimis autem
 declarat, quod quidem nullum Aca-
 demicum de perversa hac doctrina su-
 spectum ad quosvis gradus sit admis-
 sura, nulli tamen velit honestam sen-
 tiendi libertatem adimere circa que-
 stiones Scholasticas & morales com-
 muniter in Catholicorum Scholis re-
 ceptas, nec in S. Literis, Traditione,
 Conciliis, vel Pontificibus decisas,
 proin pro suspectis haberi nolit, qui
 v. g. gratiam ex se efficacem, vel præ-
 destinationem mere gratuitam ad glo-
 riam negare voluerint &c. Postea, ut
 quibusdam occurrat dubiis, distinquit
 1. inter facta particularia seu mere per-
 sonalia, quæ duntaxat ex solo homi-
 num testimonio probari possunt, & in-
 ter facta generalia & dogmatica, ex
 quibus petitur cognitio librorum cum
 S. Literis & Traditione collatorum,
 circa hæc *inquit Universitas*, non autem
 circa illa Ecclesia est, infallibilis, quia
 particularium cognitio non est necessa-
 ria ad generale bonum Ecclesiæ, &
 aliunde, quia homines sunt obnoxii
 mendaciis, de eorum testimoniis non
 potest ferri judicium infallibile: doctri-
 narium

narium autem factorum cognitio est **Sæc. XVII.**
 necessaria communi bono Ecclesiæ, & **A. C. 1701.**
 quia libri cum S. Literis &c. collati
 non possunt falli, ita circa hæc facta
 infallibilis decisio fieri potest, quid e-
 nim Ecclesiæ intereat, an hic homo
 commiserit Simoniam, an in sua mente
 sensum hæreticum foveat, an sit auctor
 alicujus libri &c. plurimum autem in-
 tereat scire, an Institutiones Calvinii
 sint hæreticæ, an Verbum Dei conti-
 neatur in hoc vel illo textu aut ver-
 sione &c. 2. Ad quæstionem, an facta
 dogmatica sint credenda fide Divina
 vel humana, respondet Universitas,
 eadem fide esse credenda, qua vulga-
 tam Verbum Dei, Patrum libros tale
 vel tale dogma, Symbolum articulos
 fidei continere, & Concilium Tridentinum
 esse Oecumenicum credendum
 est; sicut enim Ecclesiæ infallibilitas
 circa hæc facta doctrinalia immediate
 in S. Literis & Traditione est revelata,
 proin objectum fidei Divinæ, ita & hoc
 factum: quinque Jansenii propositiones
 continent errores, est mediate & per
 directionem & assistentiam Spiritus
 sancti revelatum, revelatio enim im-
 mediata infallibilitatis est revelatio me-
 diata facti. 3. Jansenistæ, et si se om-
 nia dogmata hæretica damnare, &
 duntaxat Jansenii factum negare, pro-
 Hst. Eccles. Tom. LXVI. Tt testen-

Sæc. XVII. testentur, sunt tamen hæretici, & non
 A. C. 1701. solum rebelles aut excommunicati, vel
 schismatici, quia circa factum eo dun-
 taxat fine disputant, ut hæretica dog-
 mata in tuto collocent, sic Gerberonus
 insuperhabita sua protestatione in suo
speculo pietatis, & *confidentia Christiana*,
 ipsos Jansenii errores propugnavit, &
 Calcedonenses Patres Theodoretum in-
 superhabita sua protestatione pro hæ-
 retico habebant, donec Nestorio ejus-
 que scriptis anathemæ dixerit, & juxta
 S. Thomam hæreticus est, qui fidem
 vel directe vel indirecte impugnat, qui
 autem negat Jansenii factum, negat fal-
 tem indirecte fidem quinque propositio-
 num, v. g. in Jansenii libro non repe-
 ritur hæresis, reperitur autem disertis
 verbis, quod quædam præcepta justis
 sint impossibilia, ergo ea esse impossi-
 bilia non est hæresis, proin præcepta
 justis esse possibilia non est articulus fi-
 dei. 4. Jansenistæ se interne subjiciunt
 decisioni factorum evidentium, non
 autem obscurorum & controversorum,
 uti est factum Jansenii. Verum dogma-
 tibus obscuris, ergo etiam factis ob-
 scuris ab Ecclesia decisis internam fi-
 dem debemus, & Jansenii factum par-
 ticularibus quidem non est evidens,
 bene tamen toti Ecclesiæ & insuper Ec-
 clesiæ infallibilitas non fundatur in evi-
 dentia

dentia rei propositæ, sed in assistentia Sæc. XVII.
 Spiritus S., & si infallibilitas funda- A. C. 1701.
 retur in evidētia facti, quid pluris ha-
 beret Ecclesia præ quolibet rudi, qui
 circa evidētia decipi nequit: credere
 factum, quod est evidens, non est sub-
 jectio erga Ecclesiam, sed necessitas
 naturalis, quæ rapit intellectum ad e-
 vidētiam. Cur Ecclesia cum lumine
 Spiritus sanctus evidenter non potuit
 detegere sensum Jansenii hæreticum,
 cum tamen Jansenistæ detegere potue-
 rint sensum Jansenii esse evidentur sen-
 sum D. Pauli & Augustini? Arii factum
 Eusebio Nicomediensi & Theogeni Ni-
 ceno & factum Nestorii Theodoreto
 erat obscurum, & tamen hos dam-
 nare tenebantur. Quapropter Univer- *Libell. Eu-*
 sitas hortabatur omnes ut a simulata *seb. Nicom.*
 eorum obedientia sibi caverent, cum *t. 2. p. 59.*
 studiose occultant, quod prædicant, *Theod. epist.*
 & tamen prædicant, quæ occultant, *ad And. Sa-*
 & grato *Christi nomine impiorum dogma-* *mos. apud*
tum venena occultant, sicque verba tempe- *Mar. Merc.*
rant, & ambigua quæque concinnant, ut
Catholicam & simul hæreticam confes-
sionem teneant, & verbotenus fidem
profitentur, animo negant, teste au-
tem S. Hieronymo, sola hæc hæresis est,
quæ publice erubescit loqui, quod secreto
docere non metuit.

Tt 2

§. CXVIII.

Sæc. XVII.
A.C. 1701.

§. CXVIII.

Judicium Facultatis Theologicæ Lovaniensis super præcipuos articulos famosi Casus.

Quamprimum Hamberto Mechliniensi Archiepiscopo nominati casus decisio innotuerat, mox eam ad Theologicam Lovaniensem Universitatem detulit, hæc ergo perversam illius decisionem impugnatura, die decima Martii anno hujus saeculi tertio circa præcipuos illius octo articulos sequens suum pronuntiabat judicium, & quidem:

I.

De silentio super factō Jansenii.

„Contradicit sibi exquisita illa silendi ambitio, dum sese submissione revertantia & silentii defungi putat, & interim in eodem Articulo audacissime loquitur, quod erga decisionem facti & Juris fidem non exerceat eandem, ait enim Auctor hujus casus, quod quantum ad factum non eandem fidem habeat, quam habet erga decisionem juris. Quis enim hunc silentii amatorem talia coegerit loqui, dum medium silentium tenerent omnia? Et quomodo quadraginta subscriptores temerati silentii

„lentii, quod approbare videntur, rea- Sæc. XVII.
 „tum evadent, qui tanquam Viri Do- A. C. 1701.
 „tissimi ignorare non potuerunt, quod
 „eiusmodi scriptiones & subscriptiones
 „per se loquantur, sifitos ignes susci-
 „tent, & ut verbis episcoporum Gal-
 „liæ Parisiis die trigesima octava Martii
 „anno millesimo sexcentesimo quinqua-
 „gesimo quarto ad Innocentium X. da-
 „tis utamur: *Hac arte restaurandis dispu-*
 „*tationibus iisdem, sibi locum apertum re-*
 „*linquere parant, & redivivæ litis prolixam*
 „*materiam.*

II.

De restrictione, quam adhibent subscribendo
 formulæ Alexandri VII. juxta men-
 tem, ut ajunt Brevis Inno-
 centii XII.

„Captiosa atque suspecta, necnon a
 „quibusdam, quantum equidem vide-
 „tur, cavillatoribus Belgis mutuata est
 „restrictio, juramenti in formularium
 „Alexandri VII. ad mentem Innocen-
 „tii XII. in Brevi suo ad Episcopos Bel-
 „gii dato expressam, dum Auctor ait:
 quod has propositiones *damnet*, ac *semper*
pure & sine restrictione *damnaverit quoad*
omnes sensus, in quibus Ecclesia eas dam-
navit, imo etiam in sensu Jansenii, prout
Innocentius XII. eas explicavit in suo Brevi
ad Episcopos Belgii.

T t 3

„Ca-

Sæc. XVII. „Captio in eo sita, quod restringit
 A.C. 1701. „ad Breve Apostolicum in numero si-
 „gulari: cur enim non nominat Brevia
 „omnino duo super eadem materia ab
 „eodem pontifice, ad eosdem Episco-
 „pos data, sed nempe abutuntur Brevi
 „die sexta Februarii 1694. dato, quod
 „sic interpretari ausi sunt, ac si Ponti-
 „fex ille aliquid de Alexandrinæ Con-
 „stitutionis vigore remittens, conten-
 „tus fuerit condemnatione propositio-
 „num in sensu obvio, sine respectu ad
 „sensum ab Authore intento, pravam
 „autem hanc ipsorum interpretationem
 „idem Pontifex circumscripsit in Brevi
 „altero, die 24. Novembris 1696. ad
 „eosdem Belgii Episcopos dato, ubi
 „dicitur: *Non sine admiratione intellectus, non multos istis in dicecessibus reperiri, qui verbis & calamo ausi fuerint affirmari, supradicto nostro Brevi alteratam esse Constitutionem Alexandri VII. 16. Octobr. Anni 1656. editam, necnon formularium ab ipsomet pronuntiatum, cum dicto Brevi utrumque specifice confirmetur, & omnino intenderimus, & intendamus iisdem adhæ-
 rere, & nequam sinere, ut aliquid ad-
 datur vel dematur a prædicto Formulario, illud quovis modo alterando in aliqua ejus minima parte, sed quod in omnibus & sin-
 gulis ejusdem partibus, uti mandavimus, mandamus etiam ad amissim observari.*
 Hacte-

Hactenus Pontifex: prætensus Ecclesia-
sticus ille, si in jurando Formulario
mentem suam ad Innocentii XII. sen-
sum componere voluit, non unius tan-
tum Brevis, sed etiam alterius memi-
nisse debuit, atque ita formulare to-
tum quantum, quoad omnes & singu-
las ejus partes observare.

III.

*De distinctione, seu separatione facti
a jure.*

„Totum prætensi Ecclesiastici studium in hoc versatur, ut distinguat „factum a jure, & utrumque separando, „apertis verbis profiteatur, se fidem non „exhibere eamdem erga decisionem „unius, quam alterius. In quo contumaciter resistit determinationi Ecclesiæ, quæ non egit in hoc casu de facto „personali, sed doctrinali, non de facto „transeunte, quod per testes fallibiles „probari debeat, sed de facto permanente(videlicet libro) quod per seipsum „comparuit in judicium, adeoque a jure est inseparabile, unaque & eadem jubetur condemnatione & uno ac eodem Juramento perstringi: verba „formularii, cuius omnes & singulæ „partes juxta secundum Innocentii XII. „Breve ad amissim observari debent,

T t 4 „funt

Sæc. XVII. „sunt clara. Quinque propositiones ex
A. C. 1701. Cornelii Jansenii libro, cuius nomen Au-
 gustinus, excerptas, & in sensu ab eodem
 Authore intento, prout illas per dictas con-
 stitutiones Sedes Apostolica damnavit, sin-
 cero animo rejicio ac damno, & ita juro.
 Clara sunt pariter verba constitutionis
 „ad Sacram &c. die decima sexta Octo-
 „bris 1656. datæ & in præfato Formu-
 „lario reclamatæ: Quinque illas propo-
 „sitiones ex libro præmemorati Cornelii Jan-
 senii, Episcopi Irens, cui titulus est:
 „Augustinus, excerptas, ac in sensu ab
 eodem Cornelio Jansenio intento damnatas
 fuisse definitus & declaramus. Atque
 „hæc de Formulario, quod sine ulla
 „distinctione jurandum esse, prætensus
 „Ecclesiasticus ex prædicto primo Brevi
 „Apostolico Innocentii XII. discere de-
 „buit, ubi dicitur: qui ad juramentum
 „adigendi sunt. illud præstare debent sincere
 „absque ulla distinctione, restrictione, seu ex-
 „positione, damnando &c. proindeque im-
 „pactum esse in Constitutiones Pontifi-
 „cias, & Brevia Apostolica, Ordina-
 „tiones Episcoporum Synodales, &
 „præsertim nuperas Parisienses anno
 „millesimo septingentesimo, denique in
 „Decreta Regia, perspicuum est. Alio-
 „qui si attentatum subsistat, eo tandem
 „devenietur, ut sexaginta & amplius
 „annis, ab omnibus mundi potestatibus
 „ad-

„adversus unum Jansenii librum seu *Sæc. XVII.*
 „falsas doctrinas ejus, (quod absit) *A.C. 1701.*
 „nihil actum esse videatur. Cum ta-
 „men Ecclesia Catholica, quidquid
 „in hac materia fecit, exemplum do-
 „ctrinamque Pauli Apostoli secuta sit,
 „ubi Epist. 2. ad Timoth. cap. 2. primo
 „quidem docet damnare Hæreses in
 „communi, in omni sensu Hæretico,
 „quem habent, *profana autem & vani-*
 „*loquia devita: multum enim proficiunt ad*
 „*impia&tem, v. 16.* Statim autem Au-
 „thores citat atque nominat. *Et ser-*
 „*mo eorum ut cancer serpit e quibus est Hy-*
 „*menæus & Philetus, v. 17.* Postea vero
 „declarat ipsos errasse.

Qui a veritate exciderunt, vers. 18.
 Deinde exhibet ipsorum propositionem
 Hæreticam: *dicentes resurrectionem esse*
tum factam, ibid. Denique quasi cau-
 „sam exprimit, cur non sufficiat
 „damnare doctrinam, sed veniendum
 „etiam sit ad personas: *Et subverterunt*
quorundam fidem. Non intendimus ta-
 „men per assertionem nostram, Formu-
 „larium Alexandri VII. seu quidquam
 „ad illud pertinens quovis modo ex-
 „ponere, explicare, declarare, addere
 „vel minuere aut præceptum silentium
 „frangere, seu quidquam facere, quod
 „prædictis Brevibus & Apostolicis aut
 „Decreto vel Decretis vetitum, vel

Tt 5 ,inter-

Sæc. XVII. „interdictum est; sed illorum tenori
 A. C. 1701. „simpliciter inhærentes (in quo per
 „prætensum Ecclesiasticum, in propo-
 „sito casu contra prædicta peccatum
 „esse existimamus) rogati Judicium no-
 „strum, salvo meliori, ferimus.

IV.

De operibus, quæ Deo non placent.

„In fine Articuli quarti videtur af-
 „seri vigesima quinta Bajana, a Pio V.
 „Gregorio XIII. & Urbano VIII. pro-
 „scripta: *Omnia opera infidelium sunt pec-
 cata: & Philosophorum virtutes sunt vi-
 tia: verba prætensi Ecclesiastici sunt
 „hæc. Omnes actiones, quæ ad Deum
 „saltem hoc modo non referuntur, & quæ
 „ex impulsu seu motione amoris Dei non
 „sunt, sunt peccata, ex defectu boni &
 „recti finis, et si hæc actiones possint esse bona
 „propter particulare objectum vel finem,
 „quasi vero nullæ peccatorum, vel etiam
 „infidelium actiones Eleemosynæ, aut
 „alia Misericordiæ vel alterius moralis
 „virtutis opera recte possint a peccatis
 „vindicari. Etsi enim & nos existime-
 „mus, omnia opera virtualiter saltem
 „in Deum veluti finem ultimum no-
 „strum referenda esse; agnoscimus ta-
 „men, multa opera in Deum non sic
 „relata, non tantum ex objecto & fine
 „sive in sua specie, verum etiam in
 „se.*

„seip[s]is a parte rei, & in individuo bona Sæc. XVII.
 „esse, quin imo homines per ea hoc A.C. 1701.
 „obtinere, ut (verbis Augustini utimur)
 „mitius ardeant. Non enim Deus, ad
 „quem ista opera sic referenda esse, &
 „nos sustinemus, operum istorum pro-
 „prie finis est, sed operantium. Quare
 „hanc expressionem, sunt peccata ex de-
 „fatu boni & recti finis, censemus, er-
 „roneam esse & ab Ecclesia sæpius
 „proscriptam.

V.

De pietate erga sanctos.

„Quæ referuntur Articulo VI. de
 „cultu sanctorum, ac præsertim B. Vir-
 „ginis, in præsentibus circumstantiis
 „non carent suspicione. Non enim tan-
 „tum dicit veram devotionem confi-
 „stere in magno erga ipsum amore,
 „humilitatis & virtutum ejus cultu,
 „atque in patrocinii ejus confidentia;
 „sed insuper generatim rejicit omnia
 „vana vota & praxes minus serias, quas
 „in quibusdam Authoribus videri posse
 „dicit: *Non credo, quod hæc devotio con-*
 „*sistat in vanis ejusmodi votis, & exercitiis*
 „*parum seriis, prout in quibusdam Au-*
 „*toribus videtur, & interim præter veram*
 „*suam, quam descripsit, devotionem,*
 „*nec commendat, neque declarat se*
 „*approbare venerationem imaginum,*
 „,Ro-

Sæc. XVII. „Rosariorum, sodalitatum, aliarumque
A. C. 1701. „pietatum, quæ ab Authoribus Catho-
 licis catholice juxta Ecclesiæ pra-
 xim, decreta pontificum, & conci-
 liorum & maxime Tridentini propo-
 nuntur. Quousque in hac materia,
 „nimirum de cultu sanctorum, ac præ-
 „sertim B. Virginis quidam Rigoristæ
 „processerint, ex variis ipsorum factis
 „& scriptis, ac signanter libello cui
 „titulus: *Monita salutaria ad indiscretos*
 „*B. Virginis cultores*, per Innocent. XI.
 „proscripto satis compertum est. Quare
 „manet suspicio non contemnenda, ut
 „rum prætensus Ecclesiasticus ille has
 „etiam probatas pietates inter vana
 „vota & praxes parum serias forsan
 „non reputet.

VI.

De Rituali Aletensi.

„Incurrit Ecclesiasticus ille censu-
 „ras in Constitutione Clementis IX.
 „quæ incipit, *Credito nobis*, An. 1668.
 „inflictas. Temerariæ vitilitigitorum
 „more afferit pontifici subreptum fuisse.
 „Quod ridicule confidere nititur ex Epi-
 „stola Communicatoria a Pontifice ad
 „Authorem, mensibus aliquot post con-
 „demnationem data. Quis enim ne-
 „sciat quot & quantas idem Author
 „pro-

„proscripti libri ut fieri assolet, censu- Sæc. XVII.
„ris manentibus postea receperit com- A.C. 1701.
„municatorias etiam ab Innocentio XI.

„Et tamen ipse Author propter hoc
„non existimavit librum suum condem-
„nationi severissimæ subtractum fuisse,
„sed usque ad finem vitæ sensit & in-
„doluit, & frustra deprecatus est mi-
„tigari censuram, quam Clemens IX.
„his verbis tulerat. *In quo non solum*
continentur nonnulla ab ipso Rituali Ro-
mano jussu fel. Record. Pauli Papæ V.
prædecessoris nostri edito, aliena sed etiam
doctrinæ quædam, & propositiones falsæ,
singulares, in praxi periculosæ, erroneæ,
& consuetudini in Ecclesia communiter re-
ceptæ, atque Ecclesiasticis Constitutionibus
oppositæ & repugnantes, quarum usu &
lettione Christi fideles in jam damnatos er-
rores sensim induci, ac pravis opinionibus
infici possint. Hactenus censura ponti-
ficia: verba autem Epistolæ depreca-
toriæ a Nicolao Pavillonio præsato
„Alectensi Episcopo die 25. Octob. 1677.
„ad Innocentium XI. frustra datæ, sunt:
est & aliud grave mili *Beatissime Pater*,
quod meæ cum Apostolica sede communioni
umbram aliquam offundere videatur, cen-
sura scilicet a Romanis Inquisitoribus,
„(nota bene, adscribit Romanis Inqui-
sitoribus id, quod summi Pontificis,
fuerat) Rituali libro, qui a me ad usum nostræ
Diæ-

Sæc. XVII. *Dicæsis editus est, inusta. Libri illius a plus
A.C. 1701. rimis licet fratribus Coepiscopis solemnii ap-
probatione laudati, novum examen subire
non detrecto, imo peropto; si modo sancti-
tas vestra per se pro sua benignitate oculi-
los, & animum advertere dignata fuerit.
Quidquid in eo emendandum pro sua sapien-
tia duxerit, hoc pro reverentia mea emen-
dandum duco. Ast pristinum Inquisitorum
Judicium, acerbum nimis & injuriosum eo
magis deprecor, quo pleraque Ethicæ Chri-
stianæ dogmata tanquam sub Generali Ri-
tualis nostri censura dampnata, a Viris il-
lusoribus, qui supra populum, juxta pro-
phetam, dominantur, passim traduci doleo.
Hanc labem, hanc a sandissimis dog-
matibus fraudem & calumniam, ut amo-
liatur Sanctitas Vestra, ultimum ob-
secro, & supplico.*

VII.

De versione Montensis Novi Testamenti,

„In hoc etiam prætensus Eccle-
„siaisticus Art. 9. cæspitat. Ad quod
„demonstrandum nolumus diu inhæ-
„rere Regulæ quartæ Indicis, pro ea
„parte, qua contra illam dictus Eccle-
„siaisticus lectionem Scripturæ sacræ
„idiomate nativo fidelibus passim in-
„dulgendam putat; attento, quod no-
„bis integrum non sit disquirere, an
„&

„& quid Gallicani Antistites, quos ve- Sæc. XVII.
 „neramur, ea de re constituerint. Vim A. C. 1701.
 „autem in eo ponimus præcipuam,
 „quod commendetur hic Versio Mon-
 „tenfis, quam non jam Inquisitionis
 „aut alia aliqua Congregatio, verum
 „ipse Clemens Papa IX. in Constitutio-
 „ne sua, quæ incipit, *debitum Pastora-*
 „*lis Officii*, merito sub censuris, proscri-
 „psit tanquam librum temerarium, dam-
 „nosum, a vulgata editione prædicta dif-
 „formem, & offendicula simplicium conti-
 „nentem, prout a viris doctis abunde de-
 „monstratum fuit, ut taceamus illam,
 „fere ubicumque occasio fert, Janse-
 „nianis dogmatibus, ac præsertim in
 „materia prædestinationis & gratiæ
 „favere.

VIII.

De aliis libris prohibitis.

„Tota denique prætensi Ecclesia-
 „stici Bibliotheca, quæ hic producitur
 „consistens in literis *Abbatis Sancy-*
 „*rani*, *Horis Montensibus*, *Moralis Gra-*
 „*tianopolitana*, & libris de frequenti com-
 „munione, aperte insinuat, quam ideam
 „de ipso formare licet: cum similes
 „libri nec tractari cum tanto Zelo, nec
 „laudari unice, & commendari aliis
 „soleant, nisi ab hominibus Rigorismi,
 „&

Sæc. XVII. „& ejusmodi Novitatum generis ple-
 A. C. 1701. „nis. Dabamus Lovanii non intenden-
 „tes tamen per hoc Judicium nostrum
 „de supradictis octo Articulis deprom-
 „ptum, alios in oblate casu contentos
 „approbare, die decima Martii Anno
 „Christi millesimo septingentesimo
 „tertio. „

Henricus Overbeke.

Cum interea non modo Pontifex,
 & Parisiensis Archiepiscopus, sed &
 ceteri Franciæ ac Belgii Præfules præ-
 fatum casum damnarent, Jansenii fau-
 tores plurima scripta contra Pontificis
 Bullam die 12. Februarii 1703. datam,
 & Noallii decretum in vulgus sparsere,
 ut censurarum, quibus Approbato-
 res perstricti sunt, contemptum inspi-
 rarent, Regiam auctoritatem Pontifi-
 cia Constitutione violatam esse per-
 suaderent, & Doctores ad recusandam
 suis Superioribus debitam obedientiam
 inducerent, nihilominus ex quadra-
 ginta illis Doctoribus, qui casus deci-
 sionem approbarunt, statim præter Sa-
 rasinum viginti septem, uti retulimus
 sese subjecere, suamque decisionem
 damnarunt: duo autem ex illis morte
 præventi sunt, sex vero paulo post suam
 quoque sententiam revocarunt: Enim-
 vero Nicolaus Petitpiedus Sorbonæ
 Pro-

Professor, Elias Dupinus Professor Regius, Hyacinthus de Lan Rothomagensis Theologus, & Pater Gueton Monachus ad S. Victorem magis obstinati suæ decisioni inhæsere: postquam vero Franciæ Rex non modo illis exilii pœnam interminabat, sed etiam in eos tanquam hæreticos legum severitate animadverti jufferat, solus Petitpiedus suo errori adeo immortuus inhæsit, ut die quarta Novembris 1704. Sorbona expulsus, atque a Rege ad carceres damnatus, clam exeunte eodem anno patria & Regno exedere mallet, quam Ecclesiæ, Regi, ac Pastorí suo obtemperare.

§. CXIX.

Jansenistarum furor contra hasce censuras.

Jansenistæ telas, quas velut araneæ ad eludendam sinceram formularii subscriptionem texuerant, tam dextre dissipatas, ægerrime ferebant, maxime autem eis dolebat, hunc casum conscientiæ non modo Romæ a summis Pontificibus, & in Francia ac Belgio a Prælatis, sed etiam ab Academiis Lovaniensi & Duacensi condemnatum fuisse: Excanduit vehementer Henricus Belus contra hujus casus approbato-
Hist. Eccles. Tom. LXVI. Uu res,

*Cauff. Ques-
net. p. 249.*

Sæc. XVII. res, quod inconstantes male deserta Ec-
A. C. 1701. clesiæ castra repetierint, ad obedientiæ

Sion reversi, arguit Parisiensem Archiepi-
scopum quod suo decreto epistolam no-
vendecim Episcoporum cunctaque pro
reddenda pace die decima nona Aprilis
Anno 1669. acta everterit: Magis adhuc
ridicula erat, né dicam, sacrilega Vau-
celli seu Wallonii compassio, qua Jan-
senismum everti ingemiscens, ita ad

Epist. Wall. Quesnellum scripsit: *si horum Doctorum*
ad Quesnel. revocatio subsistit, actum est de existimato

3. Febr. & Jansenismo . . . . In mentem mihi hoc

10. Martii mane venerant quadraginta illi *S. Marty-*

Anno 1703. *res, quorum numerus per generosum facinus*

Janitoris completus fuit. Sperare oportet,

Deum in locum horum imbellium, timi-

dorumque Doctorum, qui signa nostra de-

seruerunt, alias suscitaturum: Theodori-

cus de Viaixenes Casus Approbatori-

bus versum illum Davidis applicare non

dubitavit: Filii Ephrem intendentes, &

mittentes arcum, conversi sunt in die

belli. Nimia autem erat Quesnello scri-

billandi prurigo, nimia in Præsules

suæ factioni adversos indignatio, quam

ut calatum suum desiderare pateretur

adversus Parisiensis Archiepiscopi de-

cretum: ad hunc ergo epistolam ira &

effræni Ecclesiasticæ potestatis con-

temptu scatentem perscripsit, eumque

projecta sua audacia ita allocutus est:

Ne

Psalm. 77.

Ne nobis blandiamur, mi care Domine, ad Sæc. XVII.
 ratiocinium mitra & pedum nihil faciunt. A. C. 1701.
 Mitrata ratio est semper ratio humanæ de-
 teptioni obnoxia, & tanto magis, quod
 mitra & pedum implicant negotiis, quæ
 sæpe studiis tempus eripiunt &c. Alia ad-
 huc epistola, quam inverecundus fu-
 ror suggesserat, hæc ad Præfulem suum
 perscripsit: „Tibi displicendi timor pene
 „calatum excutit, Deo tamen displi-
 „cendi metus animum reddit, ut a te
 „audiri petam: Sine ergo, ut ad tem-
 „pus occludam oculos ad dignitatis
 „tuæ splendorem, ut reverentiali liber-
 „tate tecum loqui valeam; cum enim
 „nil nisi nominis tui fama, salusque,
 „necnon veritatis & Ecclesiæ honor
 „mihi cordi sit, non possum me cohi-
 „bere, quo minus saltem aliquam ve-
 „ritatis, quam alii tibi proponere non
 „audent, partem detegam: si hoc de-
 „negas, saltem permitte, ut Ecclesiæ
 „mala ante pedes tuos deplorem. Ah!
 „quam amare filii pacis dolent super
 „lethale vulnus, quod paci Ecclesiæ
 „influxit illa manus, a qua semper con-
 „servari, firmarique sperabant, unde
 „cum Propheta dicere possum, Patres
 „nostræ & Angeli pacis amare flebant.
 „Non solum illi Angeli invisibles, qui
 „primi nato Salvatore pacem annun-
 „tiabant, sed & visibles Ecclesiæ An-

Uu 2 geli,

Sæc. XVII., „geli, Angelus Ecclesiæ Alethensis, An-
 A. C. 1701. „gelus Ecclesiæ Apamensis, Angeli Ec-
 clesiarum Bellovacensis & Andegavensis.
 „Præclari hi Præsules, quorum vita
 „vere erat Angelica, hi suo erga veri-
 „tatem Zelo, sua in explendis ministerii
 „sui officii fidelitate hanc pacem adeo
 „exoptatam obtinere promeriti sunt,
 „alii etiam Episcopi ad tanti operis fun-
 „damentum, & perfectionem suam cum
 „illis operam junxerunt, applaudente
 „Sacra Sede, ipsoque Rege, lætanti-
 „bus omnibus Viris probis, & gau-
 „dente Universa Ecclesia. Nunc vero
 „hoc ædificium tot lacrimarum pretio
 „erectum evertitur. Tot beatæ ani-
 „mæ, quæ in cælis Deo gratiarum lau-
 „des exsolverunt, nunc Franciæ Ec-
 „clesiam rursus in pristinum chaos de-
 „mersam non sine dolore deplorant.
 „Quomodo enim pax subsistere poterit,
 „cujus fundamentum decreto tuo sub-
 „ruisti? . . . &c. Utinam tu illo-
 „rum, qui scientia magis inclarescunt,
 „& minus partium studio arrepti sunt,
 „consiliis acquievisses: Sat noti sunt
 „illi, qui te impulerunt ad hoc decre-
 „tum, a nullo approbatum, nisi ab il-
 „lis, qui tuam diæcesin turbare, & de-
 „pio ac docto Episcopo Iprensi, qui
 „pernicioſas eorum novitates detexe-
 „rat, vindictam sumere, unice intenti
 „sunt.

„sunt. Quinquaginta annorum expe- Sæc. XVII.
„rientia sat luculenter testatur, nun- A.C. 1701.
„quam pacem reddi posse, nisi rectæ
„ac Deum timentes conscientiæ ab in-
„tolerabili jugo internæ fidei erga fa-
„ctum exonerentur. Pura & simplex
„subscriptio sit hujus fidei publicum te-
„stimonium, sed falsum, & perjurio
„confirmatum, dum hoc factum esse
„verum, vel certum non est, vel fal-
„sum esse creditur. Docti, & in hoc
„mundo nil nisi suam conscientiam fal-
„vare quærentes, extrema potius su-
„stinebunt, quam animas suas sacri-
„lega subscriptione lethaliter sauciare,
„& actione sinceritati Christianæ & ju-
„ramenti religioni adeo aduersa Eccle-
„siam scandalizari: si subscribere re-
„nuerint, convitiis appetentur, omni
„vexationum genere torquebuntur,
„Principes contra eos excitabuntur,
„sollicitabuntur Episcopi in eorum
„exitium, hæccine est pax illa, quam
„tuum decretum procurat. Enimvero
„non paucos, ut se tibi subjiciant, ur-
„gebis, ab eis revocationem exiges, so-
„latio tibi erit, horum Doctorum, alio-
„rumque Ecclesiasticorum subjectio erga
„tuam decisionem: sed quale solatium
„ex submissione extorta, quam publi-
„cum & scandalosum mendacium, fal-
„sumque testimonium, metusque hu-

U u 3 „ma-

Sæc. XVIJ., manus ab his Doctoribus repugnante
A. C. 1701., „eorum scientia & conscientia extundit;
 „certum enim est, quod quadraginta
 „illi Doctores doctrina, meritisque cla-
 „rissimi, qui re coram Deo juxta tutis-
 „simas Theologiæ regulas mature pon-
 „derata *casum conscientiæ* unanimi con-
 „sensu deciderunt, certum est, in-
 „quam, quod hanc propositionem tan-
 „quam irrefragibilem veritatem suspe-
 „xerint. Num propterea a sua disce-
 „dent sententia? Non, in sinu suo il-
 „lam recondent, ideo tantum ut illis,
 „qui eis nocere possent, & horridam
 „tempestatem comminantur, satisfa-
 „ciant. . . . Nonne hæc est pecca-
 „minosa simulatio, probrosa prævari-
 „catio, ignavia prorsus indigna illis,
 „qui se veritatem usque ad sanguinis
 „effusionem propugnaturos in facie Al-
 „taris polliciti sunt. Quis desuper ra-
 „tionem reddat, nisi illi, qui eos ad
 „hæc crimina impellunt, qui ad om-
 „nes rationes, omnes vindicias surdi,
 „eis præcipiunt, ut contra eorum con-
 „scientiam, contra omnium Theologo-
 „rum sententiam, contra S. Scripturæ
 „& Traditionis Regulas eis obediant.
 „. . . A te tamen hi sua submissione
 „promeruisse videbantur duas gratias,
 „& primo quidem, ut de eorum pura
 „doctrina, & perfecta illorum submis-
 „sione

„sione erga Ecclesiæ decisiones tibi Sæc. XVII.
 „nullus ambigendi locus supersit, se- A.C. 1701.
 „cundo, ut a publica censura eximan-
 „tur: verum nonnisi tui decreti fabri-
 „catores de illis adeo benigne non sen-
 „tiebant, & prima gratia nonnisi aliqui
 „digni censebantur, scilicet illi, qui
 „suam mentem tali modo explicarunt,
 „ut de puritate doctrinæ, eorumque
 „subjectione erga Ecclesiæ decisiones
 „haud ultra dubitares, ceteri vero, id
 „est potissimi, adhuc de perversa do-
 „ctrina, & simulata submissione tibi
 „suspecti sunt: Nempe certum est, quod
 „hi a sua sententia non recesserint, sed
 „externa sua submissione non veritati,
 „sed potentiori violentiæ cesserint, uni-
 „cus ergo tui decreti fructus est, quod
 „hypocritas progenueris &c. „ Insu-
 per Quesnellus ementito Episcopi no-
 mine datis ad quemdam Episcopum li-
 teris eum circa Jansenii factum ad suam
 opinionem pertrahere nitebatur, alias
 hujus factionis Author libro volumi-
 noso infectatus est decretum Aptæ Ju-
 liensis Episcopi, tertius denique sub ti-
 tulo: *Theologorum defensio contra Car-*
nutensis Episcopi Constitutionem ca-
lamum vehementer acuit, eoquod hi
Præsules casus decisionem damnassent.

Uu 4

§. CXX.

Sæc. XVII
A. C. 1701.

§. CXX.

*Cœillyi error circa Eucharistia
Sacramentum.*

Non deerant in Galliis aliorum ingenia in varias novitates prompta atque fæcunda, ex quorum cerebro varii errores etiam contra fidei puritatem progerminati fuere. Jam dudum luxuriante prorsus ingenio Gabillonns ex Congregatione S. Mauri librum sub titulo: *Philosophia Eucharistica* conscriperat, in quo ex Cartesii principiis Eucharistiae mysterium explicare nitebatur. Eandem viam quoque inierat Caillyus ad S. Martinum Parochus Cadomensis, qui libellum typis dedit, ita inscriptum: *Durandi explicatio* de modo, quo Christi Corpus in Eucharistia præfens est, seu *Concordia Theologiae cum Philosophia quoad Transubstantiationem Eucharistice*. In hoc libello Author in Theologia parum versatus juxta opinionem Cartesii monstrare nitebatur, totum hoc Mysterium in eo consistere, quod panis & vinum uniantur animæ & divinitati Christi, sicque fiat ejus Corpus & sanguis, proin nulla penetratio corporum, nullum accidens absolutum, nullumque aliud miraculum requiratur: cum autem juxta hanc

opin

opinionum post consecrationem adhuc **Sæc. XVII.**
 panis & vinum contra Tridentini de- **A. C. 1701.**
 cisionem remanerent, hinc Nesmon-
 dus Bajocensis Episcopus hoc anno
 hunc librum proscriptis, ejusque Au-
 torem, ut hæresin suam revocaret,
 compulit.

§. CXXI.

Jansenistarum conventicula.

Insuperhabitis Mechliniensis Archiepi-
 scopi edictis, & Magistratum vigi-
 lantia frequentes in variis Belgii Ur-
 bibus conventus habebant præcipui
 Jansenii Fautores, in quibus de fir-
 manda eorum factione, juvandis sociis,
 confutandis edictis & libris contra se
 editis, aliisque ejusmodi negotiis com-
 muni suffragio consultabant: cum au-
 tem ejusmodi privata conventicula a-
 liunde jure tam Ecclesiastico quam
 Civili prohibita essent, hinc Camera-
 tensis Archiepiscopus, Tornacensis
 Præsul, nequaon Gubernator totius Bel-
 gii saepius ejusmodi conventus prohi-
 buerunt, dissiparuntque, ac præprimis
 Comes de Liberchies Aldenardensis
 Gubernator Anno sæculi præteriti nona-
 gesimo secundo Mense Januario quos-
 tam Ecclesiasticos ibidem congregatos
 expelli, eorumque scripta auferri jus-

*Causa Ques-
 uel. p. 263.*

U u 5. sit,

Sæc. XVII. sit, in quibus quidem nihil contra Pro-
 A. C. 1701. vinciae tranquillitatem, plurima tamen
 contra Religionis nostræ fidem procula
 reperiebantur. Convenerant etiam hoc
 anno Mechliniæ die duodecima Septem-
 bris, non modo Mechlinenses sed &
 Bruxellenses & Lovanienses Jansenistæ,
 ubi inter alia Quesnelli scripta hujus
 conventiculi series ab ipsomet Opstra-
 tio descripta intercepta fuit, hujus te-
 noris: Consultatum est. I. „An susci-
 „piendum sit iter Parisiense? Resolu-
 „tum, adhuc differendum ex consilio
 „amici, cui ea in re credendum est,
 „II. Quid agendum eximiis DD. Lo-
 „vino & Renardi, si veniant iterata man-
 „data a sua Excellentia de admittendo
 „ad Facultatem D. Martin? resolutum,
 „non esse admittendum, sed bis terve
 „rescribendum cum reverentia, donec
 „ab Amicis Bruxellensibus moneantur
 „obedire. III. Item resolutum fuit, ut
 „E. D. Lovinus absente Patre Harney,
 „convocet facultatem, ut fiat rescriptio
 „adversus interdicta Aulæ data contra
 „eximios Hennebel, Sullivane, & Claes,
 „in quo præcipue duo elucidanda
 „sunt. 1. Difficultas circa tempus e-
 „lectionis. 2. Difficultas circa mo-
 „dum, ostendendo, quod non fuerit
 „irregularis: quæ duo prolixè dedu-
 „cuntur in libello oblato suæ Excel-
 „len-

„lentiæ a Domino Claes, sed a sua Sæc. XVII.
 „Excellentia non acceptato, quibus A.C. 1701,
 „addi potest tertium de incapacitate
 „Domini Martin. IV. Item *resolutum*,
 „absente Patre Harney implorandam
 „universitatem ad suscipiendam caus-
 „am libertatis facultatis Theologicæ
 „in eligendo. V. Item fieri quanto-
 „cius debere suspicionem Archiepi-
 „scopi, ubi inter cætera allegari pos-
 „sunt Theses, quas apud Jesuitas de-
 „fendit: deinde quod Thesum illarum
 „doctrinam adhuc tenuerit jam Archi-
 „episcopus, cum pro illa varios libel-
 „los scribi permiserit, tertio quod Pa-
 „trem Desirandt fecerit suum deputa-
 „tum in Urbem; quarto, quod doctri-
 „nam D. Martin approbaverit, &c.
 „VI. Item *resolutum*, accedendum esse
 „D. . . . qui nunc est Lovanii, eique
 „proponenda, quæ sequuntur. 1. Ro-
 „mam semper favisse parti, quæ Jan-
 „senistarum dicitur, donec editi sunt
 „quatuor articuli Gallicani de Autho-
 „ritate Pontificis. 2. Tunc Romam ab
 „iis petiisse, ut se articulis illis oppo-
 „nerent; quod quia facere recusabant,
 „cæpisse eis Romam adversari, atque
 „eos a locis Facultatis aliisque exclu-
 „dere vel ut excluderentur, procurare.
 „3. Dominum Steyaert, qui & ipse
 „tunc inter exclusos erat, viam sibi ad
 „pro-

Sæc. XVII. „promotionem aperuisse edendo apud
 A. C. 1701. „sedem Apostolicam professionem de
 „infallibilitate Pontificis, qua edita
 „omnia mox, quæ voluit, consecutum
 „fuisse, ceteros autem mansisse in hunc
 „usque diem exclusos. 4. Ubi autem
 „recurrerunt ad Regem, ut se via ju-
 „ris defenderent, viam justitiae ipfis
 „clausam fuisse ab Electore, agente id
 „potissimum Internuntio, tum quod
 „crederet illos non favere authoritati
 „Pontificis, tum quod pati nollet, ut
 „Ecclesiastici recurrerent ad tribunal
 „laicum, etsi ageretur de mero posse-
 „sorio. 5. Hinc ortas esse præcipuas
 „turbas in Belgio. 6. Mox turbas om-
 „nes cessaturas, si via justitiae ape-
 „riatur. 7. Ad hanc aperiendam, ut
 „laborare dignetur, nos humillime
 „supplicare. VII. Pro ærario DD. Lo-
 „vanienses in hunc annum promiserunt
 „trecentos florenos, DD. Bruxellenses
 „ducentos, DD. Mechlinienses intra-
 „paucos dies scribeant, quid collaturi
 „sint. Ad DD. Antverpienses & Gan-
 „davenses ea super re scribeat D. Hi-
 „larius. „

Anno etiam sequenti Jansenistæ ad
 diem vigesimam nonam Aprilis alium
 Conventum Mechliniæ habendum in-
 dixere, quem tamen studiose non no-
 minato loco ad nonam Maij diem distu-
 lerunt,

lerunt, eoquod Mechliniensis Pleba-
nus morbo impeditus esset, ceterique
Amici conventiculum differri peterent.

Ex his autem judicare licet, hosce
Jansenistas in unam coalusse societatem
& factionem eo animo, ut jugi omnis
impatientes, ac subjici nolentes, legi-
bus propriis regi duntaxat possent, &
primo Ecclesiæ, demum vero & Prin-
cipum quoque imperium excutientes,
novam velut Sion erigerent, qualem
olim Monasterienses fanatici Joanne
de Leyden & Kniperdolingo ductori-
bus, meditati sunt: Unde haud mi-
rum, quod Franciæ Rex, aliquique Prin-
cipes in eos tanquam factiosos homi-
nes ac publicæ tranquillitatis pertur-
batores animadvertere statuerint.

§. CXXII.

*Romæ tumultus, varixque molestia
summo Pontifici irrogatae.*

Quantumvis Clemens XI. Pontifex
Maximus omne studium impen-
deret, ut Principes Catholicos ab exi-
tioso bello, suaque Hispanicæ succe-
sionis jura armis vindicandi proposito
avert eret, parum tamen absuit, quin
& ipse gravi huic bello implicaretur:
insuper habitis enim illius literis, qui-
bus declarabat, se ea initurum consilia,
quæ

*Hist. du
Princ. Eug.
l. 3. p. 286.*

Sæc. XVII. quæ ad reddendam ab exterorum militum
A. C. 1701. incursu immunem Italiam expedire arbitra-
 bitur, nihilominus Galli hoc anno Man-
 tuam occuparunt, a Ferdinando Ca-
 rolo Duce Gallico auro delinito ad-
 missi, et si Papa inter utrumque seque-
 ster præsidia obtulisset, quapropter vi-
 cissim Eugenius Princeps Cæsarei exer-
 citus Dux cum Equitatu suo per val-
 lem, ut vocant, aridam, & cum pedi-
 tatu suo in Veronensem agrum die vi-
 gesima septima Maij penetravit, de-
 lusisque Hispanis & Gallis, qui ad pri-
 mas alpium fauces & angustos locorum
 transitus fossa, aggere & tormentis mu-
 niebant & ad Athesis oram Cæsareis
 transitum prohibituri excubabant, tra-
 jecto Padoferrariam die vigesima quarta
 Junii contendit: De hac inopinâ irru-
 ptione Papa cum Cæsare vehementer
 expostulabat, eamque in suæ auctori-
 tatis contemptum, necnon Cæsareæ
 pietatis & justitiæ detrimenta redun-
 dare obtendens, Cæsaream fidem ea
 in re implorabat, datis die sexta Julii
 ad Cæsarem literis: verum jam præ-
 venerat Pontificem Leopoldus Cæsar,
 qui die octava Julii literas ad Papam
 dedit, necessitatem obtendens, qua
 copias suas per quasdam ditionis Pon-
 tificiæ partes transmittere coactus es-
 set: altera tamen die Eugenius jamjam
 Gal.

Gallos aliquot locis ejecerat, & Carpi Sæc. XVII.
eos adorsus primo impetu fudit, ho- A. C. 1701.
stemque insecutus, ea loca, quæ Cati-
natus Franciæ Marescallus præsidiis
vacua reliquerat, occupavit, iterato-
que prælio Gallos Clarii, cæsis ferme
tribus millibus, in fugam egit, simul-
que Oglii & Addæ fluvios clausit. Ita-
lia jam exterо milite turbata, Pontifex
nequidem a domesticis turbis liber erat;
cum enim die vigesima septima Martii,
aliquot Galli Romæ ante Cæsarei Ora-
toris Palatum subsisterent, ac liberius
de urbanis rumoribus fabularentur, a
Legati famulis abscedere jussi, duriora
verba reponebant; mox a verbis ad ver-
bera deuentum, Gallique a Cæsareis
male multati strictis ensibus vim re-
tundere parabant: Crescebat tumultus,
accidentibus, qui alterutri parti fave-
bant: unde non paucis utrinque sau-
ciatis, res ad communem seditionem
spectare videbatur, jamjam Cæsareus,
æque ac Hispanus, Gallusque Orato-
res copias parabant, quibus aut vim
inferrent, aut repellerent: tempestive
autem Pontifex hujus litis arbitrum
fese obtulit, obtinuitque, ut totum
hoc negotium Oratori Veneto compo-
nendum deferretur: Diu utrinque acri-
ter disceptatum, tandem vero hujus
Legati necnon Pontificis opera utriusque
parti

Sæc. XVII. parti satisfactum est. Sedato hoc tu-
 A. C. 1701. multu magis periculosa tempestas Pon-
 tificis capiti imminebat; paulopost e-
 nim Franciæ Orator pro Philippo An-
 degavensi Duce, quem Neapoli Pro-
 Rex Medinæ Dux in Hispaniæ Regem
 proclamari jufferat, Neapolitani Re-
 gni investituram a Papa tanquam su-
 premo Domino, petebat: Ea res an-
 xiis curis suspensum tenebat Pontifi-
 cem, qui ita Gallo favebat, ut tamen
 Cæsarem offendere timeret: Erexit ergo
 Congregationem viginti duorum Car-
 dinalium, ex quorum consilio declara-
 tum, quod neutri pro successione Hi-
 spanica parti præjudicaturum sit, si
 solitum pro Neapolitano Regno tribu-
 tum non deferretur, donec hæc con-
 troversia penitus dirempta esset: inte-
 rim vero tam Cæsari quam Andega-
 vensi infeudatio deneganda sit. Nihilo-
 minus Galli, ut hoc Regnum cliente-
 lari jure ad Andegavensem devolutum
 esse monstrarent, tributum vi & dolo
 obtrudere festinabant: igitur coloris
 candidi equam carrucæ quisquiliis ple-
 næ junctam per Agafonem publicum
 ad Palatium Vaticanum deduci cu-
 rant, atque ex improviso lacinia rubra
 ejus dorso injecta, Philippi Dueis An-
 degavensis, veluti Regis nomine illam
 in tributum Ministris Pontificiis inter-
 jecta

jecta prætensi juris protestatione offe- Sæc. XVII.
runt. Hi autem strigosum hoc animal A. C. 1701.
e Palatio ejici jusserunt, quod etiam
integra die & nocte sequenti per urbem
vagatum postridie sponte sua ad Aga-
sonem, a quo emptum fuerat, rediit.
Dolo in irritum cadente, acceptoque
nuntio de Carpiensi Gallorum clade
Neapolitani Proceres Cæsari faventes
palam sese contra Gallo - Hispanos de-
clarabant, ac populus turmatim con-
fluens, Antesignano Castellucio Duce,
elata voce acclamabat: *Vivat Cæsar*
& *Archidux Carolus Rex noster?* præ-
valente autem Gallorum numero, ad-
missisque in urbem copiis Gallicis, con-
spirantes alii morte, alii variis suppli-
ciis, multati sunt. Rebus igitur indies
magis turbatis Pontifex ditionis Eccle-
siasticæ securitati consulturus, sancti
Angeli arcem ceterasque urbes præci-
puas belli tormentis muniri, milites
que conscribi jussit.

§. CXXIII.

*Eiusdem summi Pontificis oppositio
contra Regis titulum Marchioni
Brandenburgico assertum.*

Postquam igitur Leopoldus Cæsar jus *Theatr. Eu-*
suum in Hispaniæ Regnum armis ^{rop. t. 16.}
prosequi statuerat, nova foedera con- ^{*Hist. cont.*}
Hist. Eccles. Tom. LXVI. Xx ^{*Chron. l. 14.*}
qui ^{*pag. 565.*}

Sæc. XVII. quirere, copiasque undique conducere
A. C. 1701. oportuit: Jamjam Angli, Batavi, ac
 Parmensis Dux sese eidem arctissimo
 fœdere aggregarunt: demulcendus e-
 tiam erat Brandenburgicus Marchio,
 cuius ambitio illum captandi occasio-
 nem Cæsari ultra offerebat; jam du-
 dum enim *Borussici Ducatus Rex de-*
 clarari petierat, eoque nomine plura
 rationum momenta palam fecerat, qui-
 nimo die decima octava ipsus præco-
 num voce Königsbergæ sese Borussiæ
 Regem denuntiari jussit hoc verborum
 tenore: *Sapientis Dei providentia Prussiæ*
Ducatus erigitur in Regnum & Fridericus
*ejus supremus, potentissimus, & Altissi-
 mus Princeps factus est Rex in Prussia:*
 Tacitus annuit Imperator, ac conni-
 vendo tantum obtinuit, ut novus hic
 Rex neutras saltem partes sequeretur.
 Acriter autem sese novo huic titulo
 opposuit Pontifex, qui die decima sexta
 Aprilis datis ad Cæsarem literis vehe-
 menter querebatur, quod hic Marchio
nomen & insignia Regis Prussiæ inaudito
forte hactenus apud Christianos more, nec
*sine gravi antiqui juris, quod in ea Pro-
 vincia sacro Teuthonicorum Ordini com-
 petit, violatione, sibi publice arrogarit, at-*
*que pro majori Ecclesiasticæ potestatis con-
 temptu in frequenti hominum cætu, eaque*
*celebritate, quæ etsi nil sacrum in se con-
 tinere t*

tineret, simulato tamen cæremoniarum usu, Sæc. XVII. pravoque Ministrorum delectu, ritu forte A. C. 1701, in consecrandis Regibus apud Catholicos usitato coronari inungique voluerit. Id vero Apostolicæ Sedis ipsiusque Ecclesiæ auctoritati injuriosum esse, sacrisque Canonibus adversari autumabat Pontifex, e quod *hæreticum Principem antiquis potius cadere, quam novis honoribus augeri, a sacris Canonibus constitutum esset.* Eapropter Imperatorem impense hortabatur, ne præfato Marchioni ullam honoris significacionem ex iis, quæ Regibus rite institutis defertur, a se suisque subditis tribui patiatur. Eiusdem ferme tenoris literas Pontifex eadem die dedit ad Franciæ Regem, eundem monens, ne Regios honores Marchioni tribueret, e quod se Regem dicere non dubitarit ejus partis Prussiæ, quæ tamen ad militarem Teuthonicorum Ordinem antiquo jure pertinet, proin hic Marchio illis accensendus sit, de quibus Psalmista ait: *Ipsi regnaverunt, & non ex me: Principes extiterunt, & non cognovi.* In literis vero ad Poloniæ Regem datis hanc subjunxit canissam: *qua ratione ab Orthodoxæ veritatis Sectatoribus Regio honore dignus habendus est, qui electam ejus sponsam, a qua omnis est potestas, committit?* Pravum insuper exemplum in

Sæc. XVII. Christianam Rempublicam induci, per
 A. C. 1791. scripserat Pontifex ad Venetos, si Catholicis Principibus Regice Dignitatis no-
 men usurpare, & insignia præferre, sa-
 crisque Ecclesiæ ritibus per simulatam in-
 augurationis formam liceret illudere. De
 eodem argumenro Pontifex literas de-
 dit ad Maximilianum Bavariæ Electo-
 rem, ad Hugonem Trevirensem, ad
 Helveticos Catholicorum Pagos, & ad
 Radziewskium Polonum, necnon
 ad Joannem Philippum de Lambreg
 Cardinalem Viennensem: Denique Prin-
 cipi Francisco Ludovico Comiti Palatino
 Ordinis Teuthonicorum Magistro
 significabat, quod ejus preces præve-
 niens, jamjam Principes Orthodoxos
 monuerit, ne Marchioni Regios tri-
 buerent honores, quibus ipse quasi spe-
 ciosa hujus tituli accessione jura legitima
 auctoritatis acquirere præsumpsit in ea Pro-
 vincia, quam Ordo Teuthonicus ab infi-
 delium manibus strenua virtute olim rece-
 ptam contra Ecclesiæ hostes perpetuos op-
 posuit: Nihilominus Lusitaniæ & Sue-
 ciæ Reges, & sensim alii Principes
 Fridericum pro Rege agnovere.

§. CXXIV.

Sæc. XVII.
A.C. 1701.

§. CXXIV.

Leodiensis Ecclesiæ Decanus violen-
ter captus.

Hispanicam Monarchiam aucupandi *Hist. Cont.*
 libido non modo inter Competito- *Chron. l. 14.*
 res Regios funestum bellum, sed e-^{p6g. 564.}
 tiam inter privatos dissidia, & capita- *Briet. An-*
 les inimicitias progerminare cæperat: *Clem. epist.*
 Pro suo quisque affectu, aut commodipag. 94.
 ratione sese alterutri parti dicabat,
 quosque sibi non consentientes censuit,
 pro hoste habebat: Quamprimum autem
 Leopoldus Cæsar cum copiis suis in Ita-
 liam penetraverat, non pauci quid va-
 lidum, quid infirmum, unde quicquam
 præsidii commode sperari, Cæsari-
 que detrahi posset, animo circumspi-
 ciebant: Præprimis Maximilianus Ema-
 nuel, Bavariæ Elector, qui ad Cæsaris
 preces nuper Hispanici Belgii Guber-
 nator designabatur, ad Gallorum par-
 tes transivit: Patrui sui exemplum
 mox sequebatur Josephus Clemens Co-
 loniensis Elector, simulque Leodiensis
 Episcopus, qui Bavaro auro copias
 conscripsit, & Colonenses arces, nec-
 non Leodiensem civitatem Gallicis præ-
 sidiis munivit: inde vero natæ sunt in-
 gentes animorum aversiones inter hunc
 Electorem, & Colonensis & Leodiensis

Xx 3

Eccle-

Sæc. XVII. Ecclesiæ Capitula; hæc enim Archi-
A.C. 1701. episcopo objectabant, quod pectorum
in sui electione initorum fidem viola-
set, vicissim Archiepiscopus Canonicos
velut feditiosos ac rebelles convitiaba-
tur, quam tamen calumniam Canonici
die prima Octobris edito diplomate a
se amoliebantur, Cæsarisque & Rhen-
ani Circuli patrocinium implorabant:
Attamen Coloniensis Elector Gallorum
potentia tutus, in Canonicos præci-
pue Leodienses vindictam parabat, ac
Maurevallio Marchioni Gallo, necnon
Comiti a Berlo Belgæ negotium dedit,
ut belli tormenta per urbem dispone-
rent, & plateas, vicosque præcipuos
obsiderent: quo facto Baronem a Mean
Cathedralis Ecclesiæ Decanum, cun-
ctosque Canonicos, quos sibi vel ad-
versos vel suspectos habebat, in carce-
rem rapi jussit: inde territi ceteri Ca-
nonici aut fuga elapsi sunt, aut in la-
tebris delituere. Postridie Decanus
Regis Gallici jussu in fede curruli extra
urbem deductus est, quamprimum vero
extra muros pervenerat, mox equo
manus pedesque ligatus imponitur, &
capite nudus inter satellitum agmina
Namurcum abstrahitur: interea vero
milites Galli ædes Canonicorum, qui
fuga elapsi erant, infondere, cunctaque
in eis reperta militari licentia dissipab-
ant:

bant: Enimvero Elector, ut Galliarum Sæc. XVII.
 Regi gratificaretur, hanc violentiam A.C. 1701.
 prætexta publicæ securitatis necessitate
 excusabat, mox tamen Electoris no-
 mine publicatum erat, omnia se in-
 consulto atque inscio ex Ludovici Galli
 Regis mandato facta fuisse, e contra-
 rio Galli cuncta ad expressam Clemen-
 tis Electoris petitionem acta divulga-
 bant: Hæc tamen excusatio apud Cle-
 mentem summum Pontificem adeo ni-
 hil valebat, ut die trigesima prima De-
 cembris acerbas hasce literas ad Ele-
 storem daret :

„Ipsa magnitudo facinoris, quod
 „nuper non sine ingenti fidelium scan-
 „dalo, non sine gravi Ecclesiasticæ ju-
 „risdictionis injuria, in Civitate Leo-
 „diensi admissum est, nedum testimo-
 „nium illud, quo Nobilitas tua literis
 „quarta labentis Decembris datis ad
 „nos detulit, certo nobis persuadet,
 „Te prorsus inconsulto, atque inscio
 „contigisse, quod dilectus Filius De-
 „canus Cathedralis illius Ecclesiæ, præ-
 „sidiariis militibus non ita pridem in
 „eandem civitatem invectis fuerit a
 „loco immuni abductus, alioque tur-
 „piter & contumeliose traductus, quod-
 „que alii item Ecclesiastici Viri pariter
 „detenti, atque traducti, arctæque de-
 „mum custodiæ fuerint demandati.

Xx 4   „Quid

Sæc. XVII. „Quid enim tam dissentiret a consueta,
 A. C. 1701. „atque hausta a Majoribus animi tui
 „pietate, atque etiam ab Ecclesiastica
 „dignitate, per quam eidem Civitati
 „præficeris, quam si humanis forte ra-
 „tionibus nimium tribuens, loca sacra,
 „ac Personas Divino cultui dicatas pu-
 „blice contemni patereris. Verum ne
 „in re tanti momenti, ubi remissius
 „ageres, id ipsum suspicandi, aliter-
 „que, quam par est, de Te opinandi iis
 „occasione præbeas, quorum censu-
 „ram ipsa Principum nomina non eva-
 „dunt, imo potius, ut rem Deo gra-
 „tam in custodienda, pro muneris tui
 „ratione, Ecclesiastica libertate exhi-
 „beas, te ad ea diligenter curanda, ac
 „celeriter perficienda enixe hortamur,
 „per quæ læsa palam Ecclesiæ immu-
 „nitas farciatur, ut sollicitudo nostra
 „quam ingentes undique curæ prægra-
 „vant, hac saltem in parte levetur, &
 „præclarum de religione animi tui ju-
 „dicum apud Nos semper magis in-
 „valescat &c. „

Eadem die Pontifex ad Cathedralis
 Ecclesiæ Capitulum hæc perscripsit:
 „Intimi doloris sensum, quem Paterno
 „nostro cordi literæ vestræ attulerunt,
 „ob violentam dilecti Filii Decani istius
 „Ecclesiæ per militum manus detentio-
 „nem, atque abductionem, vix possu-
 „mus

„mus exsplicare, probe intelligentes, Sæc. XVII.
 „quanto fidelium scandalum, quantoque A. C. 1701.
 „Ecclesiæ contemptu, inspecta loci &
 „Personæ immunitate, ista contigerint,
 „nullatenus itaque Vobis ambigendum
 „est, quin Nos officii nostri memores
 „sedulo curaturi simus, ut debita re-
 „paratione jura Ecclesiæ tam enormi-
 „ter læsa sarciantur. Interim vero con-
 „fidimus Vos, & Christiana pietate
 „excitatos, & hac etiam calamitate,
 „ceterisque impendentibus malis ad-
 „monitos, non tam de comparanda re-
 „bus vestris Pontificiæ auctoritatis ope,
 „quam de propitiando Vobis ipsis Deo
 „Optimo Maximo fore omnino sollici-
 „tos, & serio perpensuros esse, nun-
 „quam aptius Cælestem miserationem,
 „quam Fraternæ charitatis usu conciliari:
 „cum econtra nil tam Divinam
 „ultionem provocare possit, quam si is,
 „qui mitem in se Dominum esse velit,
 „durior in proximum suum invehere
 „perget, quod Evangelici servi exem-
 „plo compertum Vobis esse potest &c.

§. CXXV.

Religionis Catholicæ incrementa, &
 Pontificis studium in iis pro-
 movendis.

Xx 5

Eodem

Sæc. XVII.
A. C. 1701.

*Epist. Cle-
ment. XI.
Vid. supra
pag. 582.*

Eodem hoc tempore, quo funestum
hoc bellum & Christianorum Prin-
cipum discordia in magnum Catholicæ
Religionis discrimen verti timebatur,
Eadem per plurim accessionem, redi-
tumque ad veræ Ecclesiæ sinum haud
levia cepit incrementa; præprimis e-
nim Maria Elisabetha Bipontina Prin-
cipissa anno priori ejurata hæresi ad fi-
dem Catholicam reversa literas filiali
obsequio plenas hac de re ad summum
Pontificem dedit, qui vicissim eidem
hanc gratiam gratulatus die octava Fe-
bruarii eam hortatus est, ut in suscepto
consilio firmiter persistat, aliosque e-
tiam ab erroribus ad rectam veritatis
semitam revocare studeat. Rutheni
quoque schismatici in Polonia se ad
unionem cum Ecclesia Romana sat pro-
pensos sæpius, nec obscure monstra-
bant: quocirca Pontifex die trigesima
Aprilis Poloniæ Regem hortabatur, ut
horum unionem impense promovere,
atque Episcopo Rutheno a schismati-
cis valde exagitato opitulari, eumque
in Leopolitana Sede sua confirmare
velit; hic enim Episcopus suæ cum
Apostolica Sede unionis literas testes
Romam nuper miserat: pariter die se-
ptima Maij Pontifex ab eodem Rege
postulabat, ut publicæ Catholicorum
offensioni occurrat inde enatæ, quod
qui-

quidam Lutherani Varsaviæ apud a-Sæc. XVII.
catholici Principis Ministrum damnatis A. C. 1701.
suæ sectæ exercitiis publice vacare
præsumerent: idem etiam vigilantiæ
Cardinalis Radcieowski commendabat,
eundem sicut & Leopolitensem Archi-
præfulem, ceteros Episcopos, & Pro-
ceres hortatus, ut in proximis Re-
gni comitiis non modo publicam tran-
quillitatem, sed præcipue orthodoxæ
fidei incolumentem contra hæreticos
promovere, & Sueciæ Regis insidiis ac
minis strenue obfistere contendant. In-
super Pontifex Poloniæ Regem roga-
bat, ut quoddam diploma, quod Aca-
tholici Dresdæ anno elapso ab ipso frau-
de malisque artibus extorserant, ab-
rogaret, & Catholicos possessione Ec-
clesiæ Maurisburgensis tutaretur, nec-
non ad propagandam fidem auctoritate
sua Missionariorum numerum augeret,
denique eundem Regem paterne ar-
guebat, quod Filium suum tenerrimæ ad-
huc ætatis puerum hæreticis Magistris
instituendum tradiderit: Paulopost Ma-
carius Tripolitanus, & Parthenius He-
liopolitanus Episcopi, ejurato schis-
mate ad unitatem Romanæ Ecclesiæ
reversi sunt, propterea a summo Pon-
tifice die decima sexta Julii literis
gratulatoriis honorati. Eodem anno
Princeps Guilielmus Hyacinthus Naf-
fovius

Sæc. XVII. sovius pro Catholicis in sua ditione no-
A. C. 1701. yum Templum, loco alterius incendio
 absumpti, extrui curavit. Pari Reli-
 gionis studio incitatus Pontifex Cæsa-
 rem & Franciæ Regem implorabat, qua-
 tenus Armenorum, aliorumque Orien-
 talium Catholicorum, qui in Turcica
 ditione sævum in modum a barbaris
 vexabantur, atque ad amplectendos
 hæreticorum, schismaticorumque (*)
 errores adigebantur, caussam & patro-
 cinium in se suscipere vellent: eisdem
 quoque commendabat Patriarcham Ar-
 menum, & Syrianorum Patriarcham,
 quorum hic post carceris ærumnas ab
 infidelibus multis plagis multatus, ille
 vero Constantinopoli fædissimæ trire-
 mum servituti addictus erat, unice ea
 ex caussa, quod improbæ eorum vo-
 luntati constanter obstitissent. Præ-
 terea Maigrotus Cononensis Episcopus
 ac Fokiensis Vicarius Apostolicus datis
 ante biennium ad Innocentium XII. li-
 teris de Sinensibus controversiis certio-
 rem reddiderat, hoc autem Pontifice
 jam fatis functo Clemens XI. eundem
 necnon Arturum Rosaliensem Episco-
 pum Provinciæ Suchuensis Vicarium
 Apostolicum die prima Augusti per li-
 teras hortabatur, ut in Sinica Missio-
 ne,

(*) Vid. supra Lib. 212. §. 9. p. 308.

ne, susceptoque ministerio sua apud Deum merita indies magis cumulare satagerent: **Sæc. XVII.**
Maigroti vero suscepitos labores commen- **A.C. 1701.**
dabat his verbis Pontifex: *Te in primis per-
suasum esse cupimus de singulari nostra erga te
benevolentia, quam tibi Zelus, quo flagras,
doctrina, qua præstas, ac demum constans
illa voluntas, qua tamdiu strenue huic mi-
nisterio vacasti, tibi abunde conciliant.* **E-**
*rudiantur (alii Operarii) tuis monitis,
ac tua consuetudine fideles in unitate Spi-
ritus, in vinculo pacis, hanc Sanctam Se-
dem filiali observantia revereri: his verbis
merito ad sui confusionem perstringitur
Turselini Continuator, qui ad Annum
MDCC. scribere ausus est: *Ante aliquot
annos Maigrotus Gallus Doctor Sorbo-
nicus cum potestate Vicarii Apostolici in
Provinciam Foquien missus Ecclesiam Si-
nensem turbis, Romam vero sinistris opinio-
nibus implevit.* Ceterum Pontifex huic
ac reliquis in Imperio Sinarum Vica-
riis Apostolicis Jubilæi diploma ibidem
promulgandum hoc anno die decima
quinta Maij transmisit. Denique qua-
tuor Missionarios ex Ord. S. Dominici
Aspahamum proficiscentes Persarum
Regi, & Nahabiero Nationis Armeno-
rum Patriarchæ impensius commenda-
bat, simulque Nubiæ Regem ad am-
plectendam fidem Catholicam horta-
tus,*

Sæc. XVII. tus, duos Missionarios eo fine ad ipsum
A. C. 1701. alegatos benigne excipi rogabat, pro-
meritisque laudibus efferebat pietatem
ac Zelum Cardinalis a Colonitz, qui
plurimorum fidelium Byzantii apud
Turcas captivorum redemptionem offi-
ciis & pecuniis procurabat.

§. CXXVI.

*Idem Pontifex immunitatis Ecclesia-
sticæ vindicæ acerrimus.*

*Epist. &
Brev. Cle-
mens XI.
pag. 30.*

Inter alia præclare gesta, quibus Cle-
mens Papa sui Pontificatus auspicia
decorabat, haud silentio prætereun-
dum est invictum ipsius studium, quo
læsam Immunitatem Ecclesiasticam vin-
dicare nitebatur: cum enim Parochi,
aliique Ecclesiastici a fæcularibus Leo-
diensis Urbis Ordinibus graviter vex-
arentur, suisque privilegiis ac præroga-
tivis exuerentur. Pontifex hoc anno
die decima quinta Januarii querulas
has literas ad Josephum Clementem
Electorem, ac Leodiensem Episcopum
dedit: „Non satis explicare possumus
„magnitudinem doloris nostri, ubi ad-
„monente Nos officii debito mentis
„oculos convertimus ad vexationes gra-
„ves utique ac diuturnas, quas nulla
„Ecclesiasticæ immunitatis ratione ha-
„bita, sed ea prorsus despecta, ac fæpe-
„, fæ-

„sæpius violata a statibus seu Ordini-
„bus laicalibus Civitatis Leodiensis A.C. 1701. Sæc. XVII.
„perpessus est multis abhinc annis Cle-
„rus secundarius ejusdem Civitatis,
„qui sane Clerus præter illam, quam
„singulis Ecclesiasticis cum Universita-
„tibus tum Personis Apostolica Sedes
„impertitur opem atque tutelam, spe-
„ciali quoque jure ob singularem in
„ipsam Sedem reverentiam foveri ab
„Eadem semper promeruit. Cum ita-
„que nihil tam enixe optemus, quam
„ut mala hujusmodi, atque scandala
„e medio tollantur, & justa hæc ama-
„ritudinis caussa ab animo nostro re-
„moveatur, ita ut a dura necessitate
„provehendi ulterius cogitationes no-
„stras liberemus, a te, quo majori
„possimus studio, expetimus, ut Dei
„honorem in Sacerdotali Ordine Ze-
„lari velis, & pro ea, qua apud eos-
„dem status & Ordines, dignitate præ-
„stas, & auctoritate polles, sedulo cu-
„res, & omnino efficias, ut præfatæ
„diffensiones ita componantur, ut sarta
„tecta serventur Ecclesiasticæ Immuni-
„tatis jurn, & idem Clerus iisdem
„privilegiis, atque prærogativis frui
„tandem possit, quæ Sacrorum Cano-
„num dispositioni, & concordiis inter
„easdem Partes initis, ac inconcusse
„pridem custoditis innituntur, ac de-
„,mum,

Sæc. XVII. „mum, ut pristinam pacem & tran-
 A.C. 1701. „quillitatem (Te firmiter rem urgente)
 „assequatur. Nihil sane æquitati ac
 „pietati tuæ magis consonum, nihil
 „aptius ad conciliandam Tibi magis,
 „magisque benevolentiam nostram, ni-
 „hil vero (quod præcipuum est) gra-
 „tius Deo præstare poteris, quam Ec-
 „clesiæ jura tueri, & sic ubi læsa fuerint,
 „integritati suæ restituere &c.

Cum autem a Mechliniensi Senatu
 in Belgio pariter multa adversus im-
 munitatem Ecclesiasticam & Episcopa-
 lem dignitatem fuissent attentata, Pon-
 tifex die prima Maij ad Philippum Hi-
 spaniarum Regem hæc perscripsit: „Noa
 „verbis explicare possimus intimum
 „dolorem, quo afficimur, ubi perpen-
 „dimus, quod ea, quæ in Belgio a Ma-
 „gno Consilio Mechliniensi contra Im-
 „munitatem Ecclesiasticam manifesta
 „illius violatione, nec sine Episcopalis
 „dignitatis contemptu attentata fue-
 „runt, debita adhuc, & congrua re-
 „paratione indigeant, non obstantibus
 „enixis, ac sæpe sæpius nostro nomine
 „iteratis Venerabilis Fratris Francisci
 „Archiepiscopi Parisiensis, Nuntii a-
 „pud Te nostri hac super re petitioni-
 „bus. Admonet itaque nos Pontifici
 „muneris ratio, qua Ecclesiæ juribus
 „adesse omnino tenemur, his literis a
 „pie-

„pietate ac æquitate tua sedulo ex-Sæc. XVII.
„petere, ut sarciri quamprimum per A. C. 1701.
„eos, qui talia ausi sunt, læsam tanto
„fidelium scandalo, præfatam immu-
„nitatem ita mandes, ut executio diu-
„tius non protrahatur &c.

Quoniam vero Lovaniensis Magi-
stratus hujus Urbis Universitatem, etsi
Sedi Apostolicæ immediate subjecta
esset, visitare, aliosque jurisdictionis
actus exercere præsumeret, hinc Pon-
tifex die tertia Decembris Rectori, ce-
terisque hujus Universitatis Ministris,
etiam sub anathematis poena injunxit,
ne aliquam visitationem non prove-
nientem a Sede Apostolica, aut alium
quemcunque actum, quo authoritas,
juraque præfatæ Sedis læderentur, ad-
mittant, ac propterea hucusque acta,
vel imposterum agenda omnino nulla
fere declaravit.

§. CXXVII.

Mechliniensis Archiepiscopi sententia contra Petrum Hammē.

Cum Jansenii fautores insuperhabitis
Pontificum, Regis & Mechliniensis Caus. Quesit.
Archiepiscopi decretis totum Belgium
leditiosis, ac Janseniano veneno turgi-
dis libellis turbare pergerent, Hum-
bertus Mechliniensis Archiepiscopus in-
Rist. Eccles. Tom. LXVI. Y, Y tole-
pag. 7.

Sæc. XVII. tolerandam illorum calamorum auda-
A. C. 1701. ciām compescere toto studio adlabora-
 bat: Accusabatur inter alios Petrus
 de Hamme Oratorii Berulliani Sacer-
 dos, quod Quesnelli, aliorumque hu-
 ius furfuris scriptorum libros divende-
 ret, ac in vulgus spargeret; culpam
 suam equidem fatebatur, nec tamen
 animum ad meliora consilia applicuit;
 quocirca Archiepiscopus illum acriter
 reprehendit, eumque per Congregatio-
 nis Superiorum serio admoneri curavit,
 ut tandem a tam noxio commercio cum
 Viris de novitate suspectis abstineret;
 cum autem Petrus indies in pejora rue-
 ret, ut, quem Superiorum monita non
 revocabat, nec exempla retrahebant
 domestica, castigationis medicina com-
 pelleret, Archiepiscopus eum in Pala-
 tio Archiepiscopali custodiæ dari jussit,
 ac die vigesima nona Octobris Bruxel-
 lis contra eum hanc pronuntiavit sen-
 tentiam: „Visis actis, confessionibus
 „a reo factis, ejusque responsione, qua
 „declaravit se nolle ulterius procedere,
 „sese denuo submittere discretioni no-
 „stræ, omnibusque mature considera-
 „tis, & perpensis, Christi nomine in-
 „vocato, plurium Theologorum & Ju-
 „ris peritorum Consilio & assensu jus-
 „dicentes, dicimus, decernimus, &
 „declaramus, ex dictis actis constare,
 „quod

„quod reus jam plurimis annis labora- Sæc. XVII.
 „verit, & etiamnum laboret publica A. C. 1701.
 „fama in Oratorio, quod sit divendi-
 „tor & distributor libellorum & libro-
 „rum non rite approbatorum, & vendi-
 „prohibitorum; quod varios variis ex
 „hujusmodi libris vendiderit, etiam
 „suis Novitiis, dum a quinquennio esset
 „Lovanii Novitiorum Magister: super
 „quibus excessibus tam per Nos,
 „quam per superiores suos Oratorii fuit
 „monitus, sicut & iterum eum moneri
 „resolutum fuit in Comitiis trimestra-
 „libus præpositi & assistantium habitis
 „in hoc oppido 25. Maij 1700. postquam
 „taliū librorum distributio, & diven-
 „ditio sæpius fuisset ipsi inhibitia: Qui-
 „bus non obstantibus non cessavit reus
 „dicta fama laborare, neque a diven-
 „ditione prædictorum librorum absti-
 „nuit, usque adeo, ut R. P. Præposi-
 „tus dicti Oratorii adactus fuerit ipsum
 „curare moneri per literas in data 13.
 „mensis currentis, & ipsi inhiberi sub
 „poena dimissionis ex Oratorio, ne im-
 „posterum libros prohibitos vel sine ap-
 „probatione impressos, vel summo Pon-
 „tifici, vel nobis, vel Episcopis inju-
 „rios, daret, venderet, vel distribue-
 „ret, prout 14. Ejusdem Mensis vir-
 „tute dictarum literarum coram duo-
 „bus testibus monitus fuit, & ipsi sub

Yy 2

„dicta

Sæc. XVII. „dicta pœna inhibita dicta datio, ven-
 A. C. 1701. „ditio, & distributio, insuper quod
 „reus jam recenter Antverpiæ & Bru-
 „xellis vendiderit usque ad 12. exem-
 „plaria libelli cuiusdam, cui titulus:
*Confidentia Christiana quatuor immotis prin-
 cipiis innixa, ex quibus præcipue verita-
 tes ad hominum salutem spectantes necessario
 sequuntur, continentis doctrinam a sum-
 mis Pontificibus damnatam uti im-
 piam, blasphemam & hæreticam.* Quare
 „condemnamus reum, ut coram nobis
 „emittat professionem fidei a Pio IV.
 „præscriptam, & juret & subscribat For-
 „mulario Alexandri VII. circa V. Pro-
 „positiones famosas Jansenii, & suspen-
 „dimus reum a voto activo & passivo
 „in Congregatione Oratorii, revocan-
 „tes facultates accipiendi fidelium con-
 „fessiones, & prædicandi verbum Dei,
 „ipsi a Nobis aut a prædecessoribus No-
 „stris concessas, etiam ipsi inhibentes
 „catechisare, & mandantes, ut rema-
 „neat ad biennium in illa domo Ora-
 „torii, ad quam a Superioribus suis est
 „mittendus: Injungimus præterea reo,
 „ut omnia exemplaria dicti libelli, cui
 „titulus: *Confidentia Christiana*, quæ a-
 „pud ipsum fuere, colligat, & ad Nos
 „deferat, necnon manuscripta, de qui-
 „bus in libello conventionali, juxta
 „obligationem suam factam in re-
 „spon-

„sponsione sua personali 26. Mensis cur- Sæc. XVII.
 „rentis: utque pariter ad Nos deferat A.C. 1701.
 „libros, quos die 20. currentis curavit ~~_____~~
 „aferri ex domo Oratorii hujus op-
 „pidi, condemnantes reum in expen-
 „fas hujus ad taxam nostram. Ita in
 „his scriptis sententiantes &c.,

Hæc sententia Quesnello adhærentibus summum incusit timorem, eo potissimum nomine, quod Archiepiscopum hanc causam ad ipsum Regem detulisse, ejusque opem implorasse haud ignorarent: vehementer autem captivo indignabantur, quod crimen suum fassus esset, unde hujus factionis quidam Lovaniensis Doctor, qui se ficto nomine Evodium dicebat, die nona Novembris ad Quesnelli secretarium hæc perscripsit: *Postquam penitus intellexi causam Domini Van Hamm, suspendi* *um a numero Confessorum ob duas cau-
 fas 1. quia tam stupide ad primam inter-
 rogationem fassus est crimen, quod probari
 oportebat, nec forte poterat 2. quia per
 libellum, nescio quem, ultro sibi & te-
 mere persecutionem accersivit, quales olim
 non computabantur inter Martyres, etsi
 suo sanguine madidi . . . quomodo se
 habet causa captivi? condoleo optimo ma-
 sculo valde Zelo pro S. Cornelio Janse-
 nio, & ejus Athletis & cucullato cive Rot-
 terodamensi scilicet Gerberonio.*

Yy 3   §. CXXVIII.

Sæc. XVII.

A. C. 1701.

§. CXXVIII.

Conjuratio Hungarorum contra Cæsarem detecta.

Hode Hist. de Louis XIV. Iniquissimo prorsus tempore in Hungaria contra Cæsarem, totamque l. 53. p. 328. Augustissimam ejus Familiam conjuratio conflata est. Franciscus Ragotsius expugnata arce Mongatsiana aliquamdiu Viennæ liberaliter habitus nullam perversi consilii suspicionem de se præbebat: Tanta etiam apud Imperatricem gratia valebat, ut ejus patrocinio confilis, potissimam suorum bonorum, quæ ob nuperam Patris sui rebellionem fisco fuere addicta, partem sibi restitui peteret: Attamen sub idem ferme tempus (Deo Cæsaris incolumenti invigilante) feliciter in semine adhuc detecta est conjuratio, qua Ragotsius totam masculam Austriacæ Domus stirpem exscindere molitus, secretum fædus cum Themesvariensi Bassa iniit, eumque instigavit, ut quamprimum rebelles in Hungaria arma sumpferint, ipse militum suppetiis præsto esset: Insuper Ragotsius Longuevallum Tribunum tertio itinere in Franciam ablegavit, eo fine, ut pro conjuratis pecuniarum subfidia a Rege obtineret: Verum hic ipse Tribunus, aut facinoris im-

immanitate territus, aut suæ saluti me- Sæc. XVII.
tuens, totam conjurationis seriem Cæ- A. C. 1701.
sari manifestavit, quapropter Ragot-
sius, Syrmajus & Vajus die vigesima
nona Maij per Comitem Solarium capti
detinebantur, tempestive autem Peret-
schinus fuga elapsus est, mox igitur in
reliquos Oettinganus Comes Aulici Se-
natus Præses judicii acta instruere jussus
est. Interim vero Ragotsius ad arcem
Neostadiensem captus, abducebatur,
ubi tamen Equestris legionis Centurio-
nem nomine Lehmanum, cuius fidei
& custodiæ traditus fuerat, auro, am-
plisque promissis tam dextere sibi de-
meritus est, ut hic omnem evadendi
occasionem, opportunitatemque capto
faceret: Præstituta igitur die septima
Novembris Ragotsius Urbis Guberna-
torem, & satellitum Præfectos lauto
excepit convivio, quo nondum abso-
luto, corporis necessitatem obtendens,
de cænaculo exivit, ac militarem Equi-
tis vestem indutus, consenso, quem
jam ante arcis fores paratum habebat,
equo aufugit, famuloque itineris probe
conscio stipatus, in Poloniæ contem-
dit: Duæ a fuga horæ effluxerant, cum
primum Gubernator, ceterique Ragot-
sius evasisse comperirent: Insequuntur
fugientem satellites; ast incassum om-
nia, de Ragotsio nil repertum erat,

Y y 4. præ-

Sæc. XVII. præter tres epistolas in carcere relietas
A. C. 1701. atque ad Cæsarem, Augustam, & Ro-
 manorum Regem scriptas, quibus præ-
 texta Nationis Hungaricæ oppressione
 fugam suam excusare, & præterita cri-
 mina pluribus diluere nitebatur: ni-
 hilominus per integros quatuor Menses
 discussa ejus caussa, capitis infami ju-
 dicio condemnatus est, cunctisque il-
 liis bonis ærario addictis, decem, qui
 vivum, & sex florenorum millium pre-
 tium ei, qui mortuum Judicibus liste-
 ret, constitutum est: Ejus vero uxor
 & Filius Vienna exire prohibiti sunt,
 ut saltem horum obsidum, pignorum-
 que amore Ragotsius a seditionis moti-
 bus retentus Cæsaris clementiam im-
 ploraret. Verum hic in Polonia usque
 ad tertium hujus saeculi annum deli-
 tuit, quo Hungari, instigantibus, ut
 creditum est, Gallis, aperta seditione,
 sumptisque armis eum vindicare ag-
 grediebantur: interim Lehmanus fugæ
 complex ac promotor Neostadii deten-
 tus, suam perfidiam capitis poena eluit.

§. CXXIX.

*Arelatensis, atque Aquensis Praefu-
 lum controversæ cum Regu-
 laribus.*

Eodem

Eodem anno, quo Clemens XI. Papa **Sæc. XVII.**
 Carolum Thomam de Tournon An- **A.C. 1701.**
 tiochenum Patriarcham & Orientalium
 Missionum Visitatorem Apostolicum po-
 testate Legati a latere pro componen- **Gottfrid.**
 dis Missionariorum dissidiis ad Sinense **Hist. Chron.**
 Imperium alegabat, Atrebatenis Epi- **cont. l. 14.**
 scopus in Francia cunctis suæ Diæcesis **pag. 569.**
 Jesuitis Verbum Dei prædicandi, ac fi-
 delium confessiones excipiendi faculta-
 tem ademit, quamdiu æquinvocationum
 & restrictionum mentalium usum rej-
 cere recusaturi essent. Præterea Da-
 niel Aquensis Archiepiscopus cunctos
 suæ Provinciæ Religiosos molesta lite
 jam anno priori lacepsiverat; quippe
 omnes Regularium Ecclesias, Sacella
 & choros Mense Octobri lustrare ag-
 grediebatur: obstabant tamen Regula-
 res, suas exemptiones & privilegia op-
 ponentes: inde vero ira motus Archi-
 præsul Regularium Ecclesias edictum
 affigi jussit, quo interdictum, ne Di-
 vina ibidem fierent: insuper in recu-
 santes Religiosos censuris Ecclesiasticis
 animadvertisit: Hi ergo omnis opis &
 consilii inopes ad Sedem Apostolicam
 querelas suas deferunt, supplices, ut
 ab hac molestia exonerati deinceps li-
 bere suis privilegiis, ac exemptionis
 gratia frui permitterentur: nec eorum
 precibus deerat Pontifex, qui hoc anno

Y y 5 di:

Sæc. XVII. die decima quarta Junii Archiepiscopo
 A. C. 1701. præcepit, ut interdictum removeret,
 ac censuras aboleret: hancque in rem ad
 eum has dedit literas: „Egerunt apud
 „nos enixis precibus Dilecti Filii Reli-
 „giofi Superiores infrascriptorum Or-
 „dinum, videlicet, Servorum B. M. V.
 „Minorum Conventualium, Eremita-
 „rum S. Augustini, Carmelitarum, Mi-
 „nimorum ac Recollectorum istius Ci-
 „vitatis, ac ejusdem Suburbiorum,
 „necnon Priorissæ ac Moniales S. Bar-
 „tholomæi Ord. S. Dominici & S. Claræ
 „Ordinis S. Francisci, quibus omnibus
 „Professores Ordinis FF. Prædicatorum
 „pro eorum jure etiam adhæserunt,
 „appellantes, ac respective reclaman-
 „tes adversus ordinariam, Pastoralem
 „que visitationem, quam Fraternitas
 „tua peragere sicut sit Mense Octobri
 „proxime præterito tam Ecclesiaram,
 „Capiliarum, Chori, Vasorum Sacro-
 „rum, quam aliorum in eis existentium,
 „assertis privilegiis atque exemptioni-
 „bus præfatorum Regularium, etiam
 „Apostolicarum Constitutionum & Con-
 „ciliarum Generalium auctoritate mu-
 „nitis minime attentis, quatenus man-
 „daremus abولي censuras, ac inter-
 „dictum removeri ob hujusmodi visi-
 „tationis recusationem inflictas, ac in
 „eorum Ecclesiis respective appositum a
 „Fra

„Fraternitate tua, eaque omnia irrita, Sæc. XVII.
„ac inania esse declararemus. Nos A.C. 1701.
„itaque rei gravitatem expendentes,
„ac merito solliciti, ne occasione hu-
„jusmodi Ecclesiasticarum pœnarum
„ullum Divino cultui ac spirituali istius
„Populi saluti detrimentum inferatur,
„aut alia scandala suboriantur, his om-
„nibus provide occurrentum esse, du-
„ximus: Te tamen prius admonito,
„quam super ea re quicquam definitive
„statuamus. Interim vero præfatas
„censuras, memoratumque interdictum
„per quatuor Menses a die prima pro-
„xime venturi Mensis Julii inchoandos,
„cum reincidentia tamen post illos e-
„lapsos, suspendimus. Quamobrem
„Pastoralis Tui Zeli ac vigilantiae erit
„non tam censurarum & interdicti infli-
„tarum, & respective appositi suspensio-
„nem executioni statim demandare,
„quam distincte intra eundem terminum
„Nos de omnibus, quæ ad eandem
„controversiam pertinent, instruere,
„ut rationibus ab utraque parte dedu-
„cendis mature pensatis, illud, quod
„æQUITATI consonum judicabimus, cum
„Domino decernere valeamus &c.

§. CXXX.

Sæc. XVII.

A. C. 1701.

§. CXXX.

Savi Mellinii Cardinalis obitus.

Vitæ Card. *t. i. p. 13.* *Mercur.*
Hist.

Annus hujus saeculi primum Savus Mellinius Cardinalis vitæ suæ postremum habuit. Erat is patria Romanus, nobili ac pervetusto genere natus: Adolescens emenso literarum studio sacræ sese militiæ dicabat, suorumque fautorum ope ab Alexandro VII. & Clemente IX. summis Pontificibus variis honorabatur officiis, quibus summa cum laude perfunctus, sibi viam ad altiora aperuit: primo enim Congregationi de bono regimine aggregatus, postea a Clemente X. Cæsareen sis Archiepiscopus in Hispaniam decernebatur, ubi per plures annos Pontificiam legationem obibat, & non modo Papæ, sed & Caroli Regis expectationi plene satisfecit, quamvis Apostolica libertate sese Regio oppo- suisset edicto, quo immunitati Ecclesiasticæ derogatum, & Principum Legatis consueta subtrahebantur privilegia: Postea ab Innocentio XI. Romana Purpura decoratus, primo Urbevetanum, postea Nepitanum Episcopatum obtinuit, ac demum Romam reversus, in tribus comitiis in summum Pontificem a nonnullis expetebatur: Prævalente

lente tamen adversantium numero, ac Sæc. XVII.
 præmatura morte omnem spem inter- A. C. 1701.
 cidente laborum præmia nonnisi in cæ-
 lis præstolari poterat; decessit enim
 Romæ die decima Februarii annos
 duntaxat natus quinquaginta sex. Ce-
 terum hic Cardinalis ingenii acie, elo-
 quentia, magnanimitate, raroque
 cunctis inserviendi studio eminuit, no-
 tatur tamen, quod ferme ad prodiga-
 litatem liberalis ac magnificus ære a-
 lieno plurimum se obligarit, hunc ta-
 men nævum moderata ac composita
 vivendi ratione postea emendavit.

§. CXXXI.

Petri Matthæi Petrucci Cardinalis decessus.

Obiit hoc quoque anno Petrus Mat- Arnald.
 thæus Petrucius Cardinalis in op- Hist. Theol.
 pido Æfii natus. Hic a nobilibus suis Myst. p. 348.
 Parentibus ingenue educatus eos in Briet. Cont.
 virtutis ac literarum palestra in Mace- Annal.
 ratensi Universitate progressus fecit, pag. 107.
 ut in utriusque juris facultate Docto-
 ris honore auctus omnibus morum pro-
 bitate atque eruditione admirationi
 effet: Paulopost liberioris vitæ aura
 infectus, nomini suo haud exiguam la-
 bem inferebat, iterato autem a Car-
 dinale Alderano Cibo Episcopo suo
 acri-

Sæc. XVII. acriter reprehensus, brevi pristinam
A.C. 1701. virtutum semitam repetiit, & Cleri-
cale institutum amplexatus, sacris
commentationibus, atque austerioris
vitæ exercitiis totum sese impendit.
Anno ætatis suæ vigesimo quinto sese
Oratorii Patribus adjunxit, ac Sacer-
dotio iniciatus, in prædicando Dei
Verbo, & confessionibus fidelium ex-
cipiendis assiduus erat, nec unquam a
sacra hac exercitatione quicquam re-
misit, et si in supremum Congregationis
Præpositum electus fuisset. Non nisi
invitus, ac importunis aliorum pre-
cibus expugnatus acceptavit Æfien-
sem Episcopatum, quem ei Cardinalis
Cibo cessit, ac Innocentius XI. contu-
lit: Hujus dignitatis incrementum ad
augenda pietatis opera Petrucium in-
citabat, cunctos igitur suæ Ecclesiæ
proventus in pauperes distribuit, Cle-
rum suum ad severioris disciplinæ re-
gulas revocavit, & populum exemplo
& sermone ad meliorem frugem re-
duxit: tot meritorum fama excitatus
Pontifex, Petrucium Cardinalium Col-
legio adscripsit; quin tamen ejus æ-
muli a vexando Petrucio tanti honoris
splendore absterrentur; cum enim
eo tempore incauti Mystagogi multa
de interna animæ quiete sub orationis
sublimioris obtentu jactarent, ac Pe-
trucius

trucius Molinosii libros sedulo pervol- Sæc. XVII.
veret, palam *Quietista* habitus veluti A.C. 1701.
Molinosii Timotheus traducebatur:

Acuebatur convitantium audacia,
dum Petruccius varios Theologiæ con-
templativæ tractatus, atque asceticas
epistolas vulgaverat: quocirca secreto,
ut Purpuræ jam obtentæ parceretur,
coram Inquisitionis Tribunali compa-
rere jussus est, ejusque scripta rigido
examini subiecta, quorum octo demum
die quinta Februarii anno præteriti fa-
culi octogesimo octavo Sacræ Inquisi-
tionis decreto confixa fuere, ne peri-
culosæ devotionis prætextu rudibus
offensioni essent. Petruccius vero ite-
rato ad idem Tribunal vocatur: suam
vero orthodoxiam tam validis vindica-
bat rationibus, ut, quoniam ipsem et li-
bros suos damnasset, eosque flammis
addici petiisset, ab omni noxa absolu-
tus ad Episcopatum suum redire per-
missus esset. Postquam vero rubrum
Gallerum a Papa obtenturus, Romam
venerat, rursus Quietismi insimulatus,
vanis dogmatibus suis renuntiare,
ac Romæ sub Curiæ inspectione
tamdiu vivere cogebatur, donec ab
Innocentio XII. Anno Christi millesimo
sexcentesimo nonagesimo quarto ad Epi-
scopatum suum reverti permisus esset,
quo etiam contendens, ac biennio post
dimissa

Sæc. XVII. dimissa hac Ecclesia, sibi soli vacatu-
 A.C. 1701. rus, Monte-Falconem secessit, ubi e-
 tiam die quinta Julii in Domino ob-
 dormivit anno ætatis suæ sexagesimo
 quinto.

§. CXXXII.

Principum atque illustrium fata.

Briet. An-
nal. cont.
pag. 1004.
Hode Hist.
de Louis
XIV. l. 54.
pag. 332.
Rapin Thoi-
ras t. 11.
pag. 427.

Primordia hujus anni vitæ suæ po-
 strema habuit Romæ Honoratus
 Grimaldus Moncæi Princeps, ac Fran-
 ciæ Regis apud Pontificem Orator, qui
 post brevem aliquot dierum ægritudi-
 nem die secunda Januarii obiit: Mortis
 caussam referunt ad immodicam animi
 anxietatem & fastidium, cum enim
 Marchio Vaini non ita pridem ab In-
 nocentio XII. Principis dignitate, & a
 Ludovico Galliarum Rege Equestris
 Ordinis Torque donatus, milites mili-
 tari tympano ad consuetas vigilias vo-
 catos per vicum suo Palatio contiguum
 pertransire primo minis postea vi pro-
 hiberet, ab armatis militibus tanquam
 supremæ ac publicæ potestati rebellis
 ad carcerem raptabatur: Hujus recens
 cocti Principis caussam ac patrocinium
 Franciæ Regis nomine in se suscepit
 Moncæjus Orator: Ast Ludovicus Rex
 Cardinalium tum in Conclavi congre-
 gatorum querelis deferens, Oratoris
 sui

sui protectionem sibi minus probari re- Sæc. XVII.
scripsit: inde vero Moncæjus tanto a- A. C. 1701.
nimi mærore afficiebatur, ut fastidio
consumptus intra paucos dies dece-
ret. Die autem nona Junii Philippus
Aurelianensis Dux unicus Ludovici XIV.
Regis Frater in Pago S. Clodulphi pro-
pe Parisios post diuturnam infirmita-
tem Parisiis obiit annos natus sex-
ginta & unum. Princeps erat placi-
dis omnino moribus, atque ab Anna
Austriaca Matre sua submissionem erga
Fratrem suum edoctus, ad nova mo-
lienda adduci non potuit, etsi ob de-
negatam Occidaniæ administrationem
vehementer offensus esset: Reclamabat
tamen adversus suppositum Caroli II.
Hispaniæ Regis testamentum, jura
sanguinis obtendens, quo ab Anna
Regina Ludovici XIII. Conjuge ortum
duxerat, hisque successionem niti,
non ultima defuncti Possessoris volun-
tate afferebat. Ibidem quoque die de-
cima sexta Septembris in Pago S. Ger-
mani in Laya Jacobus II. Angliæ Rex
anno ætatis suæ sexagesimo octavo de-
cessit: Morti proximus præprimis Ja-
cobo Walliæ Principi Filio suo impense
commendabat, ne se ulla spe, regni e-
tiam oblati, a vera & Catholica reli-
gione abduci pateretur: veniam quo-
que ac plenæ reconciliationis signa de-

Hist. Eccles. Tom. LXVI.

Zz dit

Sæc. XVII. dit Auriaco Principi Genero suo, Ba-
A. C. 1701. tavis, ceterisque, qui ejus exauctor-
 tionis vel Auctores, vel complices e-
 rant. Vitam duxerat Jacobus plerum-
 que adversantis fortunæ calamitatibus
 exercitam, Puritanis præcipue exosus,
 eoquod Catholicam fidem, quam pu-
 blice regnante adhuc Fratre suo, pro-
 fitiebatur, in Angliam revocare conatus
 esset, capropter patrias leges ac privi-
 legia violasse insimulatus, per summam
 perfidiam Regno ac folio detrusus, in
 Franciam unacum uxore & filio pro fide
 exul profugere compulsus est, ubi in-
 ter varios recuperandi Regni conatus
 consenescens ad cælestis Regnum, at-
 que immortalis coronæ præmium, uti
 propter consummatam ejus pietatem
 credere fas est, transferebatur: Corpus
 suum in Ecclesia Parisiensis Monasterii
 Benedictinorum patria Anglorum tu-
 mulari præcepit, adjecto simplici hoc
 epitaphio: *Hic jacet Jacobus II. Bri-
 tannicæ Majoris Rex:* Post illius mortem
 Jacobus III. Walliæ Princeps Angliæ
 Rex nominari voluit, talemque non
 modo Franciæ Rex fremente Anglia
 declaravit, sed etiam Anglorum non-
 nulli per Urbem equitantes eundem
 publico præconio Regem salutarunt,
 qui tamen ab emissis Reginæ copiis
 non modo fugati, sed & verberibus ac
 car.

carcere multati sunt. Præterea Vien- Sæc. XVII.
A. C. 1701.
næ die tertia Augusti novem Mensium
Princeps Archidux Josephus Leopol-
dus Josephi I. Filius unica Augustissimæ
Domus spes in ferale tumulum decidit,
non sine ingenti totius Aulæ Cæsareæ
luctu, quem tamen nonnihil tempera-
bat Maria Amalia die vigesimo secundo
Octobris Romanorum Regi nata: Insu-
per mortuus est, Ernestus Comes de
Trautson Viennensis Episcopus, &
die decima nona Martii Carolus Jose-
phus unicus Ludovici Badensis Mar-
chionis Filius, die decima octava Apri- Vid. supra
lis Henricus Nassoviae Princeps, & vi pag. 582.
gesima secunda ejusdem Mensis Adol-
phus Joannes II. Bipontinus Dux, die
septima Junii Ferdinandus Guilielmus,
& secunda Octobris Fridericus Wir-
tembergico-Neostadiani Duces dece-
sere: Denique hoc anno ultimus Co-
mitum Tecklenburgicorum, necnon
Lubomirskius Princeps Magnus Polo-
niæ Marescallus morte extinti sunt.

§. CXXXIII.

Diversa Clementis XI. Decreta.

Præter Bullam, qua Clemens XI. Pa- Bull. magn.
Const. Clem.
XI. p. 4.
pa die vigesima quinta Februarii pro impetrando salutari sanctæ Eccle-
siae Catholicæ regimine jubilæum uni-

Zz 2   versale

Sæc. XVII versale indixit, insuper Bullam Cænæ
 A. C. 1701. innovavit, variaque privilegia nonnullis
 familiaribus suis pro more concessit.
 Exstat quoque ejus Constitutio, qua
 belli flammis Italiæ impendentibus,
 indulgentias plenarias Christi fidelibus
 Italiæ & Insularum adjacentium die
 vigesima nona Julii indulxit, si imploraverint Dei opem pro pace inter Principes Christianos obtainenda. Præterea
 immunitatis privilegium in exterorum
 Legatorum Palatiis penitus abrogavit:
 Die autem decima sexta Aprilis annuit
 Pontifex, ut possit Officium S. Petri
 de Alcantara pro universali Ecclesia
 celebrari sub ritu dupli de præcepto:
 denique die decima quarta Novembribus
 Beneventanis Canonicis perpetuo con-
 cessit usum Mitræ tam in quibusvis
 functionibus Ecclesiasticis, quam in
 eorum insigniis: confirmavit etiam de-
 cretum, quo conceditur, ut Officium
 cum Missa de B. Augustino Dalmata
 Episcopo Zagabriensi & Lucarino in
 hisce Diæcesibus & toto Ordine FF.
 Præd. celebretur.

§. CXXXIV.

*Diversæ Sacrarum Congregationum
 decisiones.*

Inter

Inter plures Sacrarum Congregatio- **Sæc. XVII.**
 num Constitutiones feligimus sequen- **A. C. 1701.**
 tes, & quidem a Sacra Rituum Con-
 gregatione die vigesima secunda Januarii **Decis. SS.**
 ad dubia per Patrem Juvenalem **Visi- Congreg.**
 tatem Generalem Congregationis Ca- **Rit. Offic.**
 maldulensium Montis Coronæ respon- **Irquis. Et c.**
 sum, quod in Quadragesimæ, Adven-
 tus, & Vigiliarum temporibus occur-
 rente aliquo festo dupli vel semidu-
 plici non liceat post Primam celebrare
 Missam feriarum prædictarum, sed fer-
 vandæ sint Rubricæ, nec in die Com-
 memorationis fidelium possit celebrari
 Missa solemnis de *Requiem* post Primam,
 nec Matutinum defunctorum valeat
 recitari post Completorium in Choro
 in die SS. omnium, minus vero pu-
 blica benedictio Cinerum fieri possit
 post tertiam: nec liceat non habenti-
 bus usum Pluvialis in die, & infra
 Octavam Corporis Christi peragere pro-
 cessionem cum SS. Sacramento: Sacer-
 dotes vero in Missa congruentius utan-
 tur cingulo lineo, quam serico, quando
 autem exponuntur S. Reliquiæ, ultra
 lampadem, debeant continuo in Altari
 ardere duo saltem lumina: omittatur
 vero thurificatio in Missa Conventuali
 Dierum solemnium, quæ absque cantu
 & Ministris celebratur. Die decima
 octava Junii Saera Concilii Congrega-

Zz 3 tio

Sæc. XVII. tio decidit, quod Episcopus possit censu-
 A. C. 1701. suras infligere renuentibus in visitatione
 exhibere libros, legata, fundationes
 &c. respondit quoque S. Rituum Congregatio die decima Septembris, quod si Ecclesia Cathedralis non habeat usum Cappæ & Rocchetti, idem usus non debeat concedi Ecclesiæ Collegiatæ, quia incongruum est, quod Collegiata nobiliori habitu suam Cathedralem antecellat: declaravit quoque eadem Congregatio die prima Octobris, quod Episcopus accedens ad Ecclesiam Regularem, accepto asperforio e manibus Abbatis valeat non modo populum, sed & Abbatem, ejusque Canonicos benedicere, dummodo incedat in habitu Prælatitio.

§. CXXXV.

*Scriptorum religione Catholicorum
 decessus, eorumque scripta.*

*Niceron de
 Vir. erud.
 vol. 21.
 p. 241.*

Ex Scriptoribus Catholicis hoc anno denatis celebriores sunt. I. Urbanus Chevreau qui scripsit considerationes fortuitas, Scholam sapientis, seu characterem virtutum & vitiorum, imaginem fortunæ, Historiam mundi, cuius tertia editio Anno 1717. facta est locupletior, magisque correcta, miscellanea,

lanea, Chevræana & plurimas episto- Sæc. XVII.
 las. II. Ulricus Obrecht, qui evomito A. C. 1701.
 Lutheri veneno religionem Catholicam
 amplexatus edidit tractatus de vexillo
 Imperiali, & de reservato Ecclesiastico,
 Sacra Termini, dissertationes de ra-
 tione belli, sponsore pacis, censu Au-
 gusti, abdicatione Caroli V. Imperato-
 ris, de Clenodiis S. Rom. Imperii, de
 legione fulminatrice Marci Antonini
 Imp. &c. Alsaticarum rerum Prodromum,
 Severinum de Monzambana il-
 lustratum, Apparatum Juris publici
 & Historiæ Germanicæ præter alia
 quamplurima valde utilia. III. Joa-
 nes Bourfanus scripsit multa oppido
 curiosa, inter quæ celebratur ejusdem
 Æsopus Aulicus, & studia Principum.
 IV. Gottfrid de Buckisch, qui a Lu-
 theri secta ad Catholicorum castra trans-
 siens, scripsit prologomena ad Silesiticæ
 Ecclesiæ Historiam, Silesitica Re-
 ligionis acta nondum tamen typis e-
 dita, Historiam Genealogicam Pala-
 tino - Neoburgico - Bavanicam, & dis-
 sertationem de Regis Romanorum e-
 lectione & coronatione. V. Natalis
 Antonius Jesuita elucubravit gloriam
 Sacerdotii, septem fontes Salvatoris,
 gladium doloris Reginæ Martyrum.
 Lilium inter spinas, atrium domus æ-
 ternitatis, amores Eucharisticos, tra-

Zz 4 ctatum

Sæc. XVII. statum de cœlesti conversatione in ter-
 A. C. 1701 ris a Religioso Viro instituenda, præ-
 ter alia quamplurima opuscula asce-
 tica, quibus pro more illius ævi Symbo-
 licos præfixit titulos, ex quorum tamen
 hædera an vinum vel acetum venda-
 tur, sæpe dignosci haud potest. VI.
 Joannes ab Annuntiatione Carmelita-
 rum Excalceatorum Præpositus Gene-
 ralis scripsit præter Cursum Philosophi-
 cum etiam Theologicum seu tractatus
 de gratia habituali & actuali, de justifi-
 catione & merito, de fide, spe, Cha-
 ritate, & de Statu Religioso, de In-
 carnatione, de Sacramentis in com-
 muni, de Eucharistia & Pœnitentia,
 necnon Epistolas duas Pastorales op-
 pido eruditas, monita ad Religiosos,
 & promptuarium Carmelitanum, præ-
 ter apologiam noctis Palafoxianæ.

§. CXXXVI.

*Quidam Scriptores Acatholici hoc an-
 no defuncti, eorum lucubra-
 tiones.*

*Niceron t. 8.
 pag. 317.*

Nec hoc anno mors Acatholiconrum
 literatis pepercit, quorum præci-
 pui sunt. I. Henricus Basnage, qui
 tolerantiam religionum, Historiam o-
 perum literatorum, examen doctrinæ
 Juriæ, epistolam Franciæ fidelium ad
 Ju-

Juriæum circa vigesimam secundam **Sæc. XVII.**
ejus Pastoralem epistolam, considera- **A. C. 1701.**
tiones in duos sermones Juriæi circa
amorem proximi, an odio habendus
sit? Juriæum, calumniæ & imposturæ
convictum scripsit, præter alia. II. Gre-
gorius Letti patria Bonnoniensis, per-
fidus Apostata edidit Theatrum Gal-
licum, Belgicum & Anglicum, pro-
pter quem tamen laborem exilio a Par-
lamento Anglico multatus est. Edidit
quoque Nepotismum Romanum, Thea-
trum Sedis Apostolicæ, Datariæ &
Cancellariæ, Zelotypiam Principum
Europæorum, Stateram Politicam, in
qua omnes Romanæ Regulæ & Car-
dinalium actiones ponderantur, vitam
Sixti V. ubi tamen probe observandum,
quod Lettius a Regia Delphini Con-
juge interrogatus, an omnia in hoc
libro relata, essent vera, responderit,
eleganter concinnatam fabulam ipsa
veritate esse magis jucundam: inde
satis elucet, quo pretio vitæ Caroli V.
Cæsaris, Philippi II. Hispaniæ Regis,
Elisabethæ Anglorum Reginæ, Oli-
verii Cromvelli, Pietri Gironii Ossunæ
Ducis, Donnæ Olympiæ, Ducis Va-
lentini, aliorumque operum ab infami
hoc Auctore descriptæ sint habendæ:
Variis etiam typis excudi fecit Syndica-
tum Alexandri VII. Amores Caroli

Z z 5 Gon-

Sæc. XVII. Gonzagæ, Romam plangentem, &
A. C. 1701. languentem post obitum Clementis X.
 stragem innocentium Calvinistarum, Cardinalismum S. Ecclesiæ, & alia quamplurima, in quibus nil nisi impudentissimi ac maledici calami monstra, convitia sæpiissime repetita, mendacia, & calumniæ reperiuntur, orco dignissimæ. III. Joannes Breverus evulgavit metamorphosin Nebucadnezaris, judicium Solonis de Viro beato, ad umbrationem Theologiæ dogmaticæ & moralis, catechismum, catenam Theologicam, duas decades axiomatum moralium, & orationes. IV. Fridericus Spanheimius prælo subjecit Historiam Jobi, exercitationes de Authore Epist. ad Hebræos, Historiam Ecclesiasticam, Chronologiam & Geographiam Sacram, orationem de prudentia Theologi, Dissertationes de duodecim Apostolis, de conversionis Paulinæ epocha, de ficta profectione Petri in urbem Romam, de sensu Canonis VI. Concilii Nicæni I. de Ecclesiæ Græcæ a Romana dissensione, de ficta collatione Imperii in Carolum Magnum per Leonem III. Papam, de Papa feminæ, de ritu impositionis manuum, de ritibus Sacramentalibus in Ecclesia veteri, de novissimis circa res Sacras in Belgio diffidiis, de Ecclesiarum Politia

litia & Anglicano Episcopatu, de Scripturarum origine, de personarum acceptione in Divinis, de oratione Dei hominem indurantis praeter alia quamplurima. V. Christianus Bræmer scripsit Christianum Operarium, brevitatem vitæ humanæ, & cogitationes circa Historiam transfigurationis Christi. VI. Ahasverus Fritschius edidit tractatum de monopoliis, de comitiis Imperii, consultationes juris, de nundinarum jure, suspiria animæ, biblica colloquia, exercitia pia circa Historiam Passionis & resurrectionis Christi praeter Evangelicas amoris flamas. VII. Matthias Fridericus Reckius posteris reliquit Paraphrasin Chaldaicam, bina capitula Alcorani cum notis, Martyrologium Ecclesiæ Germanicæ cum commentario, monumenta antiqua Judaica Augustæ Vindelicorum reperta, Ephemerides Persarum illustratas, & alia nonnulla. VIII. Fridericus Calixtus, qui non modo *consensum repetitum Wittenbergensem* acriter impugnavit, sed insuper tractatum de diversis religionibus, de Chiliasm, de Spirituum discretione, de immortalitate animæ & resurrectione, de primitivæ Ecclesiæ auctoritate, de igne purgatorio, de hæresi &

Sæc. XVII.
A. C. 1701.

Sæc. XVII. & schismate, de creatione, de vario
A. C. 1701. hominis statu, Historiam immaculatæ
Conceptionis B. V. M. epicrisin ad
viam pacis, summam capitum Reli-
gionis Christianæ, & quamplurima
alia typis vulgavit. IX. Albrechtus
Rotth scripsit prototypon Pietisticæ
sectæ unacum ejus apologia, judi-
cium de Pietistis eorumque collegiis,
relationem de vaticiniis Weigelii, vin-
dicem Trinitatis orthodoxæ, de am-
bitu humani meriti & de Trini-
tate Platonica, & plura
alia.

BENE-